

Jásd

Településrendezési terveinek felülvizsgálatához

Megalapozó vizsgálat

314/2012 (XI.8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerint

2019. 06.

Jásd Község

Településrendezési eszközeinek felülvizsgálata

Megalapozó vizsgálat

Megbízó:

Jásd Község Önkormányzata
8424 Jásd, Dózsa Gy. u. 1.
Győry Tünde polgármester

Tervező:

POLTRADE Bt.
1096 Budapest, Telepy u. 23.
Mobil: 20/823-13-81
www.uld.hu

2019. június
Munkaszám: ULD/01/2019

Településrendezés:	Mohácsi Katalin településrendezési vezető tervező TT 01-6108	Mohácsi Katalin
	Kovács Janka településrendezési vezető tervező TT 20-0339	Kovács Janka
	Pető Piroska	
Tájrendezés, Környezetvédelem:	Vincze Attila okl. táj- és kertépítész vezető tervező zöldfelületi tervező (PAGONY TÁJ- ÉS KERTÉPÍTÉSZ KFT) TK/1 01-5089, K/1 01-508	Vincze Attila
	Meszesán Péter okl. tájépítész mérnök	Meszesán Péter
	Erdelics Ágnes tájépítész munkatárs	Erdelics Ágnes
Közlekedés:	Vida Zoltán okl. építőmérnök Tkö 05-1619, 05-51692	Vida Zoltán
Közművek:	Orosz István Péter okl. villamosmérnök TE, TH 05-1585 településrendezési energia-közmű tervező, hírközlési tervező	Orosz István Péter
	Szabó Krisztián okl. építőmérnök TV 01-16166 településrendezési vízközmű tervező	Szabó Krisztián
Örökségvédelem:	Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök SZÉ55 01-3776	Dr. Vukov Konstantin
	Kustár Rozália régész – néprajzkutató régészeti örökségvédelmi és muzeológiai szakértő	Kustár Rozália

Tartalom

1	HELYZETFELTÁRÁS	7
1.1	TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK	7
1.2	A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKALVALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	9
1.2.1.	A Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal való összefüggések.....	9
1.2.2.	A Veszprém Megyei Területfejlesztési Konceptióval való összefüggés vizsgálata.....	10
1.2.3.	Veszprém Megyei Területfejlesztési Programjával (Stratégiai Program) való összefüggés vizsgálata	11
1.2.4.	Veszprém Megyei Területfejlesztési Programjával (Operatív Program) való összefüggés vizsgálata	14
1.3	A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	16
1.3.1.	Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervével való összefüggések vizsgálata	16
1.3.2.	Veszprém Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata	17
1.3.3.	A területrendezési tervekkel való összhang vizsgálata	18
1.4	A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	24
1.5	A HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA	25
1.5.1.	A hatályos fejlesztési koncepció megállapításai.....	25
1.6	JÁSD TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEI	28
1.6.1.	A hatályban lévő településrendezési eszközök	28
1.6.2.	A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek	28
1.7	A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA.....	29
1.7.1.	Demográfia, társadalom	29
1.7.2.	Térbeli- társadalmi rétegződés, szegregátumok	33
1.7.3.	Települési identitást erősítő tényezők	33
1.7.4.	Egyházak.....	34
1.8	A TELEPÜLÉS HUMÁN STRUKTÚRÁJA	35
1.8.1.	Humán közszolgáltatás	35
1.8.2.	Esélyegyenlőség biztosítása	36
1.9	A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	38
1.9.1.	A település gazdasági súlya, szerepköre, a gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)	38

1.9.2.	Jásd gazdasága.....	39
1.9.3.	Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	41
1.9.4.	Lakóingatlanok négyzetméterárainak alakulása 2019 januárjában	42
1.10	AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE.....	43
1.10.1.	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program.....	43
1.10.2.	Gazdaságfejlesztési tevékenység	50
1.10.3.	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	50
1.10.4.	Foglalkoztatáspolitiká.....	52
1.10.5.	Lakás- és helyiséggazdálkodás.....	53
1.10.6.	Intézményfenntartás	54
1.10.7.	Energiagazdálkodás	54
1.11	TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK.....	55
1.12.	A táji és természeti adottságok vizsgálata	56
1.12.1.	Természeti adottságok	56
1.12.2.	Tájhasználat, tájszerkezet.....	62
1.12.3.	Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek.....	74
1.12.4.	Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése.....	79
1.13	Zöldfelületi rendszer vizsgálata	80
1.13.1.	A települési zöldfelületi rendszer elemei	80
1.13.2.	A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái	85
1.14	Az épített környezet vizsgálata.....	85
1.14.1.	Területfelhasználás vizsgálata	85
1.14.2.	A telekstruktúra vizsgálata	96
1.14.3.	Az építmények vizsgálata	98
1.14.4.	Az épített környezet értékei.....	102
1.15	Közlekedésvizsgálat	111
1.15.1.	A település tágabb térsége közlekedési kapcsolatainak vizsgálata.....	111
1.15.2.	A település belső közlekedési hálózatának és létesítményeinek vizsgálata	114
1.15.3.	Közösségi közlekedés	117
1.15.4.	Gyalogos közlekedés	117
1.15.5.	Kerékpáros közlekedés	117
1.15.6.	Parkolás	117
1.16	Közművesítés.....	120

1.16.1.	Vízgazdálkodás és csatornázás	120
1.16.2.	Villamosenergia-ellátás	125
1.16.3.	Földgázellátás	128
1.16.4.	Megújuló energiaforrások hasznosítása.....	128
1.16.5.	Elektronikus hírközlés.....	131
1.17	Környezetvédelem.....	134
1.17.1.	Talaj	134
1.17.2.	Felszíni és a felszín alatti vizek.....	135
1.17.3.	Levegőtisztaság és védelem	135
1.17.4.	Zaj- és rezgésterhelés	136
1.17.5.	Sugárzás védelem	137
1.17.6.	Hulladékkezelés	137
1.17.7.	Vizuális környezetterhelés.....	137
1.17.8.	Árvízvédelem	138
1.17.9.	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák	138
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ	139
2.1	A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése.....	139
3	HELYZÉTÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ	142
3.1	A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis	142
3.2	Probléma- és értéktérkép.....	146

Írott források

Borhidi Attila. (2007). *Magyarország növénytársulásai*.
Dax Margit – Éri István – Mithay Sándor – Palágyi Szilvia – Torma István. (1972). *Veszprém megye régészeti topográfiája. 4. A pápai és zirci járás*.
Dövényi Zoltán. (2010). *Magyarország Kistájainak Katasztere*.
Faller Jenő. (1934). *Jásd község története*.
Fényes Elek. (1851). *Magyarország geographiai szótára*.
Nemesbüki András. (1986). *Községeink története A-tól Z-ig*.
Tremmel Lőrinc. (1987-1988). *Jásd-Szentkút*.
Vályi András. (1799). *Magyar Országának leírása*.

Jogszabályok, tanulmányok, tervek

Jásd, Kulturális Örökségvédelmi Hatástanulmány, 2005.
Jásd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 15/2010. (XII.28) rendelete a települési szilárd és folyékony hulladékok kezelésével kapcsolatos közszolgáltatásról
Jásd község Településképi Arculati Kézikönyve, 2018
Átfogó Szakvélemény Jásd Község belterületének geokörnyezeti problémáiról, 2003.
Duna részvízgyűjtő Vízyűjtő Gazdálkodási Terve, 2015
Észak-Mezőföld és Kelet-Bakony alegység Vízyűjtő Gazdálkodási Terve, 2016
IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2005-2020.
Jásd Község Önkormányzat GAZDASÁGI PROGRAMJA 2014-től 2019-ig terjedő időszakra
Jásd Község TELEPÜLÉSI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMJA 2012-2017

Honlapok:

Község honlapja	http://www.jasd.hu/
Vízügyi adatok	https://geoportal.vizugy.hu/atlasz/
Talajtani adatok	http://mta-taki.hu.- MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézet adatbázisa
Térképszerver	http://map.georgikon.hu/hu/ - Georgikon Térképszerver
Gaja-patakról	https://hu.wikipedia.org/wiki/Gaja-patak
Nébih honlapja	https://portal.nebih.gov.hu
Központi Statisztikai Hivatal honlapja	http://www.ksh.hu/
Földhivatali tájékoztató	http://www.takarnet.hu/pls/tknet/hivatalok_p.kozseg_adat?kozsegod=3948
Országos Környezetvédelmi Információs rendszer	http://web.okir.hu/hu/
Kulcsosház Diáktábor	http://users.atw.hu/jasdimalom/malom/malom.html
A Magyar Állami Természetvédelem Hivatalos Honlapja	http://www.termeszetvedelem.hu/
Varak.hu	https://varak.hu/latnivalo/index/235-Jasd-Markusvar/
Szápári szélerőmű	https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A1p%C3%A1ri_sz%C3%A9ler%C5%91m%C5%B1

1 HELYZETFELTÁRÁS

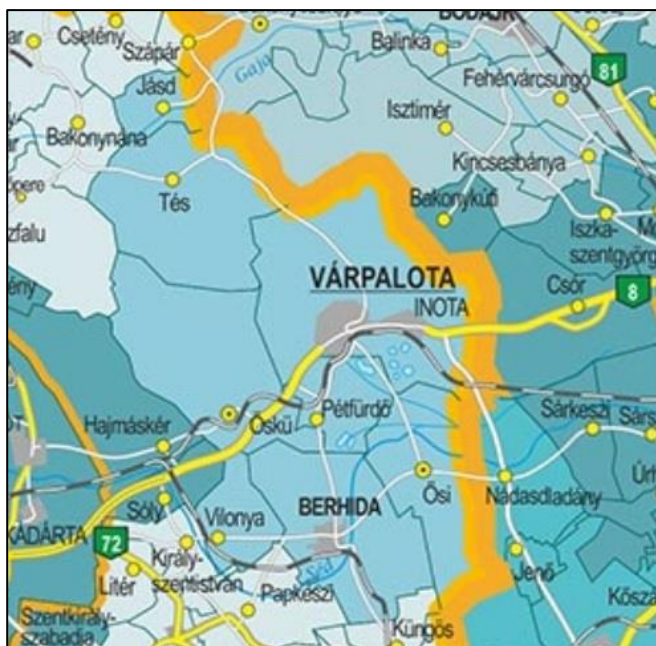
1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK, A TELEPÜLÉS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN, TÉRSÉGI KAPCSOLATOK

Jásd Község a Zirci kistérségben, Várpalotai járásban, Veszprém megye északkeleti megyehatára mentén, Veszprém, Fejér és Komárom-Esztergom megyék hármashatára közelében fekszik. Közvetlen településszomszédai Tés, Bakonyháza, Csetény, Szápár és Bakonycserye. Ezt a „zsák” települést vasút nem érinti, átmenő forgalma nincs, csak egy irányból közelíthető meg közúton. Fekvését a Bakony Tési-fennsík alatti medencéje és a Gaja-patak völgye határozza meg. Jásd országosan ismert búcsújáráshely a Jásdi Szentkút, és a Gaja-patak szurdokvölgye a „Római fürdő”. Jásd községben és környékén számos kirándulós hely, természeti és kulturális érték, idegenforgalmi látványosság lelhető fel.

Jásd község, mely közös önkormányzati hivatalt hozott létre Öskü és Tés községgel Ösküi Közös Önkormányzati Hivatal néven. Jásd területe 1028 ha.

Várpalotától 18 km-re északra fekszik, de megközelíthető Zirc és Mór irányából is a 8213 jelű közúton. A településtől a megyeszékhely Veszprém, illetve Fejér megye székhelye, Székesfehérvár egyaránt 38 km közúton. Az M7 autópálya szintén 38 km távolságra halad Székesfehérvár irányában.

Jásd – Várpalota	17 km
Jásd – Veszprém	38 km
Jásd – Székesfehérvár	38 km
Jásd - Budapest	110km

1. ábra 1. Várpalotai Járas települései
(forrás: https://www.jaras.info.hu/wp-content/themes/jaras-responsive/images/jaras_info_hu_terkep_web.jpg)

Veszprém megye a Közép-Dunántúli régió része. A Közép-Dunántúli régió kedvező közlekedési kapcsolatokkal, kiemelkedő adottságokkal rendelkező nagyvárosai fontos szerepet töltenek be a hazai társadalmi-gazdasági térben: Jásd Székesfehérvár, mint régióközpont, illetve Veszprém, mint komplex felsőoktatási központ vonzáskörzetében található.

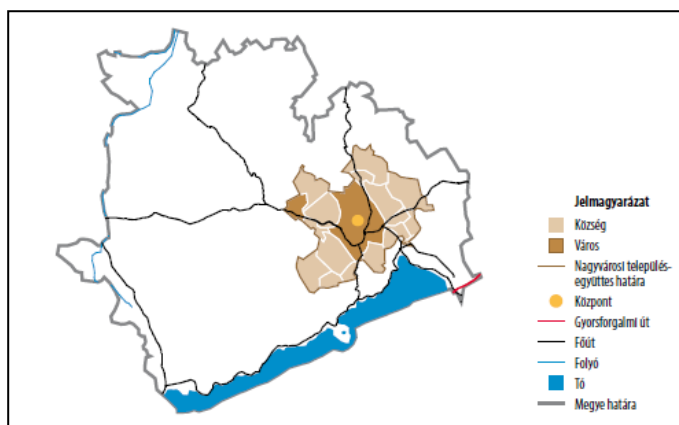
A Közép- Dunántúli régió településállománya kiegyenlített szerkezetű, az ország egyik legurbanizáltabb térségéről van szó. A régió településeinek zöme igen jelentős történelmi hagyományokkal rendelkezik, közülük több napjainkban is a fejlődés motorja (Székesfehérvár, Veszprém, Esztergom). A

népességkoncentráció erő és a fejlettségi színvonalat jelző társadalmi-gazdasági mutatók alapján kiemelkedik a négy megyei jogú város (Székesfehérvár, Tatabánya, Veszprém, Dunaújváros).

Veszprém megyében a gazdasági fejlődés ütemét nagymértékben befolyásoló infrastrukturális háttér az országosnál magasabb színvonalú. A megyét sűrű úthálózat jellemzi, mely fontos ipari csomópontokat, idegenforgalmi szempontból kiemelt üdülőkörzeteket köt össze. Legfontosabb közútja a kelet– nyugati irányú nemzetközi forgalmat is lebonyolító 8-as számú főút. A megye területén 250km-es vasúti fővonal halad át.

Veszprém megye a magyarországi turisztikai régiók közül a Közép-Dunántúli és a Balatoni régióba tartozik, fő turisztikai vonzerejét a Balaton partja, a gyógyvizek, a Balaton-felvidék, a Bakony erdőségei, a nagy történelmi múlttal rendelkező városok és falvak, és a híres arborétumok jelentik. A Balaton-part és a völgyek mikroklímája, valamint a vulkanikus altalaj kedvező feltételeket biztosít a szőlészet és borászat számára, ezért több borvidék is található a megyében. A felszín erős tagoltsága miatt a talajviszonyok – a megye északi részére mélyen benyúló Kisalföld kivételével – kedvezőtlenek a mezőgazdasági termelés többi ága számára.

A megyeszékhely Veszprémnek egyházi és közigazgatási központi szerepe, majd az 1960-as évektől gazdasági és ipari funkciói miatt is volt a környező településekre irányuló vonzó hatása. Az ország területén először 1985-ben határoltak le településegységeket. Ennek során jött létre az időközben már megszüntetett Veszprémi Urbanizálódó térség Ajka és Várpalota társközponttal, illetve a Balatoni Agglomerálódó térség, amelynek 26 Veszprém megyei település a tagja. A 2001-es népszámlálást követően 2003-ban vizsgálták felül ismét a településegységeket. Ekkor Veszprém megyében a korábbi urbanizálódó térség helyett a veszprémi nagyvárosi településegységek lehatárolása történt meg. Az előkészítő számítások Veszprém vonzó hatását 9 környező településre igazolták. A 2011-es népszámlálási adatok birtokában elvégzett felülvizsgálat során a megyeszékhellyel kialakult szoros kapcsolata újabb 8 település esetében volt kimutatható.

2. ábra Veszprémi nagyvárosi településegységes (forrás: KSH Magyarország településhálózata I.)

A Veszprémmel együtt immár 18 településből álló, 539 km²-nyi területű nagyvárosi településegységes a Bakony (Eplény, Olaszfalu), a Balaton-felvidék (Hidegkút, Tótvázsony), és keleti irányba (Öskü, Királyszentistván) terjeszkedett tovább. A településegységes területének kisebb része a Bakonyban és a Balaton-felvidéken található, nagyobb– keleti – részét a Veszprémi fennsík, a Bakony délkeleti lábaj, és a Séd-patak középső folyása uralja. A változatos tájak változatos természetföldrajzi adottságokkal párosulnak. A bakonyi települések csapadékos, barna erdőtalajú területen fekszenek, míg a Veszprémi fennsík, valamint a tőle keletre található területek a Bakony esőárnyéka miatt kevésbé csapadékosak, növényzetük a dolomiton képződő vékony talajtakaró miatt szegényesebb.

A Várpalotai járás székhelye Várpalota. Területe 294,28 km², népessége 37 451 fő, népsűrűsége pedig 127 fő/km² volt 2013 elején. Két város és hatközség tartozik hozzá.

1.2 A TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKALVALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

1.2.1. A Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióról szóló 1/2014. (I. 3.) OGY határozattal való összefüggések

Az Országgyűlés Magyarország Alaptörvényébe foglalt, a fenntartható fejlődés, a jövő nemzedékek lehetőségeinek védelme és a nemzeti erőforrásokkal való hosszú távú felelős gazdálkodás követelményeinek érvényesítése érdekében tekintettel a hazai és globális kihívásokra, valamint a fenntartható fejlődésre vonatkozó nemzetközi és közös európai célkitűzésekre, tekintettel hazánk jövőképre, miszerint Magyarország 2030-ra Kelet-Közép Európa gazdasági és szellemi központjává válik, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal, számolva azzal, hogy a fejlesztés és a fenntarthatóság biztosítása valamennyi nemzeti erőforrás (az emberi, a társadalmi, a természeti és a gazdasági erőforrások) kiegyensúlyozott, egymással összhangban lévő megőrzését, fejlesztését igényli, ezért a fenntartható fejlődés követelményeinek érvényesítése valamennyi szakpolitikai terület számára feladatokat ad, figyelembe véve a széles körű társadalmi egyeztetés tapasztalatait, az 1/2014. (I.3.) OGY határozattal elfogadta a Nemzeti Fejlesztés 2030 - Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepciót (a továbbiakban: Koncepció).

Az Országgyűlés a nemzeti jövőkép elérése érdekében a Koncepcióban foglalt négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt jelöl ki. A négy cél a társadalom és gazdaság egészének szól, beleértve a társadalom és a gazdasági környezethez való viszonyulást és a környezeti szempontokat is. Az átfogó célok a gazdasági és társadalmi fordulatot célozzák meg, az alábbiak szerint:

- a) értékteremtő, foglalkoztatást biztosító gazdasági fejlődés,
- b) népesedési fordulat, egészséges és megújuló társadalom,
- c) természeti erőforrásaink fenntartható használata, értékeink megőrzése és környezetünk védelme,
- d) térségi potenciálokra alapozott, fenntartható térszerkezet.

Az átfogó célok megvalósulása érdekében a Koncepció tizenhárom specifikus célkitűzését, köztük hét szakpolitikai jellegű célt és hat területi célt jelöl ki. A specifikus célok nemzeti jelentőségű ágazati és területi tématerületeket ölelnek fel. A célok a társadalom és a gazdaság egészének, valamint minden ágazatnak, térségi és helyi szereplőknek szólnak, továbbá kirajzolják azokat a fejlesztési súlypontokat is, amelyekre a középtávú - fókuszált - fejlesztési feladatok épülhetnek. A nemzeti fejlesztés- és területfejlesztési politika alakítása és a célok elérése során - a Koncepcióban megfogalmazott elvek figyelembevételével - a specifikus célokat a lehetséges kitörési pontok és fordulatot igénylő területek alapján fogalmazza meg.

Veszprém megye fejlesztési irányai:

- A közösségi közlekedést segítő kelet-nyugati irányú közlekedési infrastruktúra (8-as főút és vasútvonalak) hálózati fejlesztése, a városok közötti kapcsolat javítása.
- A helyi gazdaság jelenlegi teljesítő képességének, hozzáadott értékének emelése, új perspektivikus ágazatok és a „tudásalapú ipar” megerősödése.
- A megyében élők szaktudásának, képzettségi színvonalának növelése, a tudományos kutatás és fejlesztés feltételeinek, intézményeinek fejlesztése.

- Az ipari zónák rehabilitációjának folytatása, a turizmus és a koncentrált ipari tevékenységek környezetterhelésének minimalizálása.
- A megye határain túlnyúló egészségügyi szolgáltatások fejlesztése.
- A megye táji, természeti és műemléki értékeinek megőrzése, tematikus összekapcsolása, fenntartható hasznosítása, megismertetése.
- A karsztvíz ivóvízforrás védelmének fejlesztésével a környezet minőségének javítása és a Balaton táji, természeti védelmének növelése.
- A balatoni turisztikai körzet, mint rekreációs térség szolgáltatás- és minőségi kínálatának a szezonaritást oldó fejlesztése, koordinálása.
- A városok térségszervező szerepköreinek élénkítése, kooperálás; az aprófalvas és perifériális térségek komplex fejlesztése a népességmegtartás érdekében.
- A megyeszékhely és a városok a kultúra és az innovatív tudás központjai.

1.2.2. A Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepcióval való összefüggés vizsgálata

Veszprém Megyei Közgyűlés a Veszprém Megyei Területfejlesztési Koncepciót a 62/2013 (XII.19.) számú határozatával fogadta el, majd a 2017. május 25-én az 54/2017 (V.25.) számú határozatával módosította. A megfogalmazott jövőkép szerint „Veszprém megye egészséges társadalmának alkotó munkarejével, tudásával, innovációra való nyitottságával, feltörekvő gazdaságával vonzó, élhető és versenyképes térség. Olyan terület, ahol jó és biztonságos az élet, kulturált a társadalom, megvalósul a kiemelkedő táji-természeti és az emberi erőforrások fenntartható használata. Javul a környezet minősége, a helyi társadalom rétegei széleskörű együttműködésének is köszönhetően erősödik a közösség megtartó ereje és az indokolatlan egyenlőtlenségek mérséklődnek.”

A Közgyűlés az alábbi átfogó és stratégiai célokat fogalmazta meg a 2020-ig tartó időszakra:

1) Gazdasági növekedés, a térségi potenciálokra építő, a versenyképességet fokozó gazdaságfejlesztés
1.1.) Gazdasági növekedés, versenyképes, innovatív gazdaság, kitörési pontokra épülő gazdaságfejlesztés a fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével, a foglalkoztatás bővítésével
1.2.) A térségi és a helyi erőforrások fenntartható kihasználására épülő gazdaságfejlesztés: a Balaton térségére és az ipari-innovációs tengelyekre specializált prioritásokkal

1.3.) Vidéki térségek értékalapú megújítása, a vidék élhetőségének és életképességének fokozása e térségek leszakadásának megállítása, és újbóli fejlődési pályára állítása

2) A lakosság életminősége javítása, „jól létének” biztosítása, a társadalom fejlesztése

2.1.) Egészséges társadalom megteremtése

Az egészségügyi ellátás minőségének javítása az intézmények infrastruktúrájának fejlesztése, valamint az alap- és szakellátások minőségének emelése, elérhetőségének javítása révén, különös tekintettel a meglévő ellátások jövőbeli fenntartásának biztosítására

2.2.) Kreatív, tudásalapú társadalom, korszerű gyakorlati tudás biztosítása

A köznevelési és a felsőoktatási szféra infrastrukturális fejlesztése és a képzési színvonal javítása, hozzájárulva ezzel a megye gazdasági versenyképességének javításához

2.3.) Közösségi megújulás, értéktudatos és szolidáris társadalom kialakítása

A hátrányos helyzetűek életminőségének javítása, a szociális és társadalmi felzárkóztatás elősegítése a szociális szolgáltatások fejlesztése, valamint a család- és ifjúsági ügyi intézkedések támogatása révén, előtérbe helyezve az elmaradott, vagy leszakadó térségekben, településrészekben élők hátrányenyhítéséhez szükséges sajátos igényeket

A megye társadalmi környezetének javítása és a helyi életminőség, a települések élhetőségének fenntartása, erősítése a kultúrához és a sporthoz kapcsolódó minőségi fejlesztések, valamint a nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatok, közösségi programok támogatása révén.

A megye, a várostérségek és a központi helyek szolgáltató és ellátó szerepének növelése a humán kapacitások bővítése és minőségi fejlesztése révén, a helyi és térségi együttműködések támogatása, különös tekintettel a megye egészére kiterjedő koordinatív feladatok ellátásának biztosítására és a megyehatáron átnyúló szolgáltatások elérhetőségének javítására

3) A térszerkezet tudatos alakítása, versenyképességet segítő szerkezetfejlesztés, a várostérségek összehangolt fejlesztése

3.1.) Természeti-, táji és egyéb stratégiaileg fontos erőforrások megőrzése, fenntartható használata, energiahatékonyság és környezetünk védelme.

3.2.) Térségi potenciálokra alapozott, a gazdaság versenyképessége javítását szolgáló fenntartható térszerkezet kialakítása.

3.3.) A városok és várostérségek összehangolt és integrált fejlesztése.

3.4.) A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a közlekedés fejlesztése.

A koncepció tehát felismeri azt a ténytet, mely Jásd fejlődését is döntően meghatározza, hogy a városok és a várostérségek összehangolt fejlesztése szükséges. A jól fejlődő város a térségét is magasabb szintre emeli, kapcsolatuk kétirányú, hiszen a város látja el a térségét a hiányzó funkciókkal (pl. munkahely, közszolgáltatások, közigazgatási szolgáltatások), ugyanakkor egyes falvak átvállalhatnak funkciómegosztással bizonyos térségi feladatokat.

1.2.3. Veszprém Megyei Területfejlesztési Programjával (Stratégiai Program) való összefüggés vizsgálata

A Veszprém Megyei Közgyűlés 47/2014.(IX.25.) számú határozatával elfogadott Stratégiai Program a megye hosszú távú céljait jelöli ki, és ezzel mintegy iránytűje a 2014-2020 közötti időszakra készülő területfejlesztési programnak.

A területfejlesztési koncepcióra támaszkodva az alábbi prioritástengelyek és beavatkozási területek kerültek megfogalmazásra:

1. A térségi és a helyi gazdaság fejlesztése, a foglalkoztatás bővítése a megye hagyományos foglalkoztató központjaiban, illetve vidéki térségeiben

„Cél a gazdasági növekedés felgyorsítása, elsősorban, a kiemelt fejlődési potenciált hordozó ágazatok fejlesztésével és az innováció keletkezésének és terjedésének ösztönzésével, valamint a foglalkoztatás bővítésének támogatásával.”

Beavatkozási területek:

Ipari és gazdasági területek, telephelyek szolgáltatás- és infrastruktúra fejlesztése a munkahelyteremtés érdekében

Megyei kis- és közepes méretű vállalkozások foglalkoztatás-bővítése és innovációs teljesítményének javítása

A munkaerőpiaci kereslet és kínálat összhangjának javítására irányuló intézkedések

A helyi foglalkoztatási szint javítása megyei és helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó programok támogatásával

A képzések szerkezetének és tartalmának továbbfejlesztése az innovatív megoldások támogatására, a térségi gazdaság és a társadalom igényeihez való jobb alkalmazkodás érdekében

„Kiemelt fontossággal bír a Székesfehérvár - Várpalota - Veszprém - Ajka ipari- és innovációs tengely erősítése, Veszprémben és térségében a kutatási-, innovációs potenciál erősítésére, a magas hozzáadott értéket adó ágazatok fejlesztésére, Várpalota és Ajka térségében pedig a foglalkoztatás bővítésére helyezve a hangsúlyt.”

2. A sajátos területi - természeti erőforrás, agroökológiai és turisztikai - potenciálok kiaknázása, fenntartható erőforrás gazdálkodás A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

„A megye egyedülállóan gazdag és sokrétű természeti adottságainak a megye fejlődésének szolgálatába állítása a fenntarthatóság szem előtt tartásával. Kiemelkedően fontos a vizek és az ásványkincsek adta potenciálok kihasználása, valamint a természeti és kulturális értékek idegenforgalmi hasznosítása. A turizmus terén cél a vendégkör bővítése, a tartózkodási idők növelése és a turizmusból származó helyben maradó bevételek növekedése.”

Beavatkozási területek:

- A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás
- Az energiagazdálkodás racionalizálása, a települések alternatív és megújuló energiahasznosításának elősegítése, intézmények energiaracionalizáló fejlesztései, alkalmazkodás a klímaváltozás hatásaihoz a városokban
- Veszprém megye egyedülállóan gazdag turisztikai potenciáljának hasznosítása
- A megye agroökológiai potenciáljának hasznosítása, termelési feltételeinek megőrzése

„Kiemelt emellett a Balaton parti sáv, a Balaton-felvidék Veszprém város és a Bakony térsége összehangolt turisztikai tervezése, illetve a fejlesztések összehangolása, az összehangolást biztosító szervezeti rendszerek erősítése.”

3. A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

„A cél a közlekedési szolgáltatások minőségének, és megbízhatóságának javítása, ezen keresztül a gazdaság versenyképességének növelése, illetve az itt élők életminőségének javítása.”

Beavatkozási területek:

- Az elérhetőség javítása
- Térségi mobilitás biztosítása
- Környezetbarát közlekedési eszközök használata
- Intelligens közlekedési rendszerek fejlesztése
- Forgalmbiztonság növelése

4. A lakosság életminőségének javítása, a diszkrimináció mentesség, valamint a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosításával. A helyi közösségek fejlesztése.

„Veszprém megye települései nyújtsanak egészséges és harmónikus környezetet az itt élők és az itt pihenők számára. A megye városai és várostérségei legyenek képesek az új kihívásokhoz alkalmazkodni összehangolt, integrált fejlesztések eredményeképpen. A helyi társadalmak fejlesztése járuljon hozzá a közösségek érdekeinek érvényesítéséhez, az esélyegyenlőség biztosításához.”

Beavatkozási területek:

- A városok demográfiai problémáinak kezelése, szegregátumok kezelése
- Városok ellátó szerepének növelése a várostérségek központi funkcióinak erősítése
- A szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, családi napközök stb.), valamint óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése
- A megye környezetminőségének javítása
- A lakosság egészségének megőrzése, egészségi állapotának javítása
- A népesség képzettségének és innovációs képességeinek javítása, fiatalok, pályakezdők megyei foglalkoztatásba integrálása

„A prioritási tengely Veszprém megye egész területére koncentrálna. A megye egészségügyi és oktatási központjai szerepe hangsúlyos. A területi hátrányokból származó társadalmi hátrányok csökkentése kiemelten a megye Vas és Zala megyei határ menti településeiben, valamint a belső periféria településeiben fontos.”

Várpalotai Járás:

Az egyes járási területekre vonatkozó stratégiai célok és beavatkozási területek szintén meghatározásra kerültek. Jásd a Várpalotai Járásba tartozik, melynek elsődleges fejlesztési célja a foglalkoztatási helyzet javítása, az alulhasznosított vagy felhagyott ipari területek újrahasznosítása, az elvándorlás megállítása munkahelyteremtéssel és a települési területek megújításával, élhetőségük fokozásával. A fő fejlesztési célkitűzést az alábbi **stratégiai célok** segítik:

- „A térségi és a helyi gazdaság fejlesztése, foglalkoztatás bővítése Várpalotán, illetve a vidéki térségekben

Beavatkozási területek:

- Ipari Park fejlesztése, Inkubátorház, Innovációs és Szolgáltató Központ létrehozása és tanácsadási szolgáltatások fejlesztése, ipari területek fejlesztése a szerkezetváltás folytatása, illetve az újraiparosítás támogatása érdekében.
- A vegyipar meglévő létesítményeinek hasznosítása, fejlesztése
- Vállalkozások online megjelenésének támogatása, piacfejlesztés ösztönzése
- Helyi termékek gyártásának és piacteremtésének ösztönzése a vállalkozások online megjelenésének támogatása, piacfejlesztés ösztönzése
- A helyi foglalkoztatási szint javítása a helyi alternatív foglalkoztatás bővítést célzó programok támogatásával
- Önfenntartó gazdaságok segítése a vidékfejlesztés eszközrendszerével

- A sajátos területi - természeti erőforrás, agroökológiai és turisztikai - potenciálok kiaknázása, fenntartható erőforrás gazdálkodás

Beavatkozási területek:

- A természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás,
 - A megkutatott ásványkincs többirányú hasznosításának elősegítése
 - A szélenergia kihasználására szolgáló fejlesztések és beavatkozások támogatása
 - A térség tavainak hasznosítása, környezetük fejlesztése
 - A vízrendezés támogatása
 - A városkörnyéki települések turisztikai potenciáljának hasznosítása
 - A terület agroökológiai potenciáljának hasznosítása
 - Várpalota energiafüggősége csökkentése, az energiahatékonyt elősegítő fejlesztések támogatása, alternatív lehetőségek támogatása elsősorban a települések kommunális energia ellátására
 - A korábbi ipari, valamint a honvédelmi tevékenységek során sérült tájrészletek környezeti rehabilitációja
-
- A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Beavatkozási területek:

- Térségi mobilitás biztosítása
 - A város elérhetőségét, a kistérségi központi szerepe erősítését, a foglalkoztatás bővítését, valamint a munkahelyek és a szolgáltatások elérhetőségét segítő közlekedési hálózat fejlesztés
 - Környezetbarát közlekedési eszközök használata, a kerékpárút hálózat fejlesztése, a kerékpárutak hálózattá szervezése, a földúthálózat fejlesztése a településközi kerékpározási lehetőségek bővítése érdekében
 - Intelligens közlekedési rendszerek támogatása
 - Forgalombiztonság növelése
-
- A lakosság életminőségének javítása, a helyi közösségek fejlesztése

Beavatkozási területek:

- Várpalota ellátó szerepének növelése a környező települések tekintetében
- A városkörnyéki települések fejlesztésének támogatása
- A leromló városrészek hanyatlásának megállítása,
- A lakosság egészségének megőrzése, egészségi állapotának javítása
- Az oktatás, a képzés és a továbbképzés fejlesztése minden szinten
- A szociális alapszolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz (bölcsőde, családi napközök stb.), valamint óvodai ellátáshoz való hozzáférés javítása és a szolgáltatások minőségének fejlesztése.”

1.2.4. Veszprém Megyei Területfejlesztési Programjával (Operatív Program) való összefüggés vizsgálata

Veszprém Megye Területfejlesztési Konceptiója és Veszprém Megye Területfejlesztési Programjának Stratégiai kötete alapján került kidolgozásra a 2014-2020-ig értényes Operatív Program.

A 1298/2014. (V. 5.) Kormány határozatban megjelentek alapján Veszprém megye gazdaságfejlesztési programjára 21 555 millió Ft áll rendelkezésre, mely érinti Veszprém megye 10 járását. A Várpalotai Járás 2 123,2 millió Ft forrásnagysággal tervezhet.

A támogatások segítségével megvalósuló programok „megvalósíthatósági tanulmányterv alapján az integrált települési és térségi tervekre épülnek, a megye, a megyei jogú városok, valamint a járások fejlesztési szükségletei és elképzelései alapján.”

Az alábbi támogatási forrásokat vehetik igénybe:

1. Európai Unió támogatással megvalósuló programok

1.1. TOP támogatással megvalósuló programok, projektek

- Megyei Gazdaságfejlesztési Részprogram
- Térségi integrált gazdaságfejlesztési fókuszú "vezér" projektcsomag(ok) és projektek
- Tematikus megyei gazdaságfejlesztési projektcsomagok
- Veszprém Megyei Jogú Város tervezett gazdaságfejlesztési programja

Térségi fejlesztési részdokumentum, mely járási fejlesztési részprogramokból/projektcsomagokból áll

1.2. Ágazati OP-ból megvalósítható programok – az OP keretében meghatározott fejlesztési elképzelése részeként megjelölt.

- Gazdaságfejlesztési és Innováció Operatív Program (GINOP)
- Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)
- Környezet és Energetikaihatékonysági Operatív Program (KEHOP)
- Integrált Közlekedésfejlesztés Operatív Program (IKOP)
- Vidékfejlesztési Program (VP)
- Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)
- Rászoruló Személyeket támogató Operatív Program (RSZTOP)
- Közigazgatási – és Közszolgáltatási-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP)

1.3. Egyéb programok

- CEF
- INTERREG VC interregionális program
- ESPON program
- URBACT
- Horizont 2020 keretprogram
- Világbank Támogatási Program,
- Svájci Alap – Svájci Hozzájárulás,
- Norvég Alap
- Visegrádi Alap

2. Hazai finanszírozású programok

- Nemzeti Kulturális Alap
- Kutatási és Technológiai Innovációs Alap
- MLSZ Országos Pályaépítési Program

Veszprém Megye Stratégiai Programjában megfogalmazott prioritások, és az azokhoz igénybe vehető finanszírozási források:

1. A térségi és a helyi gazdaság fejlesztése, a foglalkoztatás bővítése a megye hagyományos foglalkoztató központjaiban, illetve vidéki térségeiben	Finanszírozó forrás: GINOP, TOP, VP, EFOP
---	--

<p>2. A sajátos területi - természeti erőforrás, agroökológiai és turisztikai - potenciálok kiaknázása, fenntartható erőforrás gazdálkodás A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>Finanszírozó forrás: KEHOP, TOP, GINOP, VP, hazai forrás, MAHOP</p>
<p>3. A mobilitás támogatása, az elérhetőség javítása, a helyi és térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése</p>	<p>Finanszírozó forrás: IKOP, TOP, hazai forrás, CEF</p>
<p>4. A lakosság életminőségének javítása, a diszkrimináció mentesség, valamint a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférés esélyegyenlőségének biztosításával. A helyi közösségek fejlesztése.</p>	<p>Finanszírozó forrás: EFOP, TOP, RSZTOP, KEHOP, GINOP hazai forrás</p>

Az Operatív Program ismerteti az egyes prioritások alá tartozó intézkedéseket, és az azok alapján kidolgozott projektcsomagokat is. A projektcsomagok becsült forrásigénye, a finanszírozási források, a projektek ütemezése és a megvalósítási terület is rögzítésre került.

1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA

A településfejlesztési koncepció és az erre épülő településrendezési eszközök megalkotása során figyelemmel kell lenni a tervhierarchiában a településrendezési tervek fölött álló országos és térségi tervek vonatkozó megállapításaira.

1.3.1. Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervével való összefüggések vizsgálata

Az Országgyűlés 2018. december 12-én elfogadta Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvényt, amelynek területrendezési terveket érintő fejezetei 2019. március 15-től hatályosak.

A törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

A törvény Második Részében foglalt Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT) területi hatálya kiterjed az ország teljes közigazgatási területére. Az OTrT az Ország Szerkezeti Tervét, valamint az Országos Övezeti Tervet és az ezekre vonatkozó szabályokat foglalja magában.

Az OTrT által megállapított országos területfelhasználási kategóriák a következők:

- erdőgazdálkodási térség,
- mezőgazdasági térség,
- vízgazdálkodási térség,

- települési térség.

Az OTrT által megállapított megyei területfelhasználási kategóriák a következők:

- területi korlát nélkül ábrázolt térségek:
 - o erdőgazdálkodási térség,
 - o mezőgazdasági térség,
 - o vízgazdálkodási térség, ad) települési térség,
- legalább 5 ha nagyságú sajátos területfelhasználású térség.

Az OTrT által megállapított országos övezetek a következők:

- ökológiai hálózat magterületének övezete,
- ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete,
- ökológiai hálózat pufferterületének övezete,
- kiváló termőhelyi adottságú szántók övezete,
- jó termőhelyi adottságú szántók övezete,
- erdők övezete,
- erdőtelepítésre javasolt terület övezete,
- tájképvédelmi terület övezete,
- világörökségi és világörökségi várományos területek övezete,
- vízminőség-védelmi terület övezete,
- nagyvízi meder övezete,
- VTT-tározók övezete,
- honvédelmi és katonai célú terület övezete.

Az OTrT által megállapított megyei övezetek a következők:

- ásványi nyersanyagvagyon övezete,
- rendszeresen belvízjárta terület övezete,
- tanyás területek övezete,
- földtani veszélyforrás terület övezete,
- egyedileg meghatározott megyei övezet.

1.3.2. Veszprém Megye Területrendezési Tervével való összefüggések vizsgálata

Veszprém Megye Területrendezési Tervét a Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének 5/2011.(II.28.) önkormányzati rendeletével módosított 5/2005.(V.27.) számú rendelettel (továbbiakban: VMTrT) fogadta el. A VMTrT-ben alkalmazott területfelhasználási és övezeti kategóriákat a hatályon kívül helyezett, az Országos Területrendezési Tvről szóló 2003. évi XXVI. Törvény (a továbbiakban: régi OTrT) állapította meg.

A VMTrT-nek a hatályos OTrT-vel való összhangba hozataláig a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál a hatályos OTrT 91. § (1) bekezdése szerint szükséges eljárni. Eszerint:

OTrT 91. § (1)

„a) az Ország Szerkezeti Terve által kijelölt országos jelentőségű műszaki infrastruktúra-hálózatokat és egyedi építményeket a 15. § (3) bekezdés, a 17. § és a 4/1-4/11. melléklet előírásainak alkalmazásával, valamint az Ország Szerkezeti Tervében meghatározott térbeli rend figyelembevételével kell kijelölni,

b) a megyei területrendezési tervben megállapított térségi területfelhasználási kategóriákon belül a 11. § előírásait kell alkalmazni,

c) azokat az országos övezeteket, amelyeket a megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban e törvény vagy a 88. § (2) bekezdés a) pontja szerinti miniszteri rendelet nem állapít meg, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál már nem kell alkalmazni,

d) azokra az országos övezetekre, amelyeket a megyei területrendezési terv alkalmaz, azonban a rá vonatkozó előírásokat e törvény vagy a 88. § (2) bekezdés a) pontja szerinti miniszteri rendelet módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál már e törvény és a miniszteri rendelet övezeti előírásait kell alkalmazni,

e) azokat a megyei övezeteket, amelyeket a megyei területrendezési terv megállapít, azonban e törvény nem állapít meg, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál már nem kell alkalmazni,

f) azokra a megyei övezetekre, amelyeket a megyei területrendezési terv megállapít, azonban a rá vonatkozó előírásokat e törvény módosította, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál már e törvény övezeti előírásait kell alkalmazni,

g) azon új országos, kiemelt térségi és megyei övezeteket, amelyeket e törvény vagy a 88. § (2) bekezdés a) pontja szerinti miniszteri rendelet vezet be (országos övezetként állapít meg, vagy megyei területrendezési tervben való megállapításáról rendelkezik), azonban a megyei területrendezési tervben még nem kerültek alkalmazásra vagy megállapításra, a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál a 22. § (2) bekezdésében és 24. § (2) bekezdésében foglaltak szerint kell lehatárolni, és rájuk e törvény övezeti előírásait kell alkalmazni.”

1.3.3. A területrendezési tervekkel való összhang vizsgálata

2018. évi CXXXIX. törvény

Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről:

Térségi szerkezeti terv:

Országos területfelhasználási kategóriák

- Erdőgazdálkodási térség
- Mezőgazdasági térség
- Vízgazdálkodási térség
- Települési térség

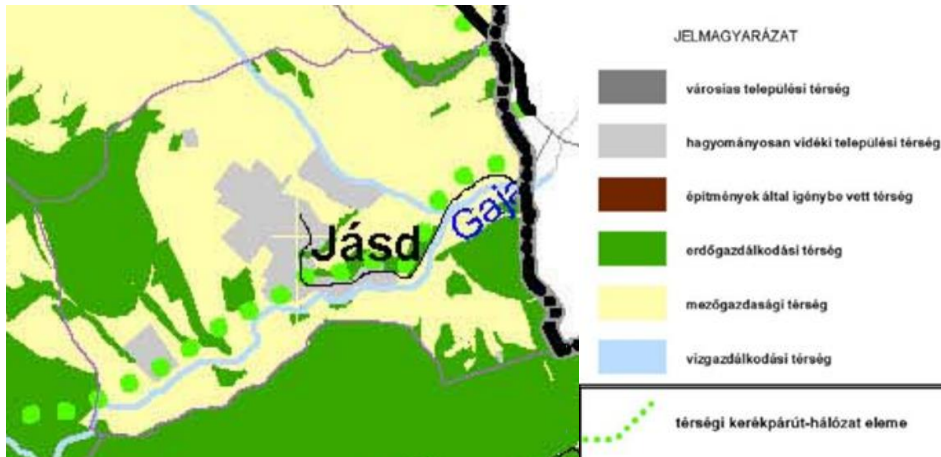
Az **Ország Szerkezeti Terve** Jásdot részben mezőgazdasági, részben erdőgazdálkodási térségként szerepelteti. Továbbá a Gaja- és a Malmi-patak vízfolyások mentén vízgazdálkodási térséget jelöl a terv. Közlekedési, illetve energia hálózatok, valamint ezek egyedi építményei nem érintik a települést.

Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Veszprém Megye Területrendezési Tervéről szóló

/2005. (V.27.) önkormányzati rendeletéhez (továbbiakban: VMTrT)

A VMTrT Jásd községet alapvetően hagyományos vidéki települési (116,75 ha), mezőgazdálkodási (648,16 ha) valamint erdőgazdálkodási (263,22 ha) térségként szerepelteti. (Forrás: Veszprém Megye Szerkezeti terve, Területi mérleg)

Jásd kül- és belterületét dél-nyugat - észak-kelet irányban átszeli a térségi kerékpárút-hálózat.

Települési térség

A hagyományosan vidéki települési térség a nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység kivételével bármely települési területfelhasználási egységbe sorolható

Erdőgazdálkodási térség

Az erdőgazdálkodási térséget legalább 85%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolni.

Mezőgazdasági térség

A mezőgazdasági térséget legalább 85%-ban mezőgazdasági terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a térségben nagyvárosias lakóterület és vegyes terület területfelhasználási egység nem jelölhető ki.

Vízgazdálkodási térség

A vízgazdálkodási térséget legalább 90%-ban vízgazdálkodási terület területfelhasználási egységbe kell sorolni, a fennmaradó részen beépítésre szánt terület nem jelölhető ki.

Országos ökológiai hálózat övezete (2018. évi CXXXIX. törvény 25.- 27.§/)

Az Ökológiai hálózat magterületének övezete, az ökológiai hálózat ökológiai folyosójának övezete és az ökológiai hálózat puffterületének övezete című 3/1. melléklet szerint Jásd közigazgatási területének nagy szelete része az ökológiai hálózat magterületének övezetének, kisebb részben pedig az ökológiai hálózat puffterületének övezetében található.

Az ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezete

Az ökológiai hálózat magterületének övezetében – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – a településrendezési eszközökben csak olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

Az ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezetében új beépítésre szánt terület nem jelölhető ki, kivéve, ha a települési területet az ökológiai hálózat magterülete vagy az ökológiai hálózat magterülete és az ökológiai hálózat ökológiai folyosója körülzárja, továbbá a kijelölést más jogszabály nem tiltja.

Az előbbi kivételek együttes fennállása esetén beépítésre szánt terület az állami főépítési hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak a területrendezési hatósági eljárása során kiadott területfelhasználási engedélye alapján jelölhető ki.

Az ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezetében a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatok elemeinek nyomvonala a magterület természetes élőhelyeinek fennmaradását biztosító módon, az azok közötti ökológiai kapcsolatok működését nem akadályozó műszaki megoldások alkalmazásával jelölhetők ki és helyezhetők el.

Az ökológiai hálózat magterületének és ökológiai folyosójának övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben új célkitermelőhely és külfejtéses művelésű bányatelek nem létesíthető, a meglévő külfejtéses művelésű bányatelek horizontálisan nem bővíthető.

Az ökológiai hálózat magterületének övezetében az erőművek közül csak háztartási méretű kiserőmű létesíthető épületen elhelyezve.

Pufferterület övezete

Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében – kivéve, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg – a településrendezési eszközökben olyan övezet és építési övezet jelölhető ki, amely az ökológiai hálózat magterülete, ökológiai folyosója és pufferterülete övezetek természetes és természetközeli élőhelyeit és azok kapcsolatait nem veszélyezteti.

Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében – a következő bekezdésben meghatározott feltétel kivételével – a településszerkezeti terv beépítésre szánt területet csak abban az esetben jelölhet ki, ha az a szomszédos magterület vagy ökológiai folyosó természeti értékeit, biológiai sokféleségét, valamint táji értékeit nem veszélyezteti.

Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében, ahol az Ország Szerkezeti Terve települési térséget határoz meg, beépítésre szánt terület az előbbi bekezdésben meghatározott feltételektől függetlenül is kijelölhető.

Az ökológiai hálózat pufferterületének övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető. Az övezetben célkitermelőhely nem létesíthető.

A településrendezési eszközökben az övezetek kiterjedését - a 282/2009. (XII.11.) Korm. rendelet 1. sz. melléklete értelmében - a Balaton-felvidéki Nemzeti Park adatszolgáltatása alapján kell kijelölni.

2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről:	Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének Veszprém Megye Területrendezési Tervéről szóló 5/2005. (V.27.) önkormányzati rendelethez:
--	--

belterülete körül **ökológiai magterület**, valamint a belterülettől nyugatra és délre **pufferterület** található.

VMTTrT alapján:

- Ökológiai magterület 642,90 ha

- Ökológiai folyosó 0,04 ha
- Pufferterület 80,46 ha

Erdők övezete (2018. évi CXXXIX. törvény 29.§)

Erdők övezete érinti a települést.

Az OTrT 29. §-a a következőképp rendelkezik az övezetről:

„29. § Az erdők övezetébe tartozó területeket az adott településnek a településrendezési eszközében legalább 95%-ban erdőterület területfelhasználási egységbe kell sorolnia. Az e törvény hatálybalépését megelőzően kijelölt beépítésre szánt területek, valamint az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény 4. § (2) bekezdésében meghatározott területek, továbbá az Ország Szerkezeti Terve, a Budapesti Agglomeráció Szerkezeti Terve, valamint a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Szerkezeti Terve által kijelölt települési térség területein lévő erdők övezetének területét a számításnál figyelmen kívül kell hagyni.

30. § Az erdők övezetében külfejtéses művelésű bányatelket megállapítani és bányászati tevékenységet engedélyezni a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó szabályok szerint lehet.”

2018. évi CXXXIX. törvény
Magyarország és egyes kiemelt térségeinek
területrendezési tervéről:

Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Veszprém Megye Területrendezési Tervéről szóló
5/2005. (V.27.) önkormányzati rendeletéhez:

- Erdők övezete
- Alaptérképi elemek
- Országhatár
 - Megyehatár
 - Település közigazgatási határa
 - Települési térség

- Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete
- Erdőtelepítésre alkalmas terület övezete

Jásd közigazgatási területén elszórta található **kiváló termőhelyi adottságú erdőterület** övezete, valamint az észak-nyugati és a dél-keleti külterületi részén **erdőtelepítésre alkalmas terület** övezete található.

VMTrT alapján

- kiváló termőhelyi adottságú erdőterület 76,19 ha
- erdőtelepítésre alkalmas terület 140,26 ha

Megállapítható, hogy a VMTrT és az OTrT **erdők övezete** a fenti övezetek tekintetében nincsenek összhangban.

Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete (2018. évi CXXXIX. törvény 28.§)

2018. évi CXXXIX. törvény
Magyarország és egyes kiemelt térségeinek
területrendezési tervéről:

Veszprém Megyei Önkormányzat Közgyűlésének
Veszprém Megye Területrendezési Tervéről szóló
5/2005. (V.27.) önkormányzati rendelethez:

Megállapítható, hogy a VMTrT és az OTrT a fenti övezet tekintetében az OTrT nem rendelkezik Jásd területén kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezet kijelöléséről. VMTrT szerint Jásd északi külterületén **kiváló termőhelyi adottságú szántóterület** övezete található.

VMTrT alapján 7,25 ha

Jó termőhelyi adottságú szántók, Erdőtelepítésre javasolt terület, Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete (2018. évi CXXXIX. törvény 6.§)

6.§

(3) A **jó termőhelyi adottságú szántók**, az **erdőtelepítésre javasolt terület**, a **tájképvédelmi terület**, a vízminőség-védelmi terület, a nagyvízi meder és a VTT-tározók övezetét a területrendezésért felelős miniszter a 19. § (4) bekezdésben meghatározott rendeletében állapítja meg.

A Miniszterelnökséget vezető miniszter 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelete a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról

Erdőtelepítésre javasolt terület övezete (3.§.)

A településrendezési eszközök készítése során az Országos Erdőállomány Adattárban nem szereplő erdőterület területfelhasználási egységeket a településfejlesztési és településrendezési célokkal

összhangban – a természeti és kulturális örökségi értékek sérelme nélkül – az erdőtelepítésre javasolt terület övezet területén javasolt kijelölni.

 Erdőtelepítésre javasolt terület övezete

Tájképvédelmi terület övezete (4. §)

(1) A település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elemegyütteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat helyi jellemzőit.

(2) A tájképvédelmi terület övezetével érintett területre a tájképi egység, a hagyományos tájhasználat fennmaradása, valamint a tájba illesztés biztosítása érdekében – a településképi védelméről szóló törvény vagy annak felhatalmazása alapján kiadott jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – meg kell határozni

a) a településrendezési eszközökben a területfelhasználás és az építés helyi rendjének egyedi szabályait,

b) a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 2. § (2) bekezdése szerinti településképi rendeletben (a továbbiakban: településképi rendelet) a településképi követelményeket.

(3) A tájképvédelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

(4) A tájképvédelmi terület övezetében a közlekedési, elektronikus hírközlési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, továbbá az erőműveket a tájképi egység megőrzését és a hagyományos tájhasználat fennmaradását nem veszélyeztető műszaki megoldások alkalmazásával kell megvalósítani.

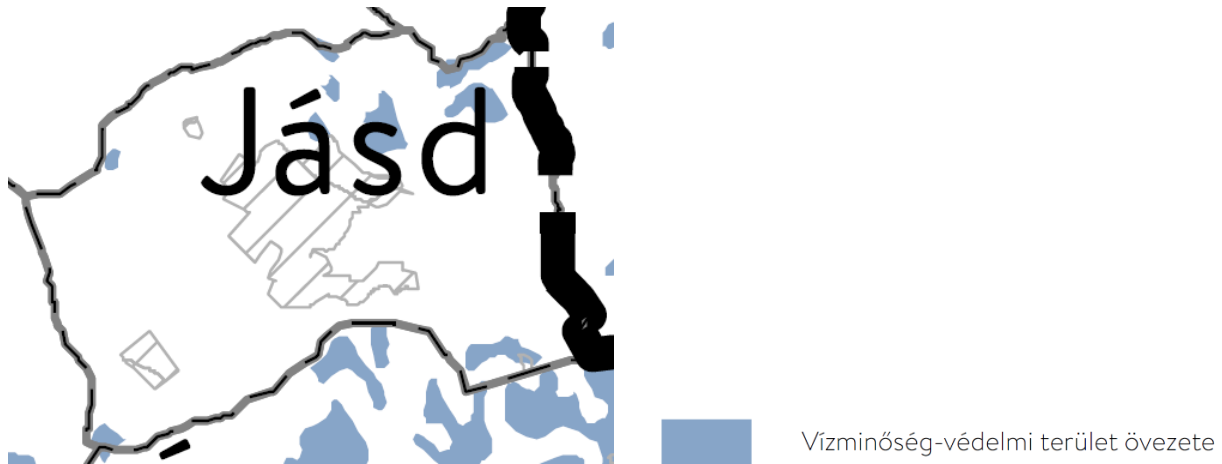

 Tájképvédelmi terület övezete

Vízminőség-védelmi terület övezete (5. §)

A vízminőség-védelmi terület övezetébe tartozó települések településrendezési eszközeinek készítése során ki kell jelölni a vízvédelemmel érintett területeket. A kijelölt vízvédelemmel érintett területekre vonatkozó egyedi szabályokat a helyi építési szabályzatban kell megállapítani.

A vízminőség-védelmi terület övezetében bányászati tevékenység folytatása a bányászati szempontból kivett helyekre vonatkozó előírások alkalmazásával engedélyezhető.

Szőlőkataszter vizsgálata:

2018. évi CXXXIX tv:

13. § (1) Borvidéki település borszőlő termőhelyi katasztere I-II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté.

► Jásd nem borvidéki település, és I-II. kataszteri osztályú szőlőterülettel sem rendelkezik.

Gyümölcskataszter vizsgálata:

2018. évi CXXXIX tv:

(2) Az Országos Gyümölcs Termőhelyi Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté.

► Jásd területén Gyümölcs Termőhelyi Kataszteri I-II. osztályú területek találhatók. A 048/1,2 hrsz-ú ingatlanokat érinti, összesen 3 hektárnyi területet. (*NÉBIH adatszolgáltatás*) A földhivatali alaptérkép szerint a 048/1 hrsz. telek megszűnt, így a tényleges gyümölcs termőhelyi kataszteri terület 0,3 ha.

1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS TELEPÜLÉSSZERKEZETI TERVEINEK – AZ ADOTT TELEPÜLÉS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ – VONATKOZÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI

Jásd közvetlen településszomszédai Veszprém megyében Tés, Bakonyháza, Csetény, Szápár, Fejér megyében pedig Bakonycsérnye.

Tés Község településrendezési eszközét a Tés Helyi Építési Szabályzatáról szóló 19/2004 (X.7.) önkormányzati rendelettel fogadta el Tés Község Önkormányzat Képviselő-testülete, amit 2018-ban módosítottak. A Jásddal közös határvonalon elsősorban különleges honvédelmi területek találhatók.

Bakonyháza Község településrendezési eszközét a Bakonyháza Község Helyi Építési Szabályzatáról és Szabályozási Tervéről szóló 5/2006 (IV.27.) önkormányzati rendelettel fogadta el Bakonyháza Községi Önkormányzat Képviselő-testülete, amelyet azóta többször módosítottak. Jásddal közös határban mezőgazdasági és erdőterületek találhatók. Szerkezeti jelentőségű elemként jelöli Bakonyháza hatályos szerkezeti terve a Jásd felé vezető vegyeshasználatú utat, ami az Alkotmány utcából induló 495/1 hrsz-ú út folytatása. Szerkezeti jelentőségű elem még a tervezett (Bodajk)- Szápár- Zirc-Bakonybél- Bakonykoppány regionális jelentőségű kerékpárút (kerékpározásra kijelölt útvonal).

Csetény Község településrendezési eszközét a Csetény Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 15/2013. (XII.21.) önkormányzati rendelettel fogadta el Csetény Község Önkormányzata Képviselő-

testülete, amelyet azóta többször módosítottak. A Jásddal közös határvonalon elsősorban általános mezőgazdasági területek találhatóak. Jásddal közös szerkezeti elemként jelenik meg Bakonyháza szerkezeti tervén feltüntetve a tervezett Bakonyszentkirály- Dudar- Tés- Várpalotai út nyomvonala Csetényen és Jásdon áthaladva, valamint Csetény területére becsatlakozó Bakonyháza felé érkező önkormányzati összekötő út Jásd felé.

Szápár Község településrendezési eszközét a Szápár Község Helyi Építési Szabályzatáról szóló 17/2013. (XII.30.) képviselő-testületi rendelettel fogadta el Szápár Község Önkormányzat Képviselő-testülete. Jásd községgel védelmi erdőterülettel határos, amely vízerózióknak kitett terület.

Bakonycsernye Község településrendezési eszközét a Bakonycsernye Község Helyi Építési Szabályzatáról és szabályozási tervéről szóló 2/2010. (II.2.) önkormányzati rendelettel fogadta el Bakonycsernye Község Önkormányzat Képviselő-testülete.

1.5 A HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK BEMUTATÁSA

1.5.1. A hatályos fejlesztési koncepció megállapításai

Jásd Község Önkormányzata 2008-ban, a 36/2008. (IV. 03.) Kht. számú határozattal fogadta el a ma is érvényes településfejlesztési koncepcióját.

A koncepció a település rövid ismertetését követően részletezi a fejlesztési szempontokat, úgy mint a lakosság életminőségének javítása, a települést övező természeti környezetének, élővilágának és növényvilágának a megóvása, a település meglévő értékes természeti illetve környezeti adottságainak hatékony hasznosítása, helyi munkahelyteremtés, a település befektetésekre irányuló fogadókészségének javítása, elsődlegesen társadalmi és gazdasági fejlesztési irányok kijelölése, infrastrukturális fejlesztési feladatok meghatározása a térségben levő településekre figyelemmel, illetőleg együttműködésben.

A fejlesztés javasolt fő irányai

- a korábbi lakóterület fejlesztés tervben tartása, újabb lakóterület kijelölése,
- a minőségi mezőgazdasági termelés és,
- az exportképes háziipar, kisipar,
- az idegenforgalom,

kiemelt figyelemmel:

- az országos viszonylatban is figyelemre méltó értékeket képviselő természeti környezet védelmére;
- a települést a távolabbi településekkel összekötő közlekedés és hírközlés feltételeinek javítása;
- a település közműellátottsági színvonalának gazdaságos fejlesztése;
- meglévő területe optimális hasznosítására, közművekkel ellátandó lakóközvetek kialakítására, külső befektetők fogadási feltételeinek javítására.

Ágazati fejlesztési irányok:

- Gazdaság
 - A mezőgazdaság fejlesztése

A helyzetfeltárás után SWOT analízisben rögzíti a mezőgazdaság erősségeit, gyengeségeit, valamint a fejlesztések lehetőségeit és a megvalósítását veszélyeztető tényezőket. A

vizsgálatot követően meghatározza azon feladatok körét, amely a mezőgazdasági tevékenység minőségi fejlesztésében meghatározóak lehetnek: a növénytermesztés és állattenyésztés ésszerű egyensúlya, amely megteremti a hatékony piacorientált termelés feltételeit.

A koncepció említést tesz egy víztározó építése és patakszabályozás lehetőségéről, amely nem csupán az öntözés és állattartás vízigényének folyamatos kielégítéséhez szolgálhatna technikai bázisul, hanem mint kialakítandó horgásztó fontos tényezője lehet a turizmus, az idegenforgalom fejlesztésének is.

- A háziipar, kisipar és kereskedelem fejlesztése

A helyzetfeltárás után SWOT analízisben rögzíti a háziipar, kisipar erősségeit, gyengeségeit, valamint a fejlesztések lehetőségeit és a megvalósítását veszélyeztető tényezőket. A vizsgálatot követően meghatározza azon irányok körét, amelyek fejlesztésével az ilyen típusú foglalkoztatás megerősíthető a településen, illetve hangsúlyozza, hogy a települést meg kell ismertetni a potenciális befektetőkkel.

- Az idegenforgalom fejlesztése

A helyzetfeltárás után SWOT analízisben rögzíti a falusi turizmus erősségeit, gyengeségeit, valamint a fejlesztések lehetőségeit és a megvalósítását veszélyeztető tényezőket. A vizsgálatot követően meghatározza azon fejlesztési irányok körét, amelyek elengedhetetlenek az idegenforgalom kiépítéséhez:

- a vízvezeték és szennyvízvezeték hálózat kiépítése
- pormentes út
- a település táji karakterének, mint elsődleges idegenforgalmi vonzerőnek a fejlesztése, pl. a tervezett víztározóval.

- Lakóterületek fejlesztése

A helyzetfeltárás után SWOT analízisben rögzíti a lakókörnyezet erősségeit, gyengeségeit, valamint a fejlesztések lehetőségeit és a megvalósítását veszélyeztető tényezőket. A vizsgálatot követően meghatározza azokat a feladatokat, amelyek elvégzése elengedhetetlenek lakókörnyezet vonzóvá tételéhez:

- a kijelölt lakóterületek beépítési feltételeinek megteremtése, új lakóterületek kijelölésének vizsgálata
- színvonalas közösségi terek játszótér sportpálya, park kialakítása
- helyi építészeti értékek, és a kedvező környezeti állapot védelme
- infrastruktúra fejlesztése, utak karbantartása
- állattartás szabályozása.

- A természeti környezet védelme

A koncepció kiemelt célként kezeli a még meglévő, érintetlen természeti környezetnek, a benne élő növény és állatvilágnak a megóvását, ezáltal a környezetvédelem hangsúlyát a megelőzésre fekteti.

- A közlekedés és hírközlés fejlesztése

A koncepció a helyzetelemzésben rögzíti, hogy a telekommunikációs hálózat kielégítő, azonban a közlekedés fejlesztése a jövőben is kiemelt jelentőségű feladat marad. Feladatként

részletezi, hogy a közlekedési hálózat fejlesztés úgy kell megoldani, hogy a közlekedés technikai bázisának mennyiségi fejlődése a környezetet ne károsítsa, ne okozzon többlet légszennyeződést. A közlekedés zaja pedig ne riassza el a környékről a kis- és nagyvadakat, valamint a gazdag madárvilágot. Az utak fejlesztése, burkolati felújítása a település komfortfokozatának növelése érdekében alapvető feladat, azonban nem támogatható a település zsákjelleget felismerése, mivel ez által nagymértékben megváltozna a település környezeti és táji állapota. További fejlesztési feladat a kábeltv hálózat kialakítása a településen, amely egyben az internetes technológia helyi szolgáltatását is biztosíthatná, egyben lehetőséget teremtve a településen is távmunka végzésére.

- A közművesítés, vízgazdálkodás fejlesztése
A koncepció a helyzetelemzést követően taglalja, hogy a település fejlesztésének kiemelt fontosságú, költségigényes területe a vízellátás, vízgazdálkodás, különös hangsúllyal a szennyvízkezelésre és tisztításra. Ennek egyik eleme a Gaja-patak mederszabályozása, a két kisebb és a patak elzárásával kialakítandó nagyobb víztározó megépítése. Továbbá fejlesztési célként fogalmazta meg a gázhálózat kiépítését, és ezáltal a fűtési rendszer korszerűsítését. (Ezek a fejlesztési célok már megvalósultak.)
- Területfejlesztés, településrendezés, építésszabályozás
A népességszám stagnálását figyelembe véve a koncepció megfontolt, minőségi településfejlesztést javasol, hangsúlyt fektetve a településközpont gazdaságos üzemeltetésére, a település tisztántartására. Fontos gazdasági követelményként említi az egy lakásra (családra) jutó infrastrukturális vezetékrendszer hosszának, járdafelületnek, belső úthálózatnak a racionális megválasztását. Kiemeli, hogy a körülmények mérlegelése során figyelembe kell venni azt, hogy a falusi turizmus csak akkor fejleszthető jövedelmező tevékenységgé a településen, ha a városi ember az újszerű élményt nyújtó látóval, természeti adottságok mellett megtalálja a civilizált élet technikai kellékeit is.
A koncepció felhívja a figyelmet arra a fejlesztési lehetőségre is, amit a kegyhely kiváló adottsága nyújt.

A fejlesztés megvalósítása

A koncepció rögzíti, hogy Jásd településfejlesztésének megvalósításának feltétele a település lakóinak bevonása, a velük való konzultáció alapján a közösen megfogalmazott településfejlesztési célok integrálása a lakosság egyéni fejlesztési törekvéseivel.

A megvalósítás vezetési rendszere

A koncepció kimondja, hogy a választott önkormányzati testület feladata, élén a polgármesterrel, hogy

- tervezze meg a település fejlődésének irányát, útját, vagyis mozgáspályáját,
- hangolja össze a települési közösségben élők (dolgozók) egyéni erőfeszítéseit a település fejlesztési céljaival, végezetül
- szervezze és irányítsa azt a folyamatot, amelynek végzésével a településfejlesztési célok megvalósulnak.

A fentiek alapján a vezetési rendszer három alrendszere:

A **tervezési rendszer** azoknak a vezetői intézkedéseknek, tevékenységeknek az összességét jelenti, amelyek keretében a település fejlődésének mozgáspályáját, konkrét fejlesztési céljait kijelölik, megtervezik.

Az **érdekeltségi rendszer** azoknak a vezetői döntéseknek az összességét jelenti, amelyek célja a település lakói egyedi-egyéni törekvéseinek a településfejlesztési főcélok megvalósulásának irányába való orientálása, terelése.

A **szervezési rendszer** azoknak a szabályoknak, rendelkezéseknek az összességét jelenti, amelyek útján e vezetés azt határozza meg, hogy milyen módon kell megvalósítani a településfejlesztési célokat, kinek mi a konkrét tennivalója a feladatok megvalósításában.

A fejlődés gyorsításának eszközei és módszerei

A koncepció hangsúlyozza, hogy a településrendezési eszközök szakszerű kidolgozása, az azokban kijelölt hosszú- és rövidtávú fejlesztési irányok, célok segítik a fejlődés menetét, gyorsítását.

Együttműködés a térség településeivel

A koncepció szerint a jádsi településfejlesztési elgondolások kialakítása során mind azonos adottságok, mind finanszírozás tekintetében figyelembe kell venni a környező települések együttműködési lehetőségét. Vonatkozik ez az energiaellátás, a szennyvíztisztítás, az oktatásügyi és egészségügyi hálózat, a kereskedelem létesítményeinek megtervezésére és kivitelezésére.

1.6 JÁSD TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEI

1.6.1. A hatályban lévő településrendezési eszközök

Jásd Községi Önkormányzat Képviselő-testülete a jelenleg érvényes településszerkezeti tervet a Jásd Településszerkezeti leírásának és településszerkezeti tervének jóváhagyásáról szóló 66/2008. (VI. 05.) Kth. sz. határozatával, a helyi építési szabályzatot a Jásd község Helyi Építési Szabályzatának, valamint Szabályozási Tervének jóváhagyásáról szóló 8/2008. (VI. 06.) rendeletével fogadta el.

1.6.2. A hatályos településszerkezeti terv megállapításai, megvalósult elemek

Külterület

Külterületen többnyire a művelési ágnak megfelelő területfelhasználás szerepel a településszerkezeti tervben, jellemzően általános mezőgazdasági, a település belterületétől keletre pedig kertes mezőgazdasági terület található. Elszórtan találkozhatunk gazdasági és védelmi erdőterületekkel, illetve a Gaja patak valamint a Malmi patak mente vízgazdálkodási terület. A Tés felőli déli területen különleges bányaterület található. Elsősorban a település belterületétől észak-keletre, valamint kisebb mértékben szigetszerűen a Gaja patak tervezett vízgazdálkodási területe és tervezett különleges sport szabadidő terület mellett gazdasági területek találhatóak. A külterület nagy százaléka, elsősorban a nyugati felén nyilvántartott régészeti lelőhely, a déli része pedig védett természeti terület.

Külterületi tervezett területfelhasználás, fejlesztési területek

A külterület dél-keleti sarkában a Gaja patak valamint a keleti részén a Malmi patak mellett nagyobb kiterjedésű vízgazdálkodási területeket, ehhez kapcsolódóan a Gaja patak fölött új zöldterület továbbá a belterülettől dél-keletre különleges sport szabadidő terület kerültek kijelölésre. A külterületen tervezett változtatások – a focipálya kivételével - mostanáig nem valósultak meg.

Belterület

A hatályos településszerkezeti terv a belterület nagy részét a kialakult területhasználatnak megfelelően sorolja az egyes területfelhasználási kategóriákba. A belterületen kizárólag falusias lakóterületet ábrázol, kisebb részben az észak-keleti belterületi határon mezőgazdasági kertes, illetve a központban településközpont vegyes terület övezetet szerepeltet.

A felső belterület déli határán véderdő található, az ezalatt lévő temető különleges terület besorolású.

Belterületi tervezett területfelhasználás, fejlesztési területek

A lakóterület bővítését szerepelteti a településszerkezeti terv észak-nyugati és nyugati irányban, a külterület belterületbe vonásával. Az észak-nyugati új lakóterület mellett, a kertes mezőgazdasági területek és a külterületi gazdasági területek között, illetve szigetszerűen a délen meglévő lakóterületek közt zöldterületet irányoz elő a településszerkezeti terv.

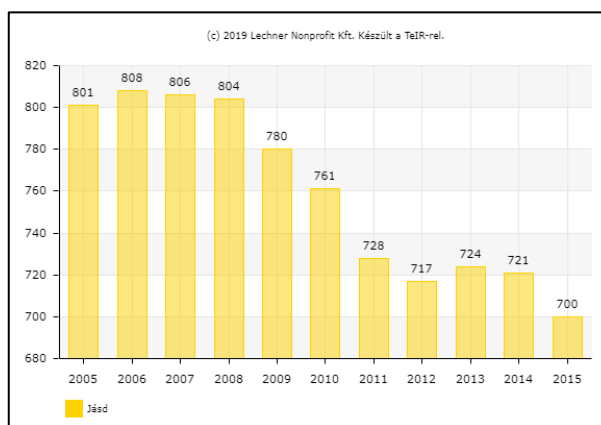
Az észak-nyugati irányú lakóterületi bővítés a szabályozási terven is szerepel, azonban a nyugati irányba kijelölt új lakóterület nem került ábrázolásra a belterületi szabályozási terven, az a külterületi szabályozási tervlapon továbbra is mezőgazdasági övezetként szerepel.

A felsorolt fejlesztések még nem történtek meg.

1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA

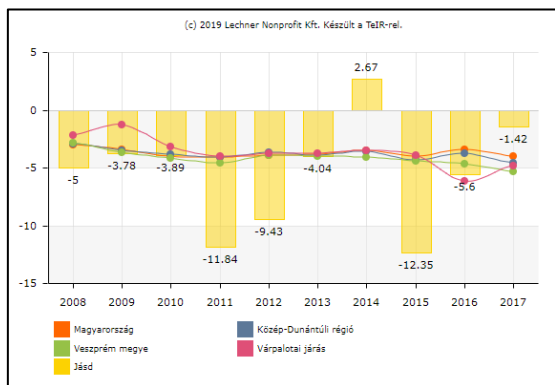
1.7.1. Demográfia, társadalom

Jásd lakónépessége a KSH 2018. 01. 01-ei adatai alapján 660 fő. A két népszámlálás (2001-2011) között jelentős 12 %-os lakónépesség csökkenés figyelhető meg, majd 2012-2018 között mérsékeltebb, 9,3%-os fogyatkozás következett be.

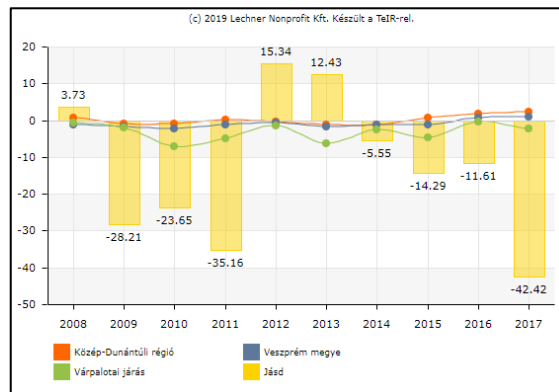

3. ábra Jásd lakónépessége 2005-2015. (forrás: www.teir.hu)

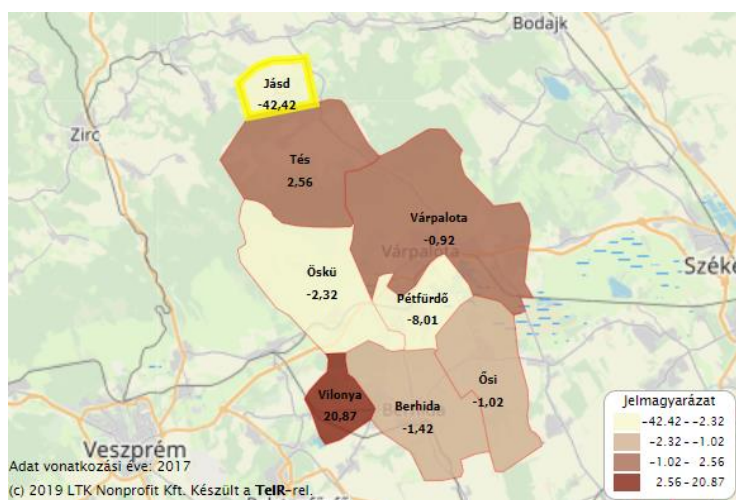
Természetes fogyást/szaporodást tekintve Jásd kedvezőtlen képet mutat. 2006-ban és 2014-ben pozitív volt a természetes szaporodás/fogyás egyenlege, azonban általánosságban elmondható, hogy mind az országos, mind a megyei és járási egyenleghez képest negatív Jásd mérlege. Vándorlási egyenlegét tekintve - 2006 és 2014 kivételével - folyamatosan negatív képet láthatunk, egyre inkább meghaladja az elvándorlás száma az odavándorlásét.

4. ábra Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)

5. ábra Vándorlási egyenleg (ezrelék) (forrás: www.teir.hu)

6. ábra Vándorlási egyenleg járási összehasonlításban (forrás: www.teir.hu)

A 2001-es és 2011-es népszámlálás adatait összehasonlítva látható, hogy az elmúlt tíz évben kedvezőtlen demográfiai folyamat indult el, hiszen a 2001-es adatokhoz képest csökkent a fiatalok aránya, míg az időskorúak aránya nőtt a lakónépességben belül.

Lakónépességben belül az alábbi korcsoportok aránya		
	2001	2011.
0-14 éves (fiatal korúak)	18%	13%
15-59 éves (aktív korúak)	61%	63%
60-x éves (időskorúak)	21%	24%

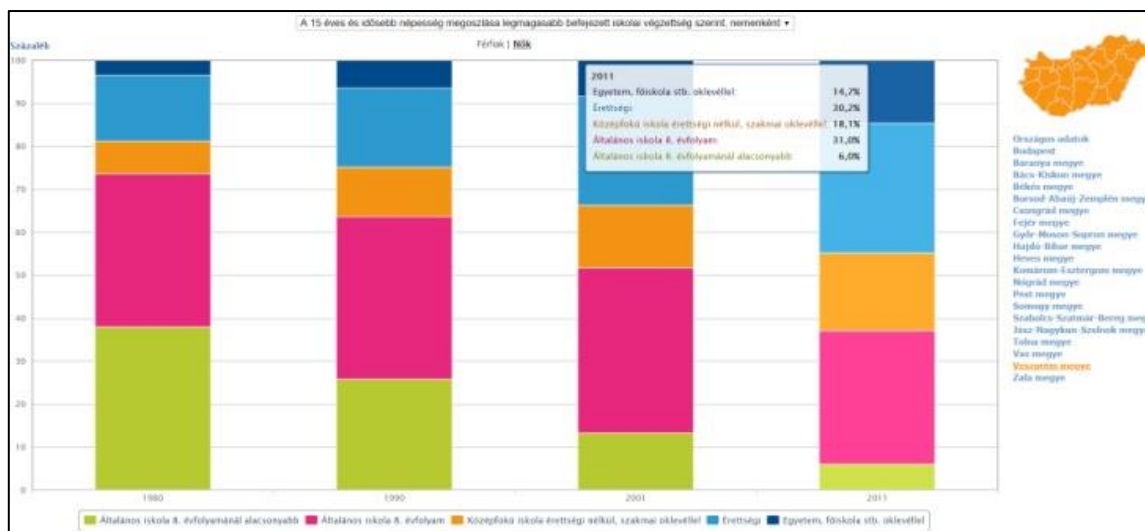
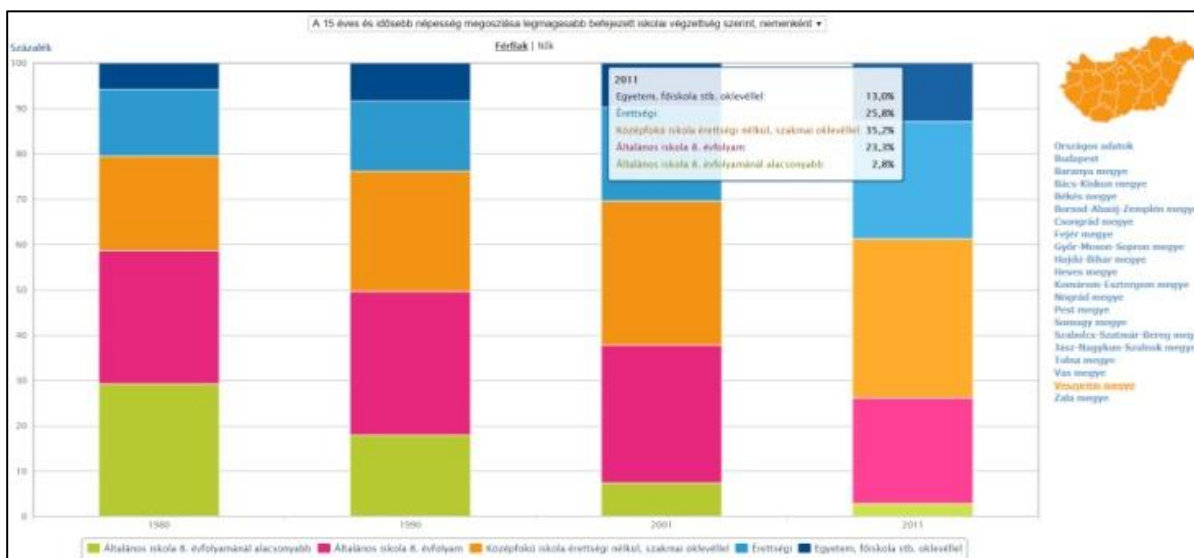
(forrás: www.nepszamlalas2001.hu, www.ksh.hu)

1.7.1.1 Nemzetiségi összetétel

2011-ben Veszprém megye lakói közül több mint 303 ezren vallották magukat a magyar nemzetiséghez tartozónak, és a lakosság 6 százaléka, valamivel több, mint 21 ezer fő tartozott (egy részük a magyar mellett) valamely más nemzetiséghez, közülük több mint 18 ezren valamelyik hazai nemzetiséghez. (forrás: www.ksh.hu)

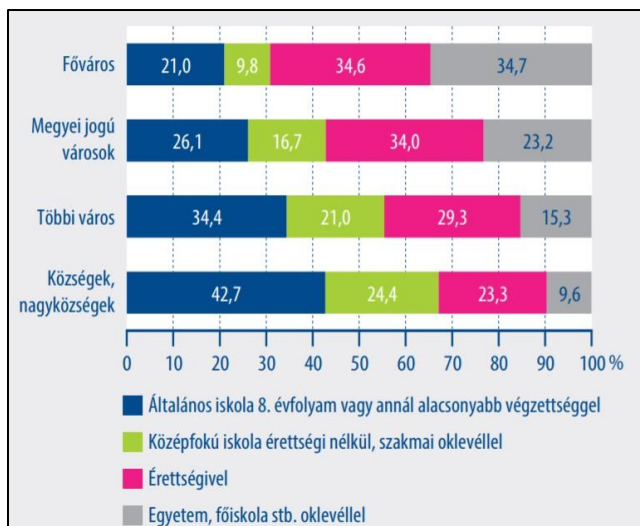
Jásdon 2001-ben a 835 fős népességből 2 fő vallotta magát német, míg 6 fő szlovák kisebbséghez tartoznak. A 2011-es népszámlálás adatai alapján a 722 fős népességből 5 fő vallotta magát német, míg 42 fő szlovák kisebbséghez tartoznak, tehát a magyar nemzetiségűek aránya csökkent és 6,5%-ra nőtt a szlovák (5,8%) és a német (0,7%) kisebbségek aránya. Ennek megfelelően Szlovák Kisebbségi Önkormányzat működik Jásdon. (forrás: mtatki.ogyk.hu)

1.7.1.2 Képzetség, életminőség

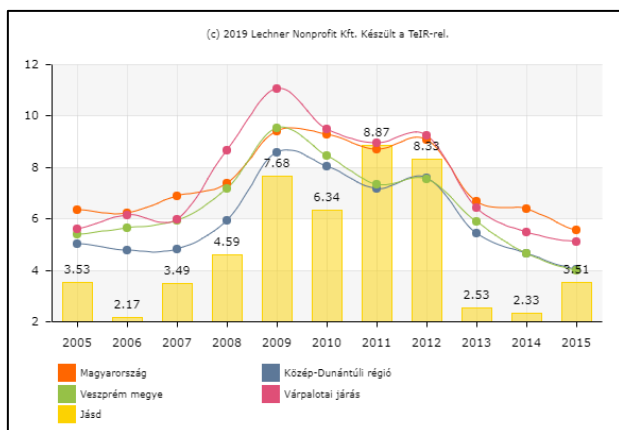
7. ábra A 15 éves és idősebb népesség megoszlása legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint, nemeként Veszprém megyében 1980-2011 között (forrás: www.ksh.hu)

A rendszerváltozás utáni időszak hozta az iskolázottságban a legnagyobb változást, az oktatás kiterjedését közép- és felsőfokú szinten egyaránt. A szakmunkás, szakiskolai oklevéllel rendelkezők aránya megnégyszereződött, az érettségizetteké megháromszorozódott, a diplomásoké pedig majdnem hatszorosára nőtt az elmúlt negyedszázadban.

8. ábra: A 7 éves és annál idősebb népesség megoszlása a legmagasabb befejezett iskolai végzettség és településtípus szerint, 2016 (forrás: www.ksh.hu)

álló és a potenciálisan elérhető anyagi erőforrások befolyásolják, amelyek között a legnagyobb jelentősége a jövedelemnek van. A foglalkoztatottságból való kiszorulás az erőforrások csökkenését eredményezi, az ezzel járó hátrányok együttes hatásai pedig a társadalmi elszigetelődés, a szegénység, valamint az életminőség romlásának kockázatát növelik.” (forrás: www.ksh.hu)

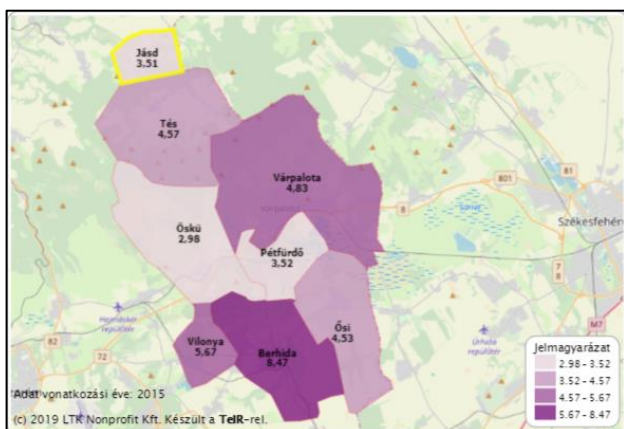
Minél nagyobb egy település, annál magasabb a népesség iskolázottsági szintje. Különösen a legalacsonyabb és a legmagasabb iskolai végzettséggel rendelkezők esetében jelentős az eltérés az egyes településtípusok között.

„A 20. század második felében a fejlett országok anyagi életkörülményei jelentősen javultak, ennek ellenére az ott élő emberek nem feltétlenül érezték boldogabbnak magukat. Az anyagi javak csak egy bizonyos szintig képesek növelni az egyének életminőségét, jóllétét. Az anyagi életkörülményekre ennek alapján úgy tekinthetünk, mint a jóllét szükséges, ám nem elégséges feltételére.

A javakhoz való hozzájutást a rendelkezésre álló és a potenciálisan elérhető anyagi erőforrások befolyásolják, amelyek között a legnagyobb jelentősége a jövedelemnek van. A foglalkoztatottságból való kiszorulás az erőforrások csökkenését eredményezi, az ezzel járó hátrányok együttes hatásai pedig a társadalmi elszigetelődés, a szegénység, valamint az életminőség romlásának kockázatát növelik.” (forrás: www.ksh.hu)

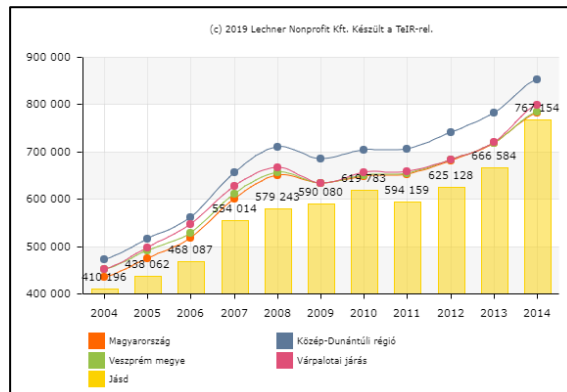
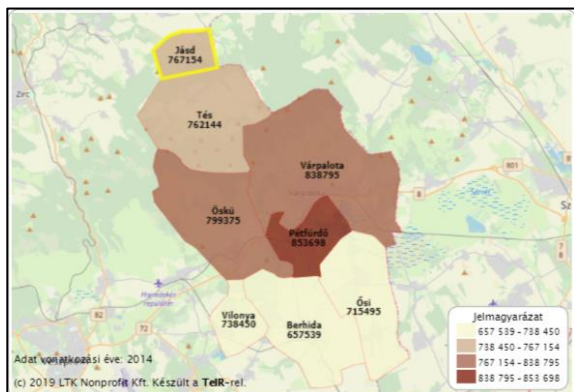
Jásd helyzete országos, régiós és megyei viszonylatban is jobb az átlagnál.

9. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra (forrás: www.teir.hu)

10. ábra: Regisztrált munkanélküliek száma száz 15-59 éves állandó lakosra a Várpalotai járásban (forrás: www.teir.hu)

Járási viszonylatban Öskü után Jásdon van a legkevesebb regisztrált munkanélküli száz 15-59 éves állandó lakosra vetítve. Látható, hogy arányaiban Jásdon sokkal kedvezőbb a munkanélküliség helyzete, mint a járás többi településén.

11. ábra: SZJA alapot képező nettó jövedelem egy állandó lakosra vetített összege Jásdon és a Váralotai járásban (forrás: www.teir.hu)

Jásd egy lakosra jutó összes nettó jövedelme az országos, a régiós és a megyei átlag alatt van, azonban járási szinten a középmezőnyben helyezkedik el.

1.7.2. Térbeli- társadalmi rétegződés, szegregátumok

A szegregáció fogalmát a hazai szakirodalom leggyakrabban a területi elhelyezkedéssel, lakhatással és az ebből következő intézményi – Magyarországon jellemzően az oktatás területén jelentkező – elkülönüléssel/elkülönítéssel kapcsolatban használja. Szegregációnak nevezzük azt a jelenséget, amikor egy-egy településen belül a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció együtt jár a jövedelmi viszonyok és a települési infrastruktúra lényeges egyenlőtlenségeivel.

Jásdra a Központi Statisztikai Hivatal Népszámlálási főosztálya a 2011-es népszámlálás adatai alapján elvégezte a településen található szegregátumok lehatárolását. A lehatárolás a 314/2012-es Kormányrendelet 10. mellékletében meghatározott szegregációs mutató alapján történt. A szegregációs mutató a 2011-es népszámlálási adatokból állítható elő. A 314/2012-es Kormányrendeletben foglaltak szerint azon területek tekinthetők szegregátumnak, ahol a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 év) belül eléri, illetve meghaladja az adott településtípusokra vonatkozó határértéket.

A településen **nem található** olyan terület, mely a szegregációs mutató alapján megfelelne a **tényleges szegregátum vagy a szegregációval veszélyeztetett terület** feltételeinek.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők

Jásd koncepcionális célkitűzései közé tartozik a helyi kezdeményezésekre és erőforrásokra építve a település társadalmi és gazdasági megerősítése, a természeti és épített örökségek megőrzése, életképes vidéki közösségek kialakítása, az együttműködés javítása, a partnerkapcsolatok és a helyi identitás erősítése.

A civil szervezetek elsősorban a szabadidős programok szervezésében és lebonyolításában vesznek részt.

Bejegyzett egyesületek:

- Turisztikai Egyesület
- Jövőnk a Falu Jásd Egyesület (8424 Jásd, Kossuth u. 212 hrsz.)
- Jásdi Szlovák Pávakör
- Jásdi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Polgárőrség

Tevékenységeik:

A Turisztikai Egyesület 2015-ben alakult. Munkájuk során igyekeznek fellendíteni a község turizmusát, valamint a település kulturális életét. Kiadták hiánypótló kiadványukat, melyben minden fontos információ megtalálható Jásd turizmusával kapcsolatban. Már több program megszervezésével és lebonyolításával színesítették Jásd életét.

A Jövőnk a Falu Jásd Egyesület célja a helyi kulturális örökség gyűjtése, megóvása, honismereti és helytörténeti munka támogatása, nemzeti és nemzetiségi hagyományörzés, környezetvédelem, szabadidő és kulturális rendezvények szervezése, nevelés és oktatás, képesség fejlesztés, ismeretterjesztés, kapcsolattartás önkormányzatokkal és más társadalmi szervezetekkel. Nevéhez fűződik a Jásdi Teleház intézményének létrehozása és működtetése.

A Jásdi Szlovák Pávakör 1973-ban alakult. A 4 évtized alatt számos fellépéssel öregbítették a település hírnevét. Több arany, ezüst, bronz éremmel és minősítéssel gazdagodtak. A Pávakör eredményesen dolgozó, jó közössége a falunak, kisugárzása a megye határain túl mutat. A Pávakör jelenleg két csoporttal működik, egy felnőtt és egy gyermek csoporttal. A tánccsoport és tagjai aktívan kiveszik részüket a község kulturális eseményeinek és programjainak megszervezéséből és lebonyolításából is. A jásdi Tűzoltó Egyesület egy kezdeményezés jóvoltából 2015-ben újjá alakult. Az egyesület aktívan részt vesz a falu közösségi életében és a problémák elhárításában. 2015-ben felújították és rendbe tették a Tűzoltó Szentárt, ahol egy kiállítást is berendeztek a régi tűzoltó eszközökből. Az ősz folyamán aktívan részt vesznek a Szüreti felvonulás eseményén is.

1.7.4. Egyházak

A 2011. évi népszámlálás során Veszprém megyében 215 ezer fő, a lakosság 61 százaléka jelezte valláshoz, felekezethez tartozását. A magukat egyházhoz, felekezethez tartozónak vallók 78 százaléka, mintegy 167 ezer fő katolikus. További jelentős vallási közössége volt a reformátusoknak (30,5 ezer fő) és az evangélikusoknak (12,8 ezer fő). A vallásosok aránya a Várpalotai járásban elmaradt a megyei átlagtól.

A népesség vallás, felekezet szerint, 2011												
Terület	Katolikus	Ebből:		Ortodox keresztény	Református	Evangélikus	Izraelita	Más vallási közösséghez, felekezethez tartozik	Vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik	Ateista	Nem kívánt válaszolni, nincs válasz	Összesen
		római katolikus	görög katolikus									
J08 K08 Jásd	552	545	7	–	18	3	–	8	34	3	104	722

12. ábra: Jásd népessége vallás, felekezet szerint, 2011 (forrás: www.ksh.hu)

A lakosság 76,5 %-a katolikus, 2,5 %-a református, 0,4 % evangélikus, 1,1 % más vallási közösséghez, felekezethez tartozik, 4,7 % vallási közösséghez, felekezethez nem tartozik, 0,4 % ateista, 14,4 % pedig nem kívánt válaszolni.

A településen a fenti arányoknak megfelelően katolikus plébánia működik. A járdi műemlék plébániatemplom 1792-ben épült fel, a korábbi árpád-kori kolostor és templom anyagának felhasználásával.

1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN STRUKTÚRÁJA

1.8.1. Humán közszolgáltatás

1.8.1.1 Oktatás

Jásdi Mesevár Óvoda (8424 Jásd, Kossuth L. u. 114.)

1976-ban társadalmi összefogásból épült fel. Osztatlan 25 fős csoportra tervezték. Szakmai tevékenységük az Óvodai nevelés játékkal, mesével című programra épül, beleépítve a néphagyományokat és helyi népi szokásokat. Az évek folyamán kiemelt ünnepek: Ősz búcsúztató, Mikulás, Karácsony, Farsang, Anyák napja és az Évzáró és Ballagás. Ezek az ünnepek mindenki számára nyitottak. Rendszeres a Majálison való szakmai részvételük, és gyermek napok tartása a Gyermekvédelmi és Családsegítő Szakszolgálattal együtt működve. Szakmai célkitűzésük: "Úton a Zöld Óvoda fele", a Zöld Óvoda cím elnyerése.

A gyermekelétszám 17 fő. A gyerekekkel két fő óvodapedagógus és egy fő dajka foglalkozik. Az étkeztetést helyben biztosítják melegkonyháival, élelmezésvezetővel és két fő szakáccsal. Az óvoda fenntartója Jásd Község Önkormányzata.

Képesség és Tehetségfejlesztő Magániskola Jásdi

Telephelye* (8424 Jásd, Kossuth u. 114.)

A járdi általános iskola, mint önkormányzati fenntartású alapfokú oktatási intézmény 2011 szeptemberében finanszírozási okokból megszűnt, a feladatellátási helyet egy másik köznevelési intézmény használja, nevezetesen a várpalotai Képesség és Tehetségfejlesztő Magániskola telephelyeként nyolc évfolyamos általános iskolaként működik tovább az intézmény, ahol hangsúlyos a szlovák nyelv oktatása.

*2019. október 14-től Képesség és Tehetségfejlesztő Általános iskola, Középiscola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium az iskola

1.8.1.2 Kultúra

Könyvtár (8424 Jásd, Kossuth u. 77.)

Az Eötvös Károly Megyei Könyvtárral működik közre. Aktívan részt vesz a falu közösségi életében és különböző programok szervezésében. Hetente két alkalommal tart nyitva.

1.8.1.3 Szociális ellátás

Jásd a Térségi Népjóléti Gondozási Központ - Család- és gyermekjóléti szolgálat (8100 Várpalota, Mártírok u. 1.) ellátási területébe tartozó település.

Az intézmény szervezeti egységei és szolgáltatásai Jásdon:

- Térségi Népjóléti Gondozási Központ
 - o házi segítségnyújtás
 - o család- és gyermekjóléti szolgálat

1.8.1.4 Egészségügy

Háziorvosi rendelő (8424 Jásd, Kossuth u. 129.)

Jelenleg Jásd és Tés községnek közös háziorvosi szolgálata van. Jásdon a háziorvosi rendelés - hasonlóképpen, mint Tésen - vegyes körzetként működik: egyidejűleg ellátja a felnőtteket és a gyermekeket is. Védőnő heti egy alkalommal tart tanácsadást. Fogászati ellátás Zircen található, központi orvosi ügyelet Várpalotán érhető el.

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Jásd Község Települési Esélyegyenlőségi Programja 2012-2017 dokumentum fő célmeghatározásai:

1. Az esélyegyenlőség biztosítása egyidejűleg megillet mindenkit nemtől, kortól, bőrszíntől, etnikai és nemzeti hovatartozástól, vallástól, valamint családi állapottól függetlenül.
2. Fontos cél az esélyegyenlőség biztosításának még jelenleg fennálló akadályainak elhárítása.
3. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni az esélyegyenlőség biztosításának mértékét és ugyanakkor törekedni kell az egyenlő bánásmód elvének minden esetben történő érvényesítésére.
4. Az egyes intézkedésekhez kapcsolódóan meg kell határozni a végrehajtás felelősét, határidejét, valamint a költségek forrását.

Esélyegyenlőségi program megállapításai:

- 1) Foglalkoztatás terén:
 - o A község területén és körzetében a foglalkoztatási piac stagnál, a lakosság számához mérten kevés a potencióális munkalehetőség.
 - o vannak olyan munkaadók, akik - ha nem is nyíltan, de nem szívesen alkalmaznak roma származású, vagy fogyatékkal élő személyt

- 2011-ben Jásd lakosságának közel fele: 46,4 %-a (353 fő) részesült valamilyen szociális juttatásban, mely arány a megyei átlagot magasan meghaladta.
- 2) Oktatási, képzési területen:
- Az alacsony iskolázottságúak számára, felzárkóztató felnőttképzést többnyire - igény szerint a térségben legközelebb - Várpalotán indítanak, melyekben a 8 osztályos végzettségen kívül érettségit, ill. szakmát is lehet szerezni.
 - Ezen kívül a két, szinte azonos távolságban elérhető megyeszékhelyen adott a továbbtanulási lehetőség
 - Az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok nem működnek
- 3) Szociális területen:
- Az észlelő és jelzőrendszer működtetése zökkenőmentes, a jelzőrendszer tagjaival (egészségügyi szolgáltatók, személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgálat, közoktatási intézmények, rendőrség, pártfogó felügyelői szolgálat, önkormányzat, állampolgárok) gördülékeny, rendszeres együttműködést sikerült kialakítani.
- 4) Gyermek veszélyeztetettségének megelőzése:
- Veszélyeztettség megelőzésére, megszüntetésére irányuló programok, prevenciós célzatú szabadidős tevékenységek közül kiemelhető pl.: játszóház, alternatív napközbeni ellátás (nyári szünidei programok július-augusztus hónapokban), személyiségfejlesztő foglalkozások, erőszakmentes kommunikáció (konfliktuskezelési tanácsadás a tanév folyamán), gyermeknapi program. A Védőnői Szolgálat is szervez rendszeres programokat a gyermekek számára (pl.: csecsemőmasszázs, szűrővizsgálatok, anyatejes világnap, születés hete rendezvények, iskolai előadások, stb.).
 - A Jásdi gyermekek napközbeni ellátása a település iskolájában és óvodájában történik.
- 5) Nők helyzete, esélyegyenlősége:
- Kevés a nőknek való munkalehetőség a településen
 - Helyileg nem megoldott a foglalkoztatást segítő képzési lehetőség
 - Nincsenek családbarát munkahelyi megoldások
 - Helyben nincs munkalehetőség, különösen az alacsonyabb végzettségűek számára. Csak utazással lehet elérni a több műszakban működtetett „multi” cégeket. Ezek időbeosztása egyáltalán nem alkalmazkodik a családok igényeihez.
 - Családi napközit pedig nem működtet senki a településen
 - óvodai férőhelyek a helyben üzemeltetett intézményben elegendőek, a jelentkező gyermekeknek tudnak helyet biztosítani
 - Jásd közelében nem található sem anyaotthon, sem családok átmeneti otthona.
- 6) Idősek helyzete, esélyegyenlősége:
- Házi segítségnyújtás keretén belül történik gondoskodás azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak, ill. azokról, akik egészségi állapotuk miatt rászorulnak, valamint akik ezt az ellátási formát igénylik.
 - Idősek nappali ellátása Várpalotán vehető igénybe
 - Jásdon nem működik nyugdíjas klub
 - Jásdon az időskorúak szociális ellátásáról intézményi szinten, legközelebb Várpalotán tudnak gondoskodni
 - házi segítségnyújtást, illetve gondozást a Baptista Szeretetszolgálat látja el
 - szociális étkeztetés van a településen
- 7) Fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége:

- fogyatékos személyek saját otthonukban történő ellátása nincs
- fogyatékkal élő személyek számára a településen elérhető az étkeztetés, a családsegítés, ill. igény szerint Várpalotáról, a Fogyatékosok Napközi Otthona, de az idősök nappali ellátásában, illetve az Ápoló Otthonban is jelen lehetnek fogyatékos személyek
- A településen a közintézmények akadálymentesítése csak csekély mértékben, ill. részben megoldott.
- A fogyatékkal élők közül nem tudott senki munkát vállalni

1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre, a gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

A település gazdasági szempontból önmagában gyenge adottságú. A két világháború között a mezőgazdaság, az állattenyésztés adta a jövedelmek javát az itt lakóknak. Ameddig az erdő engedte, minden területet művelés alá vettek, a teraszos művelés nyomai ma is látszanak a határban. A termelőszövetkezet 1959-ben alakult. Mivel a hegyes-dombos vidék gépesített mezőgazdasági művelésre alkalmatlan volt, a Tsz idején fejlesztés nem történt, a Tsz mellett a tanácsi központot is Cseténybe helyezték, így Jásd szerep nélküli településsé vált, így gyökeres változások következtek be a térség gazdasági viszonyaiban, tulajdonviszonyaiban, az állattartás feltételeiben és tényleges helyzetében is. Alapvetően megváltoztak a foglalkozási viszonyok. A munkaképes korú lakosság jelentős hányada a mezőgazdaságból a bányászat és nehézipar különböző ágaiba ment. Az elmúlt 8-10 év folyamán viszont a bányaművelést fokozatosan felváltották a környékre betelepült külföldi tulajdonú, de magyar bejegyzésű gazdasági társaságok, amelyek a jádsdi település munkaképes korú lakossága jelentős hányadának foglalkoztatását tették lehetővé. Ehhez azonban a lakosok jelentős részének a településen kívül kell munkát vállalnia, ingáznak. Az ingázás iránya Várpalota.

A foglalkoztatottak napi ingázása:

Annak megállapítása, hogy a foglalkoztatottak közül ki minősül naponta ingázónak, a tényleges tartózkodási hely szerinti, illetve a munkahely szerinti település (város, község, budapesti kerület, külföld esetében ország) egyezőségén vagy különbözőségén alapul.

Naponta ingázó az a foglalkoztatott, aki nem ugyanazon a településen dolgozik, mint ahol ténylegesen lakik (mint amelyik település lakónépességébe beletartozik). A naponta ingázók a tényleges tartózkodási helyük szerinti település oldaláról más településre eljárók, a munkahely szerinti település oldaláról pedig más településről bejárók.

Az ingázónak nem minősülő foglalkoztatottak, akik ugyanazon a településen dolgoznak, mint ahol ténylegesen laknak (mint amelyik település lakónépességébe beletartoznak), a helyben lakó és helyben dolgozó népességet, az adott település helyben dolgozó lakónépességét jelentik.

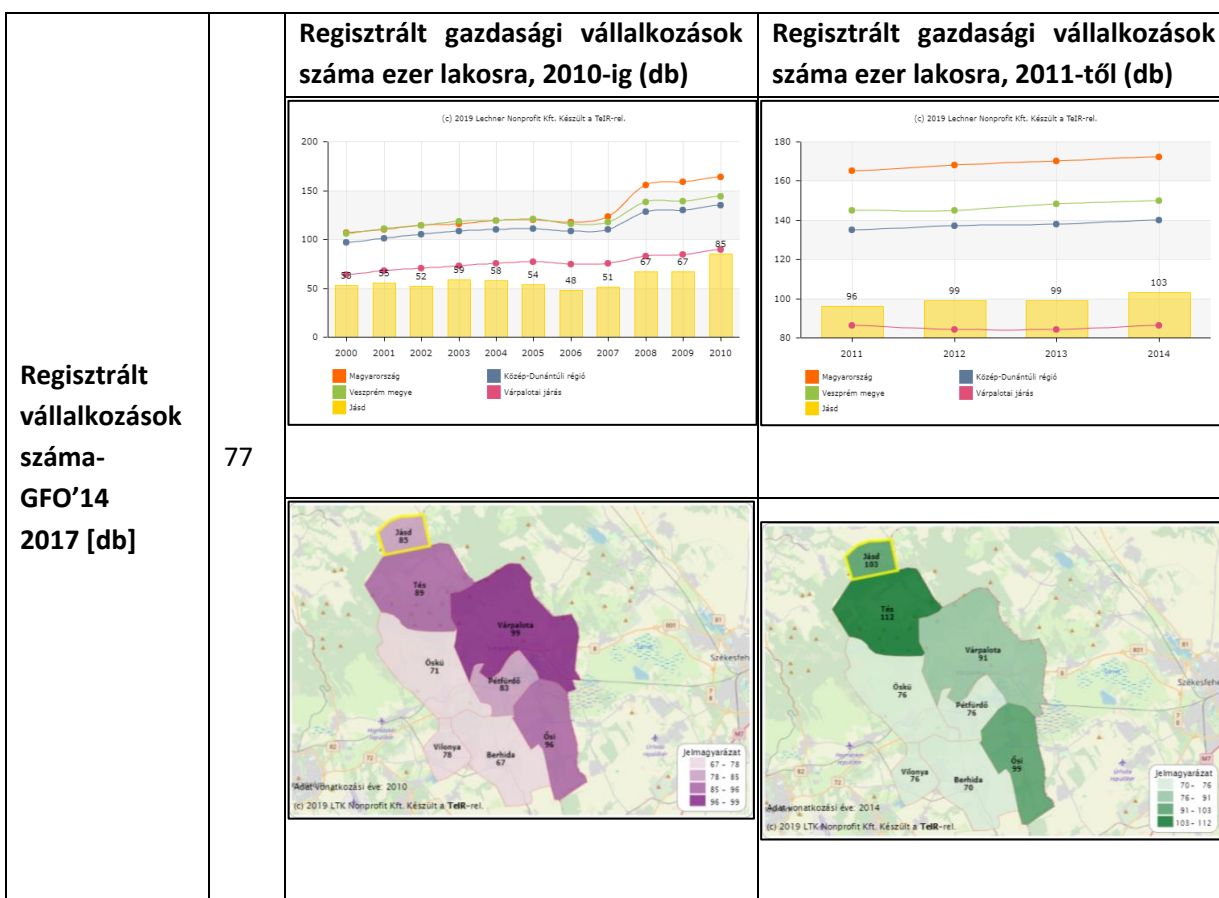
(forrás: www.nepszamlalas2001.hu)

4.1.2 tábla A helyben lakó, illetve a helyben dolgozó foglalkoztatottak korcsoport, iskolai végzettség és településtípus szerint, 2011 (%)

Korcsoport, legmagasabb befejezett iskolai végzettség	Főváros	Megye-székhely	Többi város	Község, nagyközség	Összesen
Helyben lakó					
Korcsoport, év					
15-29	18,8	16,9	16,9	18,2	17,6
30-39	31,8	30,4	29,5	28,2	29,8
40-49	22,3	25,3	26,5	27,6	25,7
50-59	20,4	22,8	23,3	23,1	22,6
60-	6,8	4,6	3,8	2,9	4,3
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség					
Általános 8-nál alacsonyabb	0,3	0,3	0,5	0,9	0,5
Általános 8. évfolyam	6,2	7,4	11,3	16,9	11,0
Középiskola érettségi nélkül	14,9	24,2	31,3	37,2	28,2
Érettségi	37,5	37,2	35,8	30,8	35,1
Egyetem, főiskola, stb. oklevéllel	41,1	30,9	21,1	14,2	25,2
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Helyben dolgozó					
Korcsoport, év					
15-29	19,0	18,0	17,4	15,9	17,7
30-39	31,8	30,2	28,8	26,6	29,6
40-49	23,0	25,6	26,5	28,2	25,6
50-59	20,1	22,3	23,7	25,4	22,7
60-	6,1	3,9	3,7	3,9	4,4
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Legmagasabb befejezett iskolai végzettség					
Általános 8-nál alacsonyabb	0,2	0,3	0,5	1,3	0,5
Általános 8. évfolyam	6,1	8,7	12,6	18,7	10,9
Középiskola érettségi nélkül	15,0	26,9	32,7	36,1	27,3
Érettségi	38,1	37,3	35,2	28,8	35,4
Egyetem, főiskola, stb. oklevéllel	40,5	26,8	19,0	15,2	25,8
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Várpalota autóval 20 perc alatt, autóbusszal 56 perc alatt érhető el. A főváros autóval (autópályán) 1 óra 30 perc alatt elérhető. A településre közvetlen vonatközlekedés nincs.

1.9.2. Jásd gazdasága

0 és ismeretlen fős regisztrált vállalkozások száma – GFO'14 2017 [db]	1-9 fős regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 2017 [db]	10-19 fős regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 2017 [db]	20-49 fős regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 2017 [db]
9	68	-	-
Regisztrált vállalkozások száma nemzetgazdasági áganként (2017)			
Mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, halászat	Bányászat, kőfejtés, feldolgozóipar, villamosenergia-, gáz-, gőzellátás, légkondicionálás, vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmntesítés		
38 db	3 db		
Feldolgozóipar	Vízellátás; szennyvíz gyűjtése, kezelése, hulladékgazdálkodás, szennyeződésmntesítés	Építőipar	
3 db	-	4 db	
Kereskedelem, gépjárműjavítás	Szállítás, Raktározás	Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	
5 db	3 db	12 db	
Információ, kommunikáció	Pénzügyi, biztosítási tevékenység	Ingatlanügyletek	
1 db	1 db	4 db	
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	Oktatás	
-	-	1 db	
Humán-egészségügyi, szociális ellátás	Művészet, szórakoztatás, szabadidő	Egyéb szolgáltatás	
-	2 db	3 db	
Kiskereskedelmi üzletek 2019	Vendéglátóhelyek 2019		
Élelmiszer vegyes üzletek és áruházak száma	Éttermek, büfék, kocsmák száma		
3 db	1 db		
Idegenforgalom 2018			
Szálláshelyek vendéglátóinak száma 2018 [db]	Szálláshelyek férőhelyeinek száma 2018 [db]		
11	130		
Kivetett iparűzési adó (2018)	nettó árbevétel 2%-a, napi átlány 3000Ft/nap		
Iparűzési adó 2017-es előirányzott bevétel (Ft)	4 070 000		
Magánszemélyek kommunális adója (2018)	16000 Ft/év		

Építményadó	-
Gépjárműadó	-

1.9.3. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

	Települési szintű adat	Új építésű lakások aránya (százalék)																																																																								
Lakások száma (KSH 2018. 01. 01.)	341 db	<p>(c) 2019 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TeIR-rel.</p> <table border="1"> <caption>Új építésű lakások aránya (százalék)</caption> <thead> <tr> <th>Év</th> <th>Magyarország</th> <th>Veszprém megye</th> <th>Jásd</th> <th>Közép-Dunántúli régió</th> <th>Várpalotai járás</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2005</td> <td>0.95</td> <td>0.78</td> <td>0.56</td> <td>0.65</td> <td>0.35</td> </tr> <tr> <td>2006</td> <td>0.80</td> <td>0.62</td> <td>0.00</td> <td>0.65</td> <td>0.15</td> </tr> <tr> <td>2007</td> <td>0.85</td> <td>1.00</td> <td>0.28</td> <td>0.70</td> <td>0.48</td> </tr> <tr> <td>2008</td> <td>0.82</td> <td>0.62</td> <td>0.00</td> <td>0.60</td> <td>0.38</td> </tr> <tr> <td>2009</td> <td>0.72</td> <td>0.48</td> <td>0.00</td> <td>0.52</td> <td>0.22</td> </tr> <tr> <td>2010</td> <td>0.48</td> <td>0.32</td> <td>0.28</td> <td>0.38</td> <td>0.12</td> </tr> <tr> <td>2011</td> <td>0.38</td> <td>0.38</td> <td>0.28</td> <td>0.32</td> <td>0.08</td> </tr> <tr> <td>2012</td> <td>0.22</td> <td>0.22</td> <td>0.00</td> <td>0.22</td> <td>0.05</td> </tr> <tr> <td>2013</td> <td>0.18</td> <td>0.18</td> <td>0.29</td> <td>0.18</td> <td>0.05</td> </tr> <tr> <td>2014</td> <td>0.18</td> <td>0.18</td> <td>0.29</td> <td>0.18</td> <td>0.05</td> </tr> <tr> <td>2015</td> <td>0.18</td> <td>0.18</td> <td>0.29</td> <td>0.18</td> <td>0.05</td> </tr> </tbody> </table>	Év	Magyarország	Veszprém megye	Jásd	Közép-Dunántúli régió	Várpalotai járás	2005	0.95	0.78	0.56	0.65	0.35	2006	0.80	0.62	0.00	0.65	0.15	2007	0.85	1.00	0.28	0.70	0.48	2008	0.82	0.62	0.00	0.60	0.38	2009	0.72	0.48	0.00	0.52	0.22	2010	0.48	0.32	0.28	0.38	0.12	2011	0.38	0.38	0.28	0.32	0.08	2012	0.22	0.22	0.00	0.22	0.05	2013	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05	2014	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05	2015	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05
Év	Magyarország	Veszprém megye	Jásd	Közép-Dunántúli régió	Várpalotai járás																																																																					
2005	0.95	0.78	0.56	0.65	0.35																																																																					
2006	0.80	0.62	0.00	0.65	0.15																																																																					
2007	0.85	1.00	0.28	0.70	0.48																																																																					
2008	0.82	0.62	0.00	0.60	0.38																																																																					
2009	0.72	0.48	0.00	0.52	0.22																																																																					
2010	0.48	0.32	0.28	0.38	0.12																																																																					
2011	0.38	0.38	0.28	0.32	0.08																																																																					
2012	0.22	0.22	0.00	0.22	0.05																																																																					
2013	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05																																																																					
2014	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05																																																																					
2015	0.18	0.18	0.29	0.18	0.05																																																																					
Lakásállomány																																																																										
A lakások és lakott üdülők építési év szerint, (KSH 2011. népszámlálás)	1946 előtt	89																																																																								
	1946-1960	51																																																																								
	1961-1970	70																																																																								
	1971-1980	52																																																																								
	1981-1990	52																																																																								
	1991-2000	17																																																																								
	2001-2005	5																																																																								
	2006-2011	2																																																																								
A lakások és lakott üdülők komfortosság szerint (KSH 2011. népszámlálás)	összkomfortos	149																																																																								
	komfortos	125																																																																								
	félkomfortos	13																																																																								
	komfort nélküli	48																																																																								
	szükség- és egyéb lakás	3																																																																								
A lakások és lakott üdülők alapterület szerinti aránya (KSH Népszámlálás, 2011.)	-29 m2 alapterületű lakás	0,0% (0 db)																																																																								
	30-39 m2 alapterületű lakás	0,88 % (3 db)																																																																								
	40-49 m2 alapterületű lakás	4,14 % (14 db)																																																																								
	50-59 m2 alapterületű lakás	8,58 % (29 db)																																																																								
	60-79 m2 alapterületű lakás	23,7 % (80 db)																																																																								
	80-99 m2 alapterületű lakás	29 % (98 db)																																																																								
	100- m2 alapterületű lakás	33,7 % (114 db)																																																																								
Közüzemi ivóvízvezeték-, és közcsonna-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db) (KSH, 2017)	ivóvíz: 347 csatorna: 287																																																																									

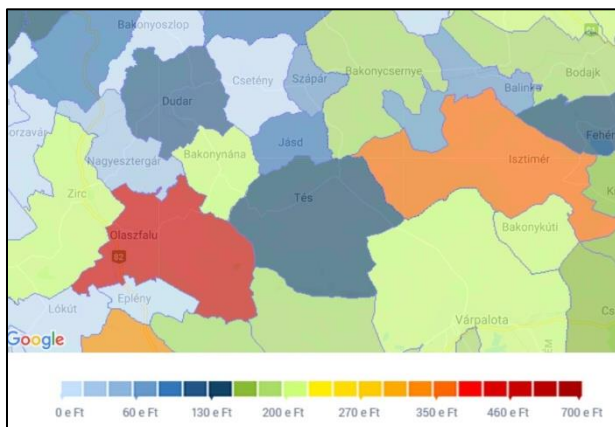
Közüzemi ivóvízvezeték és szennyvízgyűjtő-hálózat hossza (km) (KSH, 2017)	ivóvíz: 10 csatorna: 6
Közműolló (százalék)	
Háztartási villamosenergia-fogyasztók száma (db) (KSH, 2017)	357
Villamosenergia-fogyasztók száma (db) (KSH, 2017)	396
A kiefeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km) (KSH, 2017)	7
Háztartási villamosenergia fogyasztás 1000KWh/fő (2017)	2,3
Háztartási gázfogyasztók száma, (db) (KSH, 2017)	137
Összes gázfogyasztók száma, (db) (KSH, 2017)	151
A háztartási gázfogyasztókból a fűtési fogyasztók száma, (db) (KSH, 2017)	139
Az összes gázcsőhálózat hossza (km) (KSH, 2017)	17

1.9.4. Lakóingatlanok négyzetméterárainak alakulása 2019 januárjában

Lakóingatlanok esetén Jásd településen az elmúlt 4 évben az átlag négyzetméter ár 94 640 forintról 45 076 forintra mérséklődött, ami 49 564 forintos csökkenést jelent.

A nominál ár a mindenkori, forintban értendő árat jeleníti meg egy négyzetméterre vetítve, míg a reál ár a nominál ár inflációval korrigált értéke. A szórás megmutatja, hogy az adott időszakban az átlagos négyzetméter áraktól átlagosan mennyivel tértek el az ingatlanok négyzetméterre vetített árai. A reál m² ár alakulását a Központi Statisztikai Hivatal szezonálisan kiigazított maginfláció segítségével kalkulálta az ingatlanet.hu.

(forrás: <http://www.ingatlanet.hu/statisztika/Jasd>)

1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Jásd Község Önkormányzat Gazdasági Programja 2014-2019-ig terjedő időszakra szól. A gazdasági koncepció, mint a helyi területfejlesztés egyik eszközének végső célja, hogy a községben élők életszínvonala, életminősége, közérzete, kilátásai javuljanak, pozitív jövőképet lássanak önmaguk előtt. A gazdasági program prioritások, intézkedések és egyes projektekre lebontva mutatja be a falu elkövetkezendő öt évének fejlesztési irányait.

1.10.1.1 A vagyoni helyzet

Az Önkormányzat vagyonszerkezete a következő:

Vagyonelem megnevezése	Ingatlan db száma	Az összes vagyonból a vagyon részaránya %
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	79	62
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	22	17
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	26	21

- Forgalomképtelen vagyon a helyi közutak és műtárgyaik, a járdák, terek és parkok, ravatalozó, sportpálya, szeméttelp.
- Korl. forgalomképes vagyon az önkormányzat intézményei, az önkormányzati feladatellátást szolgáló intézmények (képviselő-testületi döntés szükséges az eladásukhoz): általános iskola, iskolai tanműhely, óvoda, orvosi rendelő és lakás, művelődési ház telkei, az általános iskola, az

iskolai tanműhely, az óvoda, az orvosi rendelő és lakás, a művelődési ház, a sportöltöző és a vízmű épületei, tekepálya, tornapálya, iskola udvari garázs, sportpálya színpad, vízműrendszer építményei, csatornarendszer építményei.

- Az üzleti, forgalomképes vagyon mindazon vagyontárgy, amely nem tartozik a törzsvagyon körébe: tűzoltószertár, tejcsarnok, Kottyán-ház épülete, Kossuth u. 68. szám alatti Schleider féle lakóépület, Szentkút tetőszerkezete, 20 db telek, Kossuth u. 68.- Patak közti árok.

1.10.1.2 Vagyonkezelés, vagyongazdálkodás

Jásd vagyonkezelését, vagyongazdálkodását az önkormányzat vagyonáról, a vagyonnal való gazdálkodás egyes szabályairól szóló Jásd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 4/2013 (III.29.) önkormányzati rendelete szabályozza.

Az önkormányzati vagyon hasznosításának célja az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatainak hatékony és eredményes ellátása. Hasznosítás alatt a tulajdonosi joggyakorló vagy az egyes vagyontárgyak használója által a vagyon birtoklásának, használatának, hasznok szedése jogának bármely – a tulajdonjog átruházását nem eredményező – jogcímen történő átengedése, ide nem értve a vagyonkezelésbe adást, valamint a haszonélvezeti jog alapítását.

1.10.1.3 A költségvetés főbb szerkezete és a várható tendenciák

Helyi önkormányzatok központi költségvetési támogatási rendszere a 2019. évben

(forrás: www.parlament.hu)

- A családok támogatását, valamint a foglalkoztatottság további növelését, egyúttal az életszínvonal emelkedését szolgáló intézkedések, azon belül is kiemelt figyelmet fordítva a szülők munkába állásának segítésére.
- A 2017. és 2018. évben jelentős változást okozott a minimálbér és a garantált bérminimum nagyarányú emeléséből adódó illetménynövekedés, az ehhez kapcsolódó támogatásokat a 2019. évi költségvetési törvényjavaslat is tartalmazza.
- Nagyon fontos, hogy a fiatal generáció megfelelő nevelésben, gondozásban részesüljön, hiszen a sikeres jövőt a következő nemzedék alapozza majd meg. Ennek érdekében kiemelt figyelmet szükséges fordítani, nemcsak a gyermekek étkeztetésére – amely terület eddig is prioritást élvezett – hanem a kisgyermekellátó-rendszer hatékony megszervezésére is.
- 2018-tól a bölcsődei és mini bölcsődei ellátás esetében is bevezetésre került a feladat alapú finanszírozás, amely támogatási forma már több területen – így például a szociális szakosított ellátásnál, az óvodai nevelésnél vagy a gyermekétkeztetés feladatellátásánál – is bizonyította eredményességét. A 2019. évben e támogatási rendszer kiterjesztésére és finomhangolására kerül sor. Emellett a központi költségvetés a 2018. évben indult program folytatásaként a bölcsődei, mini bölcsődei férőhelyek kialakításának támogatására további 1 500,0 millió forint fejlesztési forrást is tartalmaz, hogy minél több településen biztosított legyen a szülők munkavállalását, munkába való visszatérését is elősegítő ellátás.
- A Kormány kiemelten kezeli az intézményi gyermekétkeztetés és a szünidei étkeztetés biztosításra irányuló feladatokat, emellett továbbra is biztosítottak az önkormányzati konyhák és étkezők fejlesztését szolgáló fejlesztési források.

- Az önkormányzati hivatalokban foglalkoztatott köztisztviselők tekintetében a költségvetési törvényjavaslat továbbra is biztosítja a köztisztviselői illetményalap önkormányzati hatáskörben történő emelését, továbbá a Kiegyenlítő bérrendezési alap 11 000,0 millió forint forrást tartalmaz a szerényebb anyagi helyzetű önkormányzatok köztisztviselői béremelésének pályázati úton történő támogatására.
- A fenti általános elvek mellett az önkormányzati finanszírozás tekintetében legfőbb célkitűzése a kiszámíthatóság és a stabilitás megtartása, a működési hiány nélküli gazdálkodás fiskális feltételeinek erősítése és a kistépülések további felzárkózásának elősegítése. Utóbbit segíti elő a beszámítási-kiegészítési rendszer továbbfejlesztése is. Annak érdekében pedig, hogy a törvény hatályba lépéséig végbemenő, jelenleg nem ismert gazdasági folyamatok és a jogszabály-változásokból adódó módosulások, illetve ellátotti létszám-mozgások kezelése is megtörténhessen, a tervezet több jogcím esetében is megteremti a lehetőségét – a törvényi előirányzatok keretein belül a tényszámokhoz igazodóan – kiegészítő források esetleges biztosításának a települések számára.

Központi költségvetésből származó bevételek Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény alapján

Települési önkormányzatokat megillető átengedett bevételek

38. § (1) A települési önkormányzatot illeti meg:

- a gépjárműadó 40%-a, és
 - a gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a.
- (2) A termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni — a települési önkormányzat által beszedett — személyi jövedelemadó 100%-a a földterület fekvése szerinti települési önkormányzatot illeti meg.

39. § (1) A települési önkormányzatot illeti meg:

- a települési önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a,
- a fővárosi és megyei kormányhivatal által a települési önkormányzat területén – a veszélyhelyzet kihirdetését megalapozó eseménnyel összefüggésben jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírságok kivételével – kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a,
- a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre (a továbbiakban: közlekedési szabályszegés) tekintettel kiszabott – a bírságot kiszabó szervre tekintet nélkül – közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a, ha a behajtást, illetve a végrehajtást a települési önkormányzat jegyzője önkormányzati adóhatósági jogkörében eljárva foganatosította és
- a települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.

A költségvetési törvény által meghatározott feladat-finanszírozáshoz kapcsolódó bevételekből az alábbi jogcímenek és tartalommal részesül az önkormányzat:

- Az önkormányzati feladatok nagyobb részét a klasszikus értelemben vett önkormányzati feladatok (igazgatás, településüzemeltetés, közvilágítás, helyi adóztatás, stb.) teszik ki. E helyi közügyek ellátását 2019-ben is, hasonlóan az előző évekhez egy – a különböző

feladatmutatóktól és az önkormányzatok jövedelemtermelő képességétől is függő – általános jellegű támogatás szolgálja. Az általános támogatáson belül külön jelenik meg az önkormányzati hivatal támogatása, a legtipikusabb településüzemeltetési feladatok, illetve az egyéb kötelező önkormányzati feladatok támogatása.

- Az Önkormányzati elszámolások előirányzatáról kerül kifizetésre többek között egyes önkormányzatok által törvény alapján folyósítandó ellátás (pl. lakásfenntartási támogatás, adósságcsoökkentési támogatás stb.) támogatása, a lakossági közműfejlesztési támogatás is.
- A szociális és gyermekjóléti ellátórendszerben az önkormányzatok szerepe alapvetően továbbra is az alapellátások biztosítása. Fontos kiemelni, hogy a 2016. évi bérmegállapodás szerinti 2017. és 2018. évi bérintézkedések fedezete részben beépült a támogatásokba, részben pedig külön jogcímen biztosítja azt a központi költségvetés.
- A települési önkormányzatok szociális feladatainak egyéb támogatása jogcímen a költségvetés a 2019. évben 34 079,4 millió forintot biztosít az alacsony jövedelemtermelő képességű települések olyan szociális jellegű kiadásaihoz, amelyek finanszírozása máshonnan nem megoldható. A támogatás meghatározásakor olyan új mutatószámok kerülnek figyelembe vételre, amelyek jobban kifejezik az adott településen élő szociális támogatásra szoruló arányát. A 2018. évi szabályozáshoz képest változás továbbá, hogy az önkormányzatok 35 000 forint egy lakosra jutó adóerő-képességig részesülhetnek támogatásban (az eddigi 32 000 forintos adóerő-képességhatárhoz képest). Emellett a támogatás mértéke az egy lakosra jutó adóerő-képesség alapján függvényyszerűen meghatározott, így nincs éles különbség az egyes jövedelmi kategóriák között. A legfontosabb változás, hogy az önkormányzat által ténylegesen a segélyezési feladatokra fordított kiadások figyelembevételével a támogatás felső korlátossá válik. A támogatás elsősorban a települési támogatások kifizetéséhez biztosít fedezetet, de segítséget nyújt a szociális és gyermekjóléti alapszolgáltatások ellátásához, valamint a közfoglalkoztatáshoz szükséges önerő biztosításához is.
- A 2019. évi törvényjavaslat 51 764,7 millió forintot biztosít a szociális alapszolgáltatási és gyermekjóléti alapellátási feladatokra, valamint további 36 569,9 millió forinttal járul hozzá a bölcsődei ellátás támogatásához. A bérintézkedések hatását a szociális alapszolgáltatási és gyermekjóléti alapellátási feladatok tekintetében kiegészítő fajlagos összegek biztosításával finanszírozza a költségvetési törvényjavaslat. A bölcsődék, mini bölcsődék finanszírozási rendszere továbbra is a két elemből álló feladatalapú finanszírozásra épül. A finanszírozás egyik elemét a szakmai dolgozók elismert létszámához kapcsolódó bértámogatás, a másik elemét az önkormányzatok bölcsődei működéssel kapcsolatos üzemeltetési támogatása jelenti. A 2018. évhez képest változás, hogy a 32 000 forint feletti egy lakosra jutó adóerő-képességű önkormányzatok is részesülhetnek üzemeltetési támogatásban.
- A gyermekétkeztetés feladatainak támogatására – azaz az intézményi gyermekétkeztetés támogatása és a rászoruló gyermekek szünidei étkeztetésének támogatása – egy jogcímen 78 974,0 millió forint összeg áll rendelkezésre. A jelenleg is hatékonyan működő rendszer továbbra is eredményesen fogja szolgálni a gyermekek magas színvonalon történő étkeztetését.
- A kulturális javak védelmére, a muzeális intézményekre, a közművelődési és a nyilvános könyvtári ellátásra 21 872,0 millió forint fordítható. Az előirányzat a 2018. évhez képest a szociális hozzájárulási adó csökkentés hatása miatt csökkent. A kulturális ágazatban 2017 januárjától bevezetett kulturális illetménypótlék 2019. évi forrásaként 3 605,0 millió forint előirányzat továbbra is célzottan és nevesítetten szerepel a kulturális célú támogatások között.

- A 2019. évben az önkormányzatok egyéb kiegészítő támogatásai az alábbi célcsoportoknak megfelelő előirányzatokra tagozódik.
 - Külön jogcímen jelenik meg az Önkormányzatok rendkívüli támogatása. E keretösszeg szolgál a települési önkormányzatok – kizárólag egyedi problémák kezelésére irányuló – kiegészítő jellegű rendkívüli támogatásának forrásául.
 - Az Önkormányzati elszámolások előirányzata szolgál valamennyi, a települések előző évekről származó működési és fejlesztési támogatásokkal kapcsolatos elszámolásainak rendezésére. Ez szolgál továbbá a pénzbeli szociális ellátások kiegészítése, a Svájci- Magyar Együtműködési Program fejlesztési célú pályázataihoz szükséges saját forrás kiegészítésére a korábbi években megítélt és támogatási szerződésben rögzített fizetési kötelezettségek teljesítésének, a lakossági közműfejlesztés támogatására vonatkozó kifizetések, továbbá a 2018. évi költségvetési törvény 3. melléklet II. pontjában szereplő fejlesztési célú költségvetési támogatások le nem hívott részének forrásául is.
 - Az önkormányzatoknak a korábbi években megszokott módon áll rendelkezésükre külön jogcímen az előre nem látott havaria helyzetek kezelésére és védekezésre szolgáló Vis maior támogatás is.

1.10.1.4 Jásd község bevételei

Az Önkormányzat 2019. évi költségvetéséről szóló Jásd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 1/2019 (II.15.) önkormányzati rendelete (a továbbiakban: KTSG rend.) 4. melléklete: Bevételek megoszlása kötelező, önként vállalt és államháztartási bevételek bontásában (önkormányzat összevont) Ft

Sor-szám	BEVÉTELEK	Kötelező feladatok	Önként vállalt feladatok	államigazgatási feladatok
1	I. Működési bevételek			
2	1. Műk.célú támogatás ÁHT-n belülről	48 549 844		4 251 000
3	- Önkormányzat működési támogatása	43 474 844		4 251 000
4	- Elkülönített állami pénzalaptól átvett tám.	4 575 000		
5	- Helyi önkormányzatoktól és kv-i szerveitől tám.			
6	- Társulások és költségvetési szerveitől			
7	- Központi költségvetési szervtől			
8	- Fejezeti kezelési előirányzatoktól	500 000		
9	2. Közhatalmi bevételek	7 900 000		
10	3. Működési bevételek	9 634 000	16 575 000	
11	4. Működési célú átvett pénzeszköz	0		
12	Működési bevétel összesen:	66 083 844	16 575 000	4 251 000
13	Finanszírozási bevételek			

14	- likviditási célú hitel felvétel			
15	- értékpapír értékesítés bevételei			
16	- előző évi maradvány igénybevétele	2 556 637	36 674 571	
17	ÁHT-n belüli megelőlegezések	0		
18	-intézményfinanszírozás	24 101 363		
19	Finanszírozási bevétel összesen:	26 658 000	36 674 571	0
20	Működési célú bevételek összesen:	92 741 844	53 249 571	4 251 000
21				
22	II. Felhalmozási célú bevételek			
23	1. Felhalmozási célú támogatások ÁHT-n belülről	22 276 000		
24	- Elkülönített állami pénzalaptól			
25	- Helyi önkormányzatoktól és kv-i szerveitől			
26	- Társulások és költségvetési szerveitől			
27	- Nemzetiségi Önk.és költségvetési szerveitől			
28	- Fejezeti kezelési előirányzatoktól			
29	2. Immat. javak, ingatlanok egyéb t.eszk.ért. bev.			
30	3. Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	0		
31	Előző évi felhalmozási pénzmaradvány igénybevétele	5 258 424	85 282 331	
32	- értékpapír értékesítés bevételei	28 500 000		
33	Felhalm. célú bevételek összesen:	56 034 424	85 282 331	0
34	Bevételek mindösszesen:	148 776 268	138 531 902	4 251 000

1.10.1.5 Jásd község kiadásai

A KTSG rend. 5. melléklete: Kiadások megoszlása kötelező, önként vállalt és államháztartási kiadások bontásában (önkormányzat összevont) Ft

Sor-szám	KIADÁSOK	Kötelező feladatok	Önként vállalt feladatok	államigazgatási feladatok
1	I. Működési kiadások			
2	1.) Személyi juttatások	33 411 000	2 648 000	
3	2.) Munkaadókat terhelő járulékok	6 438 620	503 310	
4	3.) Dologi kiadások	41 050 000		

5	4.) Ellátottak pénzbeli juttatásai			3 000 000
6	5.) Működési célú pénztadás ÁHT-n belülre	1 735 000		
7	6.) Működési célú pénztadás ÁHT-n kívülre		295 000	
8	7.) Előző évről szárm. Visszafiz.			
9	8.) Működési tartalék	743 000	34 613 390	
10				
11				
12	Működési kiadás összesen:	83 377 620	38 059 700	3 000 000
13	Finanszírozási kiadások			
14	Likviditási célú hitel törlesztés			
15	Forgatási célú értékpapír vásárlás			
16	Intézményfinanszírozás	24 101 363		
17	ÁHT-n belüli megelőlegezések visszafiz.	1 703 732		
18	Finanszírozási kiadás összesen:	25 805 095		
19	Működési célú kiadások összesen:	109 182 715	38 059 700	3 000 000
20				
21	II. Felhalmozási kiadások			
22	1.) Beruházások	6 597 650		
23	2.) Felújítások	42 451 921		
24	3.) Felhalm.célú pénztadás ÁHT-n belülre	0		
25	4.) Felhalm. célú pénztadás ÁHT-n kívülre	495 638		
26				
27	Finanszírozási kiadások			
28	Víziközmű hitel törlesztés	0		
29	Fejlesztési tartalék	6 505 424	85 266 122	
30	Fejl.célú intézményfinanszírozás	0		
31	Felhalm. célú kiadások összesen:	56 050 633	85 266 122	0
32	Kiadások mindösszesen:	165 233 348	123 325 822	3 000 000

A KTSG rend. 2. melléklete: Jásd Község Önkormányzatánál foglalkoztatottak

Kormányzati funkciókód	Intézmény megnevezése	Engedélyezett	Szakmai létszám		Egyéb létszám.		Közfoglalkoztatott létsz.	
			Teljes munkaidős	Rész- munkaidős	Teljes munkaidős	Rész- munkaidős	Teljes munkaidős	Rész- munkaidős

Önkormányzati kormányfunkciók								
011130	Önkormányzatok és önkormányzati hiv. jogalk. és ált. ig. tev.	1	1					
066020	Város- és községgazdálkodási egyéb szolgáltatás	1			1			
107051	Szociális étkeztetés							
082091	Közművelődés - közösségi és társadalmi részvétel fejlesztés							
082092	Közművelődés - hagyományos közösségi kulturális értékek gond.							
082093	Közművelődés - egész életre kiterjedő tanulás, amatőr művészetek							
096010	Óvodai intézményi étkeztetés							
096020	Iskolai intézményi étkeztetés							
049010	Máshova nem sorolt gazdasági ügyek (éttermi mozgó vendégl.)							
041232	Téli közfoglalkoztatás							
041233	Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás	7					7	
107080	Esélyegyenlőség elősegítését célzó tevékenységek és programok	1			1			
	összesen:	10	1	0	2	0	7	0
	Jásdi Mesevár Óvoda							
091110	Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai	3	3					
091140	Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai							
096015	Óvodai intézményi étkeztetés	3			3			
049010	Máshova nem sorolt gazdasági ügyek (éttermi mozgó vendégl.)							
	összesen:	6	3	0	3	0	0	0
	Mindösszesen:	16	4	0	5	0	7	0

1.10.2. Gazdaságfejlesztési tevékenység

A helyi iparral, illetve vállalkozásokkal kapcsolatos elképzelések megvalósítása azért fontos feladat, mivel a vállalkozások közvetve-közvetlenül a település fejlődését segítik, javítják a termékekkel, szolgáltatásokkal való ellátottságot, munkahelyet teremtenek, adóbevételekhez juttatják az önkormányzatot.

Az önkormányzat a településszerkezeti tervében meghatározta azokat a gazdasági és különleges területfelhasználási kategóriákat, amelyeken a lakosság alapfokú ellátását biztosító kereskedelmi-, szolgáltató-, gazdasági célú, illetve ipari célú építmények elhelyezhetők.

1.10.3. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat a településfejlesztéssel kapcsolatos hosszú távú célkitűzései között fokozott figyelmet kíván fordítani a falusi turizmus erősítésére, ezáltal az idegenforgalmi, üdülési, gyógyászati

utókezelési, szociális ellátási szolgáltatással összefüggő létesítmények megépítése beruházási eszközöket vonzana a település fejlesztéséhez. Az így létrehozott létesítmények pedig a település bevételeinek folyamatos növekedését, illetőleg magas szinten tartását tehetné lehetővé. Ezek a fejlesztési lehetőségek Jásd vonzóvá tételét is elősegítené az ide költözéshez.

A kivételes természeti és táji értékek, a patakok és források, a bőséges vad- és madárállomány jó alap az idegenforgalom fellendítéséhez. Ehhez társul a rendezett településkép, az épített környezet értékei és a karbantartott közterületi zöldfelületek.

A Jásd Község Önkormányzata általa megvalósítandó „Bodza-ház és turisztikai információs pont kialakítása a Bakony-Balaton keleti kapujánál” című projekt egy kisléptékű, tematikus turisztikai fejlesztés. A projekt kapcsolódik a térség helyi termék programjához, nemzetközi és térségen belüli együttműködés alapja a településen és a Bakony keleti kapujánál. A 2018. 01. 02. és 2020. 07. 01. között megvalósítandó, 88.984.200 Ft összköltségű beruházás, mely 100%-os támogatási intenzitású. Jelentősége

13. ábra „Bodza-ház” projekt (forrás: www.jasd.hu)

térségi, hiszen a kivitelezés megvalósulása által a vonzerőt képező természeti örökség turisztikai hasznosítására nyílik lehetőség. A fejlesztés eredményeként a turisták hosszabb időt töltenek majd el Jásdon és a környező településeken, mivel azok már meglévő attrakciókkal rendelkeznek és a fejlesztés összekapcsolódik a „Forog a kerék” tematikus út projekttel.

Szintén folyamatban van az „Energiahatékonyság-központú fejlesztés Jásdon” című projekt melyet Jásd Község Önkormányzata valósít meg. A projekt Jásd Község Önkormányzatának, valamint a jásdi művelődési háznak helyt adó épület energetika fejlesztésére irányul. A projekt célja a hatékony energiahasználat, racionális energiagazdálkodás elősegítése, időtartama 20 hónap, 2018.01.01-2019.08.31 közötti időszak. A projekt 22 276 000 Forintból valósul meg, mely 100%-os támogatási intenzitású. Ezzel egy időben megvalósul a projektarányos akadálymentesítés, nyilvánosság biztosítás valamint a képzési anyag kidolgozása és képzés tartása az épületet használók számára.

Jásd Község Önkormányzata tagja a Győr Nagytérségi Hulladékgazdálkodási Önkormányzati Társulásnak. Az Európai Unió által is támogatott a „KEOP-2.3.0 Települési szilárdhulladék lerakókat érintő térségi szintű rekultivációs programok elvégzése” c. projekt kedvezményezettje a 112 település társulása. A www.hulladek.gyor.hu oldal tájékoztatása szerint a projektek lezárultak:

„Elvégeztük azokat a feladatokat, amelyekért a társulás 2005. április 20-án megalakult. A Környezet és Energia Operatív Program keretében meghirdetett hulladékos pályázatok közül elsőként valósítottuk meg a korszerű hulladékgazdálkodási rendszer kialakítását és az elsők között végeztük el a rekultivációs feladatokat. A rendszer Győr-Moson-Sopron, Veszprém, valamint Komárom-Esztergom megyék 112 településén mintegy 260 ezer lakos részére biztosít környezetkímélő megoldást a hulladékgazdálkodás aktuális kérdéseire. A rekultivációs projektben 43 szennyező, bezárt szeméttelap felszámolási és tájba illesztési munkái valósultak meg. A projektek megvalósítása keretében az ötéves fenntartási időszak van folyamatban. A rendszer üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat közszolgáltatóként a GYHG Győri Hulladékgazdálkodási Nonprofit Kft. végzi.”

Jásd településen valamennyi közmű kiépült a '90-es évek elejére, a szennyvízelvezetés és -tisztítás létesítményeit leszámítva. Jásd község csak részlegesen volt közművesített település, mert nem

rendelkezett közüzemű szennyvízcsatornával és tisztító teleppel. Jásd Község Önkormányzata a 2009. évben, a Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program keretében meghirdetett „Szennyvízelvezetés és kezelés fejlesztése” pályázati konstrukcióban – kódszám: KDOP-2009-4.1.1/A – kívánt a szennyvíz beruházási fejlesztési elképzeléséhez támogatást igénybe venni a „Jásd község szennyvízelvezetése és tisztítása” projekten keresztül. A sikeres pályázás eredményeként a Regionális Operatív Programok Irányító Hatóság vezetőjének 2010. január hó 29.-i döntése alapján 314.563.000,- Ft projekt összes elszámolható összköltsége mellett 267.378.550,- Ft összegű támogatásra érdemesnek ítélte a projektet. A Támogatási szerződés 2010. július hó 30. napján lépett hatályba. A jogerős vízjogi létesítési engedéllyel rendelkező beruházás kapcsán az Önkormányzat a beruházással érintett munkaterület átadás-átvételi eljárását a 2011. június 6-án tartotta meg. A kivitelezési munkákat ezt követően 2011. június 23-án kezdte meg.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

A belföldi jövedelmekhez képest Jásdon a munkaviszonyból szerzett lakossági jövedelmek mértéke a legnagyobb. A vállalkozásokból és a közszférából származó jövedelem elenyésző, illetve elmondható, hogy a lakosság jövedelmi helyzete folyamatosan romlik, ami különösen érinti a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetben lévő személyeket, családokat.

Az önkormányzat kiemelt figyelmet kíván fordítani a közfoglalkoztatási lehetőségekre. A közfoglalkoztatás keretében az elmúlt években az önkormányzat élt a számára biztosított központi foglalkoztatási lehetőségekkel. A közeljövőben is szeretné, ha minél többen, minél érdemibb munkát tudnának önkormányzatnál elvégezni. 2019 évben 7 fő teljes munkaidős közfoglalkoztatott dolgozik az Önkormányzatnál.

1.10.4.1 Közfoglalkoztatás

A közfoglalkoztatás a munkaviszony egy speciális formája, támogatott „tranzitfoglalkoztatás”, amelynek célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresése hosszú ideig eredménytelen.

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási rendszerben a korábban közhasznú munkavégzés keretében támogatott intézmények vehetnek részt. A foglalkoztatás időtartama 2-12 hónap, napi 6-8 óra munkaidőben. A támogatás 70-100 százalékos lehet, a munkabérek és járulékok mellett a foglalkoztatással összefüggő egyéb költségek is érvényesíthetők a támogatás legfeljebb 20 százalékáig. E pályázatokat is a munkaügyi kirendeltség fogadja be, de 30 napja van az elbírálásukra.

Az országos közfoglalkoztatási program keretében valósíthatók majd meg a jelentős nemzetgazdasági haszonnal járó, egész ágazatokat átfogó programok, és ennek keretében valósulhat meg az ár- és belvízvédelem, a közutak, vasutak, az állami erdőterületek mellett újabb területként a megújuló energiaforrásokhoz, és az energiatakarékossághoz kapcsolódó közfoglalkoztatás is. Itt a támogatás legfeljebb 12 hónapig nyújtható, mértéke a munkabér és járulécai 100 százalékáig, a költségeknél pedig e támogatás 20 százalékáig terjedhet. Legalább száz fő vagy nagyobb létszám foglalkoztatása esetén a szervezési költségek három százaléka is finanszírozható.

Kistérségi/ járási startmunka mintaprogram keretében valósíthatók meg a közfoglalkoztatásért felelős miniszter által indított programok meghatározott célok elérése érdekében. A mintaprogram esetében a közfoglalkoztatási bér és a szociális hozzájárulási adó 100%-os támogatásán kívül a beruházási és dologi költségek és kiadások 70-100% közötti mértékben támogathatók. Ráépülő közfoglalkoztatási

program esetében a támogatás mértékéről a közfoglalkoztatásért felelős miniszter dönt. A közfoglalkoztatási mintaprogramra épülő közfoglalkoztatási programok beruházási és dologi költségei szintén 70-100%-os összegben támogathatóak.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma							
Jásd Veszprém megye Várpalotai járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019 01. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	4	10	9	10	8	10	9
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	2	3	5	5	3	2	3
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	7	13	13	15	11	12	12
Közfoglalkoztatási mutató	1,36%	2,61%	2,70%	3,02%	2,26%	2,66%	2,59%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	15	7	8	6	5	6	4
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	3	4	6	4	6	6	2
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	9	3	3	4	2	2	2
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	27	13	16	15	13	14	8
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	5,40%	2,59%	3,33%	3,06%	2,85%	2,98%	1,74%
Közfoglalkoztatási ráta	19,70%	48,68%	44,74%	49,64%	44,23%	47,17%	59,81%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	497	499	493	482	471	459	459

(Forrás: <http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/>)

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Jásd Községi Önkormányzat által ellátandó szakfeladatok közé tartozik a lakásfenntartással, lakhatással összefüggő ellátás. Ennek keretében jelentkező feladat az önkormányzat tulajdonában lévő lakások és helyiségek bérbeadásával és elidegenítésével kapcsolatos bérbeadói, illetve tulajdonosi döntéseket előkészítése és végrehajtása, az önkormányzat ingatlanvagyonának hasznosítása. Az ingatlangazdálkodás terén két kiemelt célkitűzés: a vagyon értékének növelése és a területfejlesztési célok segítése.

Az önkormányzat rendelkezik bérlakással, a 138/2018. (XI.26.) Kth Sz. határozat alapján a Jásd, Kossuth u. 129. sz. alatti volt orvosi lakás és a hozzátartozó garázs piaci alapon jelenleg is bérbe van adva.

A költségvetési törvény elfogadásával az Országgyűlés 2014. december 15-én a normatív lakásfenntartási támogatás 2015. március 1-jével történő megszüntetéséről döntött. Ezen időponton túl az önkormányzatok saját hatáskörükben dönthetik el, folyósítanak-e támogatást a lakhatási problémákkal küzdő háztartásoknak. Magas közüzemi díjak, valamint a devizahitelek visszafizetésének nehézségei miatt több család került átmeneti vagy tartós fizetési nehézségbe, amelynek a rendezéséhez az önkormányzat lehetőségei szerint támogatást nyújt. A lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez adható települési támogatásról a polgármester dönt.

A települési támogatásról és az egyéb szociális ellátásokról szóló Jásd Község Önkormányzat Képviselő-testületének 2/2015 (II.25.) önkormányzati rendelete rendelkezik többek között rendszeres települési lakásfenntartási támogatás adhatóságáról.

1.10.6. Intézményfenntartás

Az önkormányzat legfontosabb feladata a kötelező közszolgáltatásokat és önként vállalt feladatokat végző intézmények működtetése, a feladatellátáshoz szükséges pénzügyi eszközök biztosítása.

A Képviselő-testület fontos feladatának tekinti az önkormányzati intézmények jó színvonalon történő üzemeltetését, ehhez a pénzeszközök folyamatos biztosítását. Ugyanakkor a fenntartási, üzemeltetési költségek csökkentése érdekében minden olyan pályázati lehetőséget meg kell ragadni, mely az épületek energia- és költségmegtakarítást eredményező felújítását célozza.

A járdi általános iskola, mint önkormányzati fenntartású alapfokú oktatási intézmény 2011 szeptemberében finanszírozási okokból megszűnt, a feladatellátási helyet a várpalotai Képesség és Tehetségfejlesztő Magániskola telephelyeként 8 osztályos általános iskolaként használják.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Jásd község működési kiadásai között az energiaköltség számottevő szerepet játszik. Az Önkormányzat a következők szerint működik közre a helyi energiaszolgáltatásban:

- lépéseket tesz intézményeinek működtetéséhez szükséges energia megújuló módon való előállítására
- lépéseket tesz az intézmények működtetéséhez szükséges energiaszükséglet csökkentése érdekében (intézmények szigetelése és nyílászáró cseréje)
- pályázati lehetőségeket keres az energiaellátás korszerűsítésére, fűtőkorszerűsítésre.

Az elmúlt években Jásd község az adóssághkonszolidációban nem részesült települések támogatásából megoldotta a művelődési ház hőszigetelését, nyílászáró cseréjét.

Folyamatban van az „Energiahatékonyság-központú fejlesztés Jásdon” című projekt melyet Jásd Község Önkormányzata valósít meg. A projekt Jásd Község Önkormányzatának, valamint a járdi művelődési háznak helyt adó épület energetika fejlesztésére irányul. A projekt célja a hatékony energiahasználat, racionális energiagazdálkodás elősegítése, időtartama 20 hónap, 2018.01.01-2019.08.31 közötti időszak. A projekt 22 276 000 Forintból valósul meg, mely 100%-os támogatási intenzitású. A rendszer jelentősen csökkenti az épület vásárolt energiafelhasználását.

A projekt

a) az épületek energiahatékonyság-központú fejlesztése, külső határoló szerkezeteik korszerűsítése,

- b) fosszilis energiahordozó alapú hőtermelő berendezések korszerűsítése, cseréje, és/vagy a kapcsolódó fűtési és HMV rendszerek korszerűsítése valamint a
- c) napelemek telepítése és hőkezelő rendszerre kötése alcélok megvalósítását tűzte ki célul.

1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK, OKOS VÁROS TELEPÜLÉSI SZOLGÁLTATÁSOK

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 13. § (1) bekezdés 2. pontja szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat különösen a településüzemeltetés: köztemető kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása.

- Jásd Község Önkormányzata tulajdonában nincs temető. A Jásdi Római Katolikus Egyházközség a tulajdonában lévő, Jásd, 442 hrsz-ú ingatlanon található temetőből – a megállapodásban foglaltak alapján - 2500m² területet biztosít az önkormányzat számára a köztemető fenntartására vonatkozó kötelezettség teljesítése céljából. Az önkormányzat a köztemető rendeltetészerű használatához közlekedő utat vízvételi lehetőséget, hulladéktárolót, valamint ravatalozót biztosít annak berendezéseivel együtt. A köztemető területén lévő közlekedő utak rendszeres karbantartásáról a fenntartó az egyházközséggel együttműködve gondoskodik, biztosítva ezzel a sírhelytáblákhoz (parcellákhoz) vezető utakon a megfelelő közlekedést. A vízvételt a temetőben 3 db közkifolyóval, annak közüzemi díjának megfizetésével az önkormányzat biztosítja. A köztemetőben keletkezett hulladék (elszáradt virág, koszorú stb.) a kijelölt hulladéklerakó helyen helyezhető el, melynek szükség szerinti elszállításáról az önkormányzat mint fenntartó gondoskodik.
- Az önkormányzat a településen A közterületek használatáról és a közterületek rendjéről szóló 18/2004. (XII.17.) ök. rendelettel biztosítja a helyi közutak és tartozékainak, illetve a közparkok és egyéb közterületek használatát.

A 2017. március 20-i Magyar Közlönyben megjelent az 56/2017. (III. 20.) Korm. rendelet az egyes kormányrendeleteknek az „okos város”, „okos város módszertan” fogalom meghatározásával összefüggő módosításáról. A kormányrendelet hivatalosan is meghatározza mit értünk okos város alatt:

Az okos város olyan település vagy település csoport, amely természeti és épített környezetét, digitális infrastruktúráját, valamint a területén elérhető szolgáltatások minőségét és gazdasági hatékonyságát korszerű és innovatív információtechnológiák alkalmazásával, fenntartható módon, lakosainak fokozott bevonásával fejleszti.

A módszertan szerint véghezvitt, fenntartható városfejlesztés horizontális szempontokat – magas minőség és hatékonyság, környezeti és gazdasági fenntarthatóság, lakosság fokozott bevonása – érvényesít a szolgáltatások és az infrastruktúra fejlesztésében egyaránt. A fejlesztés és működtetés eszköztárába integrált információtechnológiák ezek eléréséhez és a fejlődés nyomon követéséhez nyújtanak segítséget.

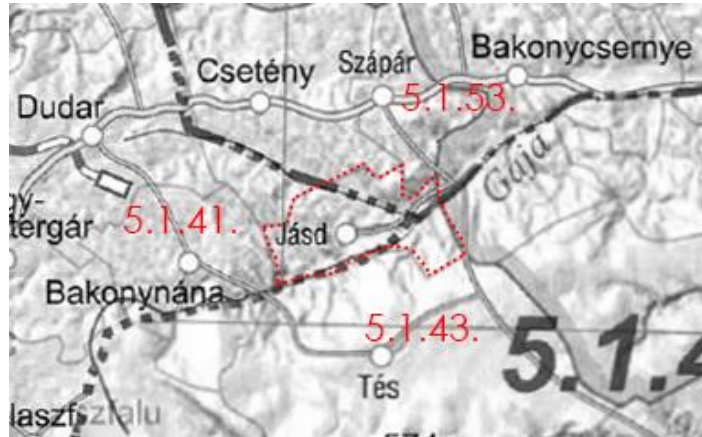
Jásdon nem érhetőek el az okos város alrendszerei.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

Jásd Veszprém megye északkeleti megyehatára mentén fekszik az Észak-Bakony délkeleti lankáin, a Gaja-patak völgyében, mely mintegy 5-6 km hosszan húzódik a falu közigazgatási területén. Közúton Várpalota, Zirc és Mór irányából közelíthető meg, szomszédos települései Tés, Bakonyháza, Cséty, Szápár és Bakonycsérnye. A település legmagasabb pontja a Varga-hegy (316 m).

1.12.1. Természeti adottságok

Dövényi Zoltán Magyarország kistájainak katasztere című munkája nyomán a település közigazgatási területe egyszerre három kistájnak is a része. A település nagy része az Öreg-Bakony kistájhoz tartozik, míg délkeleti csücske a Keleti-Bakony, északkeleti csücske pedig a Sári-Bakony kistáj területére nyúlik át. Fekvése ellenére a községet övező táj egységesnek mondható, a völgyben húzódó települést minden oldalról lankás domboldalak övezik. A kistáj területe függőlegesen jól tagolt, változatos arculatú, völgyhálózata fejlett. (Dövényi, 2010) Jásd területét erdővel borított hegyek veszik körül, mely erősen meghatározza a tájkaraktert. Autóval megközelítve a községoptikailag erdős tájnak tűnik, de ehhez képest tulajdonképpen Jásdon inkább a kopár hegyoldalok dominálnak.

14. ábra: Jásd elhelyezkedése Magyarország kistájainak térképén.
(5.1.41. Öreg-Bakony; 5.1.43. Keleti-Bakony; 5.1.53. Sári-Bakony)
(Forrás: Dövényi, 2010)

Klíma

A vidék éghajlata mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz. Az évi napsütéses órák száma megközelíti a 2000 órát. A nyári időszak napos óráinak száma 780 óra, míg ez a téli időszakban 180-200 óra körül mozog. Az évi középhőmérséklet az érintett kistáj területén 9-10°C közötti, a magasabban fekvő részekén és a csúcsokon alacsonyabb, alig éri el a 9°C-ot. A fagymentes időszak általában április 10-15. körül kezdődik, a csúcsokon ettől valamivel később 20-25. körül, hossza ~190 nap. Az évi abszolút maximumok átlaga a Keleti-Bakony és a Sári-Bakony területén 32-33°C, az abszolút minimumoké -15 és -16°C közötti. Az Öreg-Bakony kistáj területén ez előbbi 31,5-32,5°C, a csúcsok közelében pedig 30°C körüli.

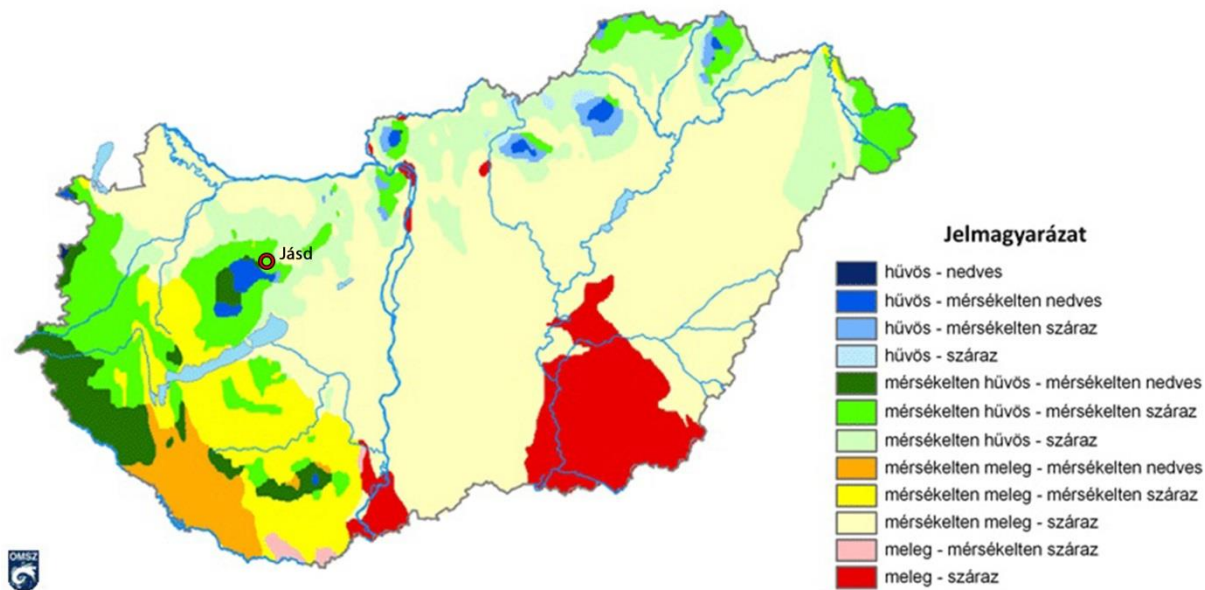
Az évi csapadékösszeg a településen 700-750 mm közötti, amiből a nyári vegetációs időszakban a magasabb térszíneken 460 mm is hullhat. A hótakaró napok száma 50-60, de a csúcsokon a 70-et is elérheti. A hótakaró vastagsága átlagosan 30 cm.

Az ariditási index 0,94-1,10 körüli.

Az uralkodó szélirány a térségben északi és északnyugati. Az átlagos szélsébség a magasabb pontokon ~4-4,5 m/s, a völgyekben és a hegyek szélárnyékos oldalán 3-3,5 m/s.

A térség éghajlati adottságai az erdő- és vadgazdálkodásnak kedveznek leginkább, emellett megfelelőek a szántóföldi haszonnövények és a nem hőigényes kertészeti kultúrák termesztésére is. (Dövényi, 2010) Ennek ellenére a település erdősültsége a földhivatali adatszolgáltatás alapján

mindösszesen 8%-os, míg a szántóterületek a közigazgatási terület 34%-át adják. A település éghajlatát és mikroklimatikus adottságait nagymértékben javítják a községet átszelő patakok, vízfolyások.

15. ábra: Magyarország éghajlati körzetei (Péczeli György munkája alapján)(forrás: Országos Meteorológiai Szolgálat)

Geológia

A térséget szerkezetileg a mezozoos mészkő- és dolomitformációk, kisebb részt harmadidőszaki medenceüledékek, negyedidőszaki üledéktakarók építik fel. Az Öreg-Bakony tulajdonképpen a középhegységi kréta geosinklinális nyugati szárnyának része, így domborzatát az árkos-sasbérce szerkezet jellemzi. (A szerkezeti vonalak mentén szerkezeti árkokra és különböző magasságú sasbércekre, fennsíkokra töredezett a felszín a fejlődés során.) A Keleti-Bakonyhoz tartozó területeken pikkelyeződéseken vízszintes és torziós elmozdulások is jellemzőek. A szerkezeti töréses területeken túl a Sári-Bakonyalja kistáj egysége aprólékosan szabdalta, laza üledékekből épült hegységelőtéri domság. Az érintett kistajak térségein a geológiai adottságoknak megfelelően jelentős ásványvagyron halmozódott fel. Kitermelés szempontjából említendő a bauxit, a barnakőszén (pl. lignit), a mangánérc. (Dövényi, 2010) Jásd közigazgatási területén jelenleg nincs nyilvántartott bányaterület, se ásványi nyersanyag lelőhely, azonban a szomszédos Dudar községben található aláfejtéses Dudar II. – szén védnevű bánya területe kis mértékben Jásd területét is érinti, ami utalhat a település alatti földrétegek ásványi összetételére. Ennek megfelelően Veszprém megye Területrendezési tervének övezetei közül Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete Jásdot nem érinti.

Domborzat

Jásd és környékének domborzata jól tagolt, változatos arculatú. Változékonyságát mutatják a térség magas (néhol 170-180 m/km²) relief értékei is. A terület képét meghatározza a fejlett völgyhálózat, mely szintén változatos sűrűségű, átlagosan 4-4,5 km/km². A településen a kistajak adottságai együttesen vannak jelen. A falu a Gaja-patak és Malmi-patak völgyében húzódik, az épített környezetet pedig fennsíkok, lankás dombvonulatok övezik. A térség mikroformákban gazdag felszínét karsztos mélyedések, karmezők teszik változatosabbá. A medencéket karsztos eróziós szurdokvölgyek, keskenyebb-szélesebb glacisok és pedimentek fűzik össze. (Dövényi, 2010)

A térség egyik természeti kincse a falu központjától délnyugatra – már Bakonyánán területén - található, közel 2 méter hosszú Gaja-patak alakította mély és meredekfalú, vízeséssel is rendelkező

Gaja-szurdok (más néven római fürdő). A szurdokvölgy oldalában nyílik az ún. Savanyú-Jóska barlang. A patakszíntén szűk forrásbarlang és egy pusztuló mésztufa képződmény figyelhető meg. (*Wikipédia*)

Talaj

A község szinte teljes területén löszön, vagy mészkövön képződött, vályog mechanikai összetételű, agyagbemosódásos barna erdőtalaj jellemző. Vízgazdálkodási tulajdonságaik többnyire kedvezőek, víznyelő- és vízelvezető képességük közepes. A térségben a barna erdőtalajok közel fele-fele arányban erdő és szántóterületként, 10%-ban gyepeként hasznosulnak. A tagolt felszíneken az erdőtalajok földes kopárig erodálódtak. A község déli határát karbonátos törmeléken képződött rendzina talajok borítják, melyek erdőként hasznosulnak. A talajok termőrétege Jásdon 1 méternél vastagabb. (*MTA AGROTOPO; Dövényi, 2010*)

A térség éghajlata domborzati adottságai – és mint fentebb láthattuk, talajadottságai - az erdőgazdasági célú területhasználat szempontjából igen kedvezőek, ennek ellenére a településen nem az erdőterületek dominálnak. A község közigazgatási területe 1028,02 hektár, melynek 86%-a termőterület. Az érintett kistájak területhasználati arányaihoz képest a jádsi erdőterületek aránya igen alacsony, mindössze 8%, ezzel szemben a szántó- és gyepterületek aránya domináns – térségi átlag feletti -, 34%-42% arányban képviselik magukat. A kert és szőlő művelésű területek aránya alacsony. A településtől keletre fekvő szőlőhegyen felhagyott és művelt gyümölcsösöket, kerteket, szántókat és szőlőket egyaránt találhatunk.

Az alábbi táblázat a település viszonylatában meglévő átlagosnál jobb minőségű termőföldterületek művelési ágát és minőségi osztályát tartalmazza:

Művelési ág	Minőségi osztály
kert	4, 5
szántó	2, 3, 4, 5
gyep (legelő)	2, 3, 4
gyep (rét)	4,5
fásított terület	6

(*VeMKH. Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály adatszolgáltatása*)

A községben az átlagosnál jobb minőségű termőterületek összterülete 304,06 hektár, ami a település közigazgatási területének 29,6%-át, a mezőgazdaságilag hasznosított területeknek pedig 34,2%-át teszik ki.

Talajvédelmi szempontból kiemelendők még a szőlő és gyümölcs termőhelyi kataszteri területek. Gyümölcskataszteri terület a Nébih adatszolgáltatása szerint a 048/1,2 hrsz-ú ingatlanokat érinti, összesen 3 hektárnyi területet. (*NÉBIH adatszolgáltatás*) A földhivatali alaptérkép szerint a 048/1 hrsz. telek megszűnt, így a tényleges gyümölcs termőhelyi kataszteri terület 0,3 ha. A településen szőlő termőhelyi kataszteri besorolás alatt álló terület nincs.

Felszín alatti vizek

A talajvíz a térségben csak a peremeken és a völgyeken összefüggő, változóan 2-4 és 4-6 m közötti. Mennyisége csak a Gaja-völgyben számottevő. Jellege kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos, szulfát tartalma átlagosan 60 mg/l alatt van, a patak völgyben 300 mg/l-ig emelkedik. Keménysége 15-20nk° közötti. (*Dövényi, 2010*)

A rétegvizek mennyisége a tározókőzet porozitása szerint váltakozik. Az artézi kutak száma kicsi, de vízhozamuk általában tetemes. Mélységük változó, megfigyelhető, hogy a térségben folyó bányakiemelések miatt szintjük süllyedt. (Dövényi, 2010)

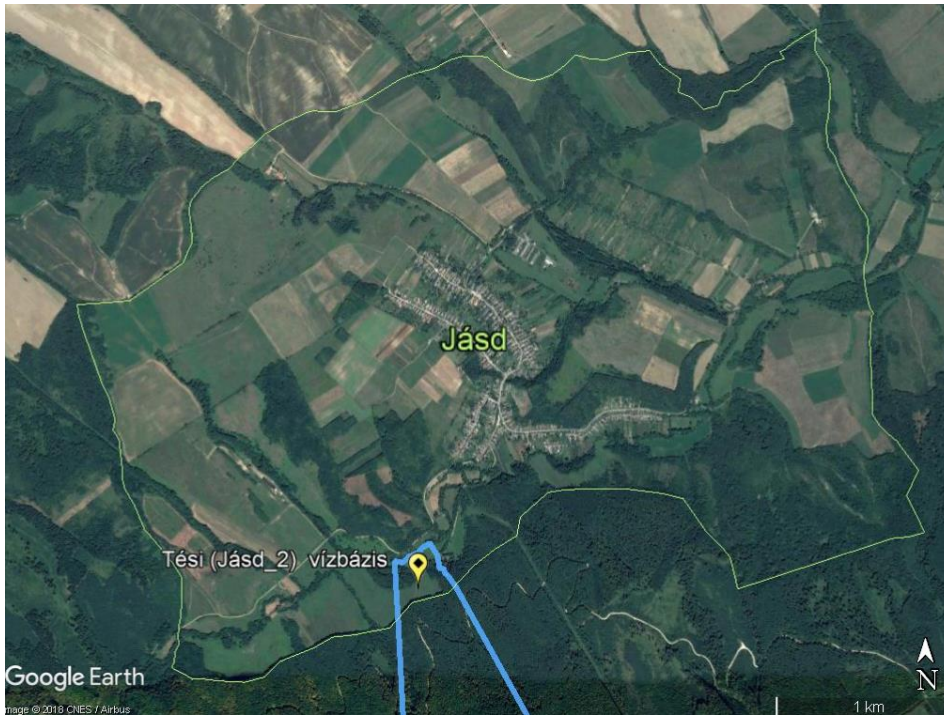
A BFNPI előzetes adatszolgáltatása szerint Jásd igazgatási területén több ex lege védett forrás is található. A térség legjelentősebb forrásai között tartják számon a jásdi Szentkút forrást (53-0,81 l/p). (Dövényi, 2010)

Forrás neve	Katszteri száma
Tatár-hegyi-forrás	F-4400-1126
Szent-kút_Jásd	F-4400-1220
Siska-kút	F-4400-1219
Malmi-patak forrása	F-4400-3134
Kőbánya-forrás	F-4400-1124
Jásd ÉNy-i forrás	F-4400-1240
Bársony-berki-forrás	F-4400-1009

**Adatok forrása: BFNPI adatszolgáltatása alapján*

A település területét érintő felszín alatti víztestek lehatárolása, a víztestek állapotának besorolása megtalálható a Magyarország felülvizsgált, 2015. évi vízgyűjtő-gazdálkodási tervéről szóló 1155/2016. (III. 31.) Korm. határozatban és mellékleteiben. A Kh. nyomán készült Vízügyi Geoinformatikai Portál és az Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve szerint Jásd területén három víztest osztozik:

Azonosító	Víztest neve	Víztest kód	Víztest típus
AIQ558	Dunántúli-középhegység - Tatai- és Fényes-források vízgyűjtője	k.1.2	hideg karszt
AIQ556	Dunántúli-középhegység - Séd-Nádor-vízgyűjtő	sh.1.2	sekély hegyvidéki
AIQ557	Dunántúli-középhegység - Séd-Nádor-vízgyűjtő	h.1.2	porózus és hegyvidéki

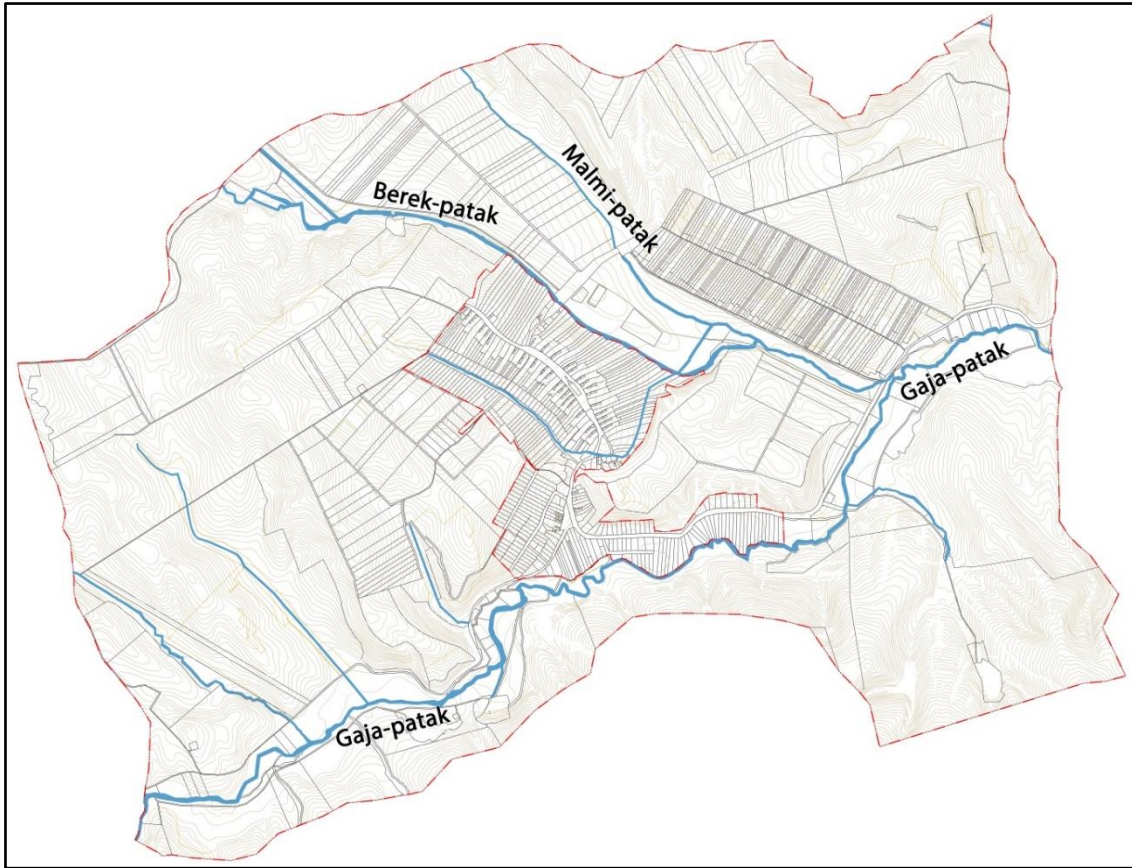
16. ábra Vízbázis védőterület (forrás: Bakonykarszt Zrt., https://bakonykarszt.hu/index.php?pg=water_bases&town_id=27)

Felszíni vizek

A táj életében mindig is nagy jelentősége volt a folyóknak, felszíni vízfolyásoknak, amelyek folyamatosan alakították a térség felszíni és talajviszonyait. A település teljes igazgatási területe a Duna részvízgyűjtő és az Észak-Mezőföld és Keleti-Bakony alegység területéhez tartozik. Az alegység vízrendszerének gerincét a Nádor-csatorna adja, melynek legjelentősebb mellékvízfolyása a Gaja-patak. A Gaja-patak a Bakony és a Vértes, valamint a Móri-medence vizeit gyűjti össze. A patakon épült a Fehérvárcsurgói-tározó, melyet árhullámcsőcsökkentésre, illetve a nyári időszakban vízpótlásra használnak. Jásd a Gaja-patak felső és középső szakaszának vízgyűjtőterületéhez tartozik. Ennek értelmében az illetékes vízügyi igazgatóság a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság (Székesfehérvár). *(Vízügyi portál)*

Jásd közigazgatási területén több patak is áthalad, közülük a legjelentősebb az előbb említett Gaja-patak, mely 5-6 km hosszan szeli át a települést. A patak átlagos vízmélysége 40 cm, felszínét többnyire növényzet fedi. Vízhozama függ a csapadék mennyiségétől. A településtől északkeletre folyik még a Berek-patak és a Malmi-patak, melyek a Gaja-patakba torkollanak.

A település állóvízzel nem rendelkezik.

17. ábra: Jásd területén futó felszíni vízfolyások (Készült az állami földhivatali és vízügyi alapadatok alapján saját szerkesztéssel)

Növénytakaró

Jásd a növényföldrajzi felosztás szerint a Pannoniai flóratartományon (Pannonicum) belül a Dunántúli-középhegység flóraidékébe (Bakonyicum), a Vértes és a Bakony flórajárásába (Vesprimense) tartozik. A flórajárás területén a zonális vegetáció nagy változatossága jellemző. (Borhidi, 2007) A települést övező erdők növényzete tölgyből (*Quercus robur*), csertölgyből (*Quercus cerris*), bükkből (*Fagus sylvatica*) és a szentkúti részen telepített fenyvesből áll. (Dövényi, 2010)

A bakonyi bükkösök (*Daphno laureolae-Fagetum*) jellemző örökzöld cserjéje az atlanti-szubmediterrán babérboroszlán (*Daphne laureola*), a szubmediterrán elterjedésű fajok közül több itt éri el hazai elterjedésének északi határát, pl.: a lónyelvű csodabogyó (*Ruscus hypoglossum*), a tarka lednek (*Lathyrus venetus*). A bükkösök továbbá gazdag aljnövényzettel rendelkeznek, jellemző lágyszárú fajai a medvehagyma (*Allium ursinum*), az erdei madársóska (*Oxalis acetosella*), a hölgypáfrány (*Athyrium filix-femina*), az erdei pajzsika (*Dryopteris filix-mas*), a szártalan kankalin (*Primula vulgaris*). A bükkösök mellett a mély, meredek falú kőtörmelékes völgyek alján szurdokerdők vannak (erdei holdviola – *Lunaria rediviva*, farkasölő sisakvirág – *Aconitum vulparia*, gímpáfrány – *Phyllitis scolopendrium*), a meredek, délies oldalakban pedig gyertyános- és cseres-tölgyesek jelennek meg. A tölgyes foltok több meleg-és fénykedvelő fajt rejtenek. Itt fordul elő egyedül hazánkban a mediterrán szálkás árvalányhaj (*Stipa bromides*). Az erdőségek között sziklagyepek, sztyepek és bokorerdők váltakoznak. A térségben több mint 1200 faj található, melyek között 80-100 védett növényfajt is találhatunk. (Dövényi, 2010)

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

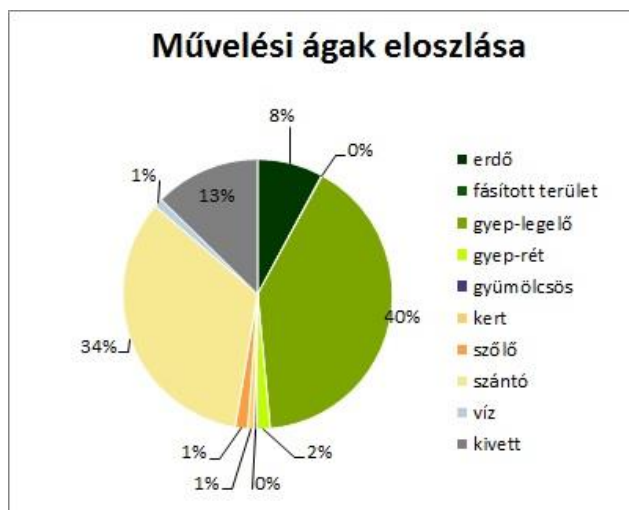
A tájszerkezetet a közigazgatási terület természeti adottságainak és a telekhasználatnak a kettőse határozza meg. A tájszerkezet elemzésének egyik módja a területi statisztikai adatok vizsgálata. Jásd esetében a földhivatal által nyújtott földrészlet statisztika, illetve a KSH területi statisztikái segítenek eligazodni a tájhasználat mellett a tulajdonosi struktúrákban is:

Földrészlet statisztika művelési áganként						
művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m ²)	legkisebb alrészlet terület (m ²)	legnagyobb alrészlet terület (m ²)	átlagos alrészlet terület (m ²)
<i>erdő</i>	32	33	870041	487	154544	26365
<i>fásított terület</i>	4	4	10740	844	6481	2685
<i>gyümölcsös</i>	36	39	31290	218	5005	802
<i>kert</i>	94	96	75197	153	1533	783
<i>kivett</i>	783	784	1404610	2	113727	1792
<i>legelő</i>	59	90	4112864	353	386667	45698
<i>rét</i>	96	98	177017	3	20210	1806
<i>szántó</i>	224	350	3446736	65	252560	9848
<i>szőlő</i>	133	135	154892	408	5214	1147

* Táblázat adatainak forrása: TAKARNET, Földhivatali adatbázis

A földhivatali statisztikát vizsgálva több markáns megállapítás is tehető. Ahogy a korábbiakban láthattuk, a térség éghajlata, domborzati és talaj adottságai igen kedvezőek az erőgazdasági célú hasznosítás és a mezőgazdasági termelés számára. Ennek, illetve a kistájak magas erdősültségi arányának ellenére Jásd község területén a gyepterületek dominálnak. Legnagyobb arányban a gyepterületek jelennek meg (42%) a hegylábaknál és a patakokat kísérvé. A legelők a település más területhasználataihoz viszonyítva alacsony számú földrészleten vannak jelen, alrészleteik mérete azonban változatos, a pár száz m²-től a több 10 hektárig terjed. A rétek kisebb arányban vannak jelen, a település közigazgatási területének mindössze 2%-át teszik ki.

A gyepterületek mellett magas arányban vannak jelen a településen a szántók, összesen 34%-os arányban (344,67 ha). A szántóterületek a település körül, valamint az északi terület egységeken

18. ábra: Művelési ágak %-os eloszlása
(készült a földhivatali alapadatok felhasználásával)

helyezkednek el magas számú földrészleten, változatos telekmérettel. Az alrészletek átlagos területe közel 1 ha. Jásd területén nagytáblás szántóföldi művelés jellemző.

A földhivatali statisztikát, a jelenlegi területhasználatot és a VeMKH Erdészeti osztályának tájékoztatását összevetve újabb ellentéteket találhatunk. A földhivatal által rendelkezésünkre bocsátott információk alapján Jásdon az erdőterületek nagysága 87 ha, míg az erdészeti információk alapján a településen mindösszesen 145, 14 ha üzemtervezett erdőterület található. Az ellentét jól érzékelhető a művelési ágakat bemutató térképet a jelenlegi területhasználathoz viszonyítva. Míg a művelési ágak alapján a település déli határa menti területek gyeperdő művelési ág besorolás alatt állnak, addig valójában a településhatár mentén erdőterületeket találhatunk. Az ellentét feloldására javasolt a nyilvántartások között harmonizáció megvalósítása.

Az erdészeti hatóság által szolgáltatott adatok alapján Jásd területén legnagyobb arányban védelmi rendeltetésű erdőterületeket találhatunk (86,38 ha), az üzemtervezett erdők 40%-a elsődleges rendeltetését tekintve gazdasági célú erdőterület, míg a közjóléti erdő (tanerdő) mérete mindössze 0,29 ha.

A művelés alól kivett területek a település közigazgatási területének 14%-át adják. A kivett területek helyezkednek el a legnagyobb számú földrészleten, átlagos telekméretük 1792 m². E területekbe tartoznak a települési területek, a gazdasági területek, az utak és a vízfolyások. A vízfolyások területe a településen összesen 10,77 ha.

Kisparcellás művelésű területek a szőlőhegyen, a belterülettől északkeletre található. A dűlőn szőlő, szántó, kert és gyümölcsös területek váltják egymást. A kert, szőlő és gyümölcs művelési ágú besorolás alatt álló területek nagysága mindössze 26,21 ha, mely a község közigazgatási területének 2,5%-a.

19. ábra: Művelési ágak Jásd területén (készült a földhivatali alaptérkép adatai alapján saját szerkesztéssel)

1.12.2.1 Tájkarakter

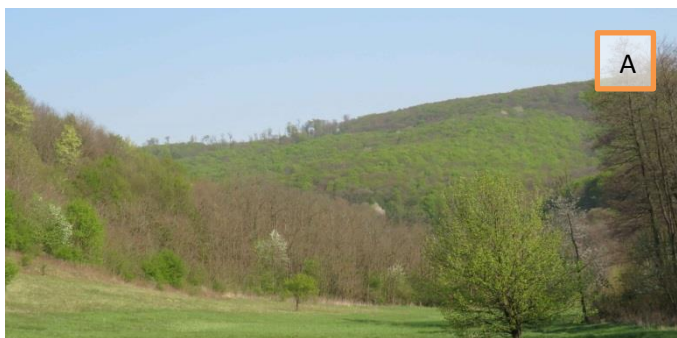
A település közigazgatása teljes terjedelmével beleesik a 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 3. számú mellékletében lehatárolt Tájképvédelmi terület övezetébe. Ennek okán az említett területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. § (1) bekezdése értelmében a település teljes közigazgatási területére készülő településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében meg kell határozni a tájjelleg megőrzendő elemeit, elem együtteseit, valamint a tájképi egység és a hagyományos tájhasználat jellemzőit. A telekstruktúra mellett a táj karakterét Jásd természeti adottságai és területhasználata mentén határozhatjuk meg. A táj markánsan elkülöníthető szerkezeti egységekre bontható, amely alapján javasolt a településképvédelmi rendelet kiegészíteni és az alább felsoroltakat legalább településképi szempontból meghatározó területnek minősíteni.

20. ábra: Karakterterületek lehatárolása (saját szerkesztés)

A – Peremterületi erdők és települési véderdők:

Az „A”-val jelölt területek a települést délről és északkeletről övező és a település belterületéhez közeli, változatos térszínű erdőségek. A település igazgatási területén található erdők az erdészeti nyilvántartás szerint elsődleges rendeltetésük szerint 59,5%-ban védelmi célú erdők. Emellett az üzemtervezett erdők 40%-a gazdasági célú erdőterület, s

mindösszesen 0,29 ha nagyságú közjóléti erdőterületet találunk. A karaktert a tagolt dombvidék, a keskenytalpú völgyek és a közel 100%-os borítottságú, homogén erdőterületek határozzák meg.

B – Völgyialji területek, galériaerdők és vizes élőhelyek:

Jásd gazdag vízrajzzal rendelkezik, melyet alapvetően a községtől délre húzódó Gajapatak határoz meg. A Gajapatakba fut be a Malmipatak és a Berekpatak, valamint kisebb erek, patakok, melyeket összesen 7 forrás táplál a település külterületén. A vízfolyások völgye és a patakokat kísérő vizes élőhelyek, galériaerdők fontos

természeti értékei a településnek. Természeti és tájképi meghatározottságuk mellett történeti jelentőséggel is bírnak, hiszen valaha 9 vízi malom is működött a Gajapatakon. A patakok menti természetes, vízparti növénytakaságok megőrzése kiemelt feladat.

C – Nagytáblás szántók és gyepek, lankás domboldalak:

Jásd külterületének képét alapvetően a nagytáblás, mezőgazdasági művelés alatt álló szántó- és gyepterületek határozzák meg. A karakterterületet változó domborzati adottságok jellemzik, lankás domboldalak és a közöttük futó völgyek váltják egymást. A tájművelés több évszázados folytonosságának fenntartása

tájképileg fontos feladat, így érdemes a jelenlegi művelési ágak megőrzése. A mezőgazdasági hasznosítás mellett, a település közelében húzódó gyepek és rétek a lakosság számára kiránduló- és sétahelyként is szolgálnak. A karaktert egyértelműen a széles, jól átlátható horizont határozza meg, ahol a tájrészlet változatos domborzati adottságai teljes valójukban feltáruhatnak. A homogén mezőgazdasági tájat nem tagolja „takaró” vizuális elem, csak az észak-déli irányú hosszanti völgyalakban húzódó egységes fasorok, galériaerdő sávok, amik szintén jellemzőek a karakterterületre. Végül a dombtetőkön pontszerűen megjelenő, a terület szinte minden pontjáról jól látható hagyásfák és vadlesek tekinthetők fontos karakterformáló elemnek, Ennek negatív példaként jelentek meg a szintén mindenhol látható csetényi és szápári szélerőművek.

D – Szőlőhegy:

A „D” jelű terület a déli-délnyugati kiettségű domboldal, melyen valaha a szőlőművelés uralkodott. Mára a szőlőhegyként nevezett terület egységen vegyesen találhatunk szántó, kert és gyümölcsös területeket is, a szőlők jelentősen visszaszorultak. A táj karakter terület jelenleg átalakulóban van. A karakteradó pincesorokból, présházakból

és fészületekből egyre kevesebb marad meg, a fennmaradók pedig egyre kevésbé láthatók a felhagyott telkek fokozatosan cserjésedő, erdősödő növénytakarójától. A karaktert meghatározza a domboldalt vertikálisan megfelelő dűlőutat övező fasor, a völgyalji út erdősávja és a dombtetőn húzódó fasor hármasa. Ezek között egységes méretben lejtőirányra párhuzamosan futnak a szőlős és gyümölcsös telkek.

E – Külterületi mezőgazdasági és állattenyésztő területek:

Külön karakteregységként jelöltük a külterületen található mezőgazdasági és állattenyésztő telephelyeket. Ide tartozik a volt major területe a településtől keletre, a Bársonyberek lótenyésztő központ, valamint a településtől északra található tanya.

1.12.2.2 Táj történeti vizsgálat

Jásd több évezredes múltra tekint vissza, hiszen a Tési Malom-dűlőben, a Szilvár-malom és a Rubányi-dűlő környékén előkerült edénytöredékek és fémsalak bizonyítják, hogy a község környéke már Kr.e. 2800-2500 táján az újkőkori Lengyeli kultúra népének lakóhelyéül szolgált és később a bronzkorban és a kelta korban is lakott volt. A Kr. u. 1-4. században a környéken római villagazdaságok (villa rustica és villa urbana) működtek. A Tési Malom-dűlőben fellelt leletek és még ma is látható alapfal nyomok igazolják a rómaiak jelenlétét. (Faller, 1934) A 10. században a vidéken a honfoglaló magyar népesség telepedett le. A kora Árpád-kori település a Tési Malom-dűlő, a Tatarhegy, az Újkenderföldek és a Rubányi-dűlő területén alakult ki, mely ún. köznépi falu volt. Ezt bizonyítják az 1933-ban, az egykori falu temetőjéből előkerült szegényes leletek. A falu feltehetően 80-120 főt számlált. (Faller, 1934)

Fontos említeni még a falutól délre található Avar-sáncok, vagy más néven Mária Terézia sáncok, vagy Márkusvár nevű földvárat, melynek eredete a homályba vész. A földvárrol több elgondolás is született. Turcsányi A. feltehetően csak hallomásból ismerhette a földvárat, mert két kör alakú földsáncról tesz említést. Mihály I. szerint csak a fele maradt meg és Lackó D. feljegyzései szerint is elmosta a felét a

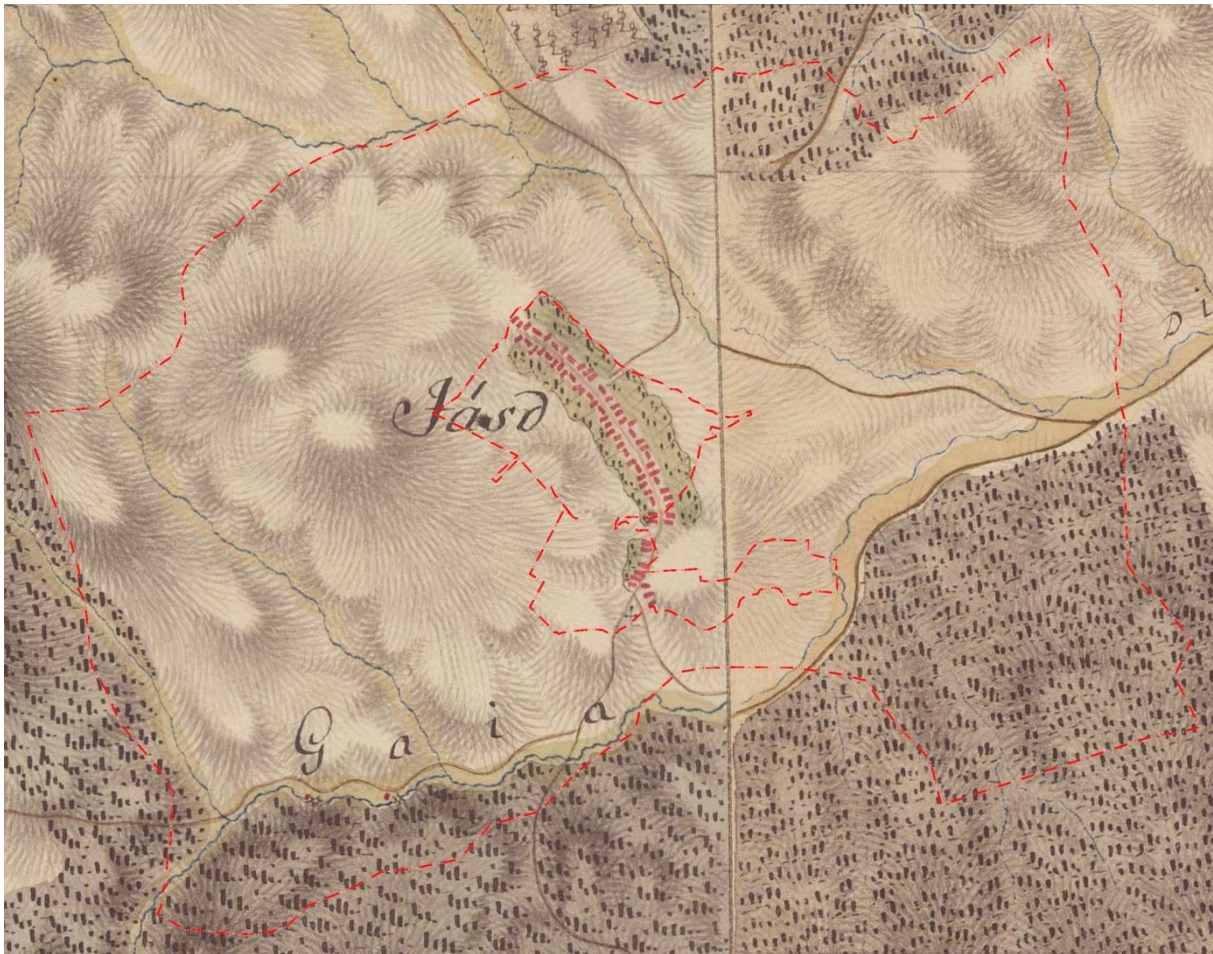

21. ábra: A Márkusvár földművei 2019-ben (forrás: Pagony Kft.)

Gaja-patak. Szintén így vélekedik róla a Faller J. is. Valójában a Gaja-patak völgye felé meredek partban végződő enyhe lejtőjű terasz szélén fekvő földvárat a teraszos domboldal többi részétől egy jó állapotban megmaradt félkör alakú kettős sáncárok választja el. (Dax-Torma, 1966.) A földvár korát ásatásokkal nem tisztázták, így minden alap nélkül vélik bronz, kelta vagy római korúnak, esetleg népvándorlás kora bélinek. Nováki Gyula, régész, kisméretű középkori lakótornyot védő sáncnak gondolja a maradványokat. A papkeszi Kalaposvár analógiája alapján valóban Árpád-korinak határozható meg. (Varak.hu) Ujlaki Lőrinc herceg által 1164-ben Szt. György tiszteletére épített bencés apátság alapítóleveléből származik. A templom a török korban a kolostorral együtt elpusztult, köveit újra felhasználták. Az apátság helye valószínűleg a mai templom, vagy az előtte álló kereszt területén volt, létezéséről kőfaragványok tanúskodnak. Középkori szokás szerint a templom körül temető volt. (Tremmel, 1987-88) Jásd a középkorban jelentős településsé fejlődött, melyet az mutat, hogy az 1528-ban Lázár mester és Jakob Ziegler által készített első magyarországi térképen már szerepel layst néven. Amikor az apátsági barátok a 16. század közepe táján elmenekültek a törökök elől, Jásdot Palotához csatolták. A falu lakossága ebben az időben a palotai kapitánynak jobbágyi robotot végzett, továbbá fizették a töröknek a kilencedet és a várnak a tizedet. A kizsákmányolás és a török pusztítás következtében a hely 1573 után elpusztásodott, s habár 1588-ban egyszer újjáépült, a 15 éves háborúban ismét elpusztult. 1650-ben Jásdot Palota tartozékként királyi adományban kapta meg Zichy István. A település másfél évszázados pusztasága után, 1757-től a Zichy család újratelepítette a falut. (Faller, 1934) Vályi András 1799-ben így ír a településről: tót és német falu Veszprém Vármegyében, földesura G. Zichy Uraság, lakosai katolikusok, fekszik északról a Thési hegyek alatt, határa hegyes, szántóföldje elég, rétje kevés, legelője szoros, erdeje elpusztult, malmi és deszka metszője a határban. (Vályi, 1799.) A betelepítés gyorsan haladt, 1828-ra a lakosok száma már az előírt 80 sessiót (jobbágytelek) is meghaladta. A falu gyors felduzzadása a telepítés kedvező feltételeinek volt köszönhető. A betelepülő családok szabadmenetelű vagy árendás lakosok voltak Trencsén, Turóc és Nyitra szlovák megyékből, vagy a környező sváb falvakból. Jásd határában bőségesen volt legelő és makkos erdő 200 sertés makkoltatására. A lakosok faszerszámokat készítettek, faszenet égettek, vagy vadászattal foglalkoztak. (Faller, 1934)

Az **első katonai felmérés (1784)** térképén Jásd egy utcás falu, akkoriban még nem számított zsáktelepülésnek. A fő utcája megfeleltethető a mai Kossuth Lajos utcának. Jásdról akkoriban még Nánára (ma Bakonyánána), Csernára (ma Bakonycsernye) és Csetényre is vezetett út. A falucska telkei kerttel rendelkeztek. A település határában szántók és legelők dominálnak, délen erdőségek övezik a települést. Beazonosítható a Gaja (itt Gaia) patak és a Malmi-patak is, melyeket rétek kísérik. A felmérés érdekessége, hogy a településtől délkeletre már két malmot is jelöl. Az egyik feltehetően a

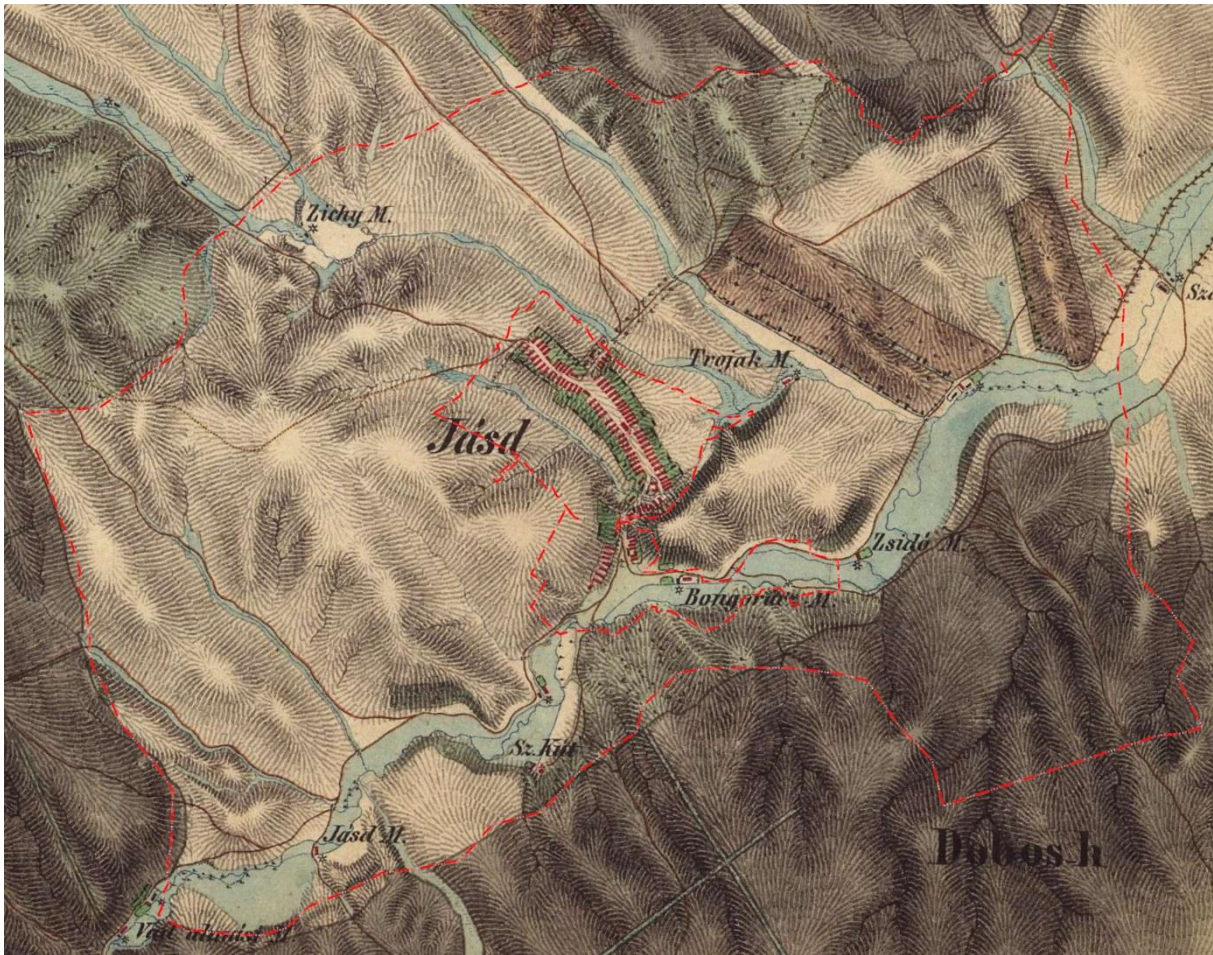
Tési-malom, melyet már 1410-es források is említenek. A Gaja-patakon egykor 9 malom is működött. A Tési-malom megépülése után elsősorban a tési gabonát őrölte, mert a fennsíkon nem volt lehetőség malom építésére. (*Kulcsosház Diáktábor honlapja*) A másik érdekesség a felmérésen a településtől délre, az Y-útélágazásban található kereszt, mely ma is azon a helyen áll, Jásdi keresztnek nevezik.

22. ábra: Jásd az első katonai felmérés idején, 1784-ben (forrás: mapire.eu)

A törökök idején elpusztult templom és kolostor helyett 1764-ben a falu fakápolnát építtetett, majd 1792-ben elkészült az új templom, kőből, melyben 1836-tól már magyar nyelvű istentiszteletet tartottak. Sokáig nem állhatott, mert 1862-ben a faluval együtt leégett. A mostani templom az előző falainak felhasználásával épült 1865-66-ban. Az eredeti hajóhoz szentélyt és sekrestyét is hozzáépítettek. (*Faller, 1934*) A falu közepén álló templom mellett meg kell még említeni a Szentkút-forrást és a mellette álló Szűz Mária kápolnát, mely az ország egyik legrégebbi zarándokhelye. Az 1845. évi kanonika vizitációs okmány szerint 600 évnél is régebb. A Szentkút történetéről a török pusztítás miatt nem sok adat maradt fent, de helyi legenda alapján Péter remete (Jásdi Péter) vezekelt itt bűneiért. „A hegyre járt imádkozni, de a nagy szárazság kiszáradta a patakot ahonnan inni szokott. Egyik éjjel álmában Szűz Mária, karján a kis Jézussal megmondja hol ásson, ahol majd vízforrásra talál. Egész héten dolgozik, eredménytelenül, és szombaton, amikor kimerülve a kidobált földre ülve a rózsafüzért imádkozza, a rózsafüzér Mária-érme beleesik a kiásott gödörbe, ahol jó víz fakad föl, mely alatt fénylőn tündöklök az érmen Szűz Mária. Jásdi Péter jónak ízelve a vizet felfut Tésre, hívja az embereket, hogy olthatják már szomjukat, de a csodát is elmondja. A kúthoz jövők között egy sánta is van, akinek a víztől meggyógyul a lába. Azóta jár ide béna és néma, a sok-sok Mária-tisztelő messze földről és ezután alakul ki Jásd község, Jásdi Péter nevére Jásdnak nevezve.” (*Tremmel, 1987-1988*)

A **második katonai felmérés (1847)** térképén látható, hogy a település tovább terjeszkedett déli irányba, az éren túl, így a települést a térképen vízfolyás szeli ketté. A falu központjában már beazonosítható a templom is. A térkép több érdekes információt is közöl. A térkép alapján az előző felmérés idejéhez képest megjelent a szőlőtermesztés: a településtől észak-északkeletre található szőlőművelés alatt álló déli kitettséű dűlőket. Ezek közül a településhez közelebbi dűlő a mai napig változatlan kiterjedésben megtalálható, ám a keletebbi fekvésű az idők folyamán felszámolásra került. Másik érdekesség a kisebb erdősávok megjelenése elszórva a település több pontján. Ahogy már korábban is említettük, a Gaja-patakon 9 malom üzemelt, a térkép ezek közül 7-et tüntet fel Jásd területén: Jásd malom (Tési malom), Bonogria malom, Zsidó malom, valamint két névtelen a Gaja-patak főágán, míg a mellékágakon a Trojak malom (ma is működő Poós malom) és a településtől északra fekvő Zichy malom. A térképen már a Szent Kút forrása is feltüntetésre került. Érdekesség még a Trojak malomtól északnyugatra, a településről kivezető út, melyet kettős fasor kísér és közepén kereszt áll. Egységes, összefüggő fasor a volt TSZ felé vezető úton nem maradt meg, azonban a kereszt napjainkban is azon a helyen áll.

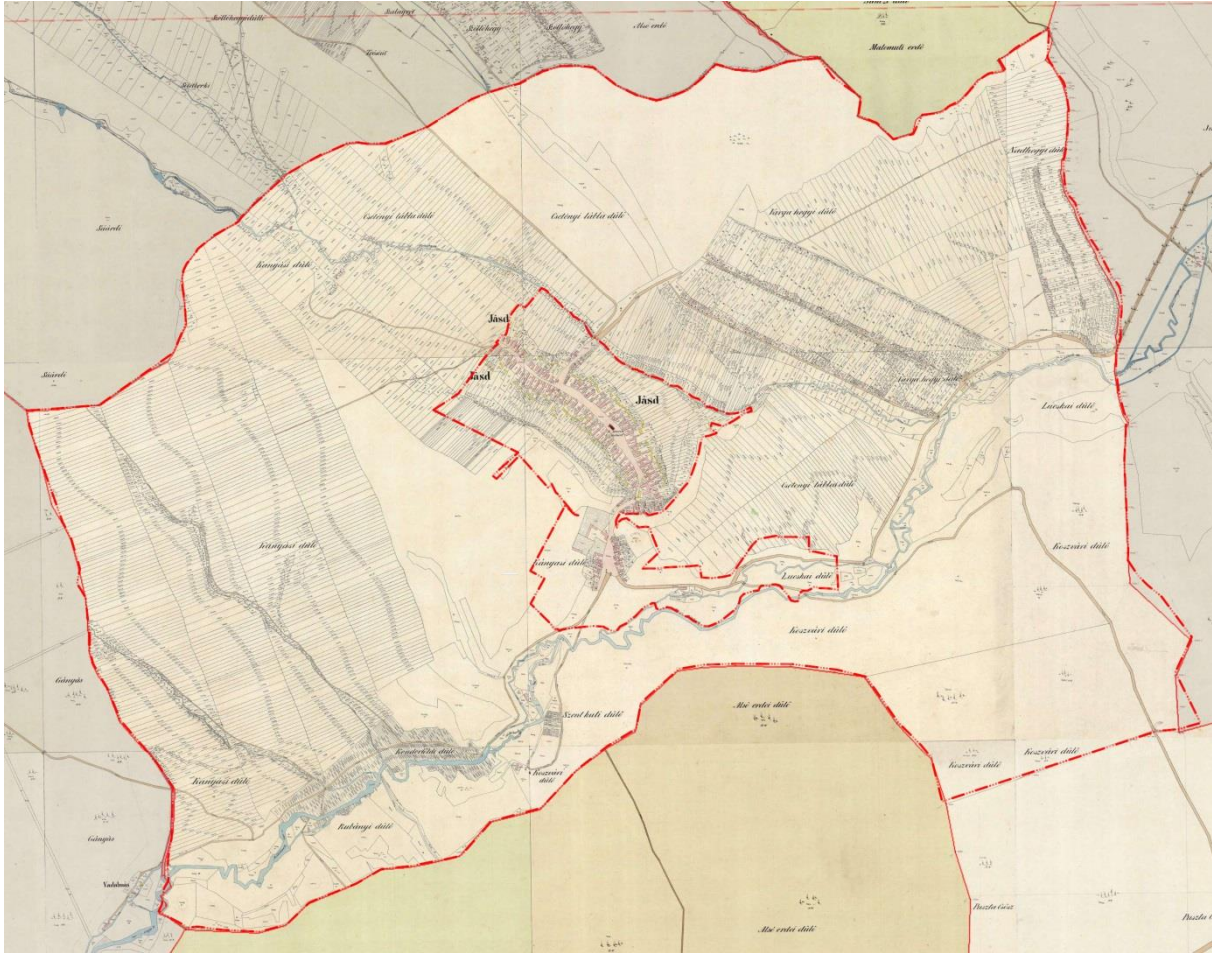

23. ábra: Jásd a második katonai felmérés idején, 1847-ben (forrás: mapire.eu)

Fényes Elek geográfiai szótárában német-magyar ajkú településnek nevezi Jásdot, melynek területe 1054 kataszteri holdra rúg. A leírás szerint ebből kevés a rét, s az erdő nagyon lepusztult. Feljegyzése szerint a településen sok burgonya és rozs terem, emellett vízimalmak vannak. Fényes katolikus lakosságot jegyzett le, katolikus szentegyházzal, valamint 15 zsidó lakossal. (Fényes, 1851)

1858 után Jásd többször váltott birtokost, mígnem 1903-ban 67 járdi gazda megváltotta az egykori nemesi birtokot. A falu első önkormányzata 1757-ben szerveződött meg azzal, hogy megkapta Zichy Istvántól a szomszédos Csősz-pusztát, mely az 1951-es közigazgatási reformig Jásdhoz tartozott.

(Nemesbüki, 1986) E szerkezetet jól mutatja az **1857-ban készült kataszteri térkép**. Csósz-pusztá a település délkeleti erdőségein túl húzódik. A kataszteri térkép nagy értéke továbbá, hogy rendkívül pontosan mutatja a telekszerkezetet- Jól látszik, hogy – akárcsak a legtöbb településen az államosítás előtt – kisparcellás művelésű területekkel találkozhatunk, mely szerkezetet mára csak az ún. szőlőhegy őriz.

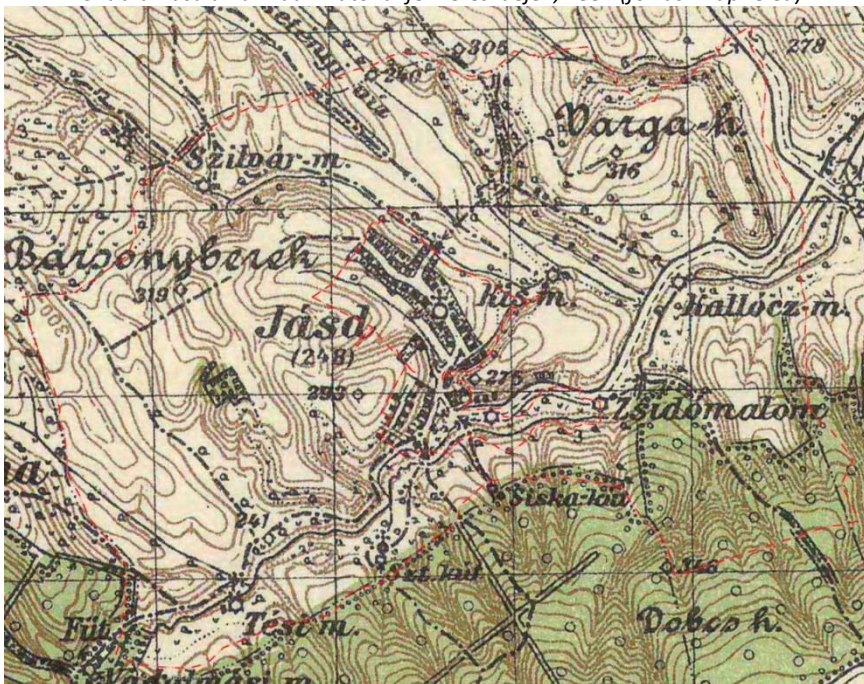
24. ábra: Jásd az 1857-ben készült kataszteri térképen (forrás: mapire.eu)

Az 1882-ben elkészült **harmadik katonai felmérés** térképének újdonsága, hogy a szőlőművelésű területek lecsökkentek. A felmérés már csak a Nagyhegyen jelöl kertés művelésű területet, melyen itt-ott feltűnik egy szőlőtőke-jelzés. A kataszteri térképen jelenik meg először a temető a mai helyén. A szőlőterületek filoxéra¹ általi pusztulása Jásdot is elérte. Az **1941-es katonai felmérés** értéke a malmok és földrajzi helyek megnevezése. Emellett a két felmérés térképén már látszik, hogy a közlekedési útvonalak szelektálódásával Jásd zsáktelepüléssé alakult.

¹ A filoxéra járvány Magyarországon 1875-ben tűnt fel először Pancsován. 1897-ig a magyar szőlőterületek közel felére csökkentek. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Filox%C3%A9ra>

25. ábra: Jásd a harmadik katonai felmérés idején, 1882 (forrás: mapire.eu)

26. ábra: Jásd az 1941-ben készült katonai felmérés térképén (forrás: mapire.eu)

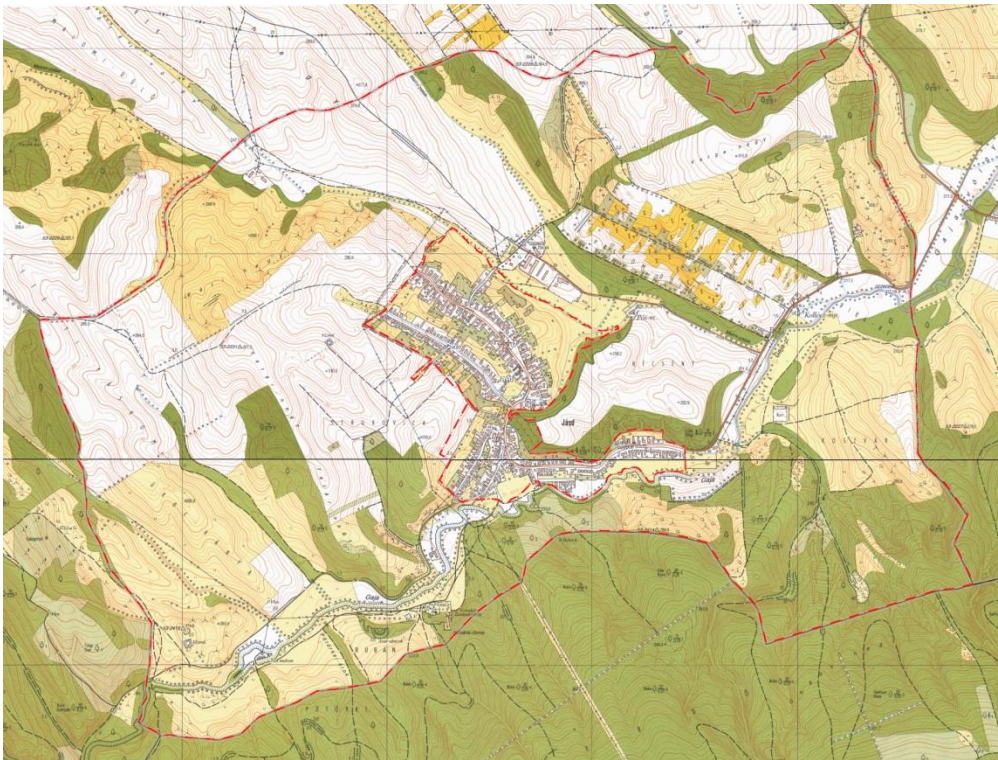
Jásd az évszázadok során jelentős fejlődésen ment keresztül. A telepítéstől kezdődően népessége folyamatosan gyarapodott, majd e folyamat a 19. századtól kezdve lelassult. Míg 1784-ben egy lakóháza nyolc lakos jutott, 1949-ben már csak öt. 1829-1949-ig a népességyarapodás már alig 20%-os volt, ugyanakkor a lakóház állomány ezidő alatt megkétszereződött. Ahogy az **1990-es topográfiai térképen** is látszik, a mai Kossuth utca mentén, valamint az 1800-as években létrejövő Dózsa György utcán tovább folytatódott a település terjeszkedése, továbbá új utcák épültek a II. világháború után. Ezek a Rózsadomb utca, és az Új utca. (KÖH, 2005)

Az 1900-as évektől kezdve a rossz termésviszonyok és a nagybirtokrendszer következtében a népesség egy része nem volt képes megélhetését helyben biztosítani, így megindult egy elvándorlási folyamat.

1910-ben a mezőgazdasági népesség több mint fele nincstelen. A két világháború között a falu lakosságának az állattenyésztés és mezőgazdaság adta a jövedelem javát, amíg az erdő és a domborzat engedte, minden területet művelés alá vontak. A kisebb földterülettel rendelkező zsellérek a környékbeli bányákba jártak el dolgozni. A háború előtt a Varga-hegy oldalában is működött egy kisebb szénbánya. Mindezek miatt a település erős bányászmuлтttal is rendelkezik. (KÖH, 2005)

1957-58-ban megalakult a termelőségvetkezet, majd később egyesült a szapárrival, a csetényivel és a bakonynánaival Gajamenti Mgtsz. néven. A termelőségvetkezet ideje alatt nem történtek jelentős fejlesztések. (KÖH, 2005)

Ahogy korábban említettük a falu első önkormányzata 1757-ben szerveződött meg és 1971-ig önállóan működött. Az 1895-ös polgári anyakönyvezés bevezetése után 1951-ig a falu a tési adminisztráció alá került. 1971-ben a körzetesítés kapcsán Csetény, Szápár és Jásd községek részvételével közös tanács alakult, melynek székhelye Csetény lett. Ide került át minden, a faluval kapcsolatos adminisztráció is. Jásd községet a közös tanácsban 5 képviselő képviselte. 1990-ben a falu kivált a közös tanácsból és a 2005-ig önálló közigazgatási szervként működött. 2005-től Tés és Jásd községek körjegyzőséget hoztak létre. 2012 óta Jásd, Öskü, Tés Közös Önkormányzati Hivatal működik. (TAK, 2017)

27. ábra: Jásd az 1990-ben készült topográfiai térképen (forrás: tajertekar.hu)

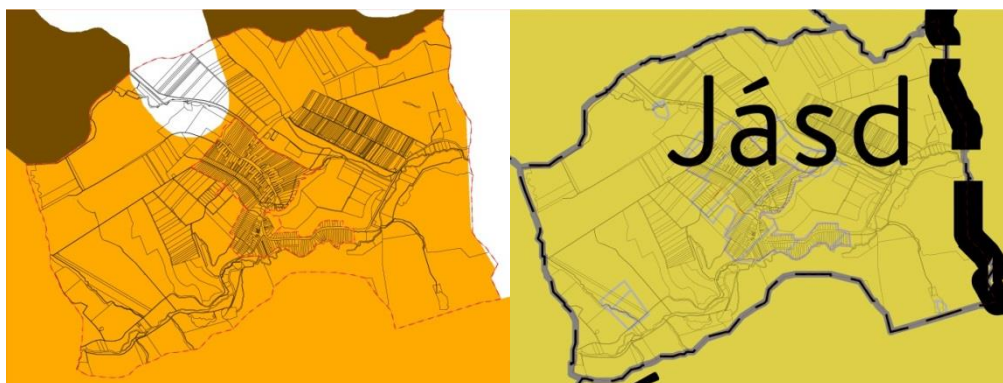
1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

A települési zöldfelületi rendszer ökológiai szempontból legértékesebb elemei a védett, illetve a védelemre érdemes növénytakasulások, komplex élőhelyek területei. Jásd község a Magas-Bakony tájegység területén, a Gaja-völgyben húzódik. Kedvező geológiai, éghajlati és vízrajzi adottságai hozzájárulnak ahhoz, hogy a község értékes természeti területekkel rendelkezik. A völgyi helyzetű településrészek felett legelőket, szántókat találhatunk, melyek a magasabb térszíneken kopár hegyoldalakra futnak át, a falut körülvevő hegycsúcsok pedig erdővel borítottak. A település legnagyobb értéke a Gaja-patak és a hozzá kapcsolódó források, barlangok és vizes élőhelyek, melyek nem csupán a bennük otthont találó ritka és értékes növényfajok miatt tekinthetők természetvédelmi szempontból fontos területeknek, hanem a vízfolyásokon keresztül a térségek közti természetes összeköttetést biztosítva az ország ökológiai hálózatának is fontos elemei.

Jásd teljes közigazgatási területe Érzékeny Természeti Terület által érintett. Emellett a községben található természeti területek részét képezik az országos Ökológiai Hálózatnak is. A település ex lege védett természeti emlékekben és értékekben is bővelkedik. Az alábbi fejezetekben ezek részletes ismertetése valósul meg. Jásd természeti értékeinek megóvása érdekében, az országos védettség alatt álló területek Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság által koordinált komplex védelmének biztosításán túl a település a Helyi Építési Szabályzatban gondoskodik a természeti értékek védelméről. A településrendezési eszközök felülvizsgálatának elkészítése során fel kell mérni a település természeti területeit, és meg kell határozni (a meglévőknél felülvizsgálni) a védett természeti területek lehatárolását.

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A táj az ember és természet kölcsönhatásából létrejött ellentmondásos, mégis összetartozó egysége, amely sok esetben magas rendű vizuális-esztétikai értékeknek is a hordozója (Mőcsényi, 1968). A Magyarország és egyes kiemelt térségek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény a országosan meghatározott Tájképvédelmi terület övezetét határozza meg. A 2019. március 16-tól hatályos törvény értelmében Tájképvédelmi terület övezetébe „a természeti adottságok, rendszerek, valamint az emberi tevékenység kölcsönhatása, változása következtében kialakult olyan területek tartoznak, amelyek a táj látványa szempontjából sajátos és megkülönböztetett fontosságú, megőrzésre érdemes esztétikai jellemzőkkel bírnak”. A Tájképvédelmi terület övezetére vonatkozó szabályokat a területrendezési tervek készítésének és alkalmazásának kiegészítő szabályozásáról szóló 9/2019. (VI. 14.) MvM rendelet 4. §-a tartalmazza.

28. ábra: A 2011-es Veszprém Megyei Területrendezési Terve által meghatározott Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezet (balra) és a 2018-as OTRT által meghatározott Tájképvédelmi terület övezete (jobbra)

A *Tájképvédelmi terület övezetét* megyei szinten tovább pontosítja Veszprém Megye Területrendezési Terve. Jelen vizsgálati dokumentáció készítésekor a megyetervek felülvizsgálata javában zajlik, azok kihirdetése 2019. év végére várható. Mivel jelenleg a 2011-ben jogerőre lépett Veszprém Megyei Területrendezési Terv van érvényben, ezért a 14. ábrában az itt meghatározott övezet kivágatát láthatjuk, azonban a jövőben várhatóan a 2018-as OTtT által meghatározottak szerint fog módosulni a megyei övezeti terv, amit a helyszíni bejárások során tapasztalt kiemelkedő tájképi adottságok után mindenképp indokoltnak tartunk.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Európai jelentőségű természetvédelmi területek

Jásd község közigazgatási területét az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendeletben kihirdetett, az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V.11.) KvVM rendelettel közétett Natura 2000-es terület nem érinti. A település közigazgatási határának déli oldala teljes hosszában határos a Keleti-Bakony (HUBF20001) Különleges természetmegőrzési Natura 2000-es területtel.

Országos jelentőségű természetvédelmi területek, természeti emlékek, értékek

Jásd község területe nem érintett a Balaton-felvidéki Nemzeti Park védett természeti területe, vagy egyéb országos jelentőségű védett természeti terület (tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület) által.

Az **érzékeny természeti területekre** vonatkozó szabályokról szóló 2/2002. (I.23.) KöM-FVM együttes rendelet alapján Jásd teljes közigazgatási területe ÉTT által érintett. Az ÉTT bevezetésének célja a természeti (ökológiai) szempontból érzékeny földrészeleteken olyan természetkímélő gazdálkodási módok megőrzése, fenntartása, további földrészeletek kijelölése, amelyek támogatással ösztönzött, önként vállalt korlátozások révén biztosítják az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség, a tájképi és kultúrtörténeti értékek összehangolt megőrzését. Az ÉTT felülvizsgálatával lehatárolt Magas Természeti Érzékenységes Területek nem érintik Jásd közigazgatási határát.

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. tv. (továbbiakban Tvt.) értelmében valamennyi forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár a törvény erejénél fogva védett. Országos jelentőségű "ex lege" védett természeti területeknek az 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) által védetté nyilvánított természeti területeket nevezzük. "Ex lege" védett természeti területnek minősülnek a lápok, szikes tavak, kunhalmok, földvárak, források és víznyelők. "Ex lege" védettek a barlangok is, de ezek – jellegüknél fogva – védett természeti értékek.

- 1) Az Országos Barlangnyilvántartás alapján Jásd területén egy **barlang** található:

	Kis-kőbánya árvízi forrásszáj
Kataszteri szám	4422-29
Hossz	12 m
Mélység	11 m
Hrsz.	053/9
Védettség	védett

A település közigazgatási területén barlang felszíni védőövezetét határozza meg a 16/2009. (X. 8.) KvVM rendelet. A védőövezet a 053/9 hrsz-ú telket fedi le, melynek területe 66,1 ha.

A Tvt. 28.§ (5) bekezdése értelmében országos jelentőségű **természeti emlékek** minősülnek a források, víznyelők, kunhalmok és földvárak.

- 2) Az ex lege védelem szempontjából **forrásnak** számít a felszín alatti víz természetes felszínre bukkanása, ha vízhozama tartósan meghaladja az 5 liter/percet, akkor is, ha időszakosan elapad. A BFNPI előzetes adatszolgáltatása szerint Jásd igazgatási területén számos védett forrás található:

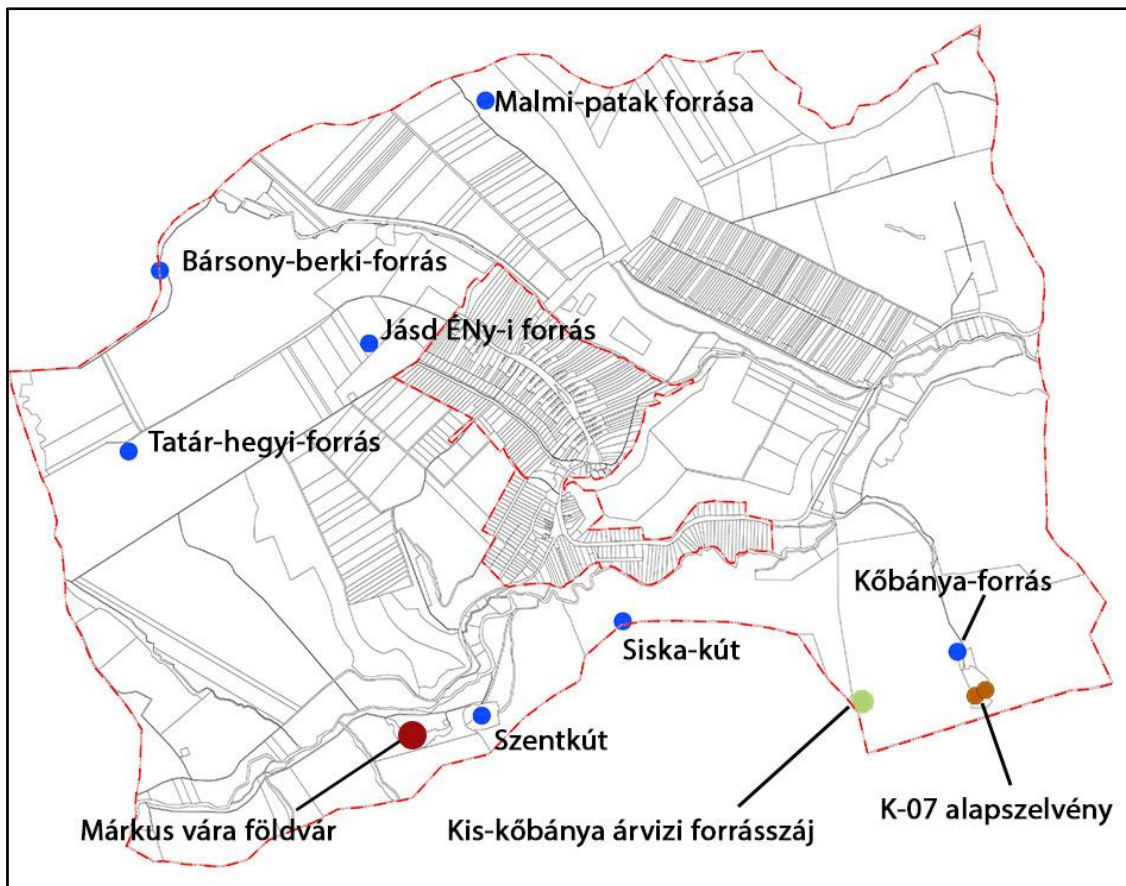
Forrás neve	Kataszteri száma	EOV - X	EOV - Y	Z
Tatár-hegyi-forrás	F-4400-1126	570795	216347	269
Szent-kút_Jásd	F-4400-1220	572254	215255	234
Siska-kút	F-4400-1219	572837	215645	231
Malmi-patak forrása	F-4400-3134	572270	217797	241
Kőbánya-forrás	F-4400-1124	574220	215519	264
Jásd ÉNy-i forrás	F-4400-1240	571789	216793	267
Bársony-berki-forrás	F-4400-1009	570924	217094	258

- 3) A **földvár** olyan védelmi céllal létesített vonalas vagy zárt alakzatú földmű, amely azonosíthatóan fennmaradt domborzati elemként történeti, kulturális örökségi, felszínalaktani, illetve tájképi értéket képvisel. Ahogy korábban írtuk, a földvár korát ásatásokkal nem igazolták, de feltehetően Árpád-kori.

Hiv. száma	Neve	EOV - X	EOV - Y	Hrsz.
2005201	Márkus vára	571975	215168	077/4

- 4) Hosszú távú természetvédelmi cél Magyarország **földtani alapszervényének** védetté nyilvánítása. Az Országos Alapszervény Nyilvántartás alapján Jásd község területén helyezkedik el a K-07 jelű alapszervény. A BFNPI által az előzetes tájékoztatási szakaszban rendelkezésünkre bocsátott adatszolgáltatás alapján két pont jelöli az alapszervény peremét, valamint a földtudományi természetvédelem számára jelentős feltárásokat:

Név	jelentőség	EOV - X	EOV - Y
Jásd, Nagykőbánya-É	országos	574335,8055	215360,8599
Jásd, Nagykőbánya-É	országos	574293,8894	215337,3084

29. ábra: Országos természeti értékek és természeti emlékek elhelyezkedése Jásdon (forrás: BFNPI, saját szerkesztés)

1.12.3.3 Ökológiai hálózat

A 2018. évi CXXXIX. Magyarország és egyes kiemelt térségek területrendezési tervéről szóló törvény értelmében 2019. március 16-tól az Országos Területrendezési Tervben megállapított ökológiai hálózat területeit kell alkalmazni. A fentiek értelmében a települést az Országos Ökológiai Hálózat magterület és pufferterület övezete érinti.

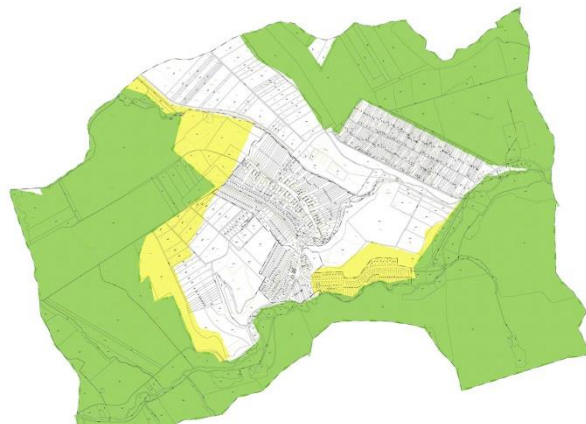
A Nemzeti Ökológiai Hálózat funkcionális elemeinek szerepe:

Magterületek:

Magterületnek nevezük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

Ökológiai folyosók:

A magterületek közötti kapcsolatot a sávos, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók

30. ábra: Az Országos Ökológiai Hálózat magterület és pufferterület övezete érinti Jásdot (sárga - pufferterület, zöld - magterület)

biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhelykomplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

Pufferterületek:

A magterületek és a folyosók körül védőzónát (puffer-zóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

1.12.3.4 Helyi védelem

Jásd község területén helyi jelentőségű természetvédelmi terület nem található. A 2017-ben készült Település Arculati Kézikönyvben a Kossuth utca északi felén fekvő löszpincéket és azok közvetlen környezetét, továbbá a Kossuth utca történeti szerkezetet őrző szakaszát a készítőik védelemre javasolták. (TAK, 2017)

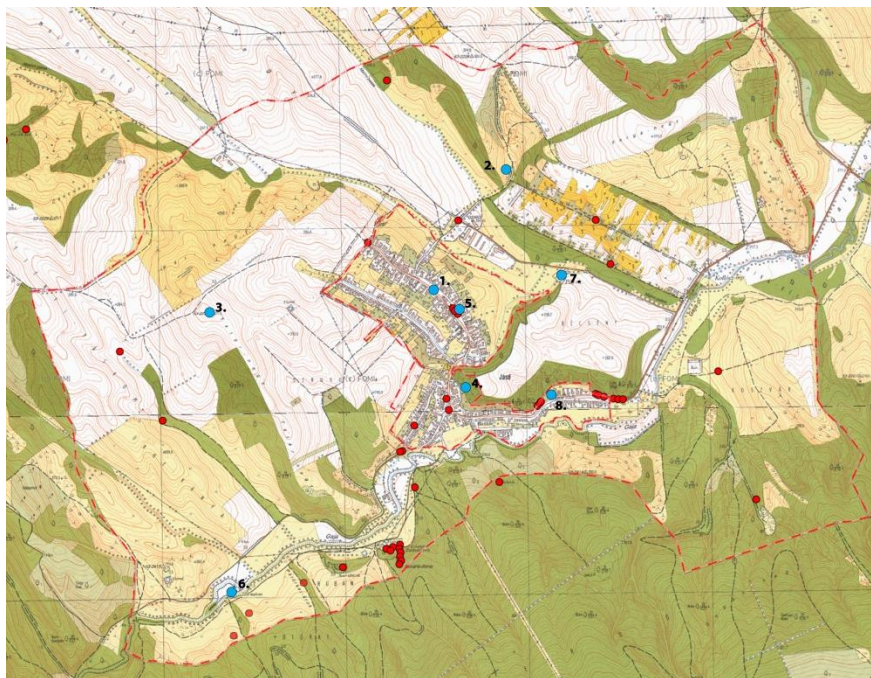
1.12.3.5 Egyedi tájértékek

Jásd település esetében a BFNPI által egyedi tájérték felmérés nem készült. A Budapesti Szent István Egyetem Tájépítészeti Karán készült és nyilvántartott tájérték kataszterében (TÉKA) a településen 40 db egyedi tájértéknek jelölt képződményt/létesítményt találni.

Megnevezés	Típus	Darab
Külterületi pince	Pince	11
Kerszt	Feszület	16
Római kori épület	Római kori épület	4
Forrás	Forrás	5
Egyedülálló szobor	Szobor	1
Szentkúti kápolna	Kápolna	1
Római katolikus templom	Templom	1
Márkusvára	Földvár	1

A helyszíni bejárás alkalmával a Tájértéktárban feljegyzett értékeken túl további képződményeket javaslunk a meglévő listára:

1. Kossuth utcán található nagylevelű hárs (*Tilia platyphyllos*), mint településképet meghatározó elem.
2. Löszfal madárfészkekkel, mint természeti érték.
3. Nemes körtefa (*Pyrus communis*) a hegygerincen. A szoliter fa egyszerre tájelem, mely a település legtöbb pontjáról látható, és kilátópont, ahonnan a település egésze látható.
4. Temető. A domboldalon található temető domborzati adottságai miatt jelentős, táj- és településképet meghatározó elem.
5. Kereszt.
6. Tési malom ma már nem használt malomkereke, mint kultúrtörténeti érték.
7. Ma is működő Poós-vízimalom, mint kultúrtörténeti érték.
8. Borbála pihenőpark és bányász emlékhely.

31. ábra: Egyedi tájértéknek jelölt képződmény/létesítmény Jásd területén (piros – TÉKA által jelölt tájérték, kék – további javasolt tájérték) (forrás: TÉKA, Szent István Egyetem)

1.12.4. Tájhasználati konfliktusok és problémák értékelése

A Bakonyban megbúvó csendes település természeti környezete országos viszonylatban és a tájhasználat korábbi időszakaihoz képest jó állapotban van. A település tájhasználati kiaknázza a természeti, domborzati és talajadottságokat, azonban néhány konfliktus és probléma megemlíthető.

- Zsákfalú révén Jásd egyetlen településkapuval rendelkezik, így különösen fontos annak kialakítása, szerepéhez méltó kiemelése. Hangsúlyos helyzete ellenére a falu kapujában került elhelyezésre a szennyvíztisztító telep, mely növénytakarás hiányában épületeinek és építményeinek nem túl impozáns látványával fogadja a látogatót.
- A település Szápár és Bakonycsérnye községekkel határos, északkeleti részében figyelhető meg leginkább, hogy a hagyományos legeltető állattartás visszaszorulásával az értékes gyepek fokozatosan beerdősülnek.
- A szőlőhegy telkein fokozatosan felhagynak a műveléssel, egyre több elhagyott présház, borpince áll a területen.
- A volt mezőgazdasági TSZ területe jelenleg vegyes képet mutat. A területen növénytermesztéssel és állattenyésztéssel foglalkoznak, azonban romos épületeket is találhatunk itt. A terület egyébként jó infrastrukturális ellátottsággal rendelkezik és domborzati elhelyezkedése is kedvező az üzemi, ipari területek elhelyezéséhez.

32. ábra: Jellemző tájhasználat Jásdon, balra a volt TSZ területe (saját felvételek)

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

Zöldfelületnek tekinthető minden olyan terület, amelyet növényzet borít. Ebből következően a zöldfelületi rendszert számos különböző zöldfelületi elem alkotja. A zöldfelületi elemek jellege, funkciója, használati és kondicionáló értéke nagymértékben különbözik. (A zöldterület önálló területfelhasználási kategória, amely részben vagy egészben állandóan növényzettel fedett, más területfelhasználási egységbe nem tartozó közterület.)

Jásd község tájszerkezetét nagymértékben meghatározza a település domborzati adottsága, völgyi helyzete és vízrajza. A községet körülvevő hegyek legmagasabb térszíneit a tájképet meghatározó erdőterületek borítják. Ennek ellenére a közigazgatási területen belül az erdőterületek aránya viszonylag alacsony, a domboldalak kopárak. A településen a legelő és szántó területek dominálnak és meghatározóak a vízfolyásokat kísérő vizes élőhelyek is. Sajátos területegység a kertés-szőlős művelésű dűlő, az ún. szőlőhegy. Külön említendő a természetközeli területek, illetve a külterületi szakrális és rekreációs területek is, melyek szintén fontos elemei Jásd zöldfelületi rendszerének.

Jásd belterületén kedvező zöldfelületi borítottságról beszélhetünk, hiszen a zöldfelületi rendszer nagy hányadát adó magánkertek mellett a község utcái kétoldali zöldsávokkal, fasorokkal rendelkeznek. Közhasználatú zöldfelületként van jelen a templom kertje, valamint a II. világháborús emlékmű körüli zöldterület, a temető és a sportpálya. A faluban játszótér, közpark nem található, rendezvényhelyszínként a sportpálya szolgál. A külterületi zöldfelületekről, az erdőkről, a mezőgazdasági területekről, a vízfelületekről a tájhasználatot értékelő fejezetben részletesen írtunk, így az alábbiakban elsősorban a zöldfelületi rendszer belterületi elemeiről, valamint a külterületi rekreációs és szakrális helyekről írunk.

1.13.1. A települési zöldfelületi rendszer elemei

A zöldfelületi rendszer a település klimatikus viszonyainak megőrzése, javítása érdekében döntően zöldfelületekből álló – hatása és térbeli elhelyezkedése alapján egy egységet képező – alrendszer. Jásd esetében a magánkertek a meghatározóak, mellettük egy-egy intézménykert, zöldfelületi intézmény területe jelentős. Sportolási és közjóléti célú zöldfelületekből mennyiségileg elegendő elem található a településen.

Már a történeti térképeken is nyomon követhető volt Jásd településfejlődése, melynek során az egyutcás település folyamatosan kisebb mellékutakkal bővült a Gaja-patak völgye mentén és létrejött egy két faluközpontos község. Amíg az építészeti stílus szépen követte a település bővülését, addig a zöldfelületekben nem érezhető jelentős különbség. A történeti mag (a Kossuth utca északi szakasza) területén szalagtelkekkel találkozhatunk, így a telkek kertjei hosszán elnyúlóak, keskenyek. Ezzel szemben az újabb településrészek szélesebb telkekkel épültek be, így kertjeik is más arányúak.

A falu utcái rendezettek, a nyílt vízvezető árkok többnyire gypesek, az utakat a járdától elválasztó zöldsávok rendezettek. Jellemzőek a zöldsávokba kitelepülő ház előtti kiskertek. Nagy érték a településen a zöldsávok fásítása, mely szinte minden utcán megjelenik. Többnyire gyümölcsfákkal találkozhatunk.

Pozitívum a zöldfelületi intézmények mérete és gondozott állapota, azonban feltűnően hiányoznak a közhasználatú zöldfelületek: a közkertek és közparkok. A korábbi településrendezési terv során a település keleti határán, a patak menti területeken vízparti sétányt terveztek, ám ez még nem valósult meg. A szándék mindenképp értékelendő, hiszen a településen átfolyó vízfolyások remek lehetőséget biztosítanak közösségi célú zöldterületek kialakítására.

Itt említendő meg továbbá a volt vízimalmok környezete és a Szentkút forrás területe, melyek szakrális, rekreációs és kultúrtörténeti szempontból egyaránt fontosak.

1.13.1.1 Szerkezeti-, kondicionáló szempontból lényeges, valamint a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

Lakóterületi zöldfelületek

Belterületen a települési zöldfelületek nagy hányadát a telkek zöldfelületei adják, melyek közhasználat elől elzárt területek. A településfejlődéssel együtt a telkek mérete, aránya, elrendezése folyamatosan változott. A történeti településszövet a Kossuth utca északi részei mentén megmaradt, a szalagtelkeken a mai napig fésűs, előkertes beépítés jellemző. A korábban keresztcsűrökkel tagolt hármasszögű udvar szerkezetet ma már csak néhány teleknél lelhetjük fel. Az újabb településrészekben a telkek jellemzően szélesebbek, arányuk átalakult.

Összességében elmondható, hogy a magánkertek a településen rendezettek, jellemző a kert kitelepülése a telkek előtti közterületekre is.

Fasorok

A településen egységes, telepített fasorok nem jellemzőek, ugyanakkor az utak menti zöldsávok fásítottak. Többnyire gyümölcsfákat találhatunk.

Az egyetlen telepített fasor a sportpályánál található. Ez mindösszesen 11 darab juharfából áll.

Zöldterületek

A zöldterületek közé sorolhatjuk az út menti zöldsávokat, gypes árkokat, a közkerteket, közparkokat. Jásdon közpark nem található. Jelentősebb zöldterületei a sportpálya mellett található játszótér és gypes rendezvénytér, a Borbála pihenőpark és bányászati emlékhely, a Dózsa György és Kossuth Lajos út találkozásánál lévő háromszög alakú zöldterület, valamint a templom mellett található emlékmű zöldített környezete. Emellett Jásd magas zöldfelületi arányához nagymértékben járulnak hozzá az út menti zöldsávok. A zöldterületekről az alábbi megállapítások tehetők:

- A játszótér csak néhány fa játszóelem rendezetlen csoportja, területe bővítésre, fejlesztésre szorul. Meglévő eszközeinek állapota felújítandó.
- A játszótérhez kapcsolódó térhez tartozó szabadtéri színpad jó állapotú.
- A Kossuth utcán található Borbála pihenőpark és bányászati emlékhely környezete ápolat, rendezett. Az elhelyezett csille a falu bányászati múltjának állít emléket.
- A katolikus templom előtti II. világháborús emlékmű környezete rendezett, gondozott. Kitétsége miatt a kihelyezett padok állandóan naposak, árnyékoltságuk nem biztosított.
- A hatályos településszerkezeti tervben zöldterületként kijelölt területeken a parkosítás nem valósult meg. A Jásdi keresztnél található, zöldterületként szabályozott területet leburkolták.

Szentkút és környezete

Külön említendő a belterületől délkeletre fekvő Szentkút és Mária-kápolna környezete, mely az ország egyik legősbibb zarándokhelye. A zarándokhely a patak közelében, erdővel körbeölelve az egyik legkellemesebb pihenőhelye a településnek. Mellette halad az országos kéktúra vonala. A Szentkút környezetében áll a Mára-kápolna, a kút felett kútház, a kápolna mellett oltárok, előttük padok – akár csak egy kültéri templom -, továbbá a telepített fenyőerdős domboldalban kálvária vezet a keresztekig.

33. ábra: Zöldterületek Jásdon: fent balra - játszótér és szabadtéri színpad, fent jobbra - II. világháborús emlékmű, lent balra - Mária Kápolna, lent jobbra - kálvária (saját felvételek)

Malmok környezete

Fontos megemlíteni az egykori malmokat, mint kultúrtörténeti és gazdasági emlékeket. A Poósi vízimalom ma is működik, látogatható, környezete rendezett. A Tési malom ma már nem működik, helyén a Kulcsosház tábortábor üzemel. Épületei és környezete fejleszthető.

Intézményi zöldfelületek, zöldfelületi intézmények

Jásd jó zöldfelületi ellátottságához nagyban hozzájárulnak a zöldfelületi intézmények és az intézmények zöldfelületei.

Jásdi Mesevár Óvoda

A jásdi óvoda az Új utca felől közelíthető meg. A gyermeklétszám 17 fő, udvara ennek tökéletesen megfelel. A kert megfelelően gondozott, játékokkal felszerelt, fásított. Kiemelendő, hogy az intézmény egyik szakmai célkitűzése a Zöld Óvoda cím elnyerése.

Képesség és Tehetségfejlesztő Magániskola Jásdi Telephelye

A Jásdi Önkormányzat által üzemeltetett iskola 2011-ben megszűnt, helyét a várpalotai iskola tagintézménye vette át. Udvara gyepes, megfelelően árnyékolt. Az óvoda és az iskola kertje egybe nyitott.

Katolikus templom kertje

A templom kertje kerítéssel körbezárt, két bejáratral rendelkezik. A főbejáratról a templom bejáratához burkolt út vezet, melyet hagymás növényekkel és rózsákkal beültetett szalagágy kísér. A templomkert területe a telepített lucfenyők miatt árnyékos. A bejárat mellett javasolt egyedi tájértékként feljegyzett kereszt áll.

Tájház

Nagy zöldfelülettel rendelkezik a Tájház is. Kertje fontos rendezvényhelyszíne a településnek. A terület jó adottságokkal rendelkezik, környezete a tervezett Bodzaház kialakításával várhatóan tovább fejlődik.

Sportpálya

Fontos rendezvényhelyszín Jásdon a gondozott futballpálya és környezete. A gyepes focipálya mellett öltöző épület is található. Hangulatához nagyban hozzájárul, hogy fákkal körülvett (egy oldalon telepített faszor) és patakkal határolt.

Temető

Nagy zöldfelületi aránnyal rendelkezik Jásdon a temető. A település fejlődése során a faluszéli temető a település központjába került, a domboldalon helyezkedik el. A temető nem fásított, így domborzati helyzete miatt a település több pontjáról is látható.

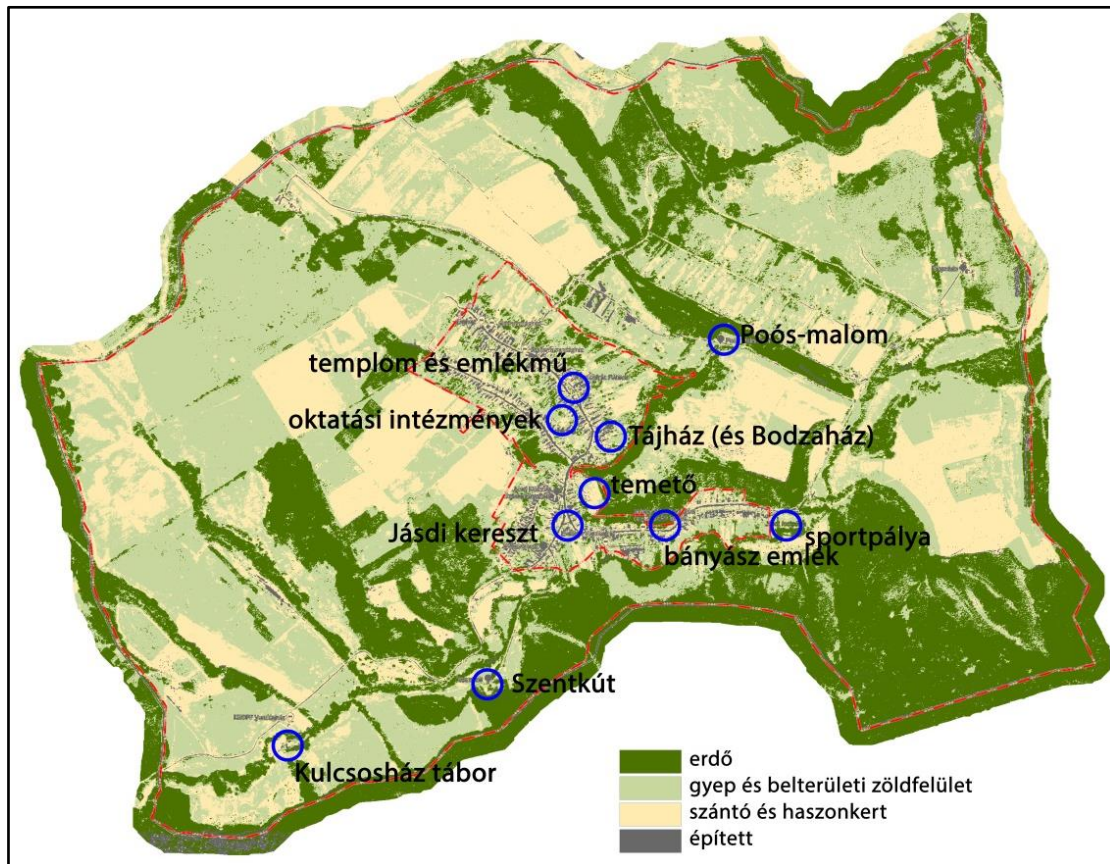
34. ábra: Zöldterületek Jásdon: fent balra - tájház, fent jobbra - temető, lent balra - sportpálya, lent jobbra – katolikus templom kertje (saját felvételek)

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A település zöldfelületi ellátottsága jó. A belterületen a magánkertek, zöldsávok és intézményi zöldfelületek, míg külterületen a mezőgazdasági és erdőgazdasági területek tartoznak a település zöldfelületi rendszeréhez. A zöldfelületek karban tartottak, ápoltak, növényállományuk viszonylag változatos.

A településen fejlesztésre szorulnak a közhasználatú zöldfelületek (sportpálya, játszótér, rendezvényterek). E területeken elsősorban minőségi fejlesztéseket javasolt eszközölni, mint például a növényállomány dúsítása, pihenő padok telepítése, sport- és játszóeszközök fejlesztése, funkcióbővítés. A zöldfelületek elhelyezkedése jónak mondható.

A napjainkban egyre fontosabbá válik a zöldinfrastruktúra fogalma, ami a természetes és félig természetes területek, valamint egyéb növényzettel fedett és ökológiai funkciót betöltő területek stratégiai megtervezett hálózata, amelyet úgy terveztek és irányítanak, hogy széleskörű ökoszisztéma szolgáltatások nyújtására legyen képes) fejlesztése, melyet Jásdon a meglévő zöldfelületi rendszer hálózatosságának fejlesztésével érhetünk el. Ennek eszközei a mezővédő erdősávok, fasorok telepítése, zöldsétányok kialakítása, patakpart revitalizáció lehetnek.

35. ábra: Zöldfelületi ellátottság Jásdon (saját szerkesztés Google felvétel alapján)

1.13.2. A zöldfelületi rendszer konfliktusai és problémái

A meglévő zöldfelületi rendszer kondicionáló hatása kedvező, mennyiségi szempontból megfelelő, azonban funkcionálisan és esztétikailag vannak hiányosságok. Az előbbieket összefoglalva az alábbi megállapítások tehetők:

- Fejlesztésre szorul a játszótér. Funkciója megőrzendő, azonban eszközkészlete javítandó. A gyermekek kiszolgálása mellett figyelembe vehetők a kamaszok és felnőttek igényei is. Javasolt akár másik játszótér kialakítása is.
- A településen átmenő patakok területe kihasználatlan. A túrautak, tájértékek és a környező vizes élőhelyek figyelembe vételével zöldsétányok, zöldutak hozhatók létre.
- Hiányzik az egységes karakter és arculat, mely kiterjed a hangulatra, növényállományra, berendezési tárgyakra, felhasznált anyagokra egyaránt.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1. Területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 A település szerkezete, a helyi sajátosságok vizsgálata

Jásd község a Bakonyban, Várpalotától 18 km-re, északra fekszik. Belterülete a Gaja-patak völgyében húzódik, a külterület változatos geomorfológiai adottságokkal a környező hegyekre, dombhátakra fut fel. Az Észak-Bakony területét borító erdőségek karéjában fekvő kis zsáktelepülés hagyományos falusias szerkezete őrzi az évszázadok hagyományait. Lakóterületei falusias karakterűek. A Magas-Bakony északi lábához csatlakozó falu arculatát a természeti és az épített elemek összessége határozza meg, az erdővel övezett község arculatában domináns a természeti környezet szerepe. Összességében hagyományos képet mutat, a geológiai, domborzati, hidrológiai, fekvésbeli adottságok nagy változatosságot mutatnak, vonzó egyediséget kölcsönözve a falunak.

A tájkarakter helyi sajátosságai a hegyvidéki, dombos környezet, a patakvölgyek, fennsíkok, erdőterületek, löszfalak képében mutatkoznak meg. A község legmagasabb pontja (316 méter) a Varga-hegyen van, jelentős a szintkülönbség a településen belül, és a lakott területet tekintve szintén.

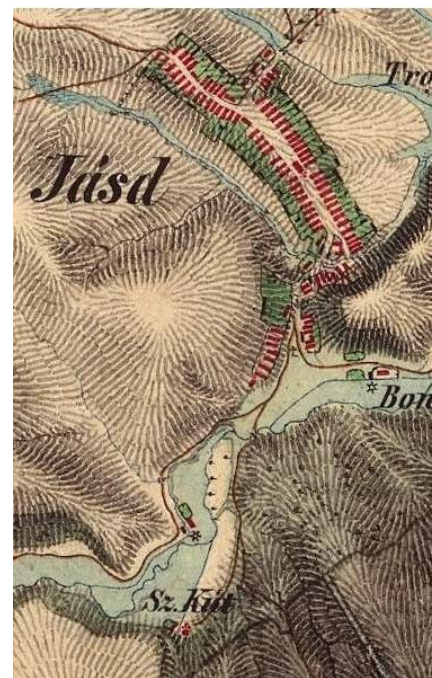
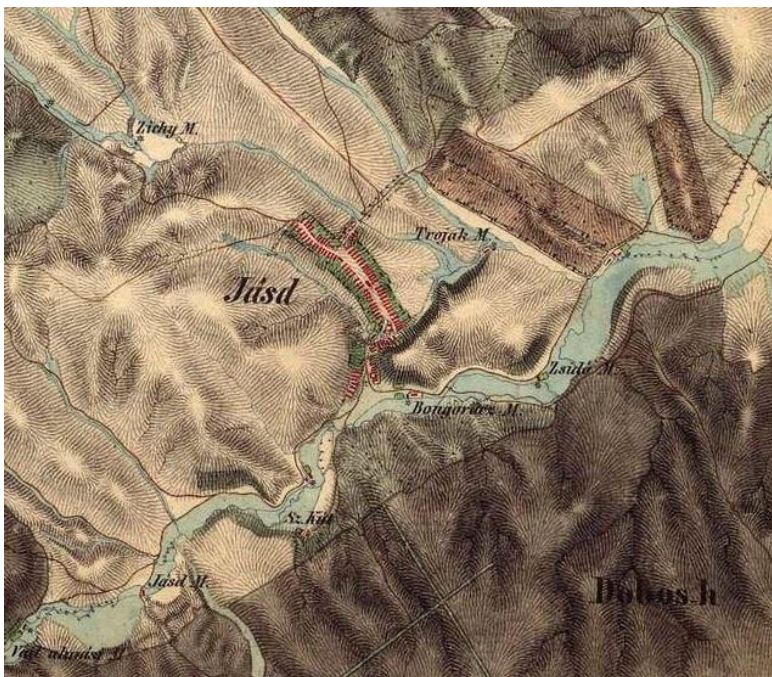
A település szerkezete az ősi településrag kialakulásától kezdve visszafogott fejlődésen ment keresztül, alapvetően megőrizte jellegét, a belterület kevés újabb utcával bővült. A falu mészkő és dolomit alapú kőzetekre települt, szerkezetének kialakulását a Gaja-patak jelenléte határozta meg, ennek mentén szerveződött a község, a vízfolyásra, illetve a környező mellékágakra több vízimalom is települt. Közülük számos épület máig őrzi az eredeti funkció emlékét. Szerkezetét alapvetően a domborzati viszonyok szabják meg, tagolódását tekintve egy jól elhatárolt szőlőhegyi részt, a lakóterület patak-menti és dombra futó területét, a mezőgazdasági hasznosítású részek síkabb térszíneit, és az erdőfoltokkal színezett hegyoldalakat különböztetjük meg.

Az első katonai felmérés térképén a mai Kossuth utca felső része köszön vissza, ez az egyetlen utcája a falunak. Az utca szerkezete a mai napig közel azonos.

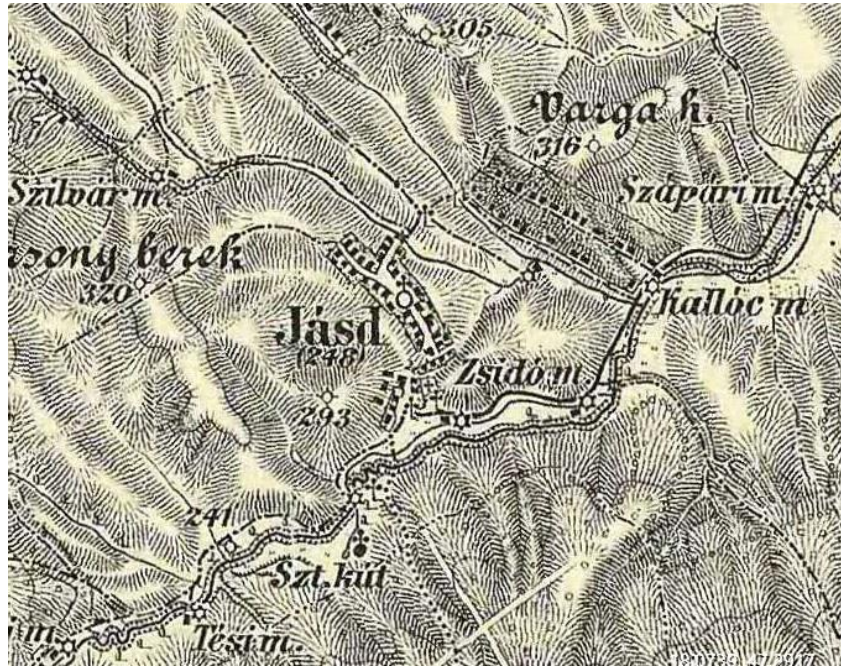

A második katonai felmérés térképén jól kivehetők a település részegységei. Az északkeleti oldalon mutatkozik egy mára már elpusztult szőlőhegyi rész, és a mai napig meglévő, Páskom-dűlőnek nevezett szőlőhegy. A Gaja-patakon illetve a környező kisebb vízfolyásokon működő malmokat ekkor már név szerint említették. Az ősi utcától délre megalakult a mai Dózsa utca elődje, tehát gyarapodott a lakott terület nagysága, továbbá a vízfolyás felé induló Petőfi utca házai is álltak már. A Táncsics utca is beazonosítható.

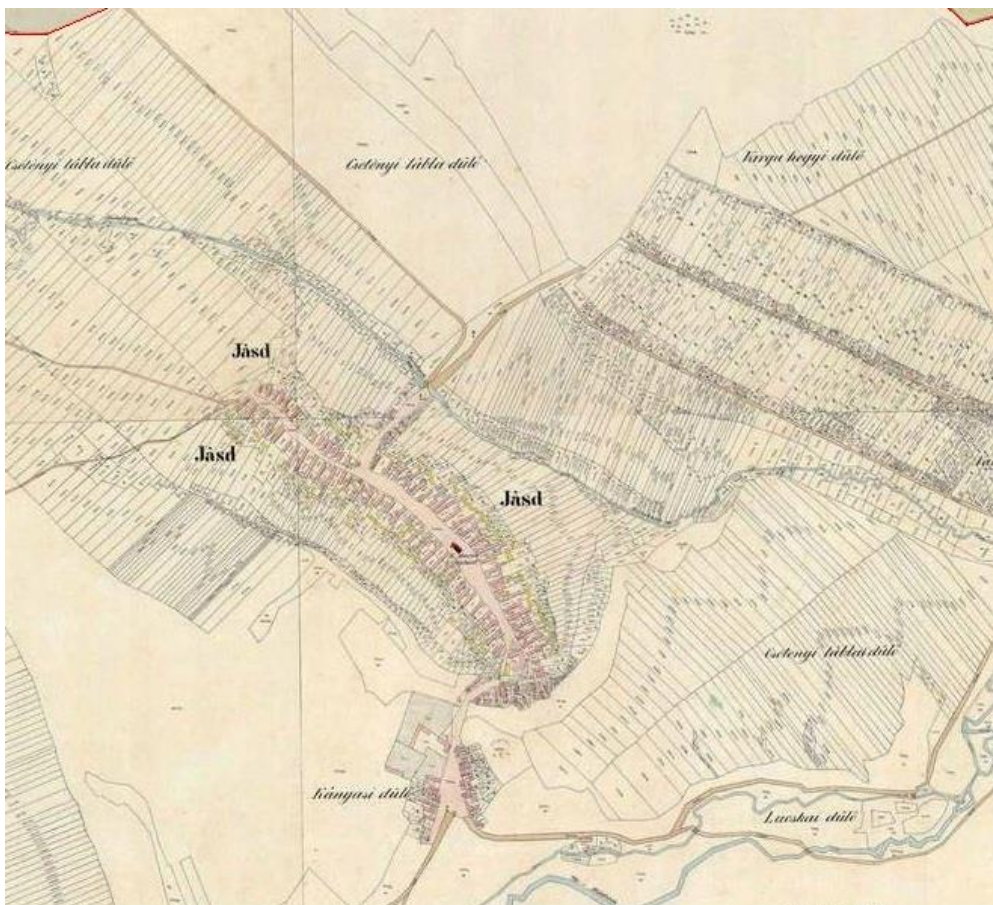
A Szentkút területét egyértelműen, kiemelten ábrázolja a térkép.

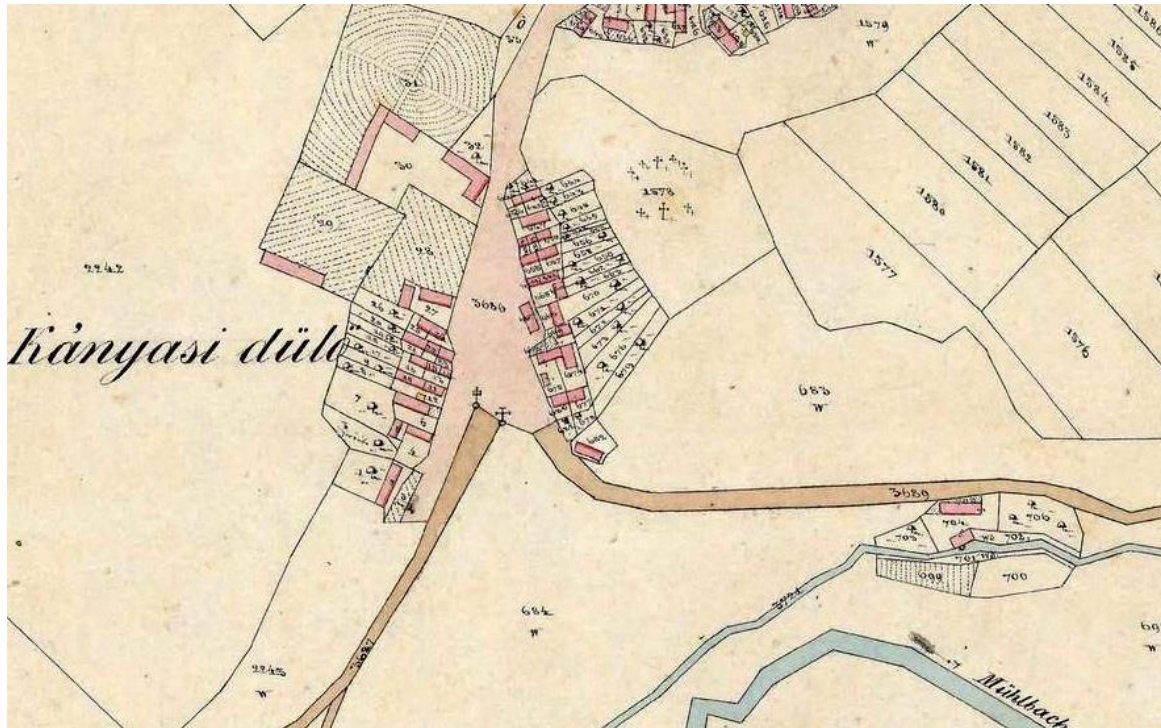

A harmadik katonai felmérés időszakára lényeges változás nem történt, a település szakrális építményeit jól kiemelte ez a térkép.

A XIX. századi kataszteri térkép részletes ismeretanyagot ad, itt szembe tűnő a Kossuth utca délies irányú bővülése.

Az 1941. évi Magyarországi katonai térkép tanúsága szerint a Rózsadomb beépülése már elkezdődött, s a Rózsadombi utcán kívül a Kossuth utcán is lakóház gyarapodás ment végbe, a temető területe alatti löszfal előterében épületek sorakoznak. A legrégebbi utcával párhuzamosan elkezd kialakulni az Új utca, ekkorra pár épület már áll.

Az Új utca a Kossuth utca dél-nyugati oldali telkeinek végében lévő egykori kertek területén alakult ki, vonalvezetése azzal párhuzamos. Az utca dél-nyugati oldalán még találunk néhány 30-as, 40-es években épült házat, de a szemközti oldal épületei a 80-as, 90-es években épültek. Az átfedésben megjelenő kép jól szemlélteti a folyamatot.

A falu jelenlegi képe a Rózsadombi utca és a Kossuth utca, illetve a Dózsa utca további terjeszkedésének eredménye. Az 1960-as, 70-es évek során a Kossuth utca alsó szakaszáról, azzal párhuzamosan egy zsákutca nyílt, a Patak utca. A Kossuth utca épületei a sportpályáig húzódnak. Jásd község Önkormányzata Képviselő-testületének a község településképeinek védelméről szóló, 16/2017. számú önkormányzati rendelete lehatárolja a településképi szempontból jelentős területeket.

A lehatárolás az alábbiak szerint történt:

- 1. számú terület:** „Felsőfaluvég” területe, /Kossuth u. teljes hosszban, a régi Fogadó épület – tájház- ingatlanáig/

4. számú terület: Az „Alsófaluvég” / Kossuth utca a Patak utcától a Sportpályáig/

5. számú terület: A „löszpincék” területe / Kossuth u. északi oldal – külterület /

Helyi sajátosságként vehető számba a híres Mária-kegyhely, a Szentkút több építménye és környezete. Kiemelkedő sajátossága a falunak a temető területe, ahonnan lenyűgöző panoráma nyílik a település egyes részeire és a környező, mezőgazdasági művelésbe vont vagy erdősült területekre. A hagyományos tájhasználat részbeni megmaradása is sajátos jellemző, a szőlőhegyi parcellák művelése ugyan megváltozott, de még helyenként érzékelhető az autentikus hangulat.

1.14.1.2 Művelési ágak és minőségi osztályok

A művelési ágak részletes bemutatásával már a Természeti adottságok Talaj alfejezetében foglalkoztunk. Jelen fejezetben a művelési ágak és minőség osztályok bemutatása építéskorlátozó szempontból kerül elemzésre.

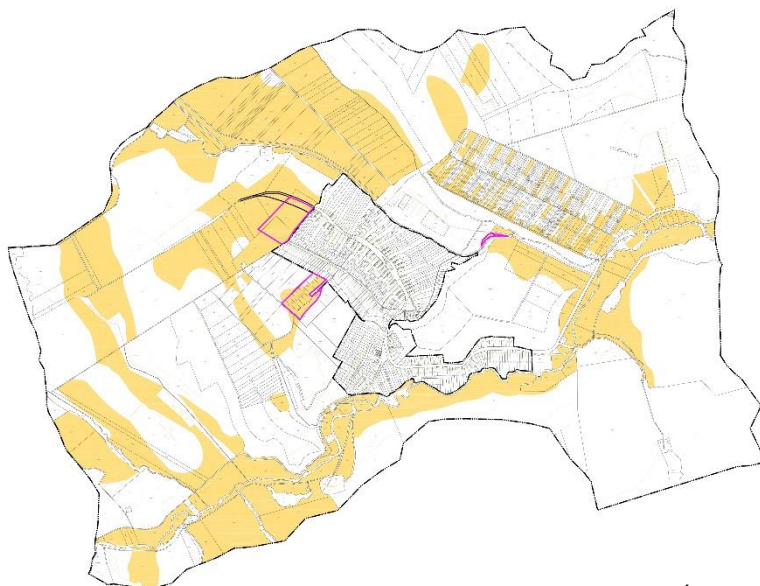
A VeMKH. Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztályának tájékoztatása szerint Jásd község külterületén művelési áganként (az erdő kivételével) - az Ingatlan-nyilvántartás jelenlegi állapota alapján - a következő minőségi osztályú termőföldek minősülnek átlagosnál jobb minőségűnek:

Művelési ág	Minőségi osztály
kert	4, 5
szántó	2, 3, 4, 5
gyep (legelő)	2, 3, 4
gyep (rét)	4,5
fásított terület	6

(VeMKH. Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály adatszolgáltatása)

A termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény (a továbbiakban: Tfv.) 11. § (1) bekezdése értelmében termőföldet más (nem termelési) célra csak kivételesen - elsősorban a gyengébb minőségű termőföld igénybevételével - lehet felhasználni. A Tfv. 11. § (2) bekezdése alapján az átlagosnál jobb minőségű termőföldet más célra hasznosítani csak időlegesen, illetőleg helyhez kötött igénybevétel céljából lehet. A Tfv. 11. § (4) bekezdésében foglaltak szerint az igénybevételt az indokolt szükségletnek megfelelő legkisebb területre kell korlátozni. Települések belterületének bővítése (termőföld belterületbe vonása) esetén a Tfv. 15. § (4) bekezdése alapján figyelemmel kell lenni arra, hogy a belterületbe vonási kérelem elutasítási oka lehet, ha az érintett termőföldek nem szomszédosak a belterületi földrészletekkel, továbbá a kérelmezett, átlagosnál jobb minőségű termőföldek mellett gyengébb minőségű termőföldek is szomszédosak a belterülettel.

Átlagnál jobb minőségű termőföldeket érintően Jásdon két terület van kijelölve a hatályos szerkezeti terven falusias lakóterületként. A major melletti átlagnál jobb minőségű rétet gazdasági területként jelöli.

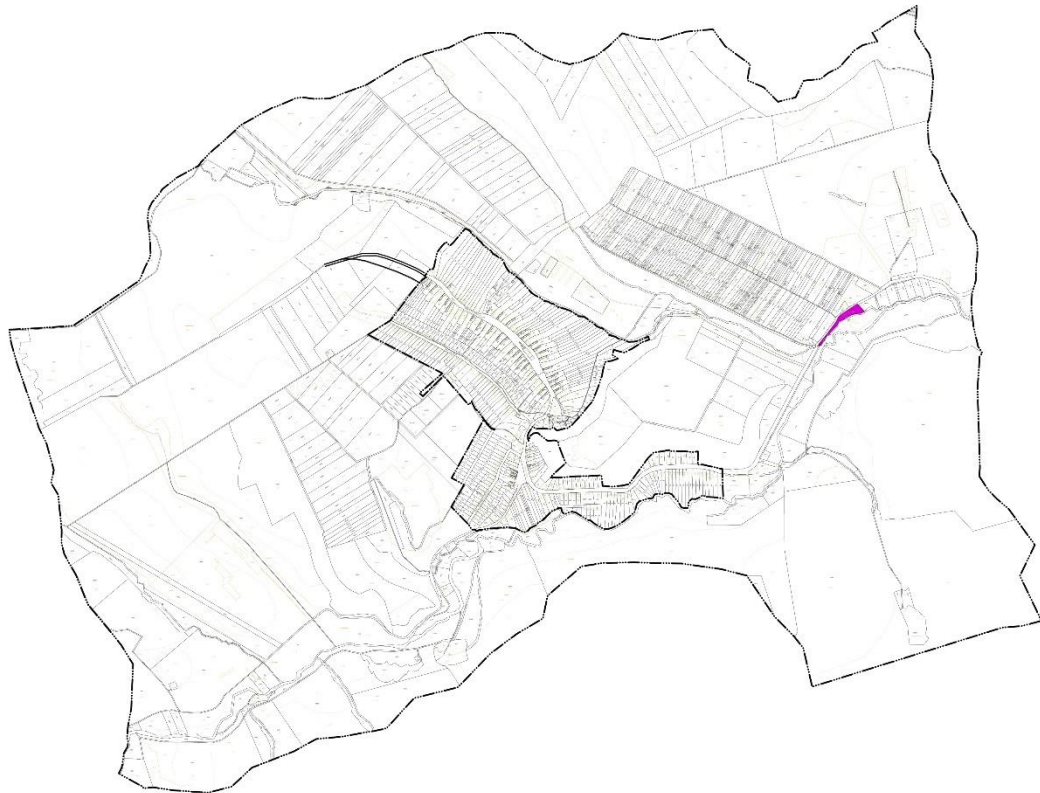

36. ábra Átlagnál jobb minőségű termőföldek

2018. évi CXXXIX tv:

(2) Az Országos Gyümölcs Termőhely Kataszter I. és II. osztályú területeihez tartozó földrészlet - a különleges mezőgazdasági üzemi terület kivételével - nem minősíthető beépítésre szánt területté.

Jásd területén a Nébih adatszolgáltatása szerint a 048/1,2 hrsz-ú ingatlanokat érinti ténylegesen a gyümölcs termőhelyi kataszteri terület. A hatályos szerkezeti terven a terület mezőgazdasági kertés övezetbe van sorolva.

1.14.1.3 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A falu beépítésre szánt területeinek legnagyobb részét falusias lakóterület építési övezeti besorolással a település belterülete adja. Külterületen nagy kiterjedésű gazdasági terület az öreg kenderföldek területén található major. A hatályos, 2008-ban elfogadott szerkezeti terven több meg nem valósult lakóterület fejlesztésre szánt területet jelöltek ki: ilyen a Kossuth u.- Új utca közötti külterületi önkormányzati szántóterület, az Új utca 23-19 között becsatlakozó jelenlegi földúttal feltárt szántóterületek falusias lakóterületbe való átsorolása (ezek a telkek még magán kézben vannak), valamint a Rózsadombi utcával párhuzamos új, önkormányzati tulajdonú telekosztás.

A beépítésre szánt terület kijelölésére vonatkozó jelenlegi szabályok a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi. CXXXIX tv. alapján:

12. § (1) Ha jogszabály új beépítésre szánt terület kijelölését nem tiltja, a településrendezési eszközben új beépítésre szánt területet a következő szempontok mérlegelése alapján kell kijelölni:

a) az új beépítésre szánt terület csatlakozik a meglévő települési területhez,

b) az új beépítésre szánt terület kijelölése nem okozza a különböző települések beépítésre szánt területeinek összenövését, és

c) új beépítésre szánt terület kijelölésére csak akkor kerül sor, ha a települési térségben nincs a tervezett rendeltetésnek megfelelő beépítésre szánt területen beépítetlen földrészlet, vagy olyan használaton kívül került vagy alulhasznosított, általában leromlott fizikai állapotban lévő terület, amely a tervezett rendeltetésnek megfelelne.

(2) Az (1) bekezdés c) pontja szerinti szempontot abban az esetben nem kell alkalmazni, ha a c) pont szerinti meglévő beépítésre szánt terület – tervezett rendeltetésnek megfelelő – igénybevétele aránytalanul nagy terhet jelentene annak várható költsége miatt.

(3) Új beépítésre szánt terület kijelölésével egyidejűleg a területnövekmény legkevesebb 5%-ának megfelelő kiterjedésű, legalább 50%-ában az újonnan kijelölt beépítésre szánt területtel kapcsolatban lévő zöldterületet, – gazdasági vagy különleges terület kijelölése esetén zöldterületet vagy véderdőt – kell kijelölni. Ha a zöldterület vagy véderdő kijelölése az új beépítésre szánt terület rendeltetése miatt az adott területen nem valósítható meg, akkor a zöldterületet vagy a véderdő területét a település arra alkalmas más területén kell kijelölni.

Beépítésre nem szánt területeket a külterület nagy része alkotja. Általános mezőgazdasági területek, kertés mezőgazdasági területe, valamint erdőterületek. Belterületen beépítésre nem szánt terület nincs. Zöldterületek (pl. a Táncsics utcában a kis tér vagy a templom előtti zöldterület) a közút telkein belül jelennek meg.

1.14.1.4 Funkció vizsgálat (intézményi ellátottság, funkcionális és ellátási kapcsolatok)

A település a megye alacsony népsűrűségű, legelmaradottabb térségébe tartozik. Mezőgazdasági jellegű térség, viszont a gazdaságos művelés feltételei hiányoznak. A község lakónépessége 700 fő körüli, az öregedési mutató növekvő tendenciát mutat. Több nemzetiség él a faluban, magyar, német és szlovák eredetű a lakosság összetétele. Különálló szlovák nemzetiségi önkormányzat működik.

A település intézményi ellátottsága a lehetőségeihez mérten megfelelő: az alapfokú egészségügyi, szociális, igazgatási funkciók elérhetők. 2012-től Jásd, Öskü, Tés Közös Önkormányzati Hivatallal működik. A település óvodája folyamatosan működik, az iskola mára speciális magániskolaként van jelen. Orvosi rendelő, védőnői szolgálat, posta és teleház is rendelkezésre áll. Az óvoda 1976-ban társadalmi összefogásból épült fel, osztatlan 25 fős csoportra tervezték. A község könyvtára a megyei könyvtárral dolgozik együttműködésben. Az orvosi rendelő a hét több napján is elérhető. A katolikus egyház keretein belül társplébánia működik helyben. A község egyik nagy múltú épületében Tájház működik, és ennek környezete további fejlesztés alatt áll. A szabadidős tevékenységek színtere a sportpálya, mely vonzó környezettel bír.

Élelmiszerüzlet és több vendéglátó egység áll a lakosság és a településre látogató vendégek rendelkezésére. A falusi turizmus iránt érdeklődőket egész évben üdülési lehetőséget biztosító apartmanok, vendégházak várják. A településen több civil szervezet is működik.

Társulások:

- Ösküi Közös Önkormányzati Hivatal
- Várpalota Kistérség Többcélú Társulása:
 - szociális ellátás (a Térségi Népjóléti Gondozási Központon keresztül)

- család -, gyermek-, és ifjúságvédelem (a Térségi Népjóléti Gondozási Központon keresztül)
- egészségügyi ellátás, a központi háziorvosi ügyelet,
- Térségi Népjóléti Gondozási Központ:

1.14.1.5 Alulhasznosított barnamezős területek

Alulhasznosított telephelyek, gazdasági ingatlanok előfordulnak a településen. A jelenlegi belterületől keletre fekvő volt major területén alulhasznosított épületek és területek vannak, jelenleg elzárt formában. A külterületen több egykori malomépület, gazdasági épület áll pusztuló, romos formában.

1.14.1.6 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) terület

Az alulhasznosított területek tájhasználati konfliktust okoznak, és a településképre is negatív hatást gyakorolnak.

A régi építésű lakóházak egy kisebb része elhanyagolt, pusztuló állapotban van, és környezetük is rendezetlen, az omlásveszély és a gyomok terjedése is kedvezőtlen helyzetet eredményez. A szőlőhegyi területen szintén előfordulnak elhagyott parcellák, romos épületekkel, falmaradványokkal.

1.14.2. A telekstruktúra vizsgálata

1.14.2.1 Telekmorfológia és telekméret vizsgálat

A település változatos domborzati adottságai következtében a telkek morfológiája eltérést mutat, méretük is különbözik az eltérő településegységekben.

A külterületi földrészletek nagysága jelentős mértékben eltérhet egymástól, és a természeti adottságok, jelentős szintkülönbségek következtében morfológiájuk is változatos képet mutat.

A Páskom-dűlő szőlőhegyi területén két egymással párhuzamos út mentén helyezkednek el a gazdasági épületekkel bővült parcellák. A hosszú, szalagszerű telkek az útra merőlegesen állnak, az épületek a telkek alacsonyabb részén foglalnak helyet. A telkek az alsó út felől a felső földútig, illetve a felső részen a hegytetőig futnak. Közel egységes nagyság alakult ki, a korabeli térkép szerint a Felső szőlők területén 54 telkek, még az Alsó szőlők területén 67 telkek sorakozott.

A zártkerti jellegű területeken 2000 m² körüli telkeket találunk.

Belterületen a földrészletek száma alapján viszonylag nagyméretűek a területek, az újabb beépítések esetén 700-900m² körüli telkeket, míg a régebbi szalagtelkes beépítések esetén 1500m² körüli telkeket találunk. A lakóterületen a telkek alapvetően szalagtelkes elrendeződést mutatnak, az egymás mellett fekvő keskeny, hosszú szalag alakú telkek hosszanti oldalukkal érintkeznek, és így alkotnak sorozatot. Alapvető jellegét tekintve több mellékutcával kiegészült egyutcás, orsós falunak tekintendő a település. A szalagtelkek térszerűen kiszélesedő, majd fokozatosan újra elkeskenyedő utcát fognak közre.

A Felsőfaluvégen a telkek az utca mindkét oldalán az utcáról lejtjenek a kert vége felé. Az utcavonalra merőlegesen állnak, kissé ívelt tengellyel. Ezen a részen bírnak a legnagyobb területtel a telkek. Az ettől délre eső Kossuth utcai és Dózsa utca eleji részen a telkek jellemzően az utcára merőlegesek, de beépíthető területük jóval kisebb. Keskenyek és rövidek. Az észak-keleti oldalon a telkek mélységének és beépíthetőségének a magas dombrész – löszfal – szab határt. A dél-nyugati rész kisebb dombra épült.

A később kialakult utcák közül az Új utca lejtős terepen halad, szélesebb. Telkeinek formája a két oldalon eltérő. Az észak-keleti oldalon szabályozottak, egyforma szélességgel és mélységgel, bal oldalhatáros beépítéssel. A délnyugati oldalon a telkek keskenyebbek és jóval mélyebbek. A beépítés jobb oldalhatáros. A telkek vége helyenként magasan felkúszik a mögötte lévő dombra.

A Rózsadomb utca telkei domboldalban helyezkednek el. A telkek felosztása itt is tükrözi a mérnöki felosztást, nagy részük közel egyforma széles, valamennyi egyforma mélységű.

Az Alsófaluvég fokozatosan épült ki, a patak felőli oldalon indult el a folyamat, a telkek mérete változó, a löszpincék területe itt egyértelmű határt szabott. A Patak utcától keletre a telkek szabályozottak, mélységük a 70-es évek településrendezési politikájának megfelelően lett megállapítva. Ezt a telekmélységet eredményezte a hosszú telkek átvágása. A kialakult zsákutca végétől megmaradtak a keskeny hosszú telkek. A Kossuth utca túloldalán a telkek szélesebbek, mélységüket a mögöttes löszfal befolyásolja.

37. ábra Telekméret vizsgálat (m2)

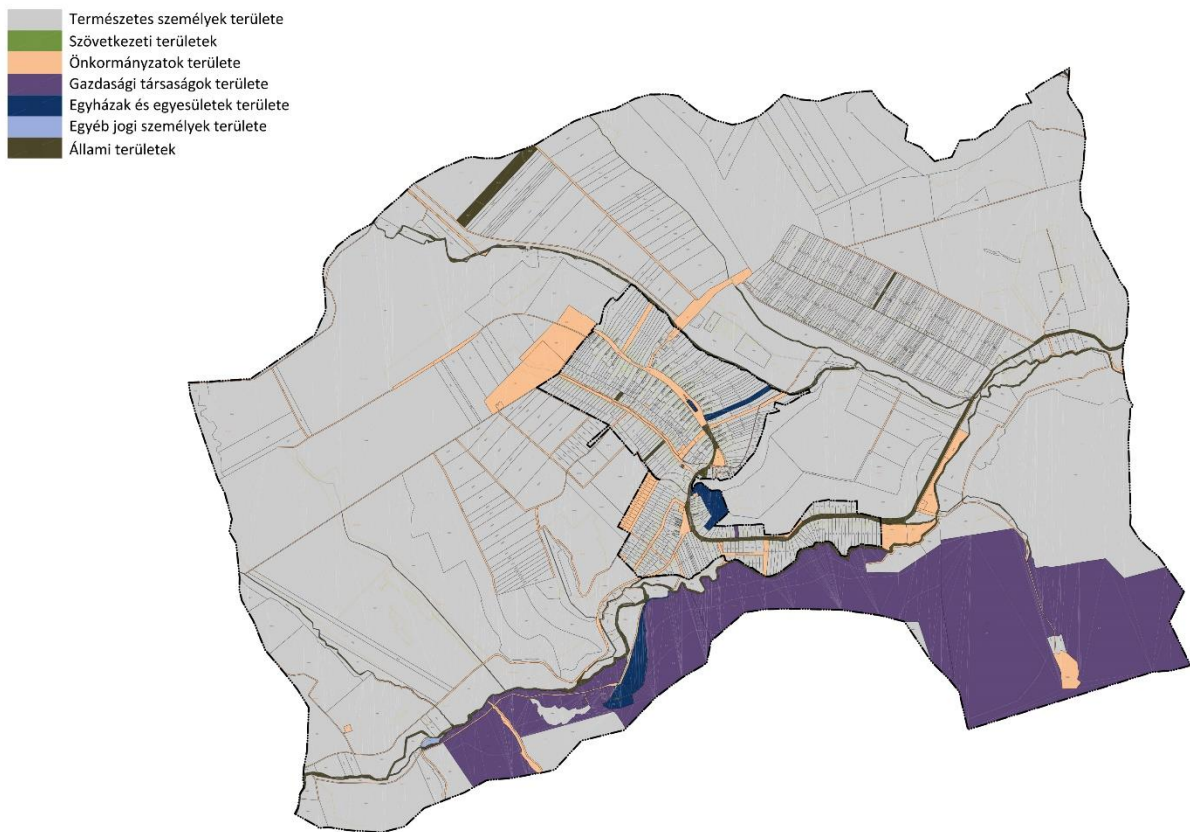
1.14.2.2 Tulajdonjogi vizsgálat

Az Egyházak és egyesületek tulajdonába tartozik a Szentkút és környezete, a temető, a római katolikus templom és a plébánia telke.

Állami területek a patakok (Gaja- patak, Bere- patak, Malom-árok), a 82111-es út, lakótelkek közül a 35/18, 223, 444 hrsz-ok, külterületi telkek közül a 019/20hrsz-ú szántó és a 3897hrsz- ú szőlő.

Önkormányzati tulajdon a település utcáin kívül a település egykori fogadója (492hrsz.), az általános iskola és óvoda telke, polgárőrség telke, ravatalozó, anyagbánya, 18hrsz-ú és a 362hrsz-ú lakótelek, a Polgármesteri Hivatal telke, a Rózsadomb utcával párhuzamosan kiosztott utca (236 hrsz.) és telkek (237-252hrsz), sporttelep és mellette a 061/1hrsz, valamint a vízmű és környezete: 057/7, 057/8, 057/5, a másik vízmű (07/3) és a 07/4, 03/1, 09/12, Pötörkei- árok.

Gazdasági társaságok területei közé tartozik többek között a gázfogadó, a Szentkút melletti vízmű terület is

38. ábra Tulajdon vizsgálat (forrás: Ingtalanyilvántartási alaptérkép)

1.14.3. Az építmények vizsgálata

1.14.3.1 Funkció, kapacitás

Jásd épületállományát döntően a lakóépületek teszik ki. A belterületen a gazdasági funkciók többnyire a főépülethez épített, de önálló szerkezettel kialakított gazdasági és melléképületben kaptak helyet. Különálló épületként vannak jelen a keresztben épített pajták. A telkeken helyet kaptak a tárolási feladatra hivatott építmények, pincék is.

A szőlőhegyi területen gazdasági funkciót ellátó épületek, feldolgozó helyiséggel bővült pincék állnak. Üdülő-nyaraló funkciót csak elvétve látnak el a területen álló épületek.

Fejlesztési kapacitásokkal több ponton rendelkezik a falu, a kialakult lakóterületen belül előfordulnak még üres telkek, valamint a hatályos szerkezeti terv is kijelölt több lakóterület bővítést. Az alulhasznosított területeken is lehetőség van a megújításra, elsősorban a turisztikai jellegű szolgáltatások fejlesztése és bővítése célzatával.

1.14.3.2 Beépítési jellemzők (beépítési mód, beépítési mérték, sűrűség)

A lakóterület egész területén az oldalhatáros beépítési mód az uralkodó. Jobb és baloldalhatáron álló beépítési rendszer váltakozik. Előfordulnak utcafrontra épített házak, de uralkodó az előkertes beépítés, területrészenként eltérő mélységgel. A legtöbb utcában fésűs beépítési móddal találkozunk.

A község hat utcájában kb. 320 lakóház található.

A Felsőfaluvégen az udvarok soros beépítésűek. Az istállót a lakóház mögé építették, a lakóházzal szemben kisebb gazdasági épületek, ólak, fészerek, illetve az utcavonalra épített gabonás található. A hosszú telkek látványos és hagyományos momentuma a korábban egységesen elterjedt, keresztcsűrös elrendezés, az áthajtó nyílással épített pajták a telken az épületek után, keresztben kaptak helyet a kert-hasznosítású telekrész előtt.

A délre eső falurészen lévő kiteresedés környékén a beépítés jellemzően fésűs, a déli részen fűrészfogas, mindkét esetben előkerttel. A telkek beépítése itt szinte egységesen bal oldalhatáros.

Az Új utcában az előkertek mérete az észak-keleti oldalon állandó mélységű, nagyjából 5 méter.

A délnyugati oldalon az előkert 2-3 méter, vagy teljesen hiányzik.

A házak átlagos mérete egy statisztikai adat alapján 127 négyzetméter. A belterületi földrészletek átlagos területét figyelembe véve, ezzel az értékkel számolva 9,3 % a beépítés mértéke átlagosan (a lakófunkciót betöltő épületrészeket vizsgálva).

A szőlőhegyi részen, a szalagtelkek alsó részében kaptak helyet a kis alapterületű pince-présház épületek. Ezek szabadon álló, alapvetően kétszintű, oromfalas épületek.

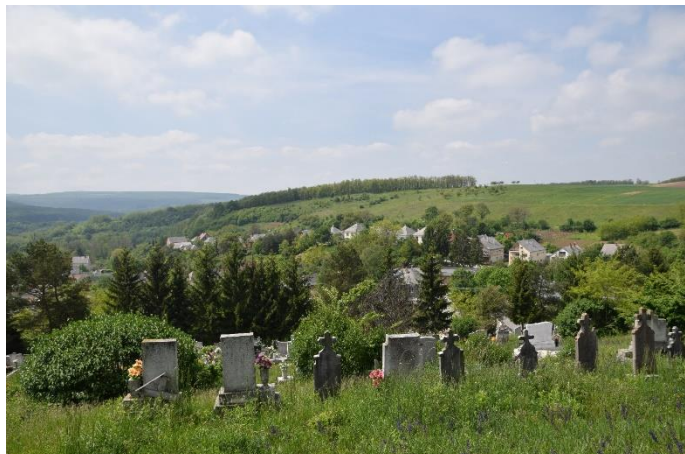
1.14.3.3 Magasság, szintszám, tetőidom

A hagyományos beépítésű településrészekben az utcára merőleges tetőgerincű egyszintes épületek jellemzőek, melyek fésűs struktúrát alkotnak. Az utóbbi évtizedekben épült ingatlanok esetében a földszint és tetőtér, vagy földszint és emelet szintrendszer a jellemző, összetettebb alaprajzzal.

A házak magastetővel épültek, a tetők hajlásszöge 40 fok körüli. A házak egy része oromfalas, de a kontyolt tető változatai nagy elterjedtséget mutatnak, a régebbi, népi építészeti értéket képviselő házaknál a kontyolt nyeregtető jellemző. A 60-as, 70-es években épült házak egy része kockaház-típusú, ezeknél a sátoztető dominál. Az épületállományt vizsgálva a jellemző homlokzatmagasság a 4,5 métert nem haladja meg. Több helyütt kétszintes, az eredeti településképtől eltérő kialakítású házak épültek.

1.14.3.4 Településkarakter, helyi sajátosságok: utcakép, térarány, jellegzetes épülettípusok

A településkarakter a településszerkezet, a település építészeti elemeinek, valamint szerkezeteinek, formáinak, anyagainak, színvilágának együttese. Jásd természetföldrajzi, domborzati adottságai révén vonzó változatosságot mutat a falut képező tájelemek tekintetében. A település karakterét alapjaiban határozza meg a Gaja-patak jelenléte, a vízfolyás és mellékágai köré szerveződött falu patak völgyi környezetét egészíti ki a

meredek löszfalak, domboldalak, erdőszült hegyi területek változatos képe. A kis területen belüli jelentős szintkülönbségekből adódik a jellegzetes falukép.

Az elmúlt évtizedekben történt fejlesztések hibáinak következményei negatív hatással bírtak a falukép megjelenésének egészére. Jásdon az elmúlt 50-60 évben sok lakóházat átépítettek, sajnos az éppen „aktuális divat” szerint emelt lakóházak építése a hagyományos építkezési szokások teljes felhagyását jelentette. Szerencsére az átgondolatlan fejlesztések ellenére a falu megőrizte falusias jellegét, utcás-teres szerkezetét, s az új épületek zömmel megőrizték az egyszintes beépítést.

Alapjában véve egy egyutcás, orsós falu volt, mely a későbbiek folyamán visszafogottan bővült további utcákkal.

39. ábra Rózsadombi utca

40. ábra Új utca

A településképet az épített elemek megjelenése és a jelentős arányú zöldfelület együttesen alakítják. Jásd mindkét szempontból figyelemreméltó képet mutat. Az egyes településrészekben változó mértékben jelentkeznek egységes építészeti stílust mutató épületek, és még vannak olyan utcarészek, ahol a 19. század végi, 20. század eleji egységes népi építészeti stílusú házak dominálnak. Néhány szép múlt századi, barokk építészeti stílusjegyet tükröző, könyöklőpárkányos, kontyolt tetejű, vagy íves bütüvel épített homlokzattal kialakított épület látható, de eklektikus vonások is megfigyelhetők néhány épületen. A házak többsége átépült, de nagyrészt egyszintes a beépítés, az átépült házakon még sok esetben megmaradtak a múlt századi építészeti stílusra jellemző formaelemek.

Helyi sajátosságnak tekinthető a kialakult két faluközpont, a templom melletti kiteresedés és az Alsófaluvég teresedésében álló kőkereszt egyúttal útelágazási helyet is jelent.

41. ábra Táncsics utca kiteresedése

42. ábra Templom előtti teresedés

Különleges színfoltja a településnek a löszpincék területe, a Kossuth utca patakhoz közeli, keleti felénél a löszfalba vájt üregek bejáratánál faajtókat látunk. Ezeket a kis pincéket nem bortárolásra használták, hanem a településen élő családok a télire való zöldséget és gyümölcsöt raktározták benne.

A híres Szentkút objektumai és környezete szintén jelentős egyedi értéket képvisel.

A jellegzetes épülettípusok szép számban képviseltetik magukat, a történeti településmagban a sorosudvaros-csűrös elrendezés volt általános. A különféle funkciójú épületek egymás mögött épültek, oldalhatárra. A Kossuth utcán még ma is fellelhetjük a telkenkénti két-három udvarokat. A régi épületeken, az utcai homlokzaton néha található egy-egy egyszerűbb vakolatdísz. Az épülettömeg gerince az utcára merőleges. Legjellemzőbb a kontyolt nyeregtető használata, mely alatt díszes ereszpárkányt is láthatunk. A tetőhéjazat ritkábban vörösszínű kerámiacserép, sajnós főként szabvány azbesztpala. Az épületek vakoltak, jellemzően fehér színűek. Az udvar felé, a hossz tengellyel párhuzamos oszlopos tornác található, az oszlopok jellemzően falazottak, általában mellvéd nélküliek. A tornác mennyezete fafödém.

A fal anyaga sárba rakott kő, tömés, vagy vályog. Az oromfalak, pillérek, kémények téglából épültek. A helyiségeket fagerendás deszkafödém fedi, felette ollóágas, szelemenes fedélszéssel. Régebben a zsúpfedés volt az általános, ma a cserép és a bádogtető a jellemző. A kerítés (bástya) még ma is gyakran kőből, esetleg vályogból falazott. A telkeken több helyen kerek kutak vannak.

Az újabb keletű épületek általában előkertesek, változó színű homlokzatokkal, tetőtér beépítésekkel, esetenként erkély kialakítással, melyek jobbára a helyi építészeti hagyományoktól távol álló megoldásokat képviselnek.

Jellegzetes épülettípusként vehető számításba a korábbi zártkerti részen álló gazdasági épületek halmaza. A gyümölcs- és szőlőművelésű kispárcellás terület a patak völgyre néző déli, délnyugati kitétségű hegyoldalon helyezkedik el. Ez a fajta hagyományos tájhasználat értéket képvisel, megőrzendő. A szőlőhegyen pár régebbi, egyszerű prэшázás pince fennmaradt, több épületet a mai napig rendeltetés szerűen használnak. Ezek nyeregvetős, helyenként sövényfonatos oromfalú épületek.

1.14.4. Az épített környezet értékei

1.14.3.5 A településszerkezet történeti kialakulása, történeti településmag

Jásd okleveles említése 1164-ban a Szt. György bencés apátság alapításával veszi kezdetét. Az egykori bencés apátság a mai templom környékén állt, a maradványait a templom kiszélesedő térségén találták. A középkorban jelentős településsé fejlődött, ezt bizonyítja az 1528-ban készült, Magyarország első térképe, amelyen layst néven ábrázolják. A település, kolostor és a templom a török korban elpusztult, a falu lakossága elmenekült. A falu és az apátság birtokai 1650-ben a Zichy család kezébe kerültek. A Zichyek a 18. század közepén a falut újratelepítették, a régi apátság maradványai körül építették fel. A Szentkút forrásának tisztelete valószínűleg középkori gyökerű. Kegyhellyé válásának időpontja ugyan ismeretlen, viszont a víz gyógyító, csodatévő hatásáról a 18. század óta léteznek feljegyzések.

Jásd esetében „történeti rendszerek” kialakulásáról nem lehet beszélni. Az egykori (koraközépkori) település elpusztult, jelenlegi arculatát a török utáni időktől, a 18. század második felétől lehet követni. A település több száz éves múltjának öröksége a bakonyi faluszerkezetek példáihoz sorakozik, de mára az építés gyakorlata a hely hagyományaihoz már kevésbé kötődik. A hagyományos épületek földszintesek, az utcafrontra történő beépítés gyakorlata napjainkig a település építészetének meghatározó jellegét adja. Története során hagyományos utcás településszerkezetét megőrizte. Korabeli épületállománya szinte teljes mértékben kicserélődött, fennmaradt régi lakóépületei is legkorábban a 19. század legvégén, a 20. századelőn épültek. Épületállományának külön értéke a máig részben fennmaradt fogadó épülete, a Poós-malom, a szentkúti kápolna, a római katolikus plébániatemplom, ez utóbbinak tömege uralja a településképet.

A templom feletti (északnyugat felé eső) falurész a Felsőfaluvég, alatta terül el az Alsófaluvég. A Felsőfaluvégen, a Kossuth utca kiteresedésében áll a római katolikus műemléktemplom, a tűzoltószertár és a világháborúban elesettek emlékműve; az Alsófaluvégben, nagyméretű kiterjedésben áll egy kőkereszt, s a harangláb. A Felsőfaluvégből ágazik ki a Nagyhegy (szőlőhegy) felé vezető Petőfi utca (Véheny, Vízsor). Az Alsófaluvégnél kiágazó kis zsákutca a Táncsics Mihály utca. A

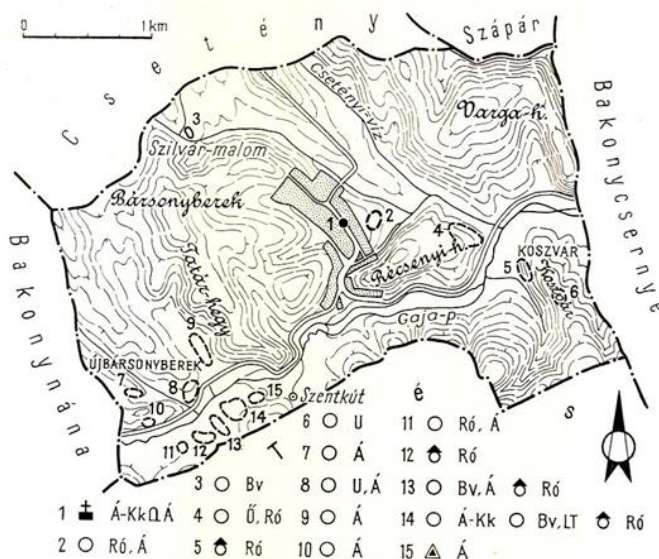
18. század közepén, az I. katonai térképen még kizárólag egyutcás falu, míg 1850 körül, a II. katonai térképen a fentiekben jelzett kis utcák már szerepelnek. A falu déli részén helyezkedik el egy korábban önálló falurész, ahol a Rózsadombon a kastély és a majorság helyezkedett el. Az innen kelet felé forduló úton új településrész alakult ki.

A település épületállománya nagyrészt átépült, ennek ellenére több figyelemreméltó épület található a faluban.

1.14.3.6 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

A régészeti lelőhelyek jellegéből adódóan a pontos lokalizáció, a pontos kiterjedés általában nem határozható meg pusztán a felszíni jelenségek alapján. A falu külterületén több olyan helyszín van, ahol korabeli település(ek)ről és templomokról is tudunk.

A római katolikus plébániatemplom környékén a 13. századi eredetű templom faragott kőelemei kerültek elő, melyek jelenleg a tihanyi apátság kőtárában láthatók. A település külterületének több pontján a régészeti kutatás számos korabeli leletet talált. A Pajta-dűlőben és a Récsenyi-hegy aljában római és Árpád-kori cserépanyag került a felszínre, a Kanász-völgy bejáratánál I-III. századi eredetű leletet találtak, a Koszovárként ismert helyen neolitikus korból datált telepet azonosítottak, az Újbársnyberekben, a Tatárhegyen, az Újkenderföldeken és a Tési-malom dűlőben több római- és Árpád-kori épület helyét azonosították. A régészeti kutatás úgy véli, hogy Jásd középkori faluhelyét a Rubányi-dűlőként ismert helyen kell keresni, melyet a korabeli okiratok 1588-ig, végső pusztulásának idejéig többször említenek, míg a Márkusvára (Mária-Terézia sánc) nevű helyen azonosított földvárrol megoszlik a régész-szakma véleménye, minden valószínűség szerint Árpád-kori erődtípmény volt ezen a helyen.

Forrás: a régészeti topográfia kötete

A lelőhelyek hivatalos adatai a következők:

Azonosító	Megye	Település	Lelőhely-szám	Név	Helyrajzi szám
8111	Veszprém	Jásd	1	Kossuth utca	144, 137, 134, 599/3, 599/4, 549, 551, 554, 599/2, 600, 601, 132, 135, 136, 142
8112	Veszprém	Jásd	2	Pajta-dűlő	521, 522, 524, 526, 530, 531, 532, 533, 540, 541, 542, 543, 544, 552, 553, 536, 539, 548
8113	Veszprém	Jásd	3	Szilvár-malom	016/1, 015/3, 014, 013, 09/9

8114	Veszprém	Jásd	4	Récsenyi-hegy	046/12, 046/13, 046/14, 045, 046/9, 046/6, 046/5, 046/11
8115	Veszprém	Jásd	5	Kanász-völgy	052/1
8116	Veszprém	Jásd	6	Koszovár	052/1
8117	Veszprém	Jásd	7	Új-Bársony-berek	095, 096/4
8118	Veszprém	Jásd	8	Új-Bársony-berek II.	097/2, 097/3, 097/4, 096/4, 097/1, 093, 087/1, 092
8119	Veszprém	Jásd	9	Tatár-hegy	099/1, 097/4, 098
8120	Veszprém	Jásd	10	Új-Kenderföldek	094, 095, 096/4, 093, 087/3, 087/4
8121	Veszprém	Jásd	11	Tési-Malom-dűlő	085/3
8122	Veszprém	Jásd	12	Tési-Malom-dűlő II.	085/2, 085/3, 083/6, 083/7, 084, 083/5
8123	Veszprém	Jásd	13	Tési-Malom-dűlő III.	083/6, 083/7, 083/5
8124	Veszprém	Jásd	14	Rubányi-dűlő	077/9, 078, 077/8, 083/5, 077/10, 083/4, 083/3
8125	Veszprém	Jásd	15	Márkusvára (Mária Terézia sánc)	077/4, 077/8, 077/5, 077/6

1.14.3.7 Védett épített környezet, a helyi, egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

Jásd területén nagy számban található meg épített örökségünk jeles képviselői, védett műemlékek, műemléki környezet, helyi védelemben részesített, lehatárolt települési terület. Regisztrált egyedi tájértékekről nem áll rendelkezésre információ. A falu értéktárában több, épített örökségi kategóriába tartozó érték szerepel. Helyi védelemre érdemes, megőrzendő lakóépületek, népi építészeti értéket képviselő prэшázak, szakrális kisemlékek, gazdasági épületek, sírjelek bőséggel találhatóak a községben.

1.14.3.8 Műemlék, műemlékegyüttes

Jásd településen hivatalos védelem alatt három emlék áll, ebből kettő a település belterületén, egy a külterületen helyezkedik el.

A műemlékek hivatalos adatai a következők:

Törzsszám	Azonosító	Megye	Helység	Név	Védelem	Helyrajzi szám
5636	24096	Veszprém	Jásd	Szentkúti kápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	075/1, 075/2, 065, 077/2, 076, 075/3, 064/1, 077/8, 077/6, 077/5
5635	24098	Veszprém	Jásd	R. k. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet	516, 397, 147, 599/4, 599/3, 554, 551, 548, 539, 531,

						530, 522, 144, 137
5635	9910	Veszprém	Jásd	R. k. templom	Műemlék	601
5636	9908	Veszprém	Jásd	Szentkúti kápolna	Műemlék	064/2
5637	9909	Veszprém	Jásd	Szentkúti kőkereszt	Általános műemléki védelem	531

Műemlékek a településen:

1. Római katolikus plébániatemplom

A Kossuth utca kiteresedésében, a falu domináns pontján, környezetéből kissé kiemelkedő terepen áll az eredetileg későbarokk stílusban épült, majd romantikus stílusjegyekkel átépített templom. 18. századi feljegyzések szerint a mai templom a középkori, 12. századi eredetű Szent György bencés apátság bontási anyagának felhasználásával, annak helyére épült.

Mária tiszteletére szentelték fel.

Főhomlokzatából kissé előre lép a középtorony. Jelentősebb külső diszitó motívuma nincs. Szentélye három oldallal záródik, palával fedett. Egyszerű a külseje, a belső tér gazdagon díszített.

Egyhajós, a két boltmezős külön mezőben található a karzat. A szentély körívzáródású, a hevederívekre csehsüveg boltozat, illetve félkupola ül.

A templom érdekessége, hogy falképei, freskói, nem régiek, Károly Gyula festőművész 1955-1956-ban készítette ezeket. Az emberábrázolásainál a falu lakosai közül is megtalálhatunk néhányat. A templom ismertetésénél fontos megemlíteni egyik legszebb értékét, a 230 éves Szűz Mária szobrot. A szobor barokk stílusban készült. 1865-1866-ban győri zarándokok hozták a hárs és tölgy berakású szobrot. A Mária szobor mellett még két másik szobor is említésre méltó, egyik a Szent József szobor, mely Sugár Gyula szobrász alkotása. A másik a Jézus Szíve szobor, mely Tirolból, az 1800-as évekből származik.

2. Szentkúti kőkereszt

A védett kőkereszt a Kossuth utcán, a plébánia házának előkertjében áll, a templom szomszédságában. Régebben a Szentkútnál állt, a 1990-es években áttelepítették jelenlegi helyére. A kereszt lábuzatán feliratokat olvashatunk, a párkány felett ívelt szárvégződésű keresztben korpusz helyezkedik el. Felirata szerint 1816-ban állították. A homokkőből készült kereszt értékőrző felújítást igényel.

3. Szentkúti kápolna

Régi, erdőszéli búcsújáró hely, a tési magaslat tövében, az ország több szentkútja közül az egyik legjelentősebb, klasszicista stílusjegyekkel.

A Szentkútnak nevezett forrás évszázadok óta ismert, nem alaptalan a feltevés, hogy a járdi bencés kolostorral egy időben fel is szentelték.

Az 1857. évi kataszteri térkép jelzi a kápolnát és az 1816-ban felállított kőkeresztet is. 1905-ben renoválják, 1934. szeptember 12-én áldják meg a Faller Jenő bányamérnök által tervezett krétamésző szószéket és a terméskőből épített Szentkutat. Az épületet 1936-ban átépítik, mely művelet a környezetre és forrásfoglalásra is kiterjedt. 1965-ben ismét renoválják, ekkor építik a szembemiséző oltárt, és ekkor állítják fel a nagyméretű Mária szobrot is. 1985-ben a kápolna rézfedést kapott.

Az épület kissé ellipszis formájú, kupolával fedett. Bejáratánál síkot alkot a főhomlokzat, egy-egy fejezet nélküli féloszloppal. Kőkeretes kapuja fölött kőfaragású Zichy címer látható 9 ágú grófi koronával. Teljesen sima homlokzat, sima oromfal, kis homlokzati torony, benne harangablakok, íves záródással, tagolatlan kerettel. A tornyot primitív párkány zárja és négyszögű sisak fedi.

A kápolna oltárán található az öltöztethető, hordozható Szűz Mária szobor.

Műemléki terület: történeti táj, műemléki jelentőségű terület, műemléki környezet
Műemléki környezetként jegyzett a Szentkúti kápolna ex-lege műemléki környezete és a Római katolikus templom ex-lege műemléki környezete.

1.14.3.9 Helyi védelem

A 16/2017. számú, településképi védelméről szóló rendelet a lehatárolt területek közül kettőt területi helyi védelemben részesít. Helyi védett terület ennek alapján a Felsőfaluvég területe, illetve a löszpincék területe.

A 8/2008. számú önkormányzati rendelet (Jásd község helyi építési szabályzata) korábban nyilvántartásba vett, helyi védelemre javasolt objektumokról számol be. A falu településképi arculati kézikönyve szintén több, helyi védelemre érdemes objektumot mutat be.

A helyi védelemre érdemes objektumok típusai:

Épületek

Egyházi köztéri alkotások

Síremlékek

Helyi védett épületként feltüntetett építmények:

Egykori fogadó épülete- volt Zichy kúria

Cím: Kossuth utca 67.

Hrsz.: 492

Az „U” alaprajzot mutató épület két utcai csehsüveg boltozott helyisége a XVIII. század végén épült, s eredetileg a Zichy család birtokának egyik eleme, feltehetően úrilak volt. Többi része újabb keletű, a falakból előkerülő 1826-os évszámot viselő téglái egy nagyobb szabású átalakítást, illetve bővítést jelenthetnek. Az elbontott középső szárnytól, és az utcával párhuzamos nagy alapterületű épületrésztől eltekintve az épület a jelenlegi állapottal egyező. Az 1857. évi kataszteri iratok egyik bejegyzése szerint még Zichy tulajdon, de a régi tulajdonos neve mellé már Wittmayer Leopold neve is fel van tüntetve, aki később, mint a falu legjelentősebb birtokosa, nevét Váradyra magyarosította. Az államosítással a tsz birtokába került, 1990 után visszakerült a Stroheber család birtokába. 2003-ban az önkormányzat az ingatlant megvásárolta, jelenleg tájház funkcióval működik egy része.

Poós-malom- külterület, 040/7. hrsz.

A vízimalmot Poós Márton építette az 1800-as évek végén, egyik hengershékén 1905-ös évszám látható. A malomnak, mely az 1970-es években még működött, különös értéke, hogy belső berendezése hiánytalanul megőrződött.

Lakóház

Cím: Kossuth utca 97.

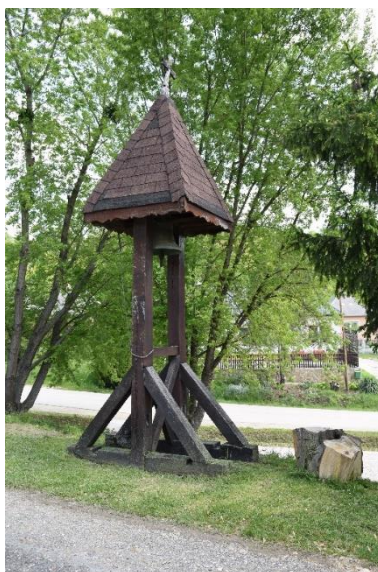
Hrsz.: 565

Vakolt, fehérre meszelt, egysoros épület, mely hagyományos képet mutat. Utcai homlokzatán hatos osztású ablakok vannak, és egy íves tornácbejáró is látható.

Harangláb, Kossuth utca

A fából készült harangláb a Dózsa utca felől, közterületen helyezkedik el. A Kossuth u. teresedésében álló haranglábat az 1930-as éveket követően az Amerikába kivándorolt járdiak állíttatták. Egykor két faoszlopon állt, palafedésű sátortetővel. Jelenlegi, felújított formája a régi mintájára készült.

Lakóház, gazdasági épület- Kossuth utca 107, 582. hrsz.

Korábban nyilvántartásba vétellel jegyezték a további helyi védelemre érdemes épületeket:

43. ábra Lakóház, Kossuth utca 51., 430. hrsz.

44. ábra Lakóház, Kossuth utca 93., 557. hrsz

45. ábra Lakóház, Kossuth utca 132., 129. hrsz

46. ábra Lakóház, Kossuth utca 53., 431. hrsz.

47. ábra Lakóház, Kossuth utca 136, 123. hrsz

Helyi védelemre érdemes keresztek:

Kereszt a templom előtt (1869)

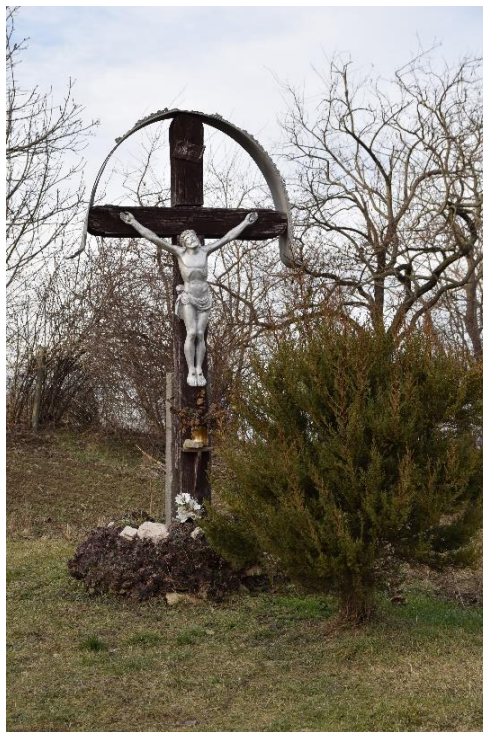
48. ábra Kereszt a templom előtt (1869)

49. ábra Út menti kereszt (1906) a falu alsó teresedésében

50. ábra Kereszt a szentkút felé vezető út mentén (1912)

51. ábra Fakereszt, Kossuth utca végén

52. ábra Kőkereszt a Petőfi utca végénél, a major közelében

53. ábra Fakereszt a Rózsadomb utcán

A helyi védelem szemszögéből vizsgálni kell a szőlőhegyi területet, ahol több értékes pince-présház és egy kereszt is fellelhető. További értékes építmények találhatóak a Szentkút területén, többek között Mária szobrok, egy újabb kereszt, hálából állított fülkék, kálvária stációkkal és keresztekkel.

1.15 Közlekedésvizsgálat

A közlekedési vizsgálat és fejlesztési javaslat az „A településrendezési tervek közötti közlekedési munkarészei – Tartalmi követelmények” megnevezésű, e-ÚT 02.01.41 (ÚT 2-1.218:2003) sz. utügyi műszaki előírásban foglaltak szerint készült, figyelembe véve az e-ÚT 03.01.11 (ÚT 2-1.201:2008) Közutak tervezése utügyi műszaki előírásban foglaltakat, és összhangban a kapcsolódó hatályos előírásokkal, jogszabályokkal.

1.15.1. A település tágabb térsége közlekedési kapcsolatainak vizsgálata

1.15.1.1 Közúti közlekedés

Jásd község Veszprém megyében található, a Várpalotai járásban. Zirc-től 20 km-re keletre, Várpalotától 18 kilométerre északra fekszik. A településtől közúton a megyeszékhely Veszprém, illetve Fejér megye székhelye, Székesfehérvár egyaránt 38 km távolságra található.

A településtől délre halad az V. (M7-M0-M3) európai jelentőségű un. Helsinki folyosó legközelebb Székesfehérvár területén érhető el. A IV. (M1-M0-M5) európai jelentőségű un. Helsinki folyosó M1 szakasza a településtől északra, mintegy 50 km távolságra halad. Az európai jelentőségű közlekedési folyosók hatása a településre nézve kevésbé jelentős.

Jásd közvetlen térségében észak-dél nyomvonalú főutak találhatóak, melyek a 8216 j. úton keresztül közelíthetők meg. Nyugati irányban Zirc területén a 82 sz. Veszprém-Zirc-Győr másodrendű főút,

keletre a 81 sz. Székesfehérvár-Kisbér-Győr másodrendű főút található, melyek további kapcsolatot biztosítanak az országos közúthálózat Kelet-Nyugat irányú elemeivel.

A település közvetlen elérése a kapcsolódó mellékúthálózaton keresztül lehetséges.

Jásd zsáktelepülés, melyet a 82111 j. Jásd bekötőút tár fel, ami egyben a falu főutcája is (Kossuth u.). A 82111 j. út a tőle keletre található, észak-dél irányban haladó a 8213 j. Várpalota-Szápár összekötő úthoz csatlakozik, melyen keresztül biztosítható a kapcsolat a további országos közúthálózati elemek felé.

A településnek, zsák jellegéből adódóan, csak keleti irányú kapcsolata van ezért a településkörnyék közúti hálózata hiányosnak mondható. Jelenleg a 8213 j. út felé található szilárd burkolatú út, kiépített önkormányzati külterületi utak nem találhatók a közigazgatási területen.

1.15.1.2 Vasúti közlekedés

A település közigazgatási területét vasútvonal nem érinti.

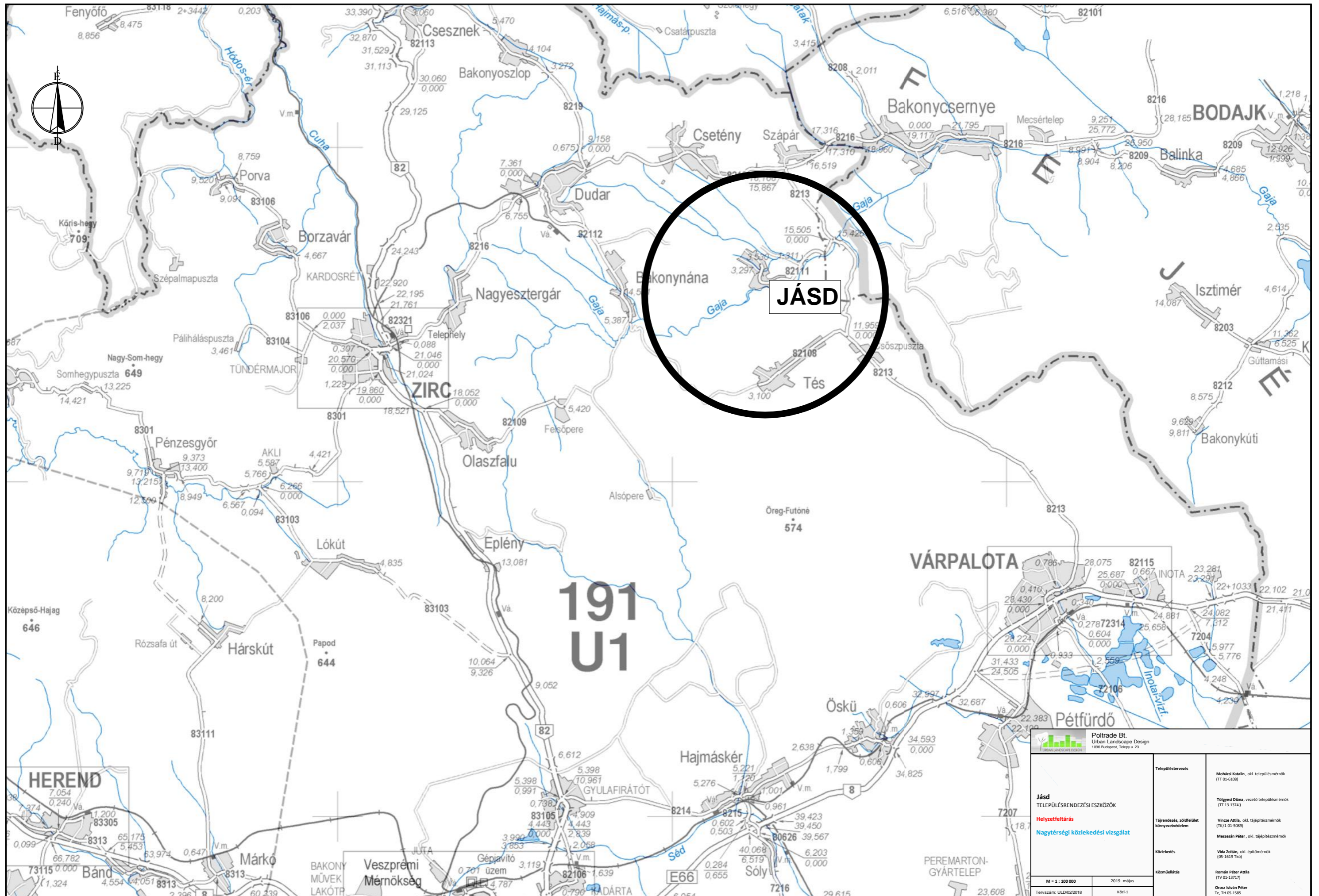
A településtől nyugatra Zirc területén halad, a Bakonyt átszelő egyvágányú, nem villamosított 11-es számú Győr–Veszprém-vasútvonal. A bakonyi települések kötött pályán történő megközelítésén túl korábban a Bakonyban bányászott bauxit, szén és mangánérc szállítási igényeit biztosította a feldolgozó helyekre. A vasút helyi érdekű vasúti besorolást kapott, az üzemeltetése mellékvonali. A vonatok átlagsebessége 40 km/óra. A vonal újabban Bakonyvasút néven is ismert.

A Zirc–Dudarbánya-vasútvonal a Bakonytól északra található, jelenleg csak tehervonatok használják havonta néhány alkalommal, amelyek a 2006-ban megnyílt a fenyőfői bauxitbánya kitermelt nyersanyagokat szállítják el.

Jásdtól 25 km-re keletre Mór területén halad az 5-ös számú Székesfehérvár–Komárom-vasútvonal. A vonal egyvágányú, nem villamosított személyforgalmat bonyolít.

1.15.1.3 Légi közlekedés

Jásd környezetében található a volt Veszprém-Szentkirályszabadja repülőtér, egy jelenleg átépítés alatt álló volt katonai repülőtér, mely jelenlegi neve BudaWest Airport.

<p>Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telepy u. 23</p>		<p>Településtervezés</p> <p>Mohácsi Katalin, okt. településmérnök (TT 01-6128)</p> <p>Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1314)</p> <p>Vincze Attila, okt. tájépítésmérnök (TK/1 01-5086)</p> <p>Meszáros Péter, okt. tájépítésmérnök</p> <p>Közeledés</p> <p>Vida Zoltán, okt. építőmérnök (05-1619 14x)</p> <p>Közműellátás</p> <p>Román Péter Attila (TV 01-13171)</p> <p>Orszós István Péter T. 11 05-1585</p>
<p>Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK</p> <p>Helyzetfeltárás</p> <p>Nagytérsgégi közlekedési vizsgálat</p>		
<p>M = 1 : 100 000</p> <p>Tervszám: ULD/02/2018</p>	<p>2019. május</p> <p>Köl-1</p>	

1.15.2. A település belső közlekedési hálózatának és létesítményeinek vizsgálata

Jásd közúti megközelíthetősége országos mellékutakon keresztül lehetséges. A települést kelet-nyugati irányban a 8213 j. útról leágazó 82111 j. út tárja fel. A település belterületi úthálózata kialakult szabálytalan.

A közigazgatási határon belül a települési úthálózat lényeges eleme a 82111 j. út (Kossuth u.) melyek keresztmetszeti elrendezése 2x1 sáv (4,3-5,1 m szélességű burkolattal), kétoldali zöldsávval és nyílt szikkasztó árokkal kialakítva. Az országos közút belterületi szakaszán egyoldali járda került kialakításra. A 82111 j. út belterületi szakasza egyben a település gyűjtőútja is. A gyűjtő és kiszolgáló utak keresztmetszeti elrendezése általában 2x1 forgalmi sáv (ált. 3,0-4,0 m szélességű burkolattal) és kétoldali zöldsáv, változóan kiépült kétoldali szikkasztó árkokkal, és helyenként kiépített járdaszakaszokkal vagy járda nélkül.

A település belterületi úthálózata kialakult szabálytalan mely kialakulását a környező települések felé vezető külterületi történelmi földút kapcsolatok is befolyásoltak.

Megállapítható, hogy a forgalomvonzó létesítmények általában a településen áthaladó országos közút mentén, illetve ahhoz közeli lakó-kiszolgáló utakon közelíthetők meg.

A külterületi dűlőutak a mezőgazdasági területek megközelítését szolgálják.

A község úthálózata kisebb szakaszok kivételével az elmúlt évtizedekben nem változott és a történelmileg kialakult szerkezet működik ma is.

1.15.3.1 Csomópontok kialakítása

A település közigazgatási határán belül az összes csomópont szintbeni kiépítésű. A forgalom alá-és fölérendeltségi viszonyai az úthierarchiának megfelelően vannak kialakítva.

Az országos közút, amely a település feltáró útja elsőbbséggel rendelkezik a csatlakozó önkormányzati utakkal szemben, mely „Elsőbbségadás kötelező” és „Állj! Elsőbbségadás kötelező” jelzőtáblákkal van szabályozva.

A lakóutcák kis forgalmúak, a csomópontok megfelelő kapacitástartalékkal rendelkeznek. Beavatkozást csak a hegyes szögű, szűk vagy éppen a túlságosan és indokolatlanul terebélyes csomópontok indokolhatnak.

1.15.3.2 A település forgalmi vizsgálata

A forgalmi vizsgálatot az országos forgalomszámlálási adatokból az ÚT 2-1.201 és ÚT 2-1.118 műszaki előírás szerint számított várható forgalmak segítségével végeztük el. A forgalmi vizsgálat alapja a 2017. évi országos forgalomszámlálási adatok.

Jásd belterületén átmenő a falu zsák jellegéből adódóan nincs. A belterületen a célforgalom jellemző, ebből kifolyólag az országos közúton és a lakóterületeken a forgalmi terhelés alacsony. A külterületi önkormányzati utak forgalma a mezőgazdasági termeléssel és turizmussal kapcsolatos.

A 82111 j. Jásd bekötő út forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2017. évi forgalomszámlálási adatok alapján	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap	Lassú jármű j/nap
0+000-3+530 kmsz között	586	526	6	18	9	14	0

ÁNF: átlagos napi forgalom

E: személygépjármű egyenérték

J: jármű

Az út kapacitáskihasználtsága 6%, forgalmi jellege C3

A 8213 j. Várpalota-Szápár összekötő út forgalomterhelését és forgalom összetételét az alábbi táblázat mutatja be:

2017. évi forgalomszámlálási adatok alapján	ÁNF E/nap	Személy gk. j/nap	Tehergk. j/nap	Autóbusz j/nap	Motor j/nap	Kerékpár j/nap	Lassú jármű j/nap
0+000-18+168 kmsz között	1.164	1.122	69	14	5	6	1

ÁNF: átlagos napi forgalom

E: személygépjármű egyenérték

J: jármű

Az út kapacitáskihasználtsága 7%, forgalmi jellege C3

A forgalmi vizsgálatból megállapítható, hogy a települést érintő mellékút terhelése az Út 2-1.201 műszaki előírás alapján kisméretű, a megfelelő határértékek alatt van.

Az önkormányzati utak forgalma leginkább célforgalom, nagysága nem jelentős.

1.15.3.3 Utak állapota

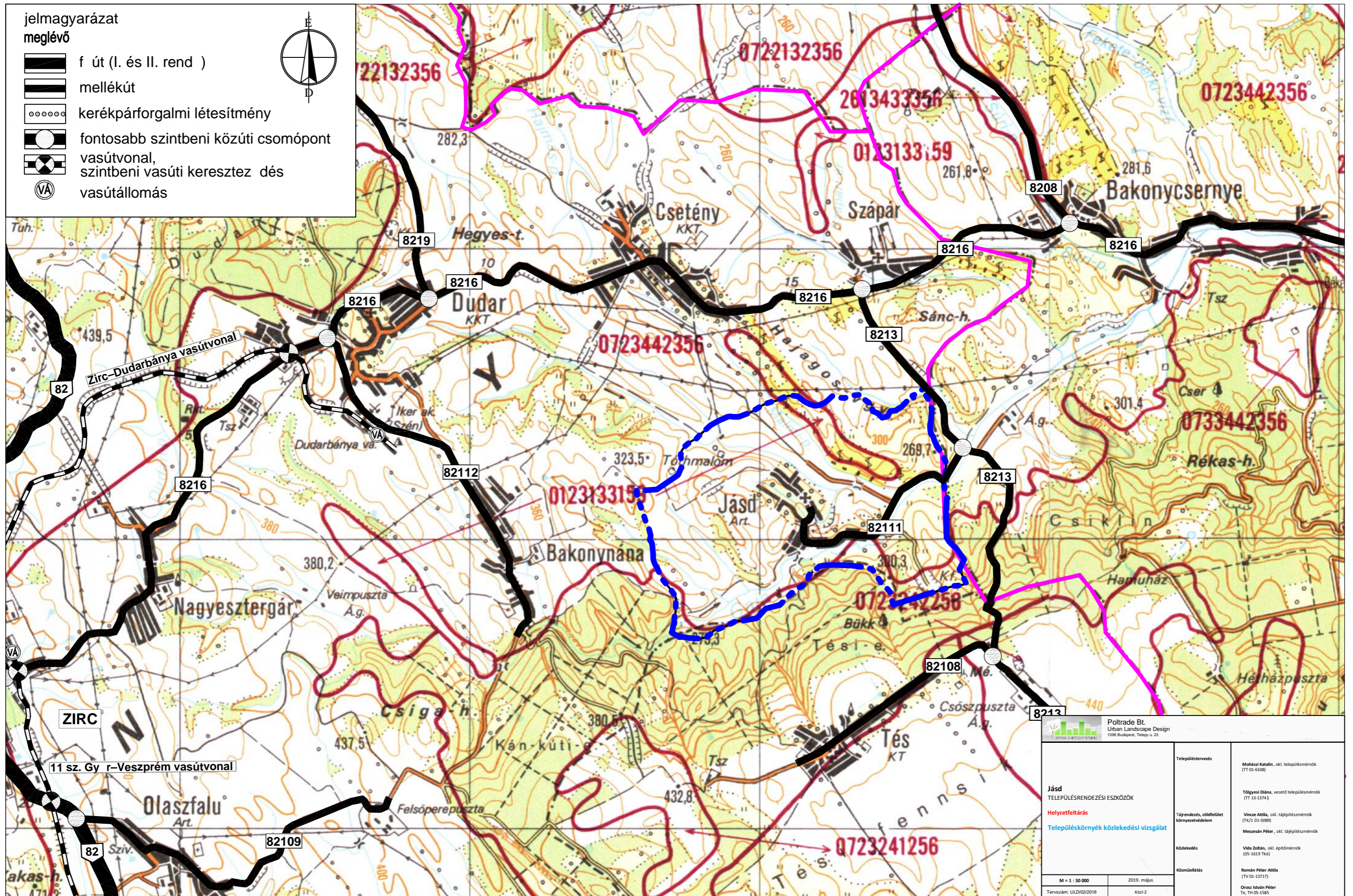
A település közigazgatási területén áthaladó országos mellékút állapota megfelelő vagy tűrhető, folyamatos fenntartást igényelnek. Az országos közút szilárd burkolatú.

Jásd belterületén a kiszolgáló utcák burkolattal ellátottak, a burkolat minősége jó, közepes és rossz. A külterületi mezőgazdasági utakon szilárd burkolat nincs kiépítve.

A környező úthálózat felújítása folyamatos, jelenleg megfelelő, azonban kiemelt figyelmet kell fordítani a meglévő burkolatok és csapadékvíz-elvezető rendszer állapotának javítására, folyamatos karbantartására, csak a kettő együttes jó állapota előzheti meg a burkolatok tönkremenetelét.

jelmagyarázat
meglévő

- f út (I. és II. rend)
- mellékút
- kerékpárforgalmi létesítmény
- fontosabb szintbeni közúti csomópont
- vasútvonal,
szintbeni vasúti keresztezés
- vasútállomás

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1056 Budapest, Tölgypalota 2/2		Településtervezés Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108)
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Településkörnyék közlekedési vizsgálat		Tájékoztató, zöldfelület környezetvédelem Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszes Péter, okl. tájépítésmérnök (05-1619 TK)
M = 1 : 50 000 Tervszám: ULD/02/2018		Közlekedés Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 TK)
2019. május Kézi-2		Közvetítés Román Péter Attila (TV 01-13717) Orosz István Péter Te, TH 05-1585

1.15.3. Községi közlekedés

Jásd területét helyközi autóbusszjáratok érintik.

A település területén található helyközi járatok megállóhelyei:

- Jásd, autóbusz váróterem
- Jásd, fordulóhely
- Jásd, Kossuth L. út
- Jásd, kültelek

A járatok az országos úthálózaton 82111 j. úton (Kossuth u.) közlekednek. A járatok kétirányú utasforgalmat bonyolítanak, azaz buszmegállóhely párok találhatóak. A busz megfordulását a Kossuth u. – Petőfi u. találkozásánál kialakított teresedésen oldják meg.

1.15.4. Gyalogos közlekedés

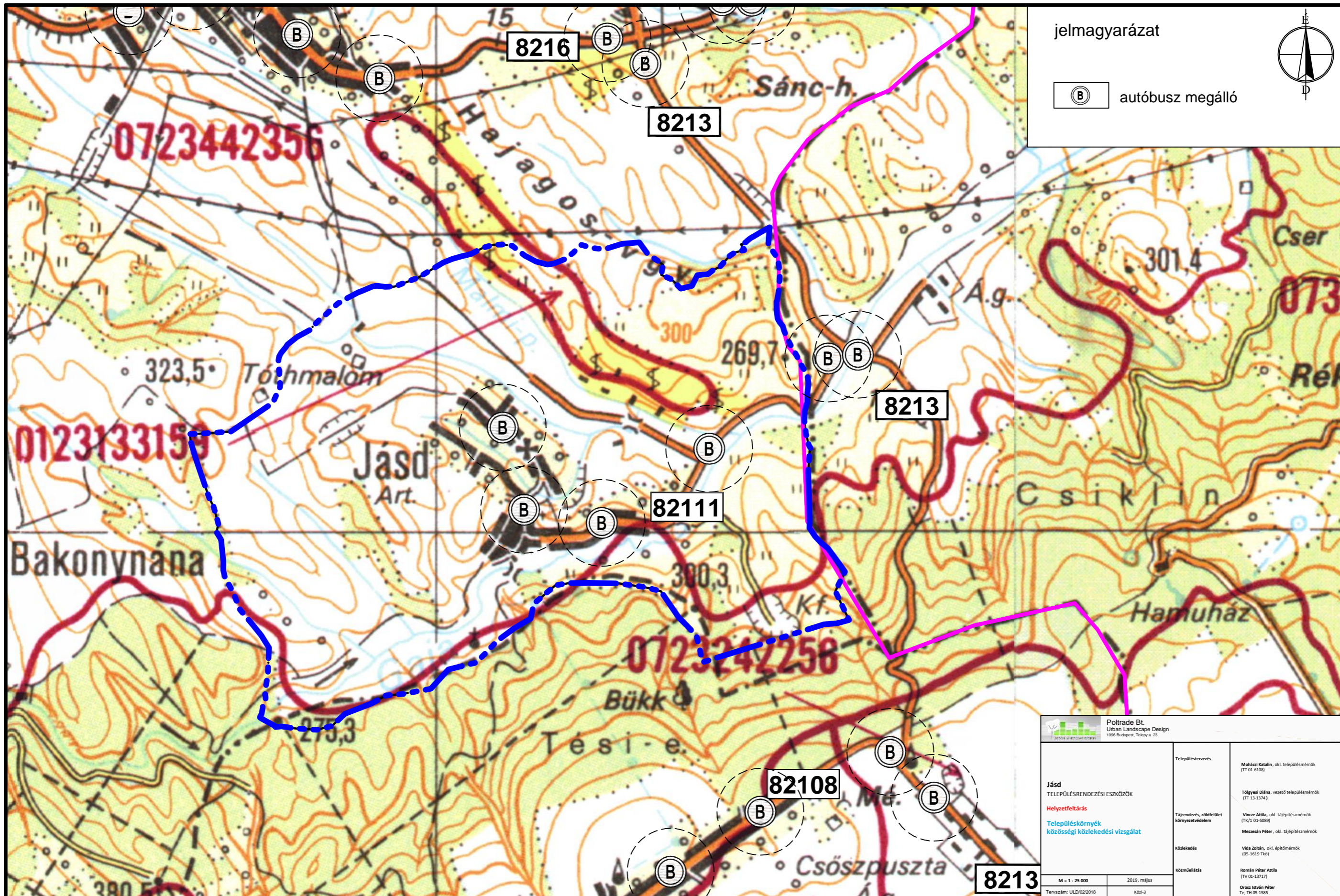
A gyalogosközlekedés számára a települést feltáró országos közút mentén egyoldali járda található, a kiszolgáló utcákon azonban nagyrészt nincs, vagy csak szakaszosan van kiépítve. A járdák állapota, kialakítása és szélessége változó. A lakó-kiszolgáló utakon azonban általában a gyalogos forgalom a közúton bonyolódik.

1.15.5. Kerékpáros közlekedés

Jásd közigazgatási területén önálló kerékpárút nem található. A település lakóutcái a kis forgalom következtében alkalmasak a kerékpáros közlekedésre.

1.15.6. Parkolás

A lakóterületek parkolási igényei telken belül kielégítettek. Jásd területén kiépített parkoló A Táncsics utca teresedésénél került kialakításra az elmúlt pár hónapban. A település többi részén az út mentén a padkán lehetséges a parkolás.

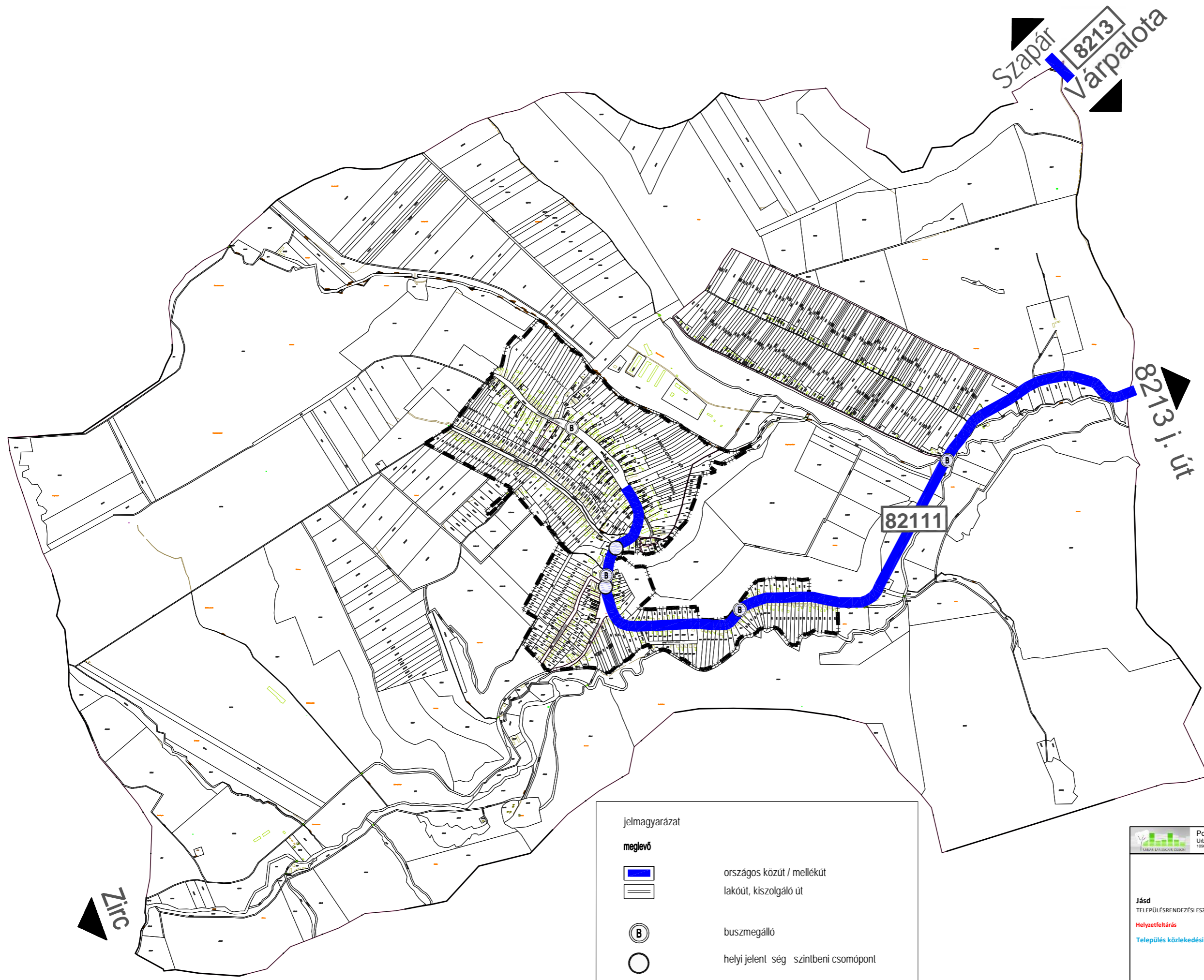

jelmagyarázat

 autóbusz megálló

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1106 Budapest, Tólyai út 29.		Településtervezés Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6106)
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfektetés Településkörnyék közösségi közlekedési vizsgálat	Tájékoztató, zöldfelület környezetvédelem Közeledés Közmondás	Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszes Péter, okl. tájépítésmérnök Vitéz Zoltán, okl. építésmérnök (05-1619 Tko) Román Péter Attila (TV 01-13717) Orosz István Péter Te, TH 05-1585
M = 1 : 25 000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. május Kötet: 3	

jelmagyarázat

melevő	
	országos közút / mellékút
	lakóút, kiszolgáló út
	buszmegálló
	helyi jelentőség szintbeni csomópont

Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telepy u. 23		
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfelfrítés Település közlekedési vizsgálat	Településtervezés Tájékoztató, zöldségföld Környezetvédelem Közlekedés Közműellátás	Működési Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Dána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/71 01-5089) Mezesán Péter, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1613 Tk0) Román Péter Attila (TV 01-13717) Orosz István Péter T0, TH 05-1585
M = 1 : 14 000	2019. május	
Tervszám: UL/D/02/2018	Közi-4	

1.16 Közművesítés

1.16.1. Vízgazdálkodás és csatornázás

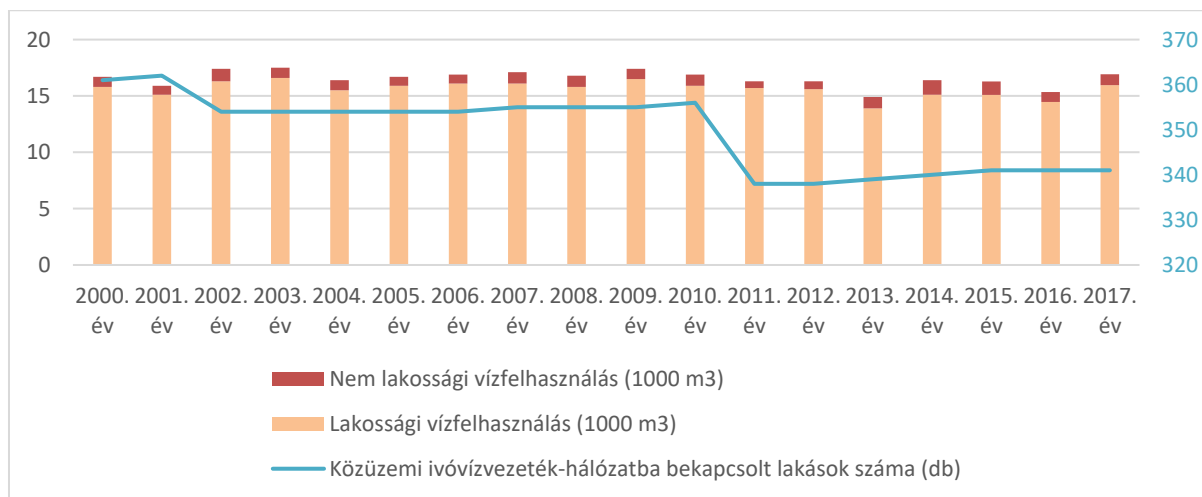
1.16.1.1 Vízellátás

Jásd vezetékves vízellátásának építése 1993-ban fejeződött be, amikor is 550,3 m mélységű karsztkutat fúrtak Bakonynána 036. hrsz-ú területen.

A változó terepadottságok miatt a település vízellátása kétfázisú rendszerű. Az alsó zóna ellátását a 096/3 hrsz-ú területen lévő 2 x 50 m³-es ikerelrendezésű, négyszög alakú vasbeton medence segíti. A 07/3 hrsz-ú területen található felső zónai 2 x 50 m³-es vasbeton medence az önkormányzat tulajdonában van. Az alsó zónai nyomákszabályozója az Új utca végén helyezkedik el. Az alsó övezeti hálózat a község alacsonyabban lévő részét látja el ivóvízzel. Ebből az övezetből táplálkozik a nyomákszabályozó, amely a felső övezetet – a község magasabban lévő házait – látja el. A hálózat körvezetékes rendszerű, néhány ágvezetékekkel.

Az ivóvízellátást és a megfelelő tűzvíz igényt a Fejér Megyei Önkormányzatok Víz- és Csatornamű Zártkörűen Működő Részvénytársaság (Fejérvíz Zrt.) biztosítja.

A kút és a település között mintegy 2.800 fm hosszú, DN 160-as méretű KM-PVC anyagú ivóvízvezeték létesült érintve a 031 hrsz-ú, a 093 hrsz-ú és a 036 hrsz-ú területeket. A közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza mintegy 10,1 km. Az ivóvízhálózat jellemzően D 90-es, D110-es és D160-as méretű és PE, illetve KM-PVC anyagú. A vízbekötések jellemzően DN 25-ös méretű PE anyagúak. A településen egy közkifolyó üzemel.

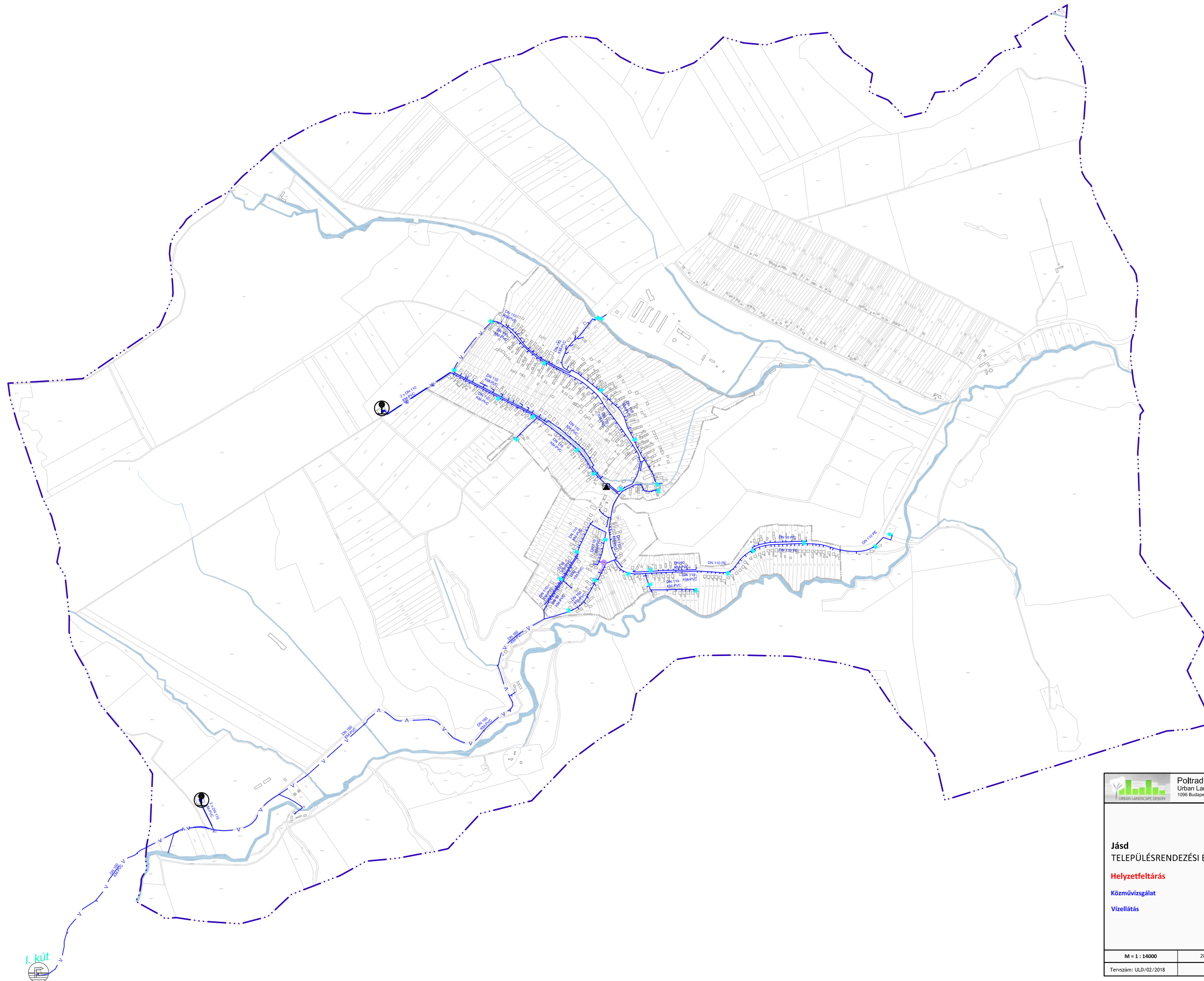
54. ábra Vezetékes ivóvíz-felhasználás alakulása (forrás: KSH)

55. ábra Vízmű területek

Jelmagyarázat

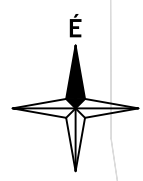
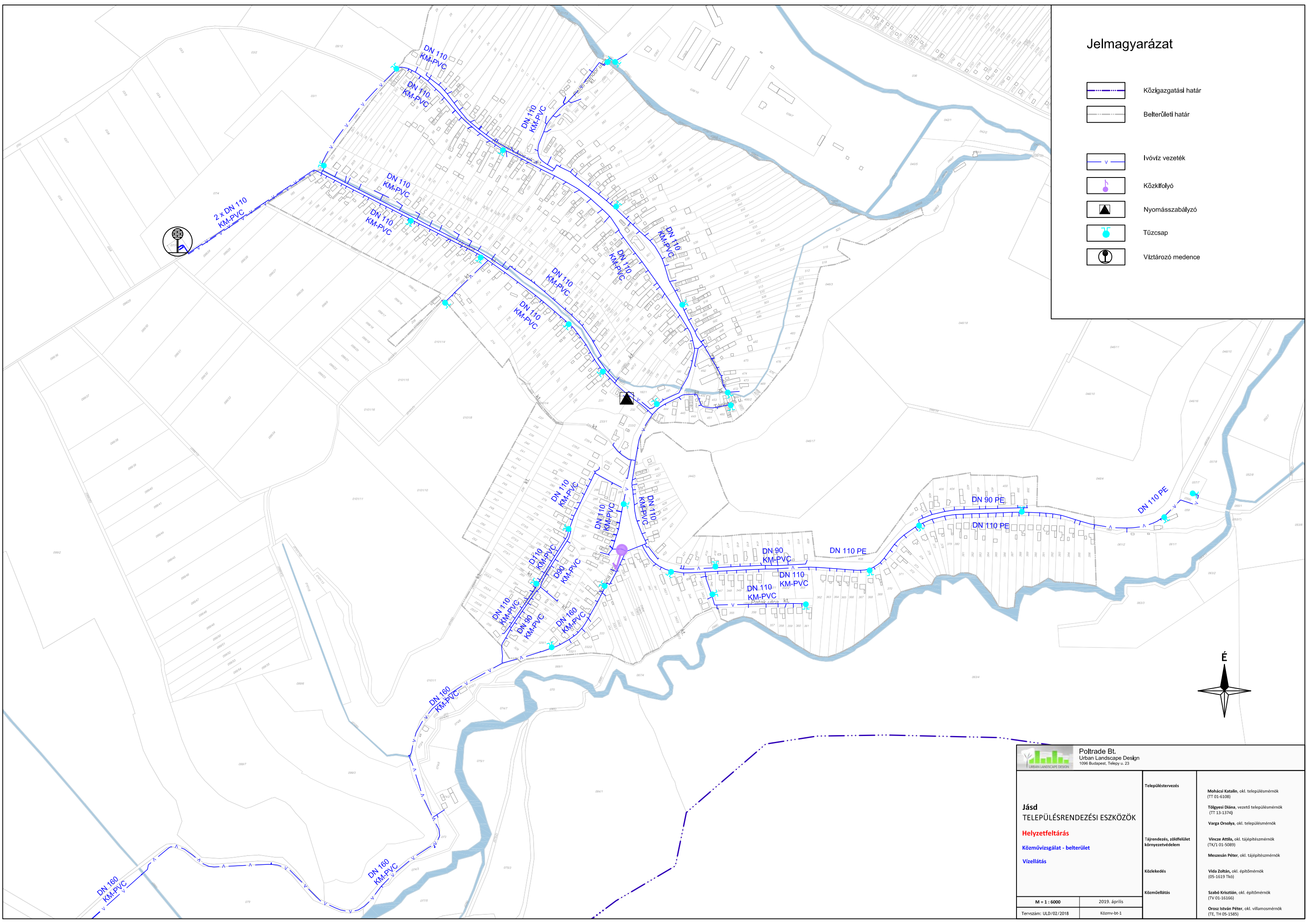
- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Ivóvíz vezeték
- Közkifolyó
- Nyomásszabályzó
- Tűzcsap
- Víztermelő kút
- Vízterelő medence

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telysz u. 23	
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizgálat Vízellátás	Településtervezés Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök
	Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök
	Közeledés Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 TKó)
	Közműellátás Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166)
M = 1 : 14000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közm-1 Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)

Jelmagyarázat

- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Ivóvíz vezeték
- Közkifolyó
- Nyomásszabályzó
- Tűzcsap
- Víztorozó medence

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telegy u. 23	
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat - belterület Vízellátás	
Településtervezés	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök
Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök
Közlekedés	Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko)
Közműellátás	Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 6000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmű-bt-1

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés

A szennyvízelvezetés a modern városépítésnek nélkülözhetetlen és egyik legalapvetőbb tényezője. A vízszolgáltatás útján a fogyasztókhoz vezetett ivóvízet a felhasználása után szükséges elvezetni és megfelelően tisztítani. A szennyvízcsatornák előbb összegyűjtik a keletkezett házi szennyvizet, illetve az ipari üzemekben az ipari szennyvizet, majd azokat a szennyvíztisztító telepre vezetik, ahol a megfelelő tisztítás után a befogadóba vezetik.

Jásdon az 1990-es évek elejére a szennyvízelvezetés kivételével valamennyi közmű kiépült, így csak részlegesen volt közművesített a település. A szennyvizet gyűjtése jellemzően zárt szennyvíztárolókban, illetve derítőkbe történt, ahonnan a keletkező szennyvíz vagy elszállításra került, vagy elszikkadt. A szippantott szennyvíz elhelyezése a Csetény–Szápári szennyvíztisztító telepen történt. Azonban a derítőkben, illetve a nem megfelelően kialakított zárt szennyvíztárolókból az elszikkadt szennyvíz tisztítás nélkül jelentős mértékben szennyezte a mélységi karsztvizet, a talajvizet és a talajt.

A település egyik fő célkitűzéseként a szennyvízelvezetés és szennyvízkezelés megoldását határozta meg, amellyel jobb, élhetőbb minőségi életkörülményeket tudott biztosítani. Ezért 2009-ben az Önkormányzat a Közép-Dunántúli Regionális Operatív Program keretében pályázatot nyújtott be. A szennyvízhálózat és a szennyvíztisztító telep megépítése 2012-ben befejeződött. A szennyvízhálózat jellemzően DN 160-as és DN 200-as méretű és KG-PVC anyagú gravitációs csatorna. A településen 3 darab közterületi átemelő épült ki. Az átemelőkből a szennyvíz jellemzően D 90-es méretű PE anyagú nyomóvezetékeken keresztül kerül továbbításra. A szennyvíztisztító telepen – amelynek tisztító kapacitása 75 m³/d – a szennyvíz tisztítása totáloxidációs, eleveniszapos tisztítással, nitrifikációval, denitrifikációval történik az ORM szennyvíztisztító kisberendezés elemeinek felhasználásával.

A szennyvízelvezető hálózat és a szennyvíztisztító telep üzemelését a Fejérvíz Zrt. végzi.

A szennyvízelvezetéssel kapcsolatos főbb statisztikai adatokat az elmúlt öt évre a következő táblázat tartalmazza.

Év	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	A közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások száma (db)	Háztartásokból a közüemi szennyvízgyűjtő-hálózatban elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	A közcsatornán elvezetett összes tisztított szennyvízből III. tisztítási fokozattal is tisztított szennyvíz mennyisége (1000 m ³)
2012	2,0	226	2,0	2,0
2013	13,7	277	13	13,7
2014	13,5	282	12,8	13,5
2015	14,93	278	14,1	14,93
2016	18,18	284	13,9	18,18
2017	17,52	287	15,2	17,52

56. ábra A szennyvízelvezetéssel kapcsolatos főbb statisztikai adatok (forrás: KSH)

57. ábra II. számú szennyvízáttemelő

58. ábra IV. számú szennyvízáttemelő

1.16.1.3 Felszíni és csapadékvíz elvezetés

A község területén a csapadékvíz elvezetés rendszere kialakult. Jásd fő vízgyűjtője a falut délről kerülő Gaja-patak.

A lakott területek 90%-án nyílt csapadékvíz-elvezető árok található. A csapadékelvezető árokrendszer karbantartására folyamatosan nagy hangsúlyt kell fektetni. A kisebb vízfolyások és a nyílt árok karbantartása, fenntartása Jásdi Község Önkormányzatának feladatkörébe tartozik.

Fontos, hogy ahol még a csapadékvíz elvezetése nem megoldott, ott minél előbb kiépüljön. A csapadékvíz elvezető árkot az utcák nyomvonalát követve kell kialakítani. A rétegvonalakkal párhuzamosan haladó utcáknál, mint övárkokat kell kialakítani a csapadékvíz elvezetését.

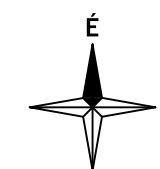
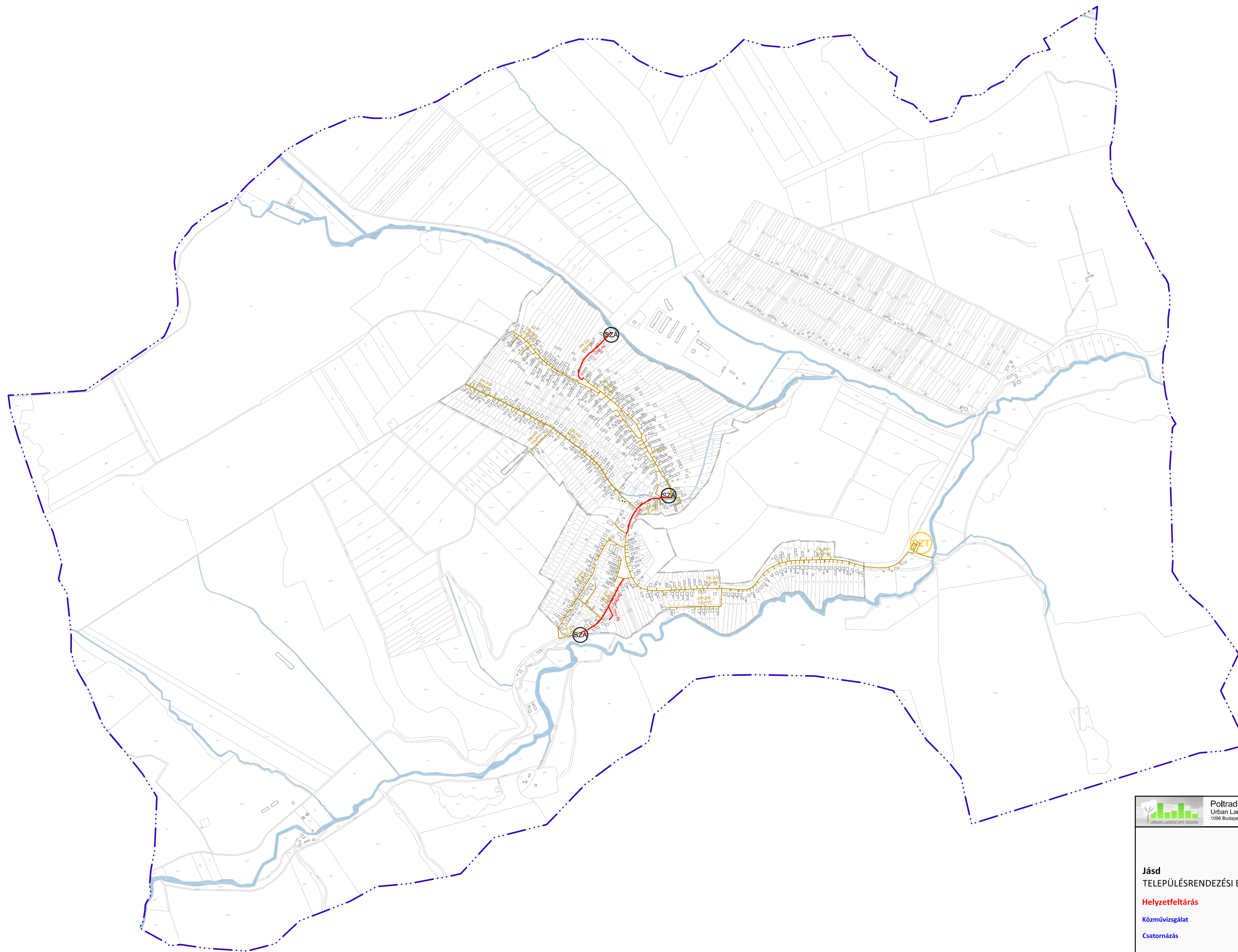
Az olyan szűk utcáknál, ahol nincs lehetőség árok építésére, ott kiemelt útszegélyek építése szükséges, vagy csapadékvíz-elvezető csatornát kell kiépíteni.

59. ábra Burkolt és burkolatlan nyílt árokban történő csapadékvíz-elvezetés

Jelmagyarázat

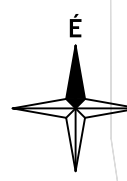
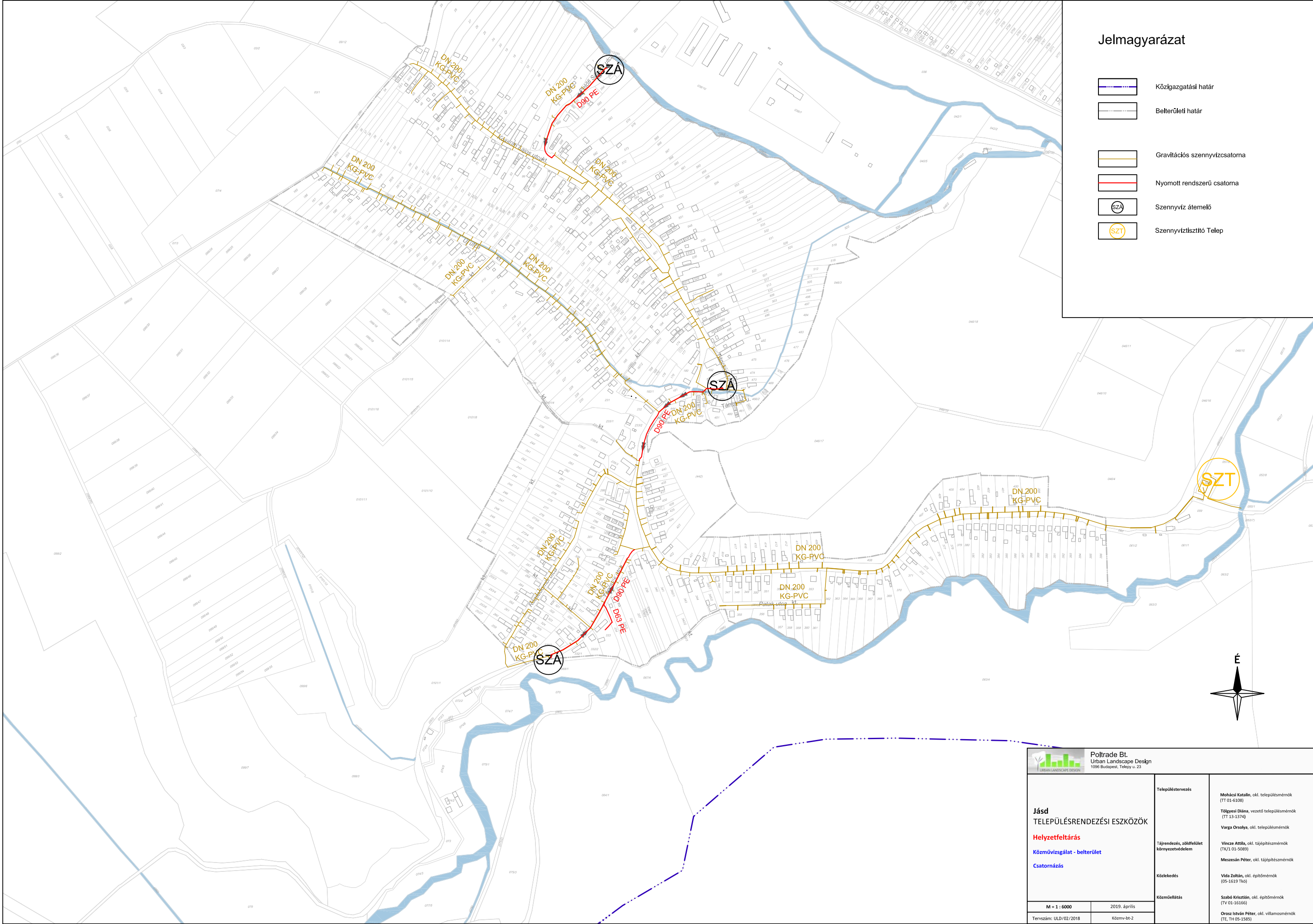
- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Gravitációs szennyvízcsatorna
- Nyomott rendszerű csatorna
- Szennyvíz átemelő
- Szennyvíztisztító Telep

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telyszy u. 23			
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat Csatornázás	Településtervezés	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök	
	Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök	
	Közeledés	Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tkó)	
	Közműellátás	Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166)	
M = 1 : 14000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmv-2	Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)	

Jelmagyarázat

- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Gravitációs szennyvízcsatorna
- Nyomott rendszerű csatorna
- Szennyvíz átemelő
- Szennyvíztisztító Telep

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telegy u. 23		Településtervezés Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök	
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat - belterület Csatornázás		Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem Vince Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök	
M = 1 : 6000 Tervszám: ULD/02/2018		Kötelekedés Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko) Közműellátás Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Oros István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)	
2019. április Közmv-bt-2		Művelet dátuma: 2019. április	

1.16.2. Villamosenergia-ellátás

A település közigazgatási területét sem nagyfeszültségű átviteli, sem nagyfeszültségű főelosztóhálózat nem érinti. Az elektromos közüzemi ellátást az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. végzi.

Jásd településen lévő KőF/KiF transzformátor állomások normál üzemviteli ellátása Zirc 35/22 kV-os elektromos alállomás 22 kV-os cellájából történik. A középvezetékű hálózat 20 kV-os feszültségszinten üzemel, a települést több nyomvonalon érinti. A hálózat jellemzően légvezetékes, egy rövid szakaszon üzemel 20 kV-os földkábel.

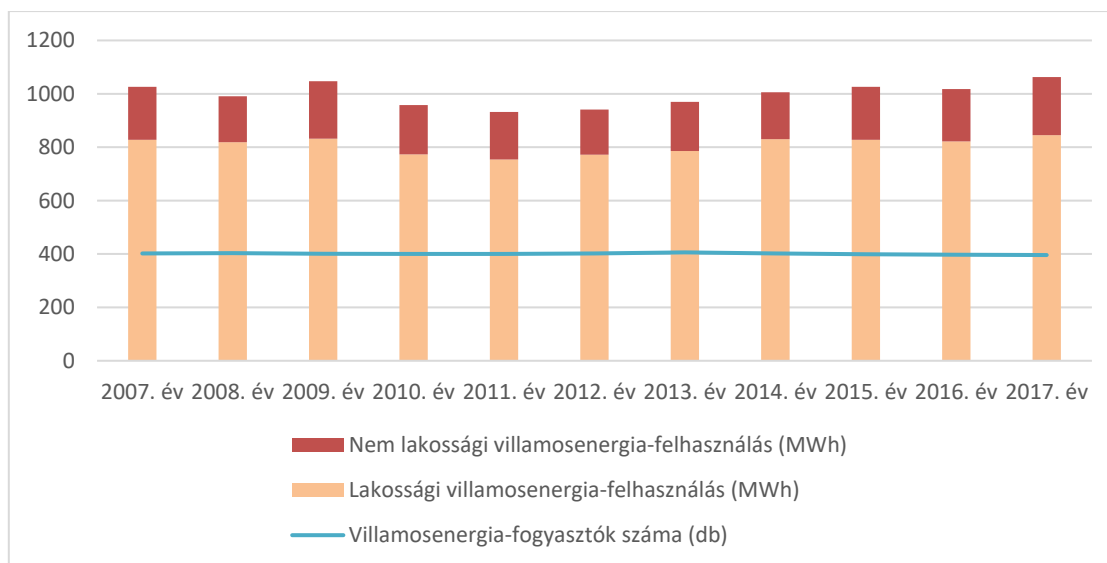
A leágazások keresztmetszete megfelelő, tartószerkezete jó állapotban van.

Állomás száma	Állomás neve	Elhelyezés (oszlop)	Állomás típus	Tulajdonos
44932	Vadászház	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/250	Magán
44933	Simek tanya	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/100	E.ON
44928	Malom	Fa portáloszlopos (négyes)	FOTR 20/160	E.ON
44929	Új u.	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/250	E.ON
44931	Vízmű	Fa portáloszlopos (négyes)	FOTR 20/125	Magán
44927	Jásd községi	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/400	E.ON
44930	Hóvirág u.	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/250	E.ON
44926	Tsz	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/250	E.ON
46616	Jásd Sportpálya melletti	Beton áttört egytörzsű	OTR 20/400	E.ON

20/0,4 kV-os transzformátorok (forrás: E.ON, 2018)

A kiefeszültségű hálózat jellemzően légvezetékes, a lakóházak jelentős része légekábeles csatlakozással rendelkezik. Az összes lakás elektromos áram ellátása megoldott. A villanyoszlopok vasbetonból készültek, az újabbak esztétikusabb megjelenésű öntöttvasból is készülhetnek.

A jelentkező energiaigényeknek megfelelően a hálózati engedélyes a szükséges hálózati fejlesztéseket végzi, az állagmegóvás és megelőző karbantartások folyamatosan zajlanak.

60. ábra Villamosenergia-felhasználás alakulása (forrás: KSH)

A KSH adatai alapján a villamosenergia-felhasználás évek óta 1000 MWh/év körül alakul. A kiefeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza 6,9 km.

Jásd településen 4 db háztartási méretű kiserőmű (HMKE) üzemel.

61. ábra 44930 sz. 20/0,4 kV-os oszloptranzformátor

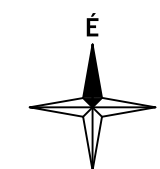
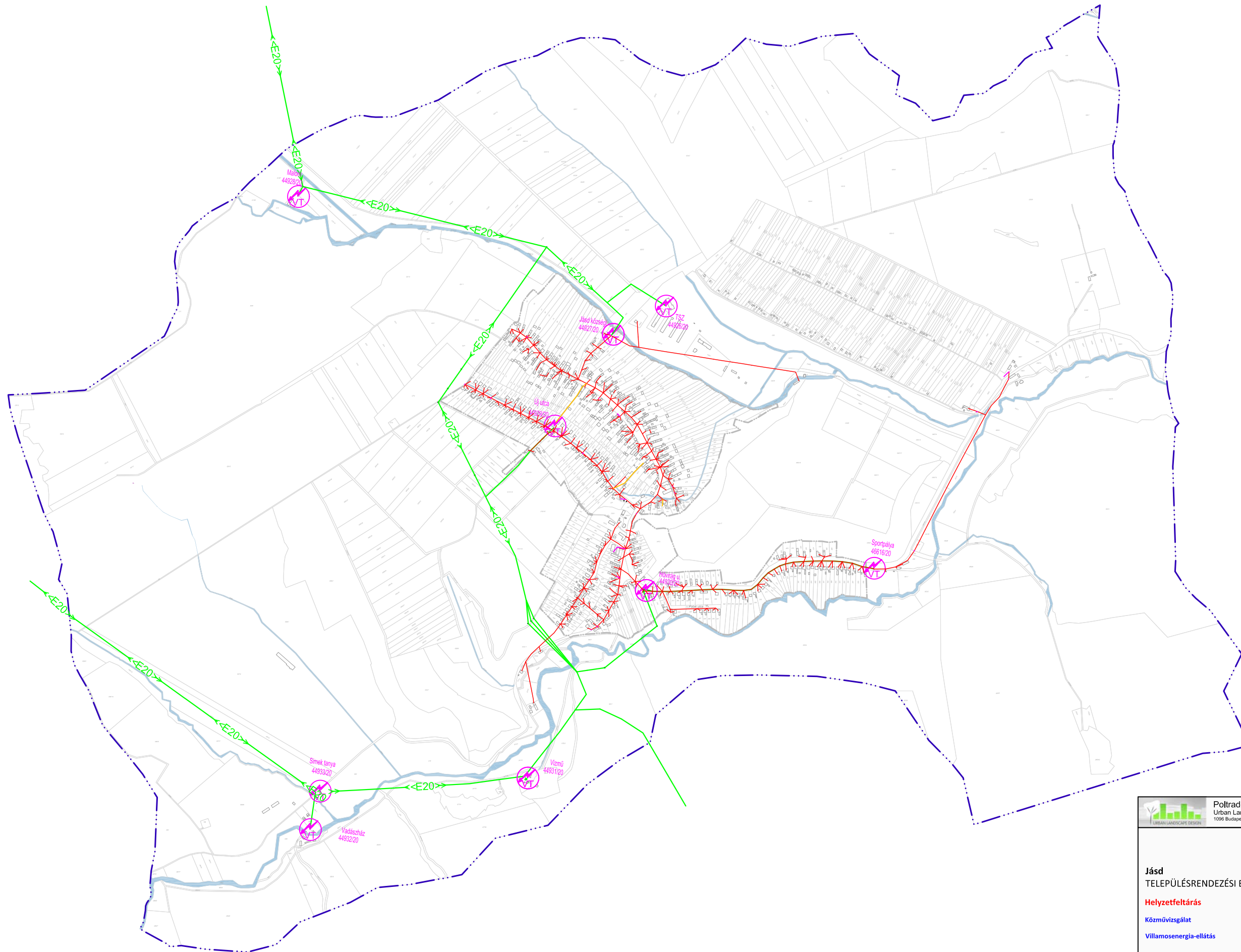
62. ábra 20 kV-os légvezetékes hálózat

1.16.1.4 Közvilágítás

A közvilágítás közterületeknek a közlekedés és közbiztonság érdekében szükséges olyan villamos üzemű megvilágítása, amiről a helyi önkormányzatnak kell gondoskodnia. Ennek megfelelően közvilágításnak kell tekinteni a közutaknak összefüggő, rendszeres, meghatározott időtartamú megvilágítását. Jásd közvilágítási hálózata viszonylag jónak mondható.

Jelmagyarázat

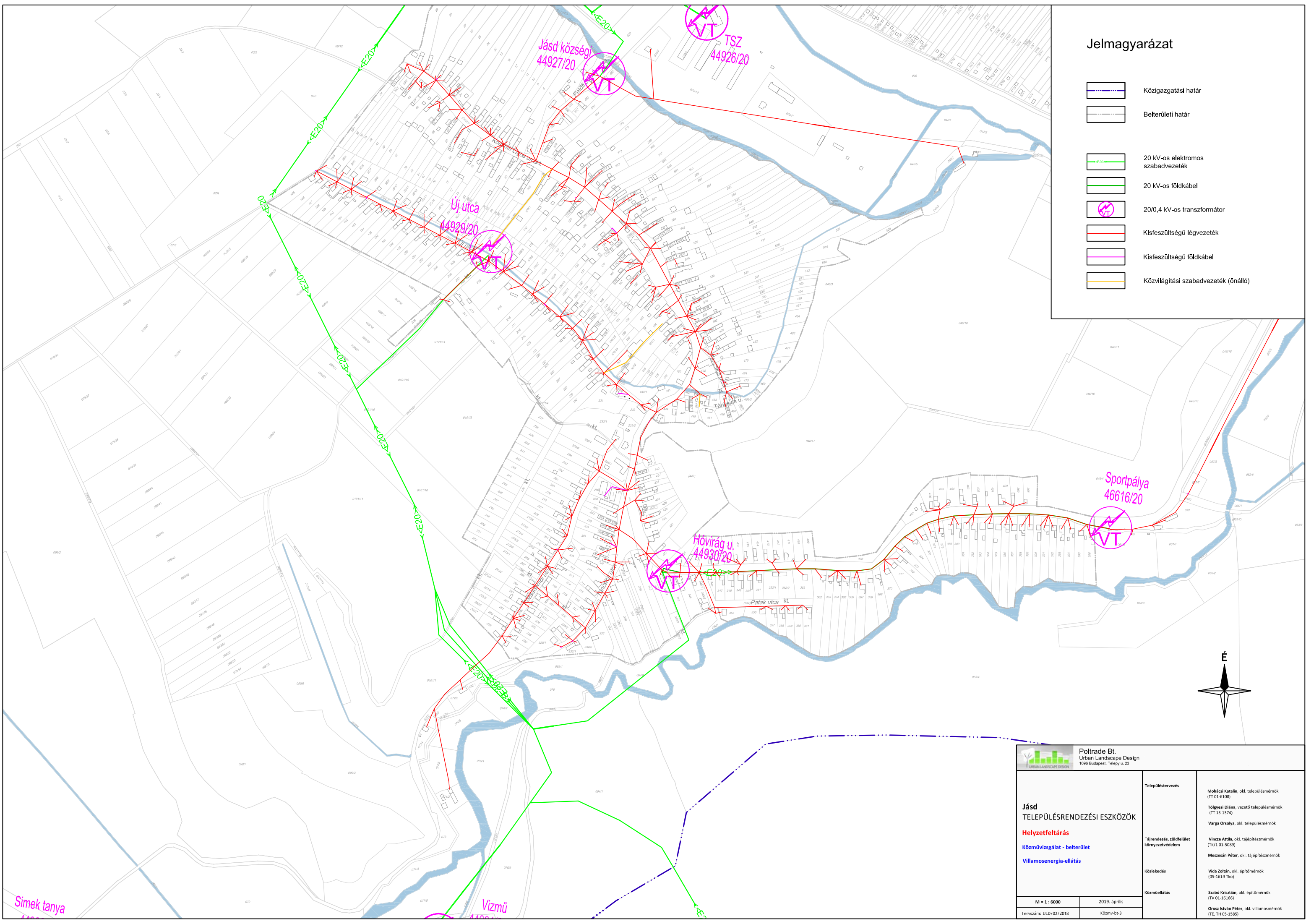
- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- 20 kV-os elektromos szabadvezeték
- 20 kV-os földkábel
- 20/0,4 kV-os transzformátor
- Kisfeszültségű légyvezeték
- Kisfeszültségű földkábel
- Közvilágítási szabadvezeték (önálló)

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telysz u. 23			
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat Villamosenergia-ellátás		Településtervezés	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tólgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök
		Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök
		Közeledés	Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tkó)
		Közműellátás	Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 14000	2019. április		
Tervszám: ULD/02/2018	Közm-3		

Jelmagyarázat

- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- 20 kV-os elektromos szabadvezeték
- 20 kV-os földkábel
- 20/0,4 kV-os transzformátor
- Kisfeszültségű légyvezeték
- Kisfeszültségű földkábel
- Közlátigási szabadvezeték (önálló)

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telegy u. 23		
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat - belterület Villamosenergia-ellátás	Településtervezés Tájérendezés, zöldfelület környezetvédelem Közlekedés Közműellátás	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko) Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
	M = 1 : 6000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmv-bt-3

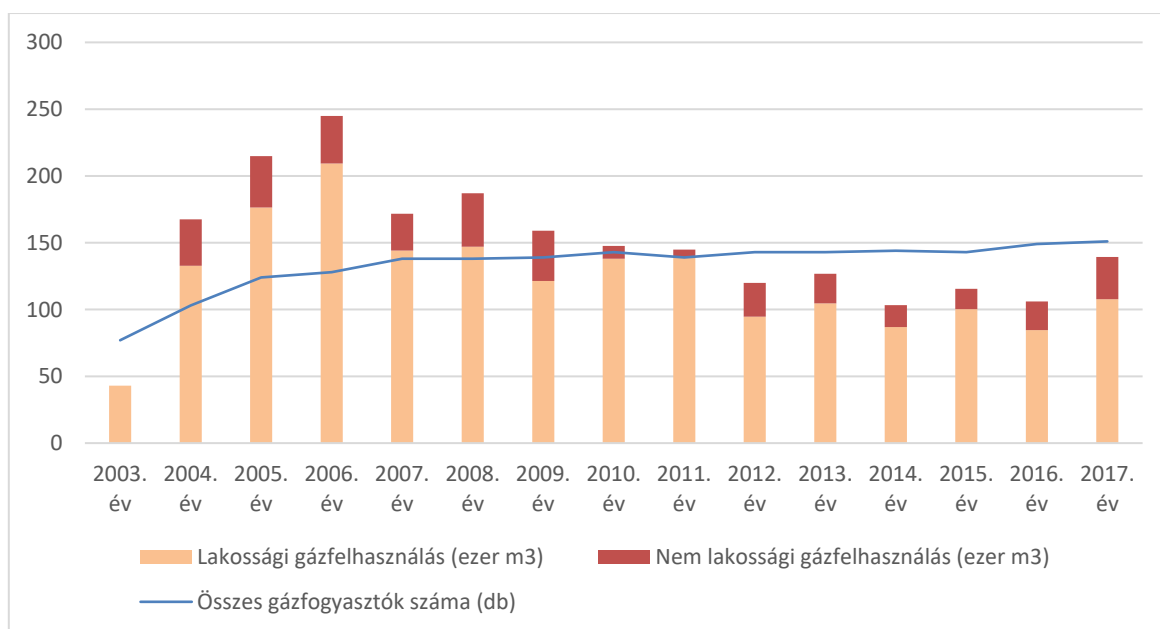
1.16.3. Földgázellátás

Jásd településen a vezetékes földgázellátást az E.ON Dél-dunántúli Gázhálózati Zrt. gázelosztó hálózata biztosítja. A fogyasztói gázellátás a helyi gázfogadóból történik középnyomáson. A gázfogadó DN 110 PE méretű nagyközépnomású gázvezetéken keresztül kap betáplálást Csetény felől.

A település gázellátása 2003-ben valósult meg. A középnyomású gázelosztóvezeték rendszer a község belterületi határához telepített községi fogadóállomástól kiindulva Jásd belterületi közútjai alatt megvalósításra került. A középnyomású gázelosztó vezeték üzemi nyomása 4 bar. A hálózat acél anyagú csövet nem tartalmaz. A középnyomású gerincirány DN 110 PE mérettel létesült az Új utca – Kossuth utca – Dózsa György utca nyomvonalon dél felé.

Az egyes ingatlanokon házi gáznyomásszabályozók segítségével történik a földgáz kisnyomásra való csökkentése. A szabályozók az épületek falán, illetve a telkek udvarán lettek elhelyezve.

A KSH adatai alapján az összes gázcsőhálózat hossza 17 km, az összes gázfogyasztók száma 151 db volt 2017. évben.

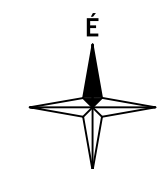
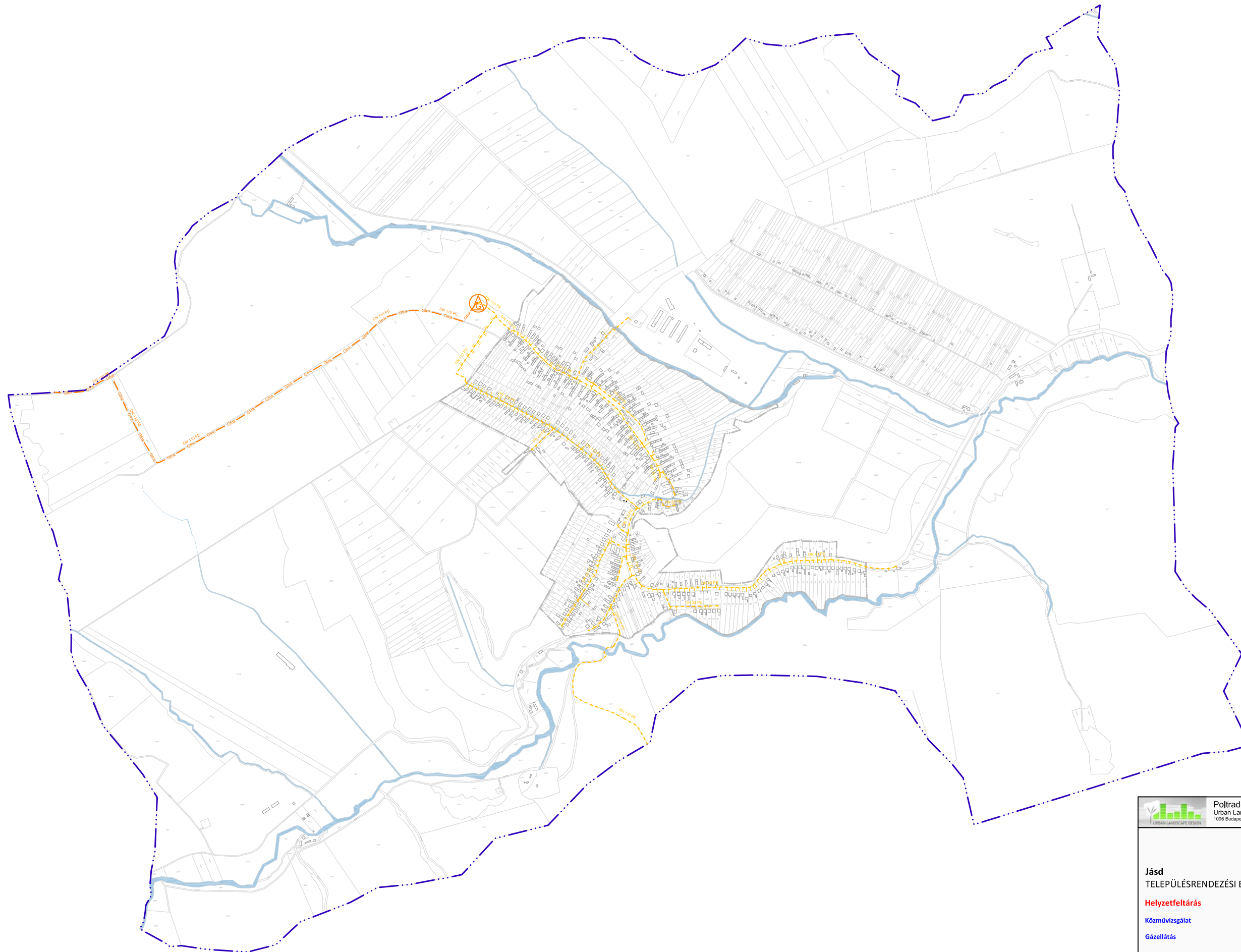
63. ábra Földgáz-felhasználás alakulása (forrás: KSH)

1.16.4. Megújuló energiaforrások hasznosítása

A településen jelenleg számottevő megújuló energiaforrás-hasznosítás nem történik. A megújuló energiaforrások használata még nem jellemző, de minden bizonnyal az igény a megújuló energiára a jövőben erősödni fog. Energiagazdálkodási szinten reálisan a megújuló energiaforrások közül a nap energiája hasznosítható. Az aktív hasznosítás napelemek és napkollektorok alkalmazásával érhető el. A településen jelenleg négy darab háztartási méretű kiserőmű csatlakozik az elosztóhálózatra, amelyek mindegyike napelemes installáció. A térség domborzati viszonyai és szélviszonyai kiválóan alkalmasak szélenergia hasznosítására. A szomszédos települések közül Szápár, Csetény és Bakonycsérnye rendelkezik szélenergiahasznosítókkal.

Jelmagyarázat

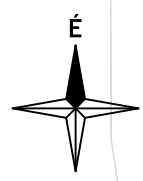
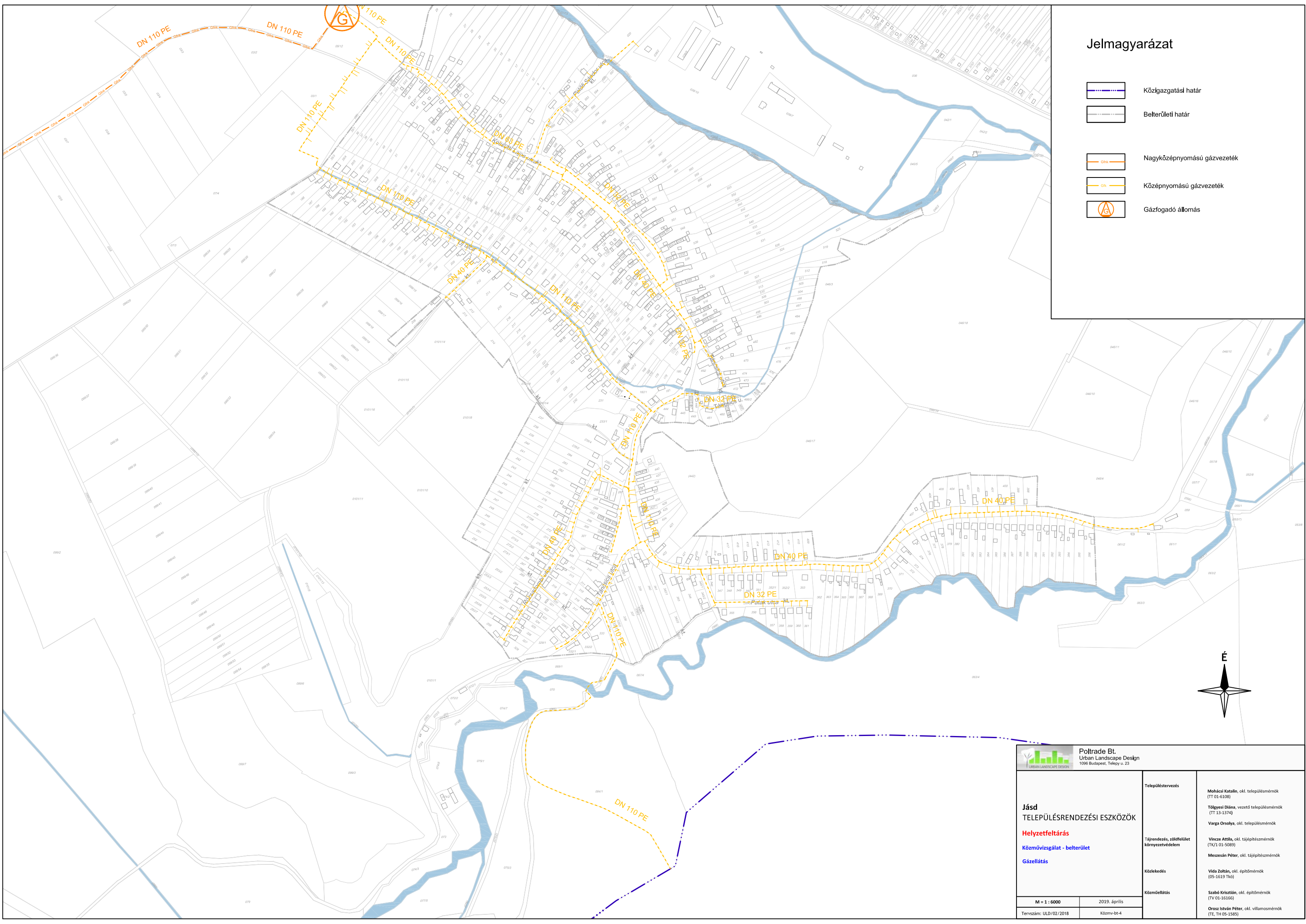
- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Nagyközépnomású gázvezeték
- Középnomású gázvezeték
- Gázfogadó állomás

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Téliúj u. 23	
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat Gázellátás	Településtervezés Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem Közeledés Közműellátás
	Mohácsi Katalin , okl. településmérnök (TT 01-6108) Tólgyesi Diána , vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya , okl. településmérnök Vincze Attila , okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter , okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán , okl. építőmérnök (05-1619 Tkó) Szabó Krisztián , okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter , okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 14000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmv-4

Jelmagyarázat

- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Nagyközépnomású gázvezeték
- Középnomású gázvezeték
- Gázfogadó állomás

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telegy u. 23	
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat - belterület Gázellátás	
Településtervezés Tájérendezés, zöldfelület környezetvédelem Közlekedés Közműellátás	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko) Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 6000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmű-bt-4

1.16.5. Elektronikus hírközlés

1.16.5.1 Vezetékes elektronikus hírközlés

Jásdon az Invitel Zrt. ellátási területéhez tartozik. A vezetékes telefonellátottság belterületen kiépült. A településen 1995-ben került kiépítésre Jásd helyi távközlő hálózata. Az akkori Bakonytel Rt. koncessziós szerződés keretében, a Veszprémi Primer körzetben, Zirc és térségének teljes hálózatfejlesztését és bővítését hajtotta végre. Az új hálózat csatlakozási lehetőséget biztosított a fejlesztési igényeknek. A törzskábel hálózat a kihelyezett fokozat rendezőjének vonal oldali blokkjáról indul. A rendező és a nagyegységű hálózati kábel közötti kapcsolat 100 x 4 egységű switch kábelekkel valósult meg. A törzskábelek KRONE rendszerű nagyelosztókat táplálnak. Az elosztó hálózatok földalatti kivitelűek.

A település a 88-as távhívó számon csatlakozik az országos, illetve nemzetközi távhívó hálózathoz. A távközlési szolgáltató az Invitel Zrt. A bekapcsolt fővonalak száma 2016-ban 171 db volt, amely az előző évekhez képest csökkenő tendenciát mutat.

Az internet előfizetések száma 2017. évben 175 volt, amely kettő kivételével xDSL hálózatot jelent.

A település területén a kábeltelevízió hálózat 2013-ban került kiépítésre, a KSH adatai alapján 2016. évben 64, 2017-ben már 92 lakás volt bekapcsolva a hálózatba.

A Magyar Telekom tájékoztatás szerint Jásd településen a társaság nem rendelkezik vezetékes hálózattal, fejlesztés sem tervezett.

1.16.5.2 Vezeték nélküli elektronikus hírközlés

A Telenor tájékoztatása szerint a településen egy site-juk üzemel. Nyújtott szolgáltatások: 2G, 4G, HiperNet.

Megnevezés	Azonosító	Státusz	Elhelyezés	Antenna magasság (m)	Helyszín	EOVX	EOVY
Jásd	VE-0246	Élő	torony - idegen	18	temető, 442 hrsz	572723	216178

A Vodafone szintén egy siteot üzemeltet, ugyanazon az antennatartó szerkezeten, amelyről 2G és 3G szolgáltatást biztosít.

Megnevezés	Azonosító	Technológia	Helyszín	EOVX	EOVY
Jásd	2396	2G3G	temető	572723	216178

A Magyar Telekom sektorsugárzó szintén az említett tornyon üzemelnek, amelyről 2G, 4G/LTE szolgáltatást nyújt előfizetőinek. 4G+ hálózatuk a településen nem elérhető.

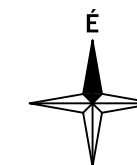
A telephelyhez jelenleg nem tartozik mikrohullámú összeköttetés, a már megszüntetett nyomvonal védelmére magassági építéskorlátozás nem került bejegyzésre.

64. ábra Mobil bázisállomás önálló antenntartó szerkezeten

Jelmagyarázat

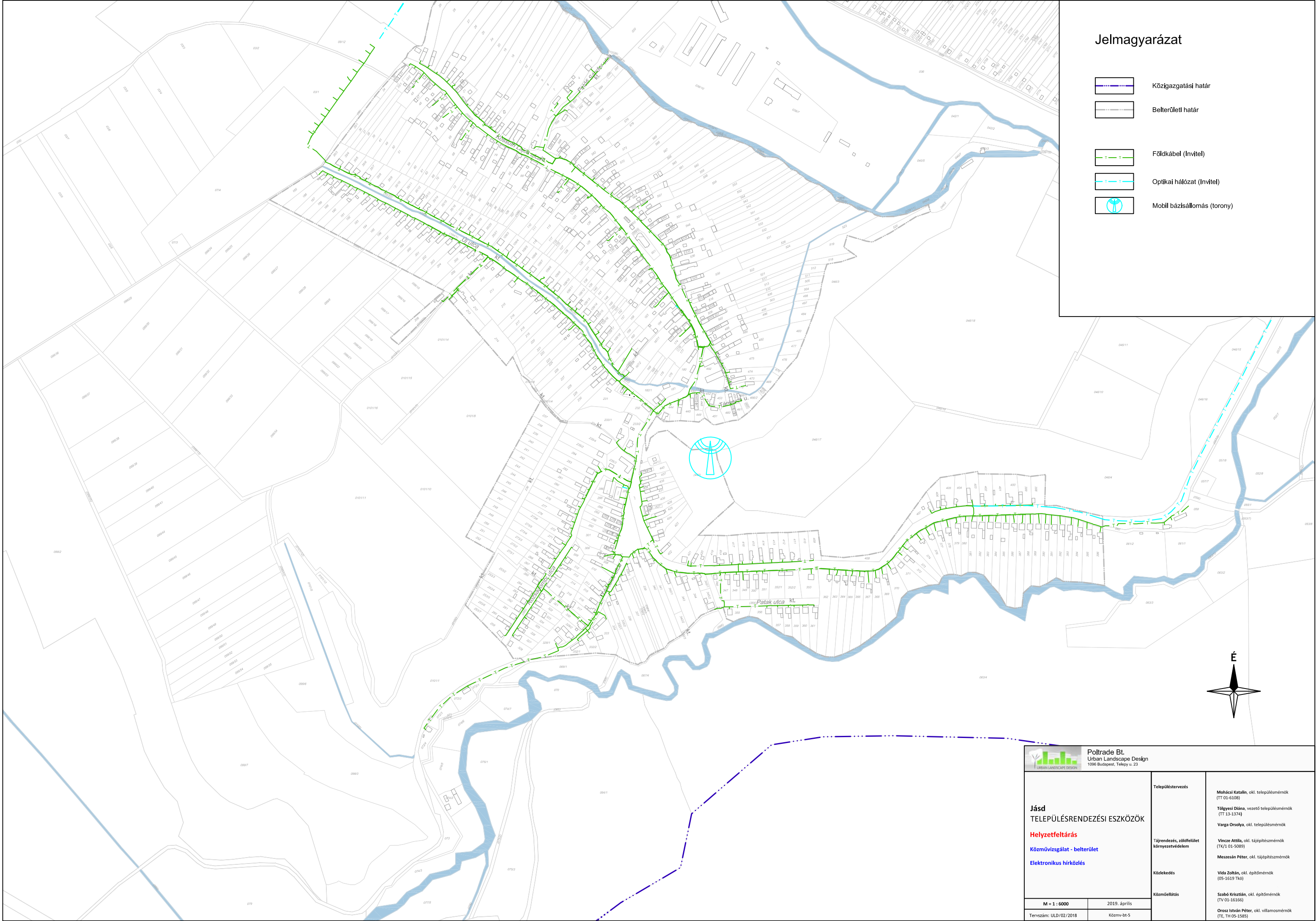
- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Földkábel (Invitel)
- Optikai hálózat (Invitel)
- Mobil bázisállomás (torony)

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telysz u. 23			
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat Elektronikus hírközlés		Településtervezés Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Mohácsi Katalin , okl. településmérnök (TT 01-6108) Tólgyesi Diána , vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya , okl. településmérnök
		Közlekedés Közműellátás	Vincze Attila , okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter , okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán , okl. építőmérnök (05-1619 Tk0) Szabó Krisztián , okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter , okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 14000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmű-5		

Jelmagyarázat

- Közigazgatási határ
- Belterületi határ
- Földkábel (Invitel)
- Optikai hálózat (Invitel)
- Mobil bázisállomás (torony)

 Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1096 Budapest, Telegy u. 23	
Jásd TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetfeltárás Közművizsgálat - belterület Elektronikus hírközlés	
Településtervezés Tájérendezés, zöldfelület környezetvédelem Közlekedés Közműellátás	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108) Tölgyesi Diána, vezető településmérnök (TT 13-1374) Varga Orsolya, okl. településmérnök Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089) Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko) Szabó Krisztián, okl. építőmérnök (TV 01-16166) Orosz István Péter, okl. villamosmérnök (TE, TH 05-1585)
M = 1 : 6000 Tervszám: ULD/02/2018	2019. április Közmű-bt-5

1.17 Környezetvédelem

A Ktv. 46. § (1) b) pontja szerint a települési önkormányzatoknak a Nemzeti Környezetvédelmi Programra alapozva és a település rendezési tervével összhangban illetékességi területükre önálló települési környezetvédelmi programot kell kidolgozniuk, amelyet a képviselő-testületnek/közgyűlésnek jóvá kell hagynia. A programot szükség szerint - de legalább két évente – felül kell vizsgálni (IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program). Jásd községre Települési Környezetvédelmi Program nem készült.

A településen a 16/2004. (XII.17.) számú Önkormányzati rendelete szabályozza a környezetvédelemmel kapcsolatos települési előírásokat.

1.17.1. Talaj

Jásd község közigazgatási területének közel egyharmada átlagosnál jobb minőségű termőföld, melyeket mind mennyiségileg, mind minőségileg védeni kell!

Veszprém Megye Kormányhivatala Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztálya hivatalos tájékoztatásában az alábbi területeket nevezte meg átlagosnál jobb minőségű termőföldként:

Művelési ág	Minőségi osztály
kert	4, 5
szántó	2, 3, 4, 5
gyep (legelő)	2, 3, 4
gyep (rét)	4,5
fásított terület	6

*VeMKH. Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály adatszolgáltatása

Jásd közigazgatási területe 1028,02 ha, melynek 86%-a termőterület, melyből mezőgazdaságilag hasznosított 76%. A községben az átlagosnál jobb minőségű termőterületek összterülete 304,06 hektár, ami a település közigazgatási területének 29,6%-át, a mezőgazdaságilag hasznosított területeknek pedig 34,2%-át teszik ki.

Talajvédelmi szempontból kiemelendők még a szőlő és gyümölcs termőhelyi kataszteri területek. Gyümölcskataszteri terület a Nébih adatszolgáltatása szerint a 048/1,2 hrsz-ú ingatlanokat érinti, összesen 3 hektárnyi területet. (NÉBIH adatszolgáltatás) A földhivatali alaptérkép szerint a 048/1 hrsz. telek megszűnt, így a tényleges gyümölcs termőhelyi kataszteri terület 0,3 ha. A településen szőlő termőhelyi kataszteri besorolás alatt álló terület nincs.

1.17.2. Felszíni és a felszín alatti vizek

A település vízrajzát a 1.12.1. Természeti adottságok fejezet Felszíni és felszín alatti vizek alfejezeteiben részleteztük.

1.17.2.1 Felszíni vizek

Jásd község a Duna részvízgyűjtő területéhez, az Észak-Mezőföld és Kelet-Bakony alegységhez tartozik, vízrajzát a Gaja-patak felső és középső szakasza határozza meg. A Gaja-patak a településtől délre, mintegy 5-6 km hosszan szeli át községet. A települési vizek a patakba folyva kerülnek elvezetésre. Fontos megemlíteni a távolabbi, Fehérvárcturgói-tározót, melynek célja az árhullámcsúcs csökkentése és a nyári időszakban a vízpótlás, ami így a jádsi vízjárás stabilan tartásához is hozzájárul. További vízfolyások a községben a Gaja-patak mellékágai, a Berek-patak és a Malmi-patak.

A település állóvízzel nem rendelkezik.

1.17.2.2 Felszín alatti vizek

Jásd község a felszín alatti vizek védelméről alkotott 219./2004. (VII.21.) Korm. rendelet, valamint a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról szóló 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet szerint érzékeny és kiemelten érzékeny vízminőség-védelmi besorolású település.

A BFNPI előzetes adatszolgáltatása szerint Jásd igazgatási területén 7 db ex lege védett forrás is található. A térség legjelentősebb forrásai között tartják számon a jádsi Szentkút forrást (53-0,81 l/p) (Dövényi, 2010).

A felszín alatti vizek szempontjából pontszerű szennyező forrásnak elsősorban az állattartó telepeket tekinthetjük. Az alegység vízgyűjtő gazdálkodási terve Jásd területén 1 db állattartó telepet jelöl meg a település északi határában. Itt kell megemlíteni a településtől nyugatra található lótenyésztő központot és az ott található trágyatárolót is, ami szintén szennyezőforrást jelent.

1.17.3. Levegőtisztaság és védelem

Jásd területén nem található állandó, az OMSZ által létesített mérőhálózat, így a légszennyezettségi adatok pontos meghatározása nehézségbe ütközik. Az akkreditált levegőmintavételezés és kiértékelés nagy költséggel jár, csak különösen indokolt esetben, havária esetén indokolt.

Jásd a *légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről* szóló 4/2002. (X.7.) KvVM rendelet alapján a 10. számú légszennyezettségi zónába (az ország többi területe, kivéve a kijelölt városokat) sorolt település. A rendelet alapján a település szennyező anyagok szerinti típusa:

kén-dioxid	nitrogén-dioxid	szén-monoxid	PM ₁₀	benzo l	talaj közeli ózon	PM ¹⁰ arzén (As)	PM ¹⁰ kadmium (Cd)	PM ¹⁰ nikkel (Ni)	PM ¹⁰ ólom (Pb)	PM ¹⁰ benz(a) pirén (BaP)
F	F	F	E	F	O-I	F	F	F	F	D

A levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről szóló 4/2011. (I. 14.) VM rendelet 5. számú melléklete az egyes zónák típusait az alábbiak szerint határozza meg:

- D - azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a levegőterheltségi szintre vonatkozó határérték, az 1. melléklet 1.1.4.1. pontjában foglalt táblázat 3-6. sorában szereplő anyagok esetében a célérték között van.
- E - azon terület, ahol a levegőterheltségi szint egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F - azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.
- O-I - azon terület, ahol a talaj közeli ózon koncentrációja meghaladja a célértéket.

A településen levegőminőség terhelés csak a közúti közlekedésből és téli időszakban a lakossági fűtésből származnak. A közlekedésből származó terhelés alacsony, mivel a község zsákfalu jellege miatt átmenő forgalom nincs.

A VeMKH Veszprémi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya az előzetes tájékoztatási szakaszában külön felhívta a figyelmet a *levegő védelméről* szóló 306/2010. (XII. 23.) Kormányrendelet előírásainak betartására. A Főosztály egyéb, a levegőtisztaság-védelem szempontjából fontos észrevételt nem tett.

1.17.4. Zaj- és rezgésterhelés

A településen zaj és rezgési ártalmakat előidéző tevékenységek nincsenek. Zajterhelést legfeljebb a község útjának gépjármű-forgalma okozhat, amely azonban elenyésző. Zajterhelést okozó területek lehetnek továbbá a község területén lévő telephelyek. Az önkormányzat nyilvántartása szerint az alábbi telephelyek található Jásdon:

Telephely engedélyek			
Üzemeltető	Tevékenység	Cím	Helyrajzi szám
Strammszer Kft.	Fémszerkezet gyártás	Jásd, Új utca 14.	218
Magó Petra	egyéb ruházat, kiegészítők gyártása, konfekcionált textiláru gyártása (kivéve: ruházat) táskafélék, szíjzat gyártása,	Jásd, Petőfi Sándor utca 5.	593

A vizsgálat készítésekor Jásdra készült zajtérképek nem álltak rendelkezésre, így a lakóterületeket érintő konkrét zajhatásokról nem lehetett megállapítást tenni. Az ipari- és mezőgazdasági tevékenységek elhanyagolható zajforrások a településen, lakossági panaszbejelentés nem ismert. A VeMKH Veszprémi Járási Hivatala Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztálya zaj- és rezgésvédelmi szempontból észrevételt nem tett. A hatóság előzetes tájékoztató levelében megfogalmazta, hogy a véleményezési dokumentáció zajvédelmi fejezetében a szabályozási feltételeket – amennyiben a település esetében releváns – meg kell határozni (pl. beépíthetőség, zajforrások maximális hangteljesítményszintje, védőtávolság stb.)

1.17.5. Sugárzás védelem

Jásd területének figyelembe veendő közelségében nem található atomenergiai létesítmény és a hatályos ágazati elhatározás szerint ilyen létesítmény létrehozását vagy helykijelölését a község közelében nem tervezik.

1.17.6. Hulladékkezelés

Jásd község területén a hulladékgazdálkodási közszolgáltatást a GYŐR-SZOL Győri Közszolgáltató és Vagyongazdálkodó Zrt. látja el. A hulladékszállítás heti egy alkalommal történik. A településen a közszolgáltató hulladékgyűjtő szigetet üzemeltet. A közszolgáltató lehetőséget biztosít a lakosság számára a Csetény 039/3 hrsz-ú ingatlanon egyes hulladékok (pl. inert hulladék, zöld hulladék) térítésmentes elhelyezésére. (15/2010. (XII. 28.) ÖKT rendelet)

A településen hulladékgazdálkodási engedéllyel (szállítás) a Kossuth Lajos utca 102. szám alatt a Roland és Major Szállítványozó, Kereskedelmi és Szolgáltató rendelkezik. (OKIR)

A település csatornázása 2011-ben kezdődött meg. KDOP-2009-4.1.1/A projekt keretén belül nemcsak a település szennyvízhálózatának kiépítése történt meg, hanem egy új költség és környezetkímélő szennyvíztisztítási technológiájú telep is épült. (Község honlapja)

Veszélyes hulladékok:

A településen keletkező veszélyes hulladékok átmeneti tárolásáról és elszállításáról a vonatkozó szabályok szerint kell gondoskodni. A Veszprémi Hulladékgyűjtő udvarban van lehetőség veszélyes hulladék kezelésére.

Illegális hulladéklerakás:

Helyszíni bejárásaink során illegális hulladéklerakással nem találkoztunk.

1.17.7. Vizuális környezetterhelés

Az eredetileg egy utcás, orsós község, Jásd, alapvetően tiszta, rendezett település képét mutatja. A településképet az épített elemek és a magas arányú zöldfelületek együttesen alakítják. Az egyes településrészeken különböző mértékben jelennek meg a különböző építészeti stílust mutató épületek. Vannak olyan településrészek, ahol a 19. század végi, 20. század eleji egységes népi építészeti lakóházak dominálnak, van ahol a 1960-as évektől divatba jött Kádár-kocka háztípusok a meghatározóak. Vizuális környezetterhelésnek minősíthetjük azonban azt a – szerencsére kevés – esetet, amikor az egységes építészeti területen belül egy-egy újabb, kirívó épület megjelenik.

A tájból szemlélve egységes településképet láthatunk, melyből egyértelműen kiugrik a temető dombjának képe. A Jásdi temető fásítatlan látképe mellett a településkapuban elhelyezett szennyvíztisztító telep látványa hangsúlyos elem, mely jelentős hatást gyakorol a bakonyi faluba érkezőkre.

A térség domborzati viszonyai és szélviszonyai kiválóan alkalmasak szélérőmű telepítésére. Ezt használta ki a Szápárra szélérőmű parkot telepítő dán cég is. A szélérőműben 4 db szélkerék van: 1 db Szápár, 1 db Csetény és 2 db Bakonycsernye külterületén. A 80 méter magas tornyok meghatározzák a települések tájképét és befolyásolják karakterét. (Wikipédia) A szélérőművek olyannyira hangsúlyos tájelemek, hogy Jásd legtöbb pontjáról látható a szélkerekek legalább egy lapátja.

Vizuális környezetterhelésként tartjuk számon továbbá a légvezetékeket és a reklámfelületeket. Ezek kialakítását, elhelyezését a településképi rendelet szabályozza.

65. ábra Szélkerekek hangsúlyos tájképi szerepe (saját felvételek)

1.17.8. Árvízvédelem

A település 90%-án a csapadékvíz elvezetés rendszere kialakult, nyílt árkos rendszerrel megoldott. A rendszer karbantartása és kezelése az önkormányzat feladatkörébe tartozik. Fontos, hogy a klímaváltozás okozta nagy hozamú esőzések elvezetése és a település kármentesítése megoldott legyen, így azokon a területeken, ahol a vízvezetés még nem megoldott, minél előbb kiépüljön a rendszer.

A településen speciális probléma a Kossuth utca északi oldalán hosszú szakaszon elhelyezkedő partfal állékonyságának biztosítása ill. a település felső, magasabban fekvő területein található pincék állapotának megvédése. A község ennek érdekében Partfal és pincevédelmi programmal rendelkezik, amely részletes geotechnikai vizsgálatokon alapul. A program keretében már egyes területeken (pl temető, ravatalozó) a meredek partfal állékonyságának biztosítása már megtörtént. *(Geokörnyezeti szakvélemény)*

1.17.9. Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A település mezőgazdasági jellegéből adódóan a nagyüzemi szántóterületek és a beépített terület közvetlen csatlakozása okozza a legáltalánosabban jelentkező problémát, ami porszennyezés formájában terheli a település lakosságát.

A közúti közlekedésből származó terhelés, köszönhetően zsákfalu jellegének, egyáltalán nem jelentős.

A településen jól működik a hulladékgazdálkodás.

A szenny- és csapadékvíz kezelés és hálózat kiépítése az elmúlt évben megtörtént. Ennek köszönhetően hatékonyan csökken a talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek terhelése a település területén.

2 HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

A vizsgálatok alapján a tényleges állapotok elemzése, egymásra hatásuk összevetése, folyamataik elemzése

A helyzetfeltáró munkarész keretében vizsgált tényezők és folyamatok elemzésére e fejezetben SWOT analízis módszerével kerül sor. Az erősségek és gyengeségek keretében a település belső adottságai kerülnek meghatározásra, míg a lehetőségek és veszélyek sorában a község fejlődését befolyásoló külső körülmények, kulcsfolyamatok azonosítására kerül sor. A SWOT analízis által kínált strukturált összefoglalás fontos támpontot ad a településfejlesztési koncepció célrendszerének felépítéséhez, valamint a település döntéshozói számára a fejlesztési irányok meghatározásához.

	ERŐSSÉGEK (S)	GYENGESÉGEK (W)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - Közel van Zirc, Várpalota, de elérhető Székesfehérvár és Veszprém is 	<ul style="list-style-type: none"> - A település a megye alacsony népsűrűségű, legelmaradottabb térségébe tartozik - zsák település
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - Több civil szervezet működik a településen 	<ul style="list-style-type: none"> - Csökken a lakónépesség száma - Csökken a fiatalok aránya, míg az időskorúak aránya nő a lakónépességben belül - Sok a valamilyen szociális juttatásban részesülő
Gazdaság, Ipar, Mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - Erdőgazdaságnak kedvező éghajlati, domborzati és talajadottságok. - Kedvező szélviszonyok, megújuló energia hasznosítás. - Jásdon sokkal kedvezőbb a munkanélküliség helyzete, mint a járás többi településén. 	<ul style="list-style-type: none"> - A nagytáblás szántóföldi monokultúrák túlsúlya, mezsgyék hiánya. - Visszaszorult, helyenként felhagyott szőlő- és gyümölcssterületek. - Munkahely miatt ingázó lakosság. - Alacsony helyi kereslet. - A település gazdasági szempontból önmagában gyenge adottságú - Jásd egy laksora jutó összes nettó jövedelme az országos, a régiós és a megyei átlag alatt van - A lakosság számához mérten kevés a potenciális munkalehetőség - Ingatlanok ára csökken - Alacsony a külső tőkevonzó – képesség - Alacsony helyi vállalkozási kedv

		<ul style="list-style-type: none"> - A helyi foglalkoztatás aránya alacsony - A foglalkoztatott lakosság 2-3 műszakos munkavallói beosztottsága
Természet, Környezet	<ul style="list-style-type: none"> - Értékes természeti környezet, változatos domborzat. - Gazdag vízrajz, értékes vizes élőhelyek, források. - Geológiai értékek (barlang, földtani alapszelvény), ásványtani gazdagság. - Magas turisztikai potenciál. - Megfelelő hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés. - Természeti környezet kerékpár utakkal részben feltárt. - A Szentkút zarándokhely és környezete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hagyományos legeltető gazdálkodás felhagyásával a gyepeken beindul a spontán cserjésedés és erdősülés. - Patakpart természeti környezetének kihasználatlansága. - Mezőgazdasági porszennyezés.
Épített környezet, Településkép, Zöldfelület	<ul style="list-style-type: none"> - Magas zöldfelületi arány, jó ellátottság. - Hatályos településszerkezeti tervben jelölt zöldsétány. - Tájház megléte. - Túravonalak általi érintettség. - Alapfokú intézmények (óvoda, iskola) működnek a településen - Több élelmiszerüzlet és vendéglátó egység is van 	<ul style="list-style-type: none"> - Minőségi és funkcionális szempontból fejlesztésre szoruló zöldfelületek. - Temető meghatározó képe. - Szélkerekek erős tájképi hangsúlya. - Vizuális környezetterhelés: légvezetékek, reklámfelületek, szélkerék. - Hiányos településszegély. - Szennyvíztelep a településkapuban.
Közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> - lakóutcák kis forgalmúak - forgalmi terhelés alacsony - új parkoló épült - valamennyi közmű kiépült - Az összes lakás elektromos áram ellátása megoldott - Jásd közvilágítási hálózata viszonylag jónak mondható - Szerződéses járatok jelenléte a nagyvárosok munkaadói által 	<ul style="list-style-type: none"> - a kiszolgáló utcákon nagyrészt nincs járda, a lakó-kiszolgáló utakon általában a gyalogos forgalom a közúton bonyolódik.

	LEHETŐSÉGEK (O)	VESZÉLYEK (T)
Regionális kapcsolatok, térségi szerepkör	<ul style="list-style-type: none"> - Szomszédos, illetve kistérségbeli településekkel való összefogás, közös társulások 	<ul style="list-style-type: none"> - Nem erősödik a települések közötti együttműködés
Társadalom, demográfia	<ul style="list-style-type: none"> - Lokálpatrióta fiatalok jelenléte, akik a jövőjüket is Jásdon képzelik el - Vendégszerető, befogadó lakosság - Erős szlovák közösség, melyre építhet a falu 	<ul style="list-style-type: none"> - Természetes fogyás erősödése - Az önfenntartásra kevésbé képes családok betelepülése, az olcsó ingatlanok vásárlása miatt - A zsákfalu mivolta miatt, magas a szomszédos városokba való költözés lehetősége - Fiatalok nagyvárosokban való maradása, elköltözése - A lakosság általános egészségi állapotának romlása (előregedés)
Gazdaság, Ipar, Mezőgazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - Öko- és vadturizmus lehetőségeinek kihasználása. - Természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás. 	<ul style="list-style-type: none"> - Megmarad a település hátrányos helyzete. - Kiszolgáltatottság a nagyvárosoknak - Hátrányos helyzetben maradás a zsákfalu mivolt miatt - Erős elvándorlás, vásárlóerő csökkenése a településen - Mezőgazdaság válsága
Természet, Környezet	<ul style="list-style-type: none"> - Patakpart revitalizáció. - Természeti értékeken alapuló kerékpáros és bakancsos turisztikai fejlesztések. - Legeltető állattartás hagyományainak feléléstése. 	<ul style="list-style-type: none"> - Táj terhelhetőségét meghaladó turisztikai fejlesztések. - Táji adottságok alulhasznosítottasága.
Épített környezet, Településkép, Zöldfelület	<ul style="list-style-type: none"> - Patakpart fejlesztése a zöldinfrastruktúra és turizmus fejlesztése érdekében. - Zöldterületi fejlesztések, egységes településképi arculat kialakítása. - Sok kijelölt, de be nem épült lakóterület van 	<ul style="list-style-type: none"> - Infrastruktúra fejlesztésével áthaladó forgalom és környezeti problémák megjelenése.
Közművek, közlekedés	<ul style="list-style-type: none"> - Az igény a megújuló energiára a jövőben erősödni fog - 	<ul style="list-style-type: none"> - Tömegközlekedés alacsony frekvenciája nem kedvez a mindennapi munkába járás és a turizmus számára

3 HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ

3.1 A helyzetelemzés eredményeinek értékelése, szintézis

A tényleges állapot értékelése, továbbá a szélsőséges, a települési környezettel szemben támasztott általános követelményeknek ellentmondó, problematikus témakörök kiemelése. A település adottságainak, lehetőségeinek és a fejlesztés korlátainak összefoglalása, a település-veszélyeztető hatások alapján készített kockázatértékelés figyelembevételével.

A természetes szaporodási, fogyási mutatók alapján a magyarországi és Veszprém megyei tendenciákhoz hasonlóan Jásdon is fogyásról beszélhetünk, amely nem csupán az öregedő korfának tudható be, hanem jelentős volt az elvándorlás is a településről. Jásd erőssége a közösségben, a hagyományainak ápolásában, a kisebbségek együttélésében van. Összességében viszont kedvezőtlen a társadalmi összkép rajzolódik ki.

Jövedelmi viszonyok tekintetében sem kedvező a helyzet a településen, hiszen Jásd egy laksora jutó összes nettó jövedelme az országos, a régiós és a megyei átlag alatt van. A belföldi jövedelmekhez képest Jásdon a munkaviszonyból szerzett lakossági jövedelmek mértéke a legnagyobb, ami egyúttal azt is jelenti, hogy alacsony a vállalkozási kedv, a munkaképes korú lakosság ingázik más települések, városok munkahelyeire.

A kivételes természeti és táji értékek, a patakok és források, a bőséges vad- és madárállomány jó alap az idegenforgalom fellendítéséhez, mégis még kevésbé járul hozzá ez az ágazat a családok bevételének növekedéséhez, a falusi szálláshelyek száma még mindig alacsony.

A település erősségei közé tartozik, hogy az alapellátás, a mindennapi élet szükségletei helyben kielégíthetőek, több élelmiszerüzlet, egy endéglátó egység is működik a településen és az alapfokú intézmények (óvoda, iskola) helyben elérhetőek. A gyerekek kötődése a településhez megteremthető. Mindemellett a település zsákfalu volta miatt a lakóutcák forgalma kicsi, de minden közmű kiépítésre került a faluban, amely szintén vonzó tényező. A településkép szempontjából kiemelten fontos a helyi közösség számára értékes épített örökség megőrzése, felújítása, a közösségi terek megteremtése.

A településfejlesztés egyik legfontosabb tényezője az lenne, hogy feltárjuk, mely területeken tud kialakulni az a partnerség, az a humán erőforrás bázis, akik aktívan, a közösségi együttműködések mentén tudnak és akarnak együtt dolgozni.

Jásd jelenleg válaszút előtt áll: most kell eldöntenie, hogy a munkahelyi ingázás háttérbázisaként egy alvó településsé válik vagy a természeti adottságaira építve kialakít egy helyi termékkínálattal rendelkező turizmusfejlesztést, megtalálva az erősségeit új gazdasági irányokat keresve új munkahelyek megteremtését indítja el.

Táj- és természetvédelem

Jásd társadalmi-gazdasági-természeti adottságait nem lehet értékelni az országban és a világban lejátszódó folyamatok ismerete nélkül. Az életmódváltozás, a mesterséges felületek növekedése, a lakosság szám növekedése, az állandó modernizáció az elmúlt évszázadban felgyorsították a tájváltozási folyamatokat, ami a jövőben is várhatóan hasonló ütemben fog zajlani, így a felkészülés, a táj jellegének védelme, az értékes tájkép megőrzése különösen fontossá vált. Ezen kihívásokra adandó válaszok megfogalmazásához ad segítséget a településeknek az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió, illetve a táji- természeti környezet kapcsán a Nemzeti Tájstratégia.

A vizsgálatok és értékelések alapján készített településrendezési tervek fő feladata a kialakult tájhasználat és tájszerkezet főbb elemeinek megtartása, erősítése. Ennek módja az optimális tájhasználat feltárása, meghatározása és az adottságokhoz illeszkedő ökológiai tájhasználat felé történő elmozdulás elősegítése. Mindez persze nem végezhető el a már említett hosszú távú stratégiai célok és irányelvek ismerete nélkül.

Az értékelést a tájrendezés, a táj alakítása kapcsán az elemzési munkarészben foglalt szempontok és ezen stratégiák összevetésével végeztük el. Ennek alapján az alábbi tématerületeken keresztül értékelhető Jásd jelenlegi helyzete:

Tájhasználat és tájszerkezet

A település jelenlegi tájhasználati módja – a művelési ágak elhelyezkedése és kiterjedése – a természeti adottságoknak megfelelő, a domborzati, vízrajzi, talaj- és klimatikus adottságokhoz igazodva művelt, ami pozitívan értékelendő. A történeti térképeket áttekintve egyértelműen megfigyelhető az erdőterületek lassú terjedése az erodálódott talajokon.

Jásd jövőképét tekintve – az országos fejlesztési irányelveknek megfelelően – középtávon megvalósítandó környezetstratégiai feladat kell, hogy legyen a kedvező táji adottságok megőrzése, a táj szerkezetének és karakterének kedvezőtlen irányú változásának megállítása, visszafordítása.

A természeti adottságok ismeretében várható volt az erdőterületek térhódítása, mely jelen lévő folyamat a település életében. A déli erdőterületek fokozatosan növekednek, a település több pontján véderdők találhatók, valamint az északkeleti területeken megindult a spontán cserjésedés és erdősülés folyamata a gyepterületeken. A településen a mezőgazdasági művelés alatt álló szántó- és gyepterületek dominálnak. Problémát okoz azonban, hogy hiányzik a szántók mellől a mezsgyék, zöldsávok általi tagolása, melyek segítenék a biodiverzitás megőrzését, az ökológiai hálózat működését és a zöldfelületi rendszer hálózatosságának kialakítását. Érték, hogy a háztáji gazdálkodás a településen még több helyen él.

A település gazdag vízrajzzal rendelkezik. A vízfolyások és a hozzájuk kötődő vizes élőhelyek jelentősen meghatározzák a tájhasználatot, természetileg értékesek és településökológiai szempontból is kedvezőek.

Hagyományos tájhasználat a jövőért

Az előző ponttal összefüggésben kell megemlíteni a tájhasználat módjával kapcsolatos tudás erodálódását, a táj „elszemélytelenedését”. A területhasználat egyneművé válása, a modernizáció, az agráriumban dolgozók (és a fiatalok) számának csökkenése világ- és országos szintű tendenciákat követ Jásdon is. Ennek a folyamatnak az eredményeként a hagyományos tájhasználat (pl. legeltetés, szőlőművelés, gyümölcsstermesztés) erősen visszaszorul a térségben.

Jásdon a településtől keletre található az egykor dominánsan szőlőparcellákkal borított terület a Szőlőhegy. A tájat egykor gondozó lakosság kiöregedése, kihalása, az általuk fenntartott értékek (pl. állattenyésztés, szőlőhegyek, gyümölcsösök) pusztulása indult el. Mára a Szőlőhegyen a szőlőterületek aránya nagymértékben lecsökkent, vegyesen találhatunk szántó, gyeper, kertés és gyümölcsös területeket.

Az országos fejlesztési elképzelésekbe illeszkedő alapcél a hagyományos tájgazdálkodás fenntartása vagy újraélesztése, így Jásdon is stratégiai cél lehet a szőlőtermesztés visszaállítása, vagy ennek hiányában a természetes erdősülés visszaszorítása, hagyásfás kaszálórétek kialakítása, a dűlőutak gyümölcsfákkal történő fásítása.

Természeti adottságok

Jásd természet- és tájvédelmi célú területekkel érintett. Az Országos Ökológiai Hálózat magterület és pufferterület övezete a külterület nagy hányadát érinti, míg a Tájképvédelmi övezet a község teljes igazgatási területét lefedi. Emellett a településen számos országos jelentőségű természeti emlék és érték is található: 7db forrás, 1 db barlang és 1 db földvár. Továbbá a rég felhagyott kőbánya területén védett földtani alapszelvény található. Helyi védett természeti terület a községben nincs. A közigazgatási területen belül a Szent István Egyetem Tájépítészeti és Településtervezési Kara által készített Tájéértéktárban 40 db egyedi tájértéknek jelölt képződményt tartanak számon, melyhez a helyszíni bejárásokra alapozva további 8 tájértéket javasunk. A település természeti környezete országos viszonylatban és a tájhasználat korábbi időszakaihoz képest jó állapotban van.

Jásdon továbbra is fontos cél kell legyen a biológiailag aktív, természeti területek fejlesztése, jó karban tartása, az okszerű tájgazdálkodásra való törekvés.

Kék infrastruktúra hálózat fejlesztése

A térség fejlett völgyhálózattal rendelkezik, melyből következik, hogy vízrajza gazdag. Jásdon is fontos értékek a települést átszelő vízfolyások, patakok és a már említett források. Jásd legfontosabb vízfolyása a Gaja-patak, melybe több kisebb patakkal együtt a Berek- és Malmi-patak is torkollik. A vízfolyásokat a településen 7 db forrás táplálja. A községnek állóvize nincs.

A vizek megtartásával, illetve jobb hasznosításával, a természeti, a táji adottságokhoz való igazodásával a település hozzájárul az ökoszisztémák, élőhelyek életképességének a javításához, amely egyben a hosszú távú gazdasági életképesség alapját is adja. Az optimális vízgazdálkodás megteremtése kulcsfontosságú a táj fenntarthatóságának szempontjából.

A település a kékinfrastruktúra fejlesztéséhez a patakokat kísérő vizes élőhelyek megőrzését segítő területhasználat kialakításával, a források környezete természetközeli állapotának megőrzésével járulhat hozzá. Fontos alapelv, hogy helyet kell biztosítani a víznek a tájban, amit a medrek kiszélesítésével, rendszeres fenntartásával, kotrásával és a környező területeken a megfelelő felszínborítás, tájhasználat alkalmazásával (az időszakos vízborítást eltűrő gyepgazdálkodás, gyümölcsösök) lehet elérni.

Zöld infrastruktúra fejlesztése

Az élhető táj és élhető település kialakításában nagy szerepe van a zöldfelületek minőségi fejlesztésének és hálózatba szervezésének. Ez a szakmai körökben már régóta ismert, de a településfejlesztés, -rendezés területén még kiforróban lévő fogalom, a zöldinfrastruktúra. Kiemelt feladata az egy főre jutó zöldterület és zöldfelület nagyságnak növelése, védelme, többfunkciós hasznosítása és a zöldfelületek által nyújtott ökoszisztéma szolgáltatások felmérése, nyilvántartása, állapotértékelése, tudatosítása és fejlesztése. Ehhez egyelőre ugyan hiányos a szakmai és szabályozási háttér, hiányoznak a zöld infrastruktúra tervezésére vonatkozó átfogó szakmai keretszabályok, azonban a természeti és zöld környezeti adottságok megvannak Jásdon.

A Nemzeti Fejlesztési Konceptió szerint a zöld-infrastruktúra tervezésénél, hálózatba szervezésénél egyaránt szem előtt kell tartani a használati és az esztétikai szempontokat. Ezen túlmenően a növényalkalmazásban hangsúlyt kell fektetni az ökológiai és a humán-egészségügyi szempontokra. Az allergiát okozó fajokat el kell kerülni és lehetőség szerint a helyi viszonyokhoz alkalmazkodó őshonos fajokat, fajtákat kell preferálni.

Jásd zöldfelületi aránya kedvező, melyhez a magánkertek, intézményi zöldfelületek, közterületi zöldsávok, zöldterületek, illetve a külterületi erdők, szántók és zöldterületek egyaránt hozzájárulnak. Ugyanakkor az egységes zöldfelületi rendszer hiányos, hálózatossága nem kellően biztosított. Fejlesztést igényel a zöldfelületi elemek összekötetése és az egységes arculat kialakítása. A zöldfelületi

rendszer fejlesztésével együttesen javítható a település zöldinfrastruktúrája. Ehhez feladat a településszegélyek zöldítése, a szántó és gyepterületek fasorokkal, mezsgyékkel, erdősávokkal való tagolása, a vízfolyások parti területeinek fejlesztése.

A belterületi zöldfelületi rendszer

Általánosságban kijelenthető, hogy Jásd meglévő zöldfelületi rendszerének kondicionáló hatása kedvező, mennyiségi szempontból megfelelő, azonban funkcionálisan és esztétikailag vannak hiányosságai.

Bővebben elmondható, hogy a belterületi rendszer nagy hányadát a magánkertek adják. A magánkertek többnyire két-hármas elosztásúak, rendezettek, megjelenik rajtuk a háztáji gazdálkodás. Nagy százalékot tesznek ki még az útmenti zöldsávok, amik nyílt, gypes vízvezető árokkal ellátottak és – habár a településen egységes fasor nincs – fásítottak.

A zöldfelületi intézmények és intézményi zöldfelületek területi kiterjedése viszonylag magas, a területek jó állapotúak. Külön kiemelendő a katolikus templom kertje és az emlékmű a község központjában, illetve a Kossuth utcán található sportpálya a játszótérrel és szabadtéri színpaddal. Habár a településen közhasználatú zöldfelület, közpark nem található, a sportpálya és környéke helyet tud adni a falu rendezvényeinek. A közparkok hiányának – tekintettel a nagy arányban megjelenő kertekre – nem annyira településökológiai, sokkal inkább funkcionális és társadalmi szempontból van jelentősége.

A belterületi zöldfelületi rendszer – és ezzel közvetetten a települési zöldinfrastruktúra - javítására több lehetőség is kínálkozik:

- A települési térségben a vízfolyások parti területeinek kihasználásával, zöld sétányok alakíthatók ki, melyek a lakosság és a turisták rekreációs igényeit együttesen szolgálhatják.
- Fenntartható csapadékvíz-gazdálkodás elemeinek alkalmazása, melynek kezdeti lépése, a csapadékvíz megfelelő elvezetése, már adott. A fenntartható csapadékvíz gazdálkodás célja a víz helyben tartása, a lefolyás csökkentése és a párologtatásra képes felületek növelése.
- Egységes arculat kialakítása, mely egyaránt kiterjed a stílusra, növényalkalmazásra, berendezésekre.

Környezetvédelem

A település természeti adottságai, éghajlata, talajadottságai, kedvező tájhasznosítása és zöldfelületi rendszere együttesen hozzájárul Jásd jó környezeti állapotához. Ugyanakkor kiemelhető néhány terület, ahol jelentős javulás érhető el.

A település mezőgazdasági jellegéből adódóan a nagyüzemi szántóterületek és a beépített terület közvetlen csatlakozása okozza a legáltalánosabban jelentkező problémát, ami porszennyezés formájában terheli a település lakosságát. Hiányzik az elválasztó, biotekurális hálózat.

A szenny- és csapadékvíz kezelés és hálózat kiépítése az elmúlt évben megtörtént. Ennek köszönhetően hatékonyan csökken a talaj, a felszíni és a felszín alatti vizek terhelése a település területén.

A fentiek alapján a legfontosabb teendők:

- A települési zöldfelületek megőrzése és fejlesztése, amely a levegőminőség javítása valamint esztétikai és településképi szempontból egyaránt fontos.
- A felszíni és felszín alatti vizek védelme, és minőségük javítása, a patakok medrének rendszeres kotrása.
- A tájszerkezet és tájkép fokozott védelme a külterületi beépítések megfelelő szabályozásával.

- Megújuló energiaforrások támogatása.

3.2 Probléma- és értéktérkép

Az érték- illetve probléma adottságok térképen ábrázoltak. Egyes elemeket értéként, másokat problémaként nevesít, azonban akadnak olyanok is, melyek egyik megközelítésben értéket képviselhetnek, más megközelítésben problémát – komoly korlátozást – jelenthetnek.

A probléma-, illetve értéktérkép egyes elemei települési adottságokat – adottságtérképet – képeznek együttesen. Éppen ezért a település értékeit és problémáit önmagukkal is összevetve kell értékelni a későbbi fejlesztési rendezési döntéseknél. Az egyes fejlesztések tematikus és területi kijelölésének tehát a települési adottságokra, az azokból következő lehetőségekre kell épülnie.

Jásd település életében előfordulnak olyan problémák, amelyek nem helyhez kötöttek jelennek meg, így azokat szöveges felsorolásban összegezzük.

Demográfiai, társadalmi problémák:

- elöregszik a település,
- csökken a lakónépeség száma
- magas az ingázó munkavállalók száma

Infrastrukturális, gazdasági problémák:

- Alacsony helyi kereslet.
- A lakosság számához mérten kevés a potencionális munkalehetőség
- Alacsony a külső tőkevonzó – képesség
- Alacsony helyi vállalkozási kedv

Épített környezeti problémák:

- A régi építésű lakóházak egy kisebb része elhanyagolt, pusztuló állapotban van, és környezetük is rendezetlen, az omlásveszély és a gyomok terjedése is kedvezőtlen helyzetet eredményez

A térképeken is ábrázolható, leginkább a táji, környezeti értékeket és problémákat 3 csoportra bontva jelenítettük meg:

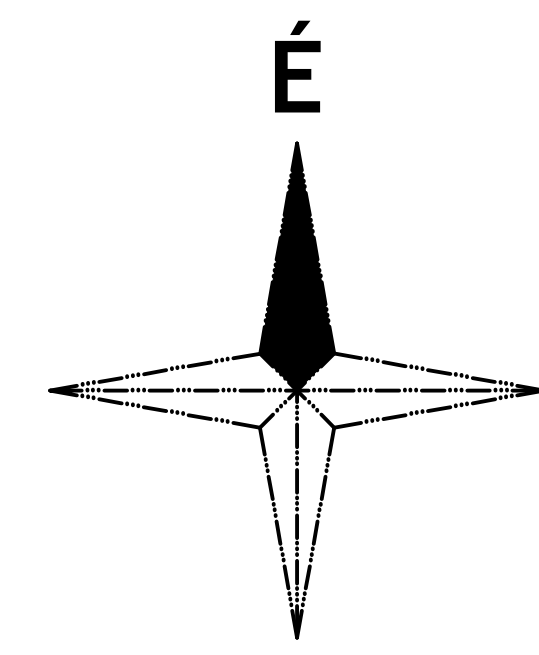
	Értékek	Problémák
Természeti, tájképi és tájhasználati	T1 – Gazdag vízrajz T2 – Temető a domboldalon kapott helyet T3 – Felhagyott kőfejtő természetközeli területe T8 – Állattenyésztő központ, mint a hagyományos tájhasználat fenntartója	T2 – Temető a domboldalon kapott helyet T4 – Településkapu alulkezelt helyzete T5 – Szőlőhegy területének felhagyása T6 – Fokozatos erdősülés a legelőkön T7 – Településszegélyek hiánya

		T8 – Állattenyésztő központ, mint potenciális szennyezőforrás
Zöldfelületi	Z1 – Kedvező zöldfelületi arány Z3 – Települési véderdők Z4 – Közhasználatú zöldfelületek kihasználtsága	Z1 – Hiányzó egységes zöldfelületi arculat Z2 – Egybefüggő, tagolatlan mezőgazdasági területek
Kulturális	K1 – Szentkút zarándokhely K2 – Vízimalmok emléke	

A betű és számkombinációkkal jelölt pontokat részletesen kifejtve lásd a TÁJV-05 számú tervlapon.

JÁSD

KÜLTERÜLETI HELYZETÉRTÉKELÉS PROBLÉMA-ÉS ÉRTÉKTÉRKÉP

T7 - Településszegélyek hiánya
A község keleti településszegélyeivel ellentétben az Új utca és a Rózsadomb felől hiányzik az elválasztó, biotekturális hálózat. A védősávok hiányában és a domborzati adottságok függvényében erősen érzékelhető a mezőgazdasági parszennyezés. Ez a lerakás csökkenthető a településszegélyek növényesítésével, puffer növényesítéssel.

T8 - Állattenyésztő központ
A falutól nyugatra fekvő állattenyésztő telep által igénybe vett legelőkön a hagyományos legeltető állattartás jellemző, mely pozitívan értékelhető. Ugyanakkor a telep jellegétől adódóan, a talajvíz pontoszerű szennyezőforrásként is számoltartott.

K1 - Szentkút zárandókhely
A Szentkút és Máriakápolna környezete az ország egyik talán legősibb zárandókhelye. Környezete rendezett, jól karbantartott. Kedvelt piknik- és elmélkedő helye Jásd lakosságának és az oda látogatóknak.

T1 - Gazdag vízrajz
A település gazdag vízrajza nemcsak természeti érték, hanem az ökológiai hálózat fontos része, hisz a meder és a partmenti vizes élőhelyek, galériaderék ökológiai folyosó szerepét töltik be. A vízfolyások (Gaja-patak, Berek-patak, Malmi-patak és kisebb erek) és a Jásd külterületén fakadó, patakokat tápláló források természeti, tájképi és településszegélyi szempontból is értékesek a község számára.

Z1 - Kedvező zöldfelületi arány
A zöldfelületi rendszer kondicionáló hatása kedvező, mennyiségi szempontból megfelelő, ugyanakkor funkcionálisan és esztétikailag vannak hiányosságok. A belterületi zöldfelületek nagy részét a magánterek teszik ki. Melléjük a közterületi zöldsávok, és a zöldfelületi intézmények dominálnak. Elhelyezkedésük és méretük megfelelő, ugyanakkor hiányzik az egységes zöldfelületi arculat, melynek kialakításához a Településképi Arculati kézikönyv nyújthat segítséget. A község zöldfelületi rendszere jó irányba alakult.

Z2 - Egybefüggő, tagolatlan mezőgazdasági területek
Jásd külterületének képet egyértelműen meghatározzák a mezőgazdasági művelés alatt álló nagyterítős szántók és gyepterületek. A mezsgyék és zóldsávok hiányoznak, így a területek nem segítik az ökológiai összekötést, nem járulnak hozzá a biodiverzitás megőrzéséhez, s a táj is homogénebbé válik.

Z3 - Települési védterdek
Jásdon a domborzati, éghajlati és talajadottságok kedveznek az erdőterületek kialakításához. A község több pontján védterdek sávokat telepítettek, melyek településszegélyként is funkcionálnak. A települet a mezőgazdasági területektől elválasztó biotekturális hálózat létrehozása a településszegélyeken fontos feladat.

T2 - Temető a domboldalon kapott helyet
A jásdi temető a domboldalon kapott helyet, s mivel területe fásítatlan, a település több pontjáról is látszik, hangsúlyos elemként jelenik meg a tájban. Fontos lenne gondoskodni a temető tájballépítéséről, megfelelő mértékű növényesítéséről.

T3 - Felhagyott köjfőté természeti területe
A belterületől délkeletre található a rég felhagyott köjfőté, mely fosszillákban dús kréta kori üledéket tár fel. A kőbánya területén található a Zirci Mészak Formáció és a Péntesikúti Mészkő Formáció találkozásának hivatkozó szelvények, mely védett. A terület geológiai, ásványtani és természeti szempontból is értékes.

T6 - Fokozatos erdőművelés a legelőkn
A hagyományos legeltető gazdálkodás felhagyásával az ökológiai szempontból értékes gyepek beindult a spontán cserjésedés és erdőművelés folyamata. Ez leginkább Jásd külterületének északi részén érzékelhető. Fontos feladat lenne a gyepek megőrzése, az erdőművelés visszaszorítása, hagyásfás legelők kialakítása.

T5 - Szőlőhegy területe
A korábban szőlőművelés alá vont dűlőterületeken mára elenyésző a szőlőültetvények száma. Helyüket gyepek, szántók vagy helyenként gyümölcsösök vették át. A kikapcsolás művelési területeken egyre több az elhagyott épület, présház, borpinca.

K2 - Vizimalmok emléke
Kulturális értékeként vannak jelen a faluban az egykori vizimalmok. A Gaja-patakon egykor 9 malom működött, melyekből ma egy malomkerék működőképes, ez a Poosi vizimalom. A Tési-malom helyén diaktábor üzemel, míg több malom helyére tanyák települtek.

T4 - Településkapu alulkezelte helyzete
Zsákfalu révén Jásd egyetlen településkapuval rendelkezik, így különösen fontos annak kialakítása, szerepéhez méltó kiemlése. Hangsúlyos helyzete ellenére a falu kapujában került elhelyezésre a szennyvíztisztító telep, mely növénytakarás hiányában épületével és dítményeivel fogadja az érkezőt.

Z4 - Közhatalnati zöldfelületek kihasználtsága
A település legnagyobb közhatalnati zöldfelülete a sportpálya, melynek képe rendezett, területe karbantartott. A terület a falu rendezvényhelyszínként is funkcionál. A pálya mellett felújításra szoruló játszótér és egy szabadtéri színpad is helyet kapott. A terület a meglévő településszegélytől messzebb helyezkedik el, ugyanakkor a Borbála pihenőpark és a bányász emlékhely kialakításával a terület további fejlesztésével újabb alközpont alakulhat ki.

Poltrade Bt. Urban Landscape Design 1098 Budapest, Telegy u. 23													
Jásd TELEPÜLÉSRENDÉZÉSI ESZKÖZÖK Helyzetértékelés Probléma- és értéktérkép	<table border="1"> <tr> <td>Településtervezés</td> <td>Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108)</td> </tr> <tr> <td>Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem</td> <td>Tótyegi Diana, vezető településmérnök (TT 13-1374)</td> </tr> <tr> <td>Közeledés</td> <td>Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089)</td> </tr> <tr> <td>Közmoellátás</td> <td>Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Erdélyes Ágnes, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Román Péter Attila (TV 01-13717)</td> </tr> <tr> <td></td> <td>Orosz István Péter Te, TH 05-1585</td> </tr> </table>	Településtervezés	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108)	Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Tótyegi Diana, vezető településmérnök (TT 13-1374)	Közeledés	Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089)	Közmoellátás	Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Erdélyes Ágnes, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko)		Román Péter Attila (TV 01-13717)		Orosz István Péter Te, TH 05-1585
Településtervezés	Mohácsi Katalin, okl. településmérnök (TT 01-6108)												
Tájrendezés, zöldfelület környezetvédelem	Tótyegi Diana, vezető településmérnök (TT 13-1374)												
Közeledés	Vincze Attila, okl. tájépítésmérnök (TK/1 01-5089)												
Közmoellátás	Meszesán Péter, okl. tájépítésmérnök Erdélyes Ágnes, okl. tájépítésmérnök Vida Zoltán, okl. építőmérnök (05-1619 Tko)												
	Román Péter Attila (TV 01-13717)												
	Orosz István Péter Te, TH 05-1585												
M = 1 : 4000	2019. április												
Tervszám: ULD./.../2019	TÁJV-05												

